

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΚΑΣΣΗ

LHOMOND
DE VIRIS
ILLUSTRIBUS
URBIS ROMAE

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑ 1979

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

40560

ΕΠΡΙΚΟΥ Α. ΕΚΔΟΣΗ

L H O M O N D

DE VIRIS ILLUSTRIBUS

URBIS ROMAE

ΑΓΚΕΙΟΥ

Μέ απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τά διδακτικά
βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώ-
νονται ἀπό τὸν Ὁργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βι-
βλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

L H O M O N D

Μάκτησαν οι γέροι Εγγείων
μάκτη στην πόλη της Αθήνας.
Τον ίδιο χρόνο η Κύπρος
επέβαλε την ανεξαρτησία της.
Οι Έλληνες έπαιξαν μεγάλη ρόλο
στην επανάσταση της Κύπρου.

ΕΠΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

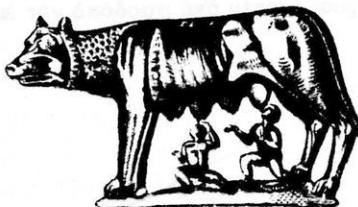
L H O M O N D

D E V I R I S I L L U S T R I B U S

U R B I S R O M A E

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Στο τέλος των συγχρόνων καταπληκτικών παραδόσεων, από την παλαιά
φράσης όπου την επιμένει μεταξύ της θεοφόρου προστάτη της πόλης
εκείδης που είναι διότι τη μετατρέπει σε σημείο της πόλης την πλούσια
πλούσιού της λαϊκής παραδόσεως την μετατρέπει σε προστάτη της πόλης την πλούσια
αθενέργεια τους.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1979

ΕΠΙΡΟΥ Α. ΕΛΛΑΣΣΗ

LHOMOND

DE VRIES ILLUSTRIUS
URBIS ROMAE

L. VAKEIOY

ΟΠΤΑΝΙΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΩΝ ΣΙΒΑΙΩΝ
ΑΕΗΝΑ 1919

ΠΡΟΔΟΓΟΣ

‘Η έκλογή τῶν κειμένων πού ἀκολουθοῦν ἔγινε ἀπό τὸ βιθλίο τοῦ Γάλλου κληρικοῦ καὶ παιδαγωγοῦ Καρόλου - Φραγκίσκου Lhomond (Λομόν). Τό ἀρχικό κείμενο τοῦ συγγραφέα ἔχει περικοπεῖ καὶ τροποποιηθεῖ, δπως ἐξάλλου ἔχει γίνει κι ἀπό ὅλλους ἐκδότες ὡς τώρα, στά σημεῖα πού κρίθηκε σκόπιμο, γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἀπλούστερη διατύπωση τῶν νοημάτων καί δοκιμότερη σύνταξη γιά χάρη τῶν ἀρχάριων μαθητῶν.

Ἐκτός ἀπό τίς μεταβολές αὐτές πρέπει νά προσεχτοῦν και τά ἔξης

α) σημειώνονται μέ κυρτά τυπογραφικά στοιχεία δσες λέξεις σχετίζονται στενά μεταξύ τους και

8) θέτονται άνάμεσα σε δύο παῦλες δυσεις λέξεις ή φράσεις παρεμβάλλονται, για νά έπεξηγήσουν ή νά διασαφηνίσουν ένα σημεῖο και διακόπτουν τήν πρόταση ή έμποδίζουν νά φανεί ή στενή σχέση δύο προτάσεων.

Στό τέλος τῶν σχολίων κάθε παραγράφου παραθέτονται αὐτούσιες μερικές φράσεις ἀπό τό κείμενο μαζί μὲ τήν ἐλεύθερη σχετικά μετάφραστή τους: ὁ σκοπός μας εἶναι ἀπό τή μιά νά συμπληρώσουμε τά σχόλια κι ἀπό τήν ἄλλη νά πλουτίσουμε τό λεξιλογικό θησαυρό τῶν μαθητῶν και νά προκαλέσουμε τήν αὐτενέργειά τους μέ τήν ἀπόδοση ἀπό μέρους τους και ἄλλων χωρίων.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ LHOMOND

Ο Κάρ. Φρ. Lhomond (1724 - 1794) γεννήθηκε στή Chaulnes (Somme). Αφού άποφοίτησε διό το Κολλέγιο Inville του Παρισιού, άκολούθησε τό ιερατικό στάδιο και άργότερα δίδαξε στό ίδιο σχολείο. Μετά τήν κατάργηση του σχολείου τούτου, δ Lhomond δίδαξε περισσότερο διό είκοσι χρόνια στό περίλαμπρο Κολλέγιο, πού ίδρυσε στά 1303 δ Καρδινάλιος Lemoine (Λεμουάν). Έδω περιορίστηκε στή διδασκαλία μαθημάτων στή μικρότερη τάξη, διό άγαπή γιά τους μικρούς μαθητές, πού γιά χάρη τους έγινε συγγραφέας πολλών διδακτικών βιβλίων.

Έκτός διό πιο βιβλία μέ περιεχόμενο θρησκευτικό έγραψε γιά' άρχαριους τό άναγνωστικό *De viris illustribus urbis Romae*, τό 1778 και Γραμματική τής Λατινικής γλώσσας τό 1779. Στό άναγνωστικό του δ Lhomond παρουσιάζει, διό πράφει, τους βίους έπιφανῶν Ρωμαίων διό τό Ρωμύλο ώς τόν Αύγουστο. Ός πηγές χρησιμοποίησε τους Λατίνους ιστορικούς Κορνήλιο Νέπωτα, Τίτο Λίθιο, Βαλέριο Μάξιμο, Φλάδρο, Σουητώνιο, Ιουστίνο. Μέ τό έργο του αύτό ήθελε νά κινήσει τήν περιέργεια τῶν νεαρῶν μαθητῶν και νά μορφώσει τό χαρακτήρα τους μέ παραδείγματα άρετῆς, μετριοπάθειας, μεγαλοψυχίας, φιλανθρωπίας και φιλοπατρίας.

Έπειδή άρνήθηκε νά δρκιστεῖ διό θά συμμορφωθεῖ μέ τή θρησκευτική πολιτική τής Γαλλικής Επαναστάσεως φυλακίστηκε μαζί μέ άλλους κληρικούς τόν Αύγουστο τού 1792 στήν έκκλησία του άγιου Φιρμίνου (Saint - Firmin), πού τήν είχαν μετατρέψει σέ φυλακή. Απελευθερώθηκε δημοσίες σέ λίγες μέρες μέ τήν έπεμβαση του παλιού μαθητῆ του Tallien. Πέθανε στό Παρίσι στίς 31 Δεκεμβρίου τού 1794 σέ ήλικια 67 έτῶν.

Η πόλη Amiens στίς 29 Μαΐου τού 1860 και τήν έπομένη ή γενέτειρά του Chaulnes, σέ μιά εύγενική άμιλλα, τού έστησαν άνδριάντες. Και σήμερα ένας δρόμος του Παρισιού έχει τό δνομα τού σεμνοῦ ιερέα και δασκάλου, πού άφιέρωσε στή σπουδάζουσα νεότητα διόκληρη τή ζωή του.

οἰστρεῖανος — τοτιμῆι οὐ οὐκτιμητιοίλλους βασιστεῖ οὐκούνοι
—σαιν εἴτε αποτελεῖ οὐκτιμητιοίλλους βασιστεῖ οὐκούνοι
σιγετίσοχειαούρητες επαρτεια ευθυνήιας οὐκούνοι θεού οὐκούνοι
—ετεί ζεντού μητένα εποτελεῖ οὐκτιμητιοίλλους βασιστεῖ οὐκούνοι
ζιντεδιό μητένα εποτελεῖ οὐκτιμητιοίλλους βασιστεῖ οὐκούνοι
ζιντεδιό μητένα εποτελεῖ οὐκτιμητιοίλλους βασιστεῖ οὐκούνοι

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ

I. ROMANI IMPERII EXORDIUM

1

Proca, rex Albanorum, duos filios, Numitorem et Amulum, habuit. Numitori — qui natu maior erat — regnum reliquit ; sed Amulius — pulso fratre — regnavit et — ut eum subole privaret — Rheam Silviam, eius filiam, Vestae sacerdotem fecit. Haec tamen, quam deus Mars amavit, geminos pueros, Romulum et Rénum, edidit. Amulius vero ipsam in vincula coniecit, parvulos — alveo impositos — abiecit in Tiberim, qui tunc forte super ripas erat effusus ; sed — relabente flumine — liberos aqua in sicco reliquit. Vastae tum in iis locis solitudines erant. Lupa — ut fama est — ad vagitum puerorum accurrit, infantes lingua lambit, ubera eorum ori admovit matremque se gessit.

2

Cum lupa saepius ad parvulos — veluti ad catulos — reverteretur, Faustulus — pastor regius — rem animadvertisit, pueros sustulit et Accae Laurentiae coniugi dedit educandos. Sic Romulus et Remus inter pastores primo ludicris certaminibus vires auxerunt, deinde venantes saltus peragrare latronesque a rapina pecorum arcere coeperunt. Quare iis insidiati sunt latrones, a quibus Remus captus est ; Romulus autem vi se defendit. Tum Faustulus — necessitate compulsus — indicavit Romulo, quis avus eorum, quae mater esset. Romulus statim — armatis pastoriibus — Albam properavit.

3

Interea Remum latrones ad Amulum regem perduxerunt, dicentes eum Numitoris agros infestare. Itaque Remus Numi-

tori a rege ad supplicium traditus est ; at Numitor — considerato adulescentis vultu — nepotem agnovit. Nam Remus oris linac-
mentis erat matri simillimus aetasque eius tempori expositionis congruebat. Dum ea res animum Numitoris anxium tenet, re-
pente Romulus — genere cognito — supervenit, fratrem liberavit,
et — Amulio interfecto — avum Numitorem in regnum restituit.

ROMANIA LIBERI EXORDIUM

Deinde Romulus et Remus urbem in iisdem locis — ubi ex-
positi educati erant — condiderunt ; sed orta de imperio inter
eos contentio, uter nomen novae urbi daret eamque regeret :
adhibuerunt auspicia. Remus sex vultures, Romulus duodecim
vidit. Sic Romulus, augurio victor, urbem e suo nomine Romanam
vocavit, et — ut eam *prius legibus quam moenibus muniret* — edixit
ne quis vallum transiliret. Quod Remus — invidia adductus —
transiluit irridens. Eum iratus Romulus interfecit, his increpans
verbis : « Sic deinceps pereat quicumque transiliet moenia mea ».
Ita solus potitus est imperio Romulus.

5

Romulus imaginem urbis *magis quam* urbem fecerat; deer-
rant incolae. Erat in proximo lucus ; hunc asylum fecit. Eo statim
multitudo latronum pastorumque confugit. Cum vero uxores
ipse populusque non haberent, legatos circa vicinas gentes misit,
qui societatem conubiumque novo populo peterent. Sed nusquam
benigne audita est legatio; ludibrium etiam additum : « Cur non
feminis quoque asylum aperuistis ; id enim compar foret conu-
bium ». Romulus — aegritudinem animi dissimulans — ludos pa-
rat : indici deinde finitimis spectaculum iubet. Multi convenerunt
maximeque Sabini cum liberis et coniugibus. *Ubi spectaculi tempus*
venit eoque conversi omnium oculi mentesque erant, *tum* — signo
dato — iuvenes Romani discurrunt, et filias Sabinorum rapiunt.

6

Haec fuit statim causa belli. Sabini enim ob virgines raptas
bellum adversus Romanos moverunt et — cum Romae appropin-

quarent — Tarpeiam virginem nacti sunt, quae — aquam sacrorum extra moenia petitum — descenderat. Huius pater Romanae praeerat arci. Titus Tatius, Sabinorum dux, Tarpeiae dixit : « Optionem muneris tibi dabo, si exercitum meum in Capitolium perduxeris ». Illa petiit, quod Sabini in sinistris manibus gerebant, videlicet anulos et armillas. Tatius dolo se promisit ; sed postquam virgo Sabinos in arcem perduxit, eam scutis obrui iussit ; nam et scuta in laevis habuerant. Sic impia proditio celeri poena vindicata est.

7

Romulus adversus Tatium ad certamen processit, et in eo loco — ubi nunc Romanum forum est — pugnam conseruit. Primo impetu vir inter Romanos insignis — nomine Hostilius — fortissime dimicans cecidit ; eius interitu consternati Romani fugere coeperunt. Iam Sabini clamitabant : « Vicimus perfidos hospites, imbellies hostes. Nunc sciunt longe aliud esse virgines rapere, aliud pugnare cum viris ».

Tunc Romulus — arina ad caelum tollens — Iovi aedem vovit et exercitus — seu forte seu divinitus — restitut. Itaque proelium redintegratur ; sed raptae mulieres — crinibus passis — ausae sunt se inter tela volantia inferre et hinc patres hinc viros orantes pacem conciliaverunt.

8

II. TULLUS HOSTILIUS ROMANORUM REX TERTIUS

Mortuo Numa, Tullus Hostilius rex creatus est. Hie non solum proximo regi dissimilis, sed etiam Romulo ferocior fuit. Eo regnante, bellum inter Albanos et Romanos exortum est. Ducibus Hostilio et Fufetio placuit paucorum manibus fata utriusque populi committi. Erant apud Romanos trigemini Horatii, trigemini quoque apud Albanos Curiatii. Cum iis agunt reges, ut pro sua quisque patria dimicent ferro. Foedus ictum est ea lege, ut unde victoria ibi quoque imperium esset. Itaque trigemini arma capiunt, et in medium inter duas acies procedunt. Consederant utrimque duo exercitus. Datur signum infestisque armis terni juvenes — magnorum exercituum animos gerentes — concurrunt.

Ut primo concursu increpuerunt arma micantesque fulserunt gladii, horror ingens spectantes perstrinxit. Consertis deinde manibus, statim duo Romani, *alter* super *alterum* exspirantes, ceciderunt; tres Albani vulnerati sunt. Ad casum Romanorum conclamavit gaudio exercitus Albanus. Romanos iam spes tota deserebat. Unum Horatium tres Curiatii circumsteterant. Tum unus, qui forte integer fuit, Romanus — quia tribus impar erat — fugam simulavit; singulos, per intervalla insequentes, separatim aggressus necavit. Sic unius viri manu parta Victoria Romanis est. Deinde Fufetius exercitum Albanum domum abduxit.

9

Romani ovantes ac gratulantes Horatium accipiunt, et domum deducunt. Princeps ibat Horatius trium fratum spolia p^rae se gerens. Cui obvia fuit soror virgo, quae uni ex Curiatiis desponsa fuerat. Haec — viso super humeros fratris paludamento sponsi, quod ipsa confecerat — flere et crines solvere coepit. Movit ferocis iuvenis animum comploratio sororis in tanto gaudio publico; itaque — stricto gladio — transfigit puellam, simul eam verbis increpans: «Abi hinc cum immaturo amore ad sponsum, oblita fratrum, oblita patriae. Sic pereat quaecumque Romana lugebit hostem».

10

III. IUNIUS BRUTUS ROMANORUM CONSUL PRIMUS

Expulsis regibus duo consules creati sunt, L. Iunius Brutus et L. Tarquinius Collatinus, Lucretiae maritus. Annuum iis imperium tributum est, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores fierent. Sed Collatino paulo post dignitas sublata est, quod invisum erat populo Tarquiniorum nomen. In eius locum P. Valerius Publicola consul creatus est. Sed erant in iuventute Romana adulescentes aliquot, sodales Tarquiniorum, qui novum imperium aegre ferebant. Hi cum legatis — quos rex ad bona sua repetenda Romam miserat — de restituendis regibus colloquuntur, ipsos Bruti consulis filios in societatem consilii adsumunt. Sermonem eorum ex servis unus exceperit, et rem ad consules detulit. Coniurati omnes, in

quibus erant liberi Bruti consulis, in vincula coniecti sunt, deinde damnati. Missi licetores eos nudatos virgis caedunt securique feriunt. Supplicii *non* spectator modo, sed et exactor erat Brutus, qui tunc patrem exuit, ut consulem ageret.

11

IV. HORATIUS COCLES

Porsenna, rex Etruscorum, ad restituendos in regnum Tarquinios cum infesto exercitu Romam venit. Primo impetu Ianiculum cepit. Non unquam alias ante tantus terror Romanos invasit: adeo valida res tum Clusina erat magnumque Porsennae nomen. Ex agris in urbem demigrant; urbem ipsam saepiunt praesidiis. Alia urbis pars muris, alia Tiberi obiecto tutu videbatur. Pons Sublicius iter paene hostibus dedit, nisi unus vir fuisset Horatius Cocles, illo cognomine appellatus, quod in alio proelio alterum oculum amiserat. Is — extrema pontis parte occupata — aciem hostium solus sustinuit, donec pons a tergo interrumpetur. Audaciā suā obstupesfecit hostes; ponte rescisso, armatus in Tiberim desiluit, et incolumis ad suos tranavit. Grata erga tantam virtutem civitas fuit. Statua Horatii in comitio posita est; agri *tantum* ei publice datum est *quantum* uno die circumaravit.

12

V. MUCIUS SCAEVOLA

Cum Porsenna Romam obsideret, C. Mucius, vir Romanae constantiae, senatum adiit, et veniam transfugiendi ad hostes petit necem regis repromittens. Accepta potestate in castra hostium venit. Ibi in confertissima turba prope regium tribunal constitit. Stipendium tunc forte militibus dabatur, et scriba ad latus regis pari fere ornatu sedebat. Mucius, similitudine deceptus scribam pro rege sicā necavit. Quo facto comprehensus dextram in conspectu regis imposuit in foculum ad sacrificium accensum, velut manū puniens, quod in caede peccasset. Attonitus miraculo rex iuvencim amoveri ab altaribus iussit. Tum Mucius, quasi benefi-

cium remunerans, aperte dixit trecentos, sui similes, adversus eum coniurasse. Qua re Porsenna exterritus pacem cum Romanis fecit. Mucio prata trans Tiberim dono cives dederunt, quae Mucia prata appellata sunt, et Scaevola dictus est, quod sinistrā tantum manu utebatur eique statua honoris gratiā constituta est.

13

VI. MENENIUS AGRIPPA

Menenius Agrippa concordiam inter patres plebemque restituit. Nam plebs cum contra patricios infensa ad montem sacrum secessisset, quod a senatu atque consulibus tributo ac militia premeretur, patres Agrippam, virum facundum et popularem, ad plebem miserunt, qui eam senatui reconciliaret. Is, ubi in conspectum plebis venit, nihil aliud quam hoc narrasse fertur ; « Olim — inquit — humani artūs, cum ventrem otiosum cernerent, ab eo discordarunt conspiraruntque, ne manus ad os cibum ferrent, neve os acciperet datum aut dentes conficerent. At, dum ventrem domare volunt, ipsi quoque defecerunt totumque corpus ad extremam tabem venit. Tum demum intellexerunt ventris haud segne ministerium esse eumque acceptos cibos concoquere et per omnia membra distribuere ; itaque cum eo in gratiam redierunt. Sic — inquit — senatus et populus, quasi unum corpus, discordiā pereunt, valent concordiā ».

Hac fabulā Menenius hominum mentes flexit ; plebs in urbem regressa est. Creavit tamen tribunos, qui libertatem suam adversus nobilitatis superbiam defenderent. Paulo post mortuus est Menenius, vir omni vita pariter patribus ac plebi carus. Is tamen in *tanta* paupertate decessit, *ut* eum populus — collatis quadrantibus — sepeliverit, et locum sepulcro senatus publice dederit. Potest consolari pauperes Menenius, sed multo magis docere locupletes, quam non sit necessaria solidam laudem cupienti, nimis anxia divitiarum comparatio.

VII. LUCIUS QUINCTIUS CINCINNATUS

Aequi Minucium consulem atque exercitum eius circumcessos tenebant. Id ubi Romam nuntiatum est, *tantus* pavor, *tanta* trepidatio fuit, *quanta* si urbem ipsam non castra hostes obsiderent. Cum autem in altero consule parum esse praesidii videretur, dictatorem dici placuit, ut is rem afflictam restitueret. L. Quinctius Cincinnatus omnium consensu dictator dictus est.

Ille, spes unica imperii Romani, trans Tiberim tunc quattuor iugerum agrum manibus suis colebat. Ad quem missi legati nudum eum arantem offenderunt. Salute datā redditāque Quinctius togam propere e tugurio proferre uxorem iussit, ut senatus mandata togatus audiret.

Postquam — absterto pulvere ac sudore — togā indutus processit Quinctius, dictatorem eum legati gratulantes consulunt; quantus terror in exercitu sit, exponunt. Quinctius igitur Cincinnatus Romam venit, et — antecedentibus lictoribus — domum deductus est. Paulo post — caesis hostibus — exercitum Romanum liberavit urbemque triumphans ingressus est. Quinctius sexto decimo die dictaturā — quam in sex menses acceperat — se abdicavit, et ad aratum rediit.

VIII. MARCUS FURIUS CAMILIUS

Cum Marcus Furius Camillus urbem Falerios obsideret, Iudi magister plurimos et nobilissimos inde pueros velut ambulandi gratiā eductos in castra Romanorum perduxit. Quibus Camillo traditis, non erat dubium quin Falisci — deposito bello — sese Romanis dedituri essent. Sed Camillus perfidiam proditoris detestatus: « Non ad similem tui — inquit — venisti : sunt belli sicut et pacis iura : arina habemus non adversus eam aetatem — cui etiam in captis urbibus parcimus — sed adversus armatos, qui castra Remana apud Veios oppugnaverunt ». Denudari deinde Iudi ma-

gistrum iussit, eum — manibus post tergum alligatis — in urbem reducendum pueris tradidit. Statim Falisci, beneficio magis quam armis victi, portas Romanis aperuerunt.

17

Sed Camillus post multa in patriam merita exsilio mulctatus, quod praedam inique divisisset, Ardeam concessit. Urbe egrediens, a diis precatus est, ut, si innoxio sibi ea iniuria fieret, desiderium sui facerent ingratae civitati quamprimum. Neque multo postea res evenit. Galli, post pugnam Alliensem, victores ante solis occasum ad urbem Romam pervenient. Postquam hostes adesse nuntiatum est, Manlius, cum urbem omnem defendere non posset, cum iuventute Romana in arcem Capitolium fugit; seniores vero domos regressi sunt, sed scautores quidam ornati honorum insignibus, aetate confecti in foro manserunt. Galli senatorum gravitatem admirati sunt, donec Gallus quidam barbam longam. M. Papirii tangere ausus est. Statim Papirius scipione eburneo caput Galli percussit. Ab ea re initium caedis ortum est: ceteri senes sedibus eburneis insidentes trucidati sunt. Galli deinde impetum facere in arcem statuunt. Noctu Capitolium taciti ascenderunt; iamque in summum saxum evaserant, cum anseres sacri clangore alarumque strepitu Manlium, virum bello egregium, exciverunt. Hic ceteros ad arma vocat, et Gallos ascendentibus deiecit.

18

Tunc consensu omnium placuit ab exsilio Camillum acciri. Missi igitur ad eum legati, et ipse dictator absens dictus est. Interim Galli obsidione fatigati et fame oppressi constituerunt, ut obsidionem haud magna mercede relinquenter. Pactum est pretium mille pondo auri.

Nondum omni auro appenso Camillus dictator, qui Romani exercitus reliquias collegerat, intervenit; auferri aurum de medio iubet hostesque ex improviso aggressus maximo proelio devicit. Ne nuntius quidem clavis relictus est. Dictator — recuperata ex hostibus patriā — urbem ingressus est triumphans, et a militibus « parens patriae conditorque alter urbis » appellatus est.

IX. TITUS MANLIUS TORQUATUS

Cum postea Galli ad tertium lapidem trans Aniēnem fluvium castra posuissent, exercitus Romanus ab urbe profectus est, et in ceteriore ripa fluvii constituit. Pons in medio erat; tunc Gallus quidam eximia corporis magnitudine in vacuum pontem processit, et, quam maxima voce potuit: « *Quem nunc — inquit — Roma fortissimum habet, is procedat agendum ad pugnam, ut eventus certaminis nostri ostendat, utra gens bello sit melior* ». Diu inter milites Romanos silentium fuit. Tum Titus Manlius, adulescens nobilis, ex statione ad imperatorem pergit: « *iniussu tuo — inquit — imperator, extra ordinem nunquam pugnaverim, etiamsi certam victoriam videam; si tu permittis, volo illi belluae ostendere me ex illo ortum esse, qui Gallorum agmen ex rupe Tarpeia deturbavit* ». Cui imperator: « *Macte virtute — inquit — T. Manli, esto: perge, et nomen Romanum invictum praesta* ». Ubi constiterunt inter duas acies, Gallus ensem cum ingenti sonitu in arma Manlii deiecit. Manlius vero inter corpus et arma Galli sese insinuans uno et altero ictu ventrem gladio transfodit; deinde ei iacenti torquem, quo ornatus erat, detraxit, quem cruento respersum collo circumdedit suo. Hinc *et ipse et posteri eius Torquati cognomen acceperunt.*

20

Idem Manlius, postea consul factus bello Latino, ut disciplinam militarem restitueret, edixit, ne quis extra ordinem in hostes pugnaret. Forte T. Manlius, consulis filius, prope stationem hostium accesserat. Ubi is, qui Latino equitatui praeerat, consulis filium agnovit: « *Visne — inquit — congregdi tecum, ut singularis proelii eventu cernatur quanto eques Latinus Romano praeestet?* » Movit ferocem iuvenis animum *seu* ira, *seu* detrectandi certaminis pudor. Itaque, oblitus imperii paterni, in certamen ruit, et Latinum ex equo excussum transfixit spoliisque lectis in castra ad patrem venit. Extemplo filium aversatus consul milites classicos advocatione convenerunt: « *Quando quidem — in-*

17

quit — tu, fili, contra imperium consulis pugnavisti, oportet ut disciplinam poenā tuā restituas. Triste quidem exemplum sed in posterum salubre iuventuti eris. I, lictor, adliga ad palum ». Metu omnes obstupuerunt ; sed, postquam — cervice caesa — fusus est crux, in questus et lamenta eruperunt. Manlio Romam redeunti seniores tantum obviam exierunt : iuventus et tune eum, et omni deinde vitā execrata est.

21

X. PUBLIUS DECIUS

P. Decius, Valerio Maximo Cornelio Cocco consulibus, tribunus militum fuit. Exercitu Romano in angustiis clauso, Decius editum collem conspexit imminentem hostium castris. Accepto praesidio verticem occupavit, hostes terruit, consuli spatium dedit ad subducendum agmen in aequiorem locum. Ipse — colle, quem insederat, undique armatis circumdato — intempesta nocte, per medias hostium custodias somno oppressas incolumis evasit. Quare ab exercitu donatus est coronā obsidionali, quae dabatur ei, qui obsidione cives liberasset. Consul fuit bello Latino cum Manlio Torquato. Tunc cum utrique consuli somnio obvenisset, cum populum victorem fore, cuius dux in proelio cecidisset, convenit inter eos, ut is, cuius cornu in acie laboraret, diis se manibus devoveret. Inclinante sua parte Decius armatus in equum insiluit ac se in medios hostes immisit. Concidit obrutus telis, et victoriā suis reliquit.

22

XI. GAIUS FABRICIUS

Gaius Fabricius unus fuit ex legatis, qui ad Pyrrhum de capti- vis redimendis venerant. Cuius postquam audivit Pyrrhus magnum esse apud Romanos nomen — ut viri boni et bello egregii, sed admodum pauperis — eum prae ceteris honorifice ac liberaliter accepit eique munera atque aurum obtulit. Omnia Fabricius repudiavit.

Postero die, cum illum Pyrrhus vellet exterrere conspectu su- bito elephanti, imperavit suis, ut Fabricio, secum colloquenti,

bellua post aulaea admoveretur. Quod ubi factum est — signo dato remotisque aulaeis repente — bellua stridorem horrendum emisit et manum super Fabricii caput suspendit. Sed ille placide subridens: « Neque — inquit — *heri* me aurum tuum pellexit, neque *hodie* commovet bellua tua ».

Fabricii virtutem admiratus Pyrrhus illum secreto invitavit, ut patriam desereret secumque vellet vivere, quarta etiam regni sui parte oblata. Cui Fabricius ita respondit: « Si me virum bonum iudicas, cur me vis corrumpere? sin vero malum, cur me ambis? »

23

Anno interiecto — omni specie pacis inter Pyrrhum et Romanos conciliandae ablata — Fabricius, consul factus, contra eum missus est. Cumque vicina castra ipse et rex haberent, medicus regis nocte ad Fabricium venit, et: « Si tu mihi — inquit — praemium dederis, ego regem veneno necabo ». Hunc Fabricius vincatum reduci iussit ad Pyrrhum et ei dici, quae contra caput eius medicus spoondisset. Tunc rex admiratus eum dixisse fertur: « Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate quam sol a suo cursu posset averti ».

Fabricius omnem vitam in gloria paupertate exegit adeoque inops decessit, ut filiabus nullam dotem reliquerit. At senatus patris sibi partes desumpsit, et — datis ex communi aerario dotibus — eas collocavit.

24

XII. MARCUS ATILIUS REGULUS

Marcus Regulus Poenos magna clade affecit. Deinde in Africam primus Romanorum ducum traiecit. Clupeam urbem et trecenta castella expugnavit; neque cum hominibus tantum sed etiam cum monstribus dimicavit. Regulo, ob res bene gestas, imperium in annum proximum prorogatum est. Quod ubi ille cognovit, senatus scripsit villicum suum in agello — quem septem iugerum habebat — mortum esse et servum, occasionem nactum, aufugisse, ablato instrumento rustico; ideoque petere se, ut sibi successor in Africam mitteretur, ne — deserto agro — omnia ad vivendum necessaria uxori et liberis deessent. Senatus — acceptis litteris — res, quas

Regulus amiserat, publicā pecunia redimi iussit; agellum colendum locavit, alimenta coniugi ac liberis praebuit. Regulus deinde multis proeliis Carthaginiensium opes contudit eosque pacem petere coegit. Quam cum Regulus nollet nisi durissimis condicionibus dare, illi a Lacedaemoniis auxilium petierunt.

25

Carthaginienses — duce Xanthippo Lacedaemonio, viro belli peritissimo — bellum renovarunt ac Regulum ultima pernicie vice-runt; nam duo tantum milia hominum ex omni Romano exercitu superfuerunt, et Regulus ipse captus, et in carcerem coniectus est. Deinde Regulus Romam de captivis commutandis — dato iureirando — missus est ut, si non impetravisset, rediret ipse Carthaginem. Qui cum Romam venisset, in senatum introductus mandata exposuit: sententiam ne diceret recusavit; quamdiu iureirando hostium teneretur, se non esse senatorem. Iussus tamen sententiam dicere, negavit esse utile captivos Poenos reddi, quod illi adulescentes et boni duces essent, ipse vero iam senectute confessus. Cuius cum valuissest auctoritas, captivi retenti sunt.

Regulus deinde *cum* retineretur a propinquis et amicis, *tamen* Carthaginem rediit; neque vero tunc ignorabat se ad crudelissimum hostem et ad exquisita supplica proficiisci, sed iusiusrandum conservandum putavit. Reversum Carthaginienses omni cruciatu necaverunt. Palpebris enim resectis aliquamdiu in loco tenebricoso tenuerunt; deinde — cum sol esset ardentissimus — repente eductum intueri caelum coegerunt. Postremo in arcam ligneam, in qua undique clavi praecuti eminebant, incluserunt. Ita dum fessum corpus stimulis ferreis confoditur, vigiliis et dolore continuo extinctus est. Hic fuit Atilii Reguli exitus, ipsa quoque vita — *etsi* per maximam gloriam diu *acta* — clarior et illustrior.

26

XIII. QUINTUS FABIUS MAXIMUS

Quintus Fabius iam senex filio suo consuli legatus fuit; cumque in eius castra veniret, filius obviam patri progressus est; duodecim

lictore pro more antebant. Equo veliebatur senex nec — appropin-
quante consule — descendit. Iam ex lictoribus undecim verecundiā
paterna maiestatis taciti praeterierant. Quod cum consul animad-
vertisset, proximum lictorem iussit inclamare Fabio patri, ut ex
equo descenderet. Pater tum desiliens: « Non ego, fili, — inquit —
tuum imperium contempsi, sed experiri volui, an scires consulem
te agere ».

Ad summam senectutem vixit Fabius Maximus, dignus tanto
cognomine. Cautior quam promptior habitus est, sed insita eius
ingenio prudentia *bello*, quod tum gerebatur, aptissima erat. Nemini
dubium est, quin rem Romanam cunctando restituerit. Nam *ut*
Scipio celeritate sua Carthaginem oppressit, *sic* Fabius cunctatio-
ne id egit, ne Roma opprimenti posset.

27

XIV. LUCIUS AEMILIUS PAULUS ET GAIUS TERENTIUS VARRO

Hannibal in Apuliam pervenerat. Adversus eum Roma pro-
fecti sunt duo consules, L. Aemilius Paulus et C. Terentius Varro.
Paulo sollers Fabii cunctatio magis placebat; Varro autem ferox
et temerarius acriora sequebatur. Ambo consules ad vicum, qui
Cannae appellabatur, castra posuerunt. Ibi insitam Varroni teme-
ritatem fortuna aliquo levium proeliorum successu aluerat; ita-
que — invito collegā — aciem instruxit, et signum pugnae dedit.
Victus caesusque est Romanus exercitus; nusquam graviore vul-
nere afflita est respublica. Aemilius Paulus telis obrutus cecidit;
quem cum media in pugna oppletum cruento conspexisset quidam
tribunus militum: « Cape — inquit — hunc equum, et fuge, Ae-
mili ». « Quin tu potius — respondit Paulus — abi, nuntia patribus,
ut urbem muniant ac, priusquam hostis victor adveniat, praesidiis
firment: tu me patere in hac militum meorum strage exspirare ».
Alter consul cum paucis equitibus Venusiam perfugit.

28

Hannibali victori cum ceteri gratularentur suaderentque, ut
quietem et ipse sumeret et fessis militibus daret, unus ex eius prae-

fectis, Maharbal, minime cessandum ratus, Hannibalem hortabatur, ut statim Romam pergeret, die quinto victor in Capitolio epulaturus. Cumque Hannibal illud non probaret, Maharbal : « Vincere scis, Hannibal, — inquit — victoriā uti nescis ». Mora eius diei satis creditur saluti suisse urbi et imperio. Dein Hannibal — relictā Romā — in Campaniam devertit, cuius deliciis mox exercitus ardor elanguit.

29

XV. MARCUS CLAUDIUS MARCELLUS

Postea cum Sicilia a Romanis ad Poenos defecisset, Marcellus consul creatus Syracusas — urbem Siciliae nobilissimam oppugnavit. Diurna fuit obsidio, neque urbem, nisi post tres annos, cepit Marcellus. Rem confecisset celerius, nisi unus vir ea tempestate Syracusis fuisse. Is erat Archimedes, vir admirabilis ingenio praeditus, qui — multis machinis inventis — opera Romanorum brevi disturbabat. Captis Syracusis, Marcellus — eximiā viri prudentiā delectatus — ut capiti illius parceretur edixit. Archimedes — dum in pulvere quasdam formas describit attentius — patriam suam captam esse non senserat. Miles praedandi causā in domum eius irrupit, et minantis voce quisnam esset eum interrogavit. Archimedes, propter cupiditatem *illud* investigandi, *quod* requirebat, nomen suum non indicavit, sed: « Noli — inquit —, obsecro, circulos meos turbare ». Quapropter a milite obtruncatus est. Eius mortem aegre tulit Marcellus sepulturaeque curam habuit.

30

XVI. PUBLIUS CORNELIUS SCIPIO AFRICANUS

Profectus igitur in Hispaniam Scipio Carthaginem novam, quo die venit, expugnavit. Eo congestae erant omnes paene Africæ et Hispaniae opes, quibus omnibus potitus est Scipio. Inter captivos ad eum adducta est eximiae formae adulta virgo. Sed ubi comperit eam illustri loco inter Celtiberos natam principique eius gentis adulescenti, Allucio nomine, desponsam esse — arcessitis parentibus et sposo — eam reddidit. Parentes virginis, qui

ad' eam redimendam magnum auri pondus attulerant, Scipionem orabant, ut id a se donum reciperet. Scipio aurum ante pedes poni iussit, vocatoque sponso: « Super dotem — inquit — quam accepturus a socero es, haec tibi a me dotalia dona accedant ». Allucius domum reversus grato animo Celtiberos Romanis conciliavit.

31

Deinde Scipio Hasdrubalem victum ex Hispania expulit. Castris hostium potitus, omnem praedam militibus concessit; captivos Hispanos sine pretio domum dimisit; Afros vero vendi iussit. Erat inter eos puer adultus, regii generis, formā insigni. Quem percontatus est Scipio quis et cuias esset, et cur id aetatis in castris fuisset. « Numida sum — inquit puer — Massivam populares vocant; patre amissō apud avum maternum, Numidiae regem, educatus sum. Cum avunculo Masinissā — qui nuper subsidio Carthaginensis venit — in Hispaniam traieci; prohibitus propter aetatem a Masinissa, nunquam ante proelium inii. Eo die quo pugnatum est cum Romanis — inscio avunculo, clam armis et equo sumpto — in aciem exii; ibi — prolapso equo — captus sum a Romanis ».

Hunc Scipio interrogavit velletne ad avunculum reverti. Id vero se cupere respondit puer, effusis gaudio lacrimis. Tum Scipio anulum aureum equumque ornatum puero donavit datisque equitibus, qui tuto deducerent, dimisit.

32

Cum P. Cornelius Scipio se erga Hispanos clementer gessisset, circumfusa multitudo cum regem omnium consensu appellavit. At Scipio cum silentium fieri per praeconem iussisset: « Nomen imperatoris — inquit — quo me mei milites appellaverunt, mihi maximum est; regium nomen, *alibi* magnum, *Romae* intolerabile est. Si *id* amplissimum iudicatis, *quod* regale est, vobis licet existimare regalem in me esse animum; sed oro vos, ut a regis appellatione abstineatis ». Senserunt etiam barbari magnitudinem animali, qua Scipio *id* aspernabatur, *quod* ceteri mortales admirantur, et concupiscunt.

Carthaginienses, metu perculti, oratores triginta seniorum principes ad petendam pacem mittunt. Qui, ubi in castra Romana venerunt, veniam civitati petebant non culpam purgantes, sed initium culpac in Hannibalem transferentes. Inde — condicionibus a Scipione latis omnibus acceptis — legati Carthaginienses Romam profecti sunt, ut, *quae ab illo pacta essent, ea patrum ac populi auctoritate confirmarentur.*

Ita pace terra marique partā, Scipio — exercitu in naves imposito — Romam revertit. Ad quem advenientem concursus ingens factus est : effusa *non ex urbibus modo, sed etiam ex agris* multitudo vias obsidebat. Scipio inter gratulantium plausus triumpho omnium clarissimo urbem est invectus, primusque nomine victae a se gentis est nobilitatus Africanusque appellatus.

Hannibal, a Scipione victus, suisque invisus, ad Antiochum, Syiae regem, confugit eumque hostem Romanis fecit. Missi sunt Romā legati ad Antiochum, in quibus erat Scipio Africanus. Qui, cum Hannibale Ephesi collocutus, ab eo quaesivit, quem fuisse maximum imperatorem crederet. Respondit Hannibal Alexandrum, Macedonum regem, maximum sibi videri, quo parvā manu innumerabiles exercitus fudisset. Interroganti deinde, quem secundum poneret: « Pyrrhum — inquit — quod primus castra metari docuit nemoque illo elegantius loca cepit, et praesidia dispositus ». Sciscitanti denique, quem tertium duceret, semet ipsum dixit. Tum ridens Scipio : « Quidnam tu diceres — inquit — si me vicisses? ». « Me vero — inquit Hannibal — *et ante Alexandrum et ante Pyrrhum et ante alios omnes posuissem* ». Ita — improviso assentationis genere — Scipionem e grege imperatorum velut inaestimabilem, secernebat.

Cum Scipio Africanus in Literna villa se contineret, complures praedonum duces ad eum videndum forte confluxerunt. Scipio eos ad vim faciendam venire ratus, praesidium servorum in tecto

collocavit aliaque parabat, quae ad eos repellendos erant necessaria. Quod ubi praedones animadverterunt — abiectis armis — ianuae appropinquant nuntiantque se non vitae eius hostes, sed virtutis admiratores venisse, conspectum tanti viri expertentes. Quod postquam audivit Scipio, fores reserari eosque introduci iussit. Illi postes ianuae tanquam religiosissimam aram venerati, cupide Scipionis dextram apprehenderunt ac diu deosculati sunt ; deinde — positis ante vestibulum donis — laeti domum reverterunt. Paulo post mortuus est Scipio moriensque ab uxore petivit, ne corpus suum Romam referretur.

36

XVII. LUCIUS AEMILIUS PAULUS MACEDONICUS

Postquam Perseum consolatus est Aemilius Paulus, sermonem ad Romanos circumstantes convertit : « Videlis — inquit — exemplum insigne mutationis rerum humanarum. Vobis haec praecipue dico, iuvenes. Ideo neminem decet in quemquam superbe agere nec praesenti credere fortunae ».

Confecto bello Aemilius Paulus regiā nave ingentis magnitudinis — nam sedecim ordines remorum habuisse dicitur — ad urbem est subvectus. Fuit eius triumphus omnium longe magnificientissimus. Completae erant omnes Tiberis ripae obviam effusā multitudine. Populus — estructis per forum tabulatis in modum theatrorum — spectavit in candidis togis. Aperta tempa omnia et sertis coronata, ture fumabant. In tres dies distributa est pompa spectaculi. Primus dies vix suffecit transvehendis signis tabulisque ; sequenti die translata sunt arma, galeae, scuta, loricae, pharetrae argentumque signatum. Tertio die, multo mane, ducere agmen coeperunt tubicines, non festos sollemnium pomparum modos, sed bellicum sonantes, quasi in aciem procedendum esset. Deinde agebantur pingues cornibus auratis et vittis redimiti boves centum et viginti. Sequebantur Persei liberi — comitante educatorum et magistrorum turbā — qui manus ad spectatores cum lacrimis miserabiliter tendebant, et pueros docebant populi Romani misericordiam suppliciter implorare. Post filios incedebat cum uxore Perseus, stupēti et attonito viro similis. Inde quadringentae coronaē aureae

portabantur ab omnibus fere Graeciae civitatibus dono missae. Postremo ipse in curru Paulus vehebatur auro purpurāque fulgens, qui cum dignitate alia corporis tum senecta ipsa magnam maiestatem p̄ae se ferebat. Post currum, inter alios illustres viros, filii duo Aemilii; deinde equites turmatim et cohortes peditum. Paulo a senatu et populo Romano concessum est, ut ludis circensibus veste triumphali uteretur eique cognomen Macedonico inditum est.

37

Aemilius Paulus omni Macedonum gaza — quae fuit maxima — potitus tantam in aerarium populi Romani pecuniam invexit, ut unius imperatoris praeda finem attulerit tributorum. At hic per alios homines cuncta administravit, nec quidquam ex thesauris regiis in domum suam intulit praeter memoriam nominis sempiternam. Mortuus est adeo pauper, ut dos eius uxori non potuerit exsolvi, nisi vendito fundo, quem unum reliquerat. Exsequiae eius non tam auro et ebore quam omnium benevolentia et studio fuerant insignes. Macedoniae principes — qui tunc Romae erant legationis nomine — umeros suos funebri lecto sponte sua subiecerunt. Quem enim in bello ob virtutem timuerant, eundem in pace ob iustitiam diligebant.

38

XVIII. PUBLIUS CORNELIUS SCIPIO AEMILIANUS

P. Scipio Aemilianus, Pauli Macedonici filius adoptione Scipionis Africani nepos, a tenera aetate Graecis litteris a Polybio, praestantis ingenii viro, eruditus est. Ex eius doctrina tantos fructus tulit, ut non modo aequales suos, sed etiam maiores natu omni virtutum genere superaret. Temperantiae et continentiae laudem ante omnia comparare studuit; quod quidem difficile tunc erat: miro enim impetu ad libidines et epulas iuvenes Romani eo tempore ferebantur. At Scipio contrarium vitae institutum secentus publicam modestiae et continentiae famam est adeptus. Polybius semper domi militiaeque secum habuit; semper inter arma ac studia versatus aut corpus periculis aut animum disciplinis exercuit.

Cum duo consules, quorum *alter* inops, *alter* avarus erat, in senatu conienderent, *uter* in Hispaniam ad bellum gerendum mitteretur ac magna inter patres esset dissensio, rogatus sententiam Scipio Aemilianus: « Neutrum — inquit — mihi mitti placet, quia *alter* nihil habet, *alteri* nihil est satis ».

Iudicabat enim et inopiam et avaritiam debere abesse pariter ad rem bene gerendam. Alioquin maxime verendum est, ne publicum munus quaestui habeatur, et praeda communis in privatum imperatoris lucrum convertatur. Ab hac culpa longe alienus fuit Scipio: nam post duos inclitos consulatus et totidem triumphos, officio legationis fungens, septem tantum servos secum duxit. E Carthaginis et Numantiae spoliis comparare plures certe potuerat, sed — Carthagine eversa — nihilo fuit locupletior quam ante. Itaque, cum per populi Romani socios et exteris nationes iter faceret, non mancipia eius, sed victoriae numerabantur, nec *quantum* auri et argenti, sed *quantum* dignitatis atque gloriae secum ferret, aestimabatur.

Paulo post Scipio repente in lectulo exanimis est inventus. De tanti viri morte nulla habita est quaestio eiusque corpus velato capite est elatum, ne livor in ore appareret. Metellus Macedonicus, etsi Scipionis inimicus, audita nece, in forum advolavit ibique maesto vultu clamavit: « Concurrite, cives, moenia urbis nostrae eversa sunt: Scipioni intra suos penates quiescenti nefaria vis illata est ». Idem Metellus filios suos iussit funebri eius lecto umeros subicere dicens : « Nunquam a vobis id officium maiori viro praestari poterit ».

Scipionis patrimonium *tam* exiguum fuit, *ut* triginta duas libras argenti, duas et selibram auri tantum reliquerit.

XIX. TIBERIUS ET GAIUS GRACCHI

Tib. Gracchus et G. Gracchus Scipionis Africani ex filia nepotes erant. Horum adulescentia bonis artibus et magnā omnium

spe floruit : ad egregiam enim indolem accedebat optima educatione. Exstant Corneliae matris epistolae, quibus appareat eos non solum in gremio matris educatos esse, sed etiam ab ea sermonis elegantiam haussisse. Maximum matronis ornamentum esse liberos, bene institutos, merito putabat sapientissima illa mulier. Cum Campana matrona, apud illam hospita, ornamenta sua — quae erant illa aetate pretiosissima — ostentaret ei muliebriter, Cornelia sermonem produxit usque co dum a schola redirent liberi. Quos reversos hospitae exhibens: « En haec — inquit — mea ornamenta ». Nihil quidem istis adulescentibus neque a natura neque a doctrina defuit ; sed ambo rem publicam, quam tueri poterant, impie perturbare maluerunt.

42

Tib. Gracchus, tribunus plebis creatus, a senatu descivit ; populi favorem profusis largitionibus sibi conciliavit ; agros plebi dividebat, civitatem omnibus Italicis dabat ; provincias novis coloniis replebat ; quibus rebus viam sibi ad regnum parare videbatur. Quare cum convocati patres deliberarent, quidnam faciendum esset, statim Tiberius Capitolium petit, manum ad caput referens ; quo signo salutem suam populo commendabat. Hoc nobilitas ita accepit, quasi diadema posceret. Tum Scipio Nasica, cum esset consobrinus Tib. Gracchi, patriam cognitioni praeferens, sublatā dextrā, proclamavit: « Qui rem publicam esse volunt, me sequantur ». Dein Gracchum fugientem persecutus, in eum irruit suaque manu interfecit. Mortui Tiberii corpus in Tiberim proiectum est.

43

C. Gracchum idem furor, qui fratrem Tiberium, invasit ; seu vindicandae fraternae necis, seu comparandae regiae potentiae causā, vix tribunatum adeptus est, cum pessima coepit inire consilia : maximas largitiones fecit ; aerarium effudit ; legem de frumento plebi dividendo tulit. His perniciiosis Gracchi consiliis, quanta poterant contentione, obsistebant omnes boni, in quibus maxime Piso, vir consularis. Is, cum multa contra legem frumentariam dixisset — lege tamen lata — ad frumentum cum ceteris

acciendum venit. Gracchus ubi animadvertisit in coetu Pisonem stantem, eum sic compellavit, audiente populo Romano : « Qui tibi constas, Piso, cum ea lege frumentum petas, quam dissuassis? » Cui Piso : « Nolim quidem, Gracche, — inquit — mea bona tibi viritim dividere licet, sed, si facies, partem petam ». Quo responso aperte declaravit vir gravis et sapiens lege, quam tulerat Gracchus, patrimonium publicum dissipari.

44

*Decretum a senatu latum est, ut videret consul Opimus, ne quid detrimenti res publica caperet ; quod, nisi in maximo discri-
mine, decerni non solebat. C. Graecchus — armata familiā — Aven-
tinum occupaverat. Quam ob rem consul — vocato ad arma po-
pulo — Gaium aggressus est; qui pulsus, dum a templo Dianaē
desilit, talum intorsit, et, cum iam a satellitibus Opimii compre-
henderetur, iugulum servo praebuit; qui dominum et mox semet-
ipsum super domini corporis interemis. Consul promiserat se pro
capite Graechi aurum repensurum esse. Quare Septimuleius qui-
dam lanceā praefixum Gaii caput attulit eique aequale auri pon-
dus persolutum est. Sunt qui tradunt — cerebro exempto — illum —
infuso plumbo — caput, quo gravius efficeretur, explesse.*

45

XX. PUBLIUS RUTILIUS RUFUS

P. Rutilius Rufus vitae innocentia enituit, et, cum nemo esset in civitate illo integrior nemo sanctior, omni honore dignus est habitus, et consul factus. Cum eum amicus quidam rem iniustum aliquando rogaret, et Rutilius constanter negaret, indignatus amicus : « Quid ergo — inquit — mihi opus est amicitia tuā, si quod rogo non facis ? » « Immo — respondit Rutilius — quid mihi tuā, si tuā gratiā aliquid inhoneste facturus sim ? » Sciebat, quippe vir sanctus, tam contra officium esse amico tribuere, quod aequum non sit, quam non tribuere id, quod recte possimus ; atque si forte amici a nobis postulent, quae honesta non sunt, religionem et fidem esse amicitiae anteponendam.

XXI. GAIUS MARIUS

C. Marius humili loco natus, militiae tirocinium in Hispania, duee Scipione, posuit. Erat imprimis Scipioni carus ob singularem virtutem et impigram ad pericula et labores alacritatem. Quodam die cum forte post cenam Scipio cum amicis colloqueretur, dixit aliquis: « Si quid tibi, Scipio, acciderit eritne rei publicae alter tui similis imperator? » Tum Scipio, percusso leniter Marii umero: « Fortasse hic », inquit. Quo dicto excitatus Marius dignos rebus — quas postea gessit — spiritū sumpsit.

Tunc Romae primum civile bellum ortum est. Cum enim Sulla consul contra Mithridātem, regem Ponti, mitteretur, ei Marius lege — quam Sulpicius tribunus plebis ad populum tulerat — illud imperium eripuit. Qua re commotus Sulla cum exercitu Romani venit, eam armis occupavit Sulpicium interfecit Marium fugavit. Marius hostes persequentes fugiens aliquamdiu in palude delituit. Sed paulo post repertus, et — ut erat nudo corpore caenoque oblitus — iniecto in collum loro Minturnas raptus est, et in carcerem coniectus. Missus etiam est ad eum occidendum servus publicus, natione Cimber; quem Marius vultus maiestate deterruit. Cum enim hominem ad se — stricto gladio — venientem vidisset: « Tunc — inquit — Marium audebis occidere? » Ille attonitus ac tremens — abiecto ferro — fugit. Marius postea, ab iis ipsis, qui prius eum occidere voluerant, e carcere emissus est.

Marius, acceptā naviculā, in Africam traiecit, et in agrum Carthaginiensem pervenit. Ibi cum in locis solitariis sederet, venit ad eum lictor Sextiliī praetoris, qui hanc provinciam administrabat. Marius ab eo — quem nunquam laeserat — aliquod humanitatis officium exspectabat; at lictor decedere eum provinciā iussit, nisi vellet in se animadvertisse. Torvis oculis eum intuens, Marius nullum dabat responsum. Lictori, interroganti iterum eum, ecquid

praetori vellet renuntiari : « Abi — inquit — nuntia te vidisse C. Marium in Carthaginis magnae ruinis sedentem ».

Duobus clarissimis exemplis de inconstantia rerum humana-
rum eum admonebat, cum *et* urbis maximae excidium *et* viri cla-
rissimi casum ob oculos pōneret.

49

Erat Mario ingenuarum artium et liberalium studiorum con-
temptor animus. Cum aedem Honoris se de manubiis hostium
facturum vovisset, spretā peregrinorum marmororum nobilitate
artificumque Graecorum peritiā, eam vulgari lapide per artificem
Romanum faciendam curavit. Graecas etiam litteras aspernaba-
tur, quod suis doctoribus parum ad virtutem prodessent. At idem
fortis et validus et adversus dolorem confirmatus. Cum ei varices
in crure secarentur, vetuit se alligari. Acrem tamen fuisse doloris
morsum ipse ostendit : nam medico, alterum erus postulanti,
noluit praebere, quod *maior* esset remedii *quam* morbi dolor.

50

XXII. LUCIUS CORNELIUS SULLA

Sulla propter motus urbanos cum victore exercitu Romam
properavit ; *eos*, *qui* Mario favebant, omnes superavit. Nihil illa
victoriā fuit crudelius. Sulla, dictator creatus, vel in *eos*, *qui* se
sua sponte dediderant, iussit animadverti. Quattuor milia dedi-
torum inermium civium in cирco interfiei iussit. Quis autem illos
potest computare, *quos* in urbe passim, quisquis voluit, occidit,
donec admoneret Fudidius quidam, vivere aliquos debere, ut
essent, quibus imperaret ? Novo et inaudito exemplo tabulam
proscriptionis proposuit, qua nomina *eorum*, *qui* occidendi es-
sent, continebantur ; cumque omnium orta esset indignatio pos-
tridie plura etiam adiecit nomina. Ingens caesorum fuit multitu-
do. Saevitiae causam etiam avaritia praebuit, multoque *plures*
propter divitias *quam* propter odium victoris necati sunt. Civis
quidam innoxius — cui fundus in agro Albano erat — legens pros-
criptorum nomina, se quoque adscriptum vidiit : « Vae — inquit — mi-

sero mihi ; me fundus Albanus persequitur ». Neque longe progressus, a *quodam*, qui eum agnoverat, percussus est.

51

Sulla deinde, in villam profectus, rusticari et venando vitam ducere coepit. Ibi morbo pediculari correptus interiit, vir ingentis animi, cupidus voluptatum, sed gloriae cupidior. Litteris Graecis et Latinis eruditus et virorum litteratorum *adeo* amans, *ut* sedulitatem etiam mali cuiusdam poetae aliquo praemio dignam duxerit; nam, cum ille epigramma ipsi obtulisset, praemium Sulla iussit ei statim dari, ea tamen lege, *ne* quid postea scriberet. Ante victoriam laudandus; in *iis* vero, *quae* secuta sunt, nunquam satis vituperandus: urbem enim et Italiam civilis sanguinis fluminibus inundavit. *Non solum* in vivos saeviit, *sed ne* mortuis *quidem* pepercit: nam C. Marii : cuius, *etsi* postea inimicus, aliquando *tamen* quaestor fuerat — erutos cineres in Tiberim proiecit. Qua crudelitate rerum praeclare gestarum gloriam corrupit.

52

XXIII. LUCIUS LICINIUS LUCULLUS

Habebat Lucullus villam prospectu et ambulatione pulcherrimam. Quo cum venisset Pompeius, *id* unum reprehendit, *quod* ea habitatio esset *quidem* aestate peramoena, sed hieme minus commoda videretur; cui Lucullus: « Putasne — inquit — me minus sapere quam hirundines, *quae*, adveniente hieme, sedem commutant ? » Villarum magnificentiae respondebat epularum sumptus. Cum aliquando modica ei — utpote soli — cena esset apposita, coquum graviter obiurgavit; eique excusanti ac dicenti se non debuisse lautum parare convivium, quod nemo esset ad cenam invitatus: « Quid ais ? » — inquit iratus Lucullus — « an nesciebas Lucullum hodie cenaturum esse apud Lucullum ? »

53

XXIV. QUINTUS SERTORIUS

Cum aliquando Sertorii milites pugnam inconsulte flagitarent nec iam eorum impetus posset cohiberi, Sertorius duos in eorum

conspectu equos constituit, praevalidum *alterum*, *alterum* vero infirmissimum ; deinde equi infirmi caudam a robusto iuvene totam simul abrumpi iussit, validi autem equi singulos pilos ab imbecillo sene paulatim avelli. Irritus adulescentis labor risum omnibus movit: senex autem, quamvis tremula manu, *id perfecit quod imperatum ei erat*. Cumque milites non satis intellegent, quorum ea res spectaret, Sertorius ad eos conversus: « Equi caudae — inquit — similis est hostium exercitus : qui partem aggreditur, facile potest opprimere ; contra nihil proficiet, qui universum conabitur prosternere ». Sic Sertorius vafro consilio eos ad suam sententiam perduxit.

54

XXV. GNAEUS POMPEIUS MAGNUS

Transgressus inde in Africam Pompeius Iarbam, Numidia regem, qui Marii partibus favebat, bello persecutus est. Intra dies quadraginta hostem oppressit, et Africam subegit adulescens quattuor et viginti annorum. Tum ei litterae a Sulla redditae sunt, quibus iubebatur exercitum dimittere et cum una legione successorem exspectare. Pompeius, quamquam aegre id tulit, tamen paruit et Romam reversus est. Revertenti incredibilis multitudo obviam ivit ; Sulla quoque eum laetus exceptit et Magni cognomine consulutavit. Nihilominus Pompeio triumphum petenti restitit. Neque vero ea re a proposito deterritus est Pompeius aususque dicere plures solem orientem adorare quam occidentem; quo dicto significabat Sullae potentiam minui, suam vero crescere. Ea voce audita Sulla, iuvenis constantiam admiratus, exclamavit : « Triumphet ! triumphet ! »

55

Viris doctis magnum honorem habebat Pompeius. Ex Syria decadens — confecto bello Mithridatico — cum Rhodum venisset, nobilissimum philosophum Posidonium cupiit audire. Sed cum audivisset eum tunc graviter aegrotare, quod vehementer ex podagra laborabat, voluit saltem Pompeius eum visere. Mos erat, ut — quando consul aedes aliquas ingressurus erat — lictor fores virgā percuteret, admonens consulem adesse ; at Pompeius

vetuit percuti honoris causā fores Posidonii. Quem ut vidit, et salutavit, moleste dixit sc ferre, quod eum non posset audire. At ille : « Tu vero — inquit — potes, nec commitam, ut dolor corporis efficiat, ut frustra tantus vir ad me veniat ». Itaque cubans graviter et copiose disseruit de hoc ipso: *nihil esse bonum nisi quod honestum esset, et nihil malum dici posse, quod turpe non esset.* Cum vero dolores interdum acriter eum pungerent, saepe : « Nihil agis » — inquit — « dolor ! quamvis sis molestus, nunquam te esse malum confitebor ».

56

XXVI. GAIUS IULIUS CAESAR

Bellis civilibus confectis, Caesar, dictator in perpetuum creatus, insolentius agere coepit ; nam senatum ad se venientem sedens exceptit, et quendam ut assurget monentem irato vultu respexit. Cum autem M. Antonius, Caesaris in omnibus bellis comes et tune in consulatu collega, ei, in sella aurea sedenti pro rostris, diadēma — insigne regium — imponeret, id *ita* ab eo est repulsum, ut non offensus videretur. Quare coniuratū est in eum a sexaginta et amplius viris, Cassio et Bruto ducibus conspirationis. Cum igitur Caesar idibus Martiis in senatum venisset, eum assidentem coniurati specie officii circumsteterunt illicoque unus ex eis — quasi aliquid rogaturus — propius accessit eique renuenti togam ab utroque umero apprehendit. Deinde Caesarem clamantem : « Ista quidem vis est ». P. Casca, unus e praecipuis coniuratis, primus vulnerat paulo infra iugulum. Caesar Cascae brachium arreptum graphio traiecit conatusque prosilire alio vulnere tardatus est. Cum M. Brutum — quem filii loco — habebat in se irruentem vidisset, dixisse fertur : « Tu quoque, fili mi ! » Dein, ubi animadvertisit, undique se strictis pugionibus peti, togā caput obvolvit atque ita tribus et viginti plagiis confossus est.

57

Erat Caesar excelsā staturā, nigris vegetisque oculis, capite calvo: quam calvitii deformitatem aegre ferebat, quod obtrectatorum iocis obnoxia esset. Ideo ex omnibus honoribus, sibi a senatu

populoque decretis, non *aliud* recepit aut usurpavit libentius quam ius laureae perpetuo gestandae. Vini parcissimum eum fuisse ne inimici *quidem* negaverunt. Itaque Cato dicere solebat unum ex omnibus Caesarem ad evertendam rem publicam sobrium accessisse. Armorum et equitandi peritissimus erat ; laboris ultra fidem patiens, in agmine *nonnunquam* equo *saepius* pedibus anteibat, capite detecto, *sive* sol *sive* imber erat. Longissimas vias incredibili celeritate confecit, *ita ut* persaepe nuntios de se praevenerit; neque eum morabantur flumina, quae *vel* nando *vel* innixus inflatis utribus traiciebat.

58

XXVII. MARCUS PORCIUS CATO UTICENSIS

Insignis et imitatione digna fuit Catonis erga fratrem benevolentia. Cum enim interrogatus esset, quem omnium maxime diligenter, respondit : « Fratrem ». Iterum interrogatus, quem secundum maxime diligenter, iterum, « Fratrem » respondit. Quaerenti tertio idem responsum dedit, donec ille a percontando desisteret. Crevit cum aetate ille Catonis in fratrem amor : ab eius latere non discedebat ; ei omnibus in rebus morem gerebat. Annos natus viginti sine fratre nunquam cenaverat, nunquam iter suscepserat, nunquam in forum prodierat. Cum frater — qui erat tribunus militum — ad bellum proiectus esset, ne eum desereret, voluntaria stipendia fecit. Diversum tamen erat utriusque ingenium : in utroque probi mores, sed Catonis indoles severior erat.

59

Cum Caesar consul legem agrariam rei publicae perniciosam tulisset, Cato solus — ceteris exterritis — huic legi obstitit. Iratus Caesar Catonem extrahi curia et in vincula rapi iussit : at ille nihil de libertate linguae remisit, sed in ipsa ad carcerem via de lege disputabat civesque commonebat, ut talia molientibus adversarentur. Catonem sequebantur maesti patres ; quorum unus obtiurgatus a Caesar, quod — nondum misso senatu — discederet : « Malo — inquit — esse cum Catone in carcere, quam tecum in curia ». Exspectabat Caesar, dum humiliibus precibus Catō uteretur.

tur ; quod ubi frustra a se sperari intellexit, pudore victus, unum e tribunis misit, qui Catonem e carcere emitteret.

60

XXVIII. MARCUS TULLIO CICERO

M. Tullius Cicero, equestri genere, Arpini — quod est Volscorum oppidum — natus est. A patre Romam missus, *eas* artes, *quibus* aetas puerilis ad humanitatem solet informari, *tanta cum* praceptorum *tum* discipulorum admiratione didicit, *ut aequales* e schola redeentes, medium, tanquam regem, circumstantes domum deducerent.

M. Tullius Cicero adulescens eloquentiam et libertatem suam adversus Sullanos ostendit. Chrysogonium quendam, Sullaे libertum, parricidii accusatum acriter insectatus est, quod, dictatoris potentia fretus, in bona civium invadebat. Qua ex re Sullaе invidiā veritus Cicero Athenas petivit, ubi Antiochum philosophum studiose audivit. Inde eloquentiae gratia Rhodum se contulit, ubi Molōnem, rhetorem tum disertissimum, magistrum habuit. Qui, cum Ciceronem dicentem audivisset, flevisse dicitur, quod praevideret per hunc Graecos a Romanis ingenii et eloquentiae laude superatum iri. Romam reversus, quaestor in Siciliam missus est. Nullius vero quaestura *aut* gratior *aut* clarius fuit. Cum in magna annonae difficultate ingentem frumenti vim inde Romam mitteret, Siculos *initio* offendit; *postea* vero, ubi diligentiam, iustitiam et comitatatem eius experti sunt, *maiores* quaestori suo honores *quam* ulli unquam praetori detulerunt. Romam e Sicilia reversus causis agendis *ita* floruit, *ut* inter omnes causarum patronos et esset et haberetur princeps.

61

M. Antonius — inita cum Octavio societate — Ciceronem iam diu sibi inimicum proscriptis. Qua re auditā Cicero transversis itineribus in villam — quae a mari proxime aberat — fugit indeque navem concendit in Macedoniam transiturus. Cum vero eum identidem in altum provectum venti adversi rettulissent, regressus ad villam : « Moriar » — inquit — « in patria saepe servata ».

Mox adventantibus percussoribus, cum servi ad dimicandum fortiter fideliterque parati essent, ipse lecticam — qua vehebatur — deponi iussit, eosque quietos pati, quod sors iniqua cogeret. Prominenti ex lectica et immotam cervicem praebenti caput praecisum est. Manus quoque abscissae sunt; caput relatum est ad Antonium eiusque iusu inter duas manus in rostris positum est. Fulvia, Antonii uxor, caput manibus sumpsit, in genua imposuit extractamque linguam acu confixit.

62

XXIX. OCTAVIANUS CAESAR AUGUSTUS

Octavius Iuliae, Caesaris sororis, nepos patrem quadrimus amisit. A maiore avunculo adoptatus, eum in Hispaniam profectum secutus est. Deinde ab eo Apolloniam missus est, ut liberilibus studiis vacaret. Audita avunculi morte, Romam rediit, nomen Caesaris sumpsit collectoque veteranorum exercitu opem Decimo Bruto tulit, qui ab Antonio Mutinae obsidebatur.

Tandem Octavianus — hostibus victis — solus imperio potitus est. Reversus in Italiam Romam triumphans ingressus est. Tum, bellis toto orbe compositis, Iani gemini portas — quae bis tantum antea clausae fuerant — *prima* sub Numa rege, *iterum* post primum Punicum bellum, sua manu clausit praebuitque se clementem; multis enim ignovit vel *iis*, qui saepe graviter eum offenderant. Tunc omnes praeteritorum malorum oblivio cepit. Octavianus maximi honores a senatu delati sunt. Ipse Augustus cognominatus est, ei in eius honorem mensis Sextilis eodem nomine est appellatus, quod illo mense bellis civilibus finis esset impositus. Senatus populusque Romanus universus cognomen *Patris patriae* ei tribuerunt. Augustus, gaudio lacrimans, his verbis respondit: « *Compos factus sum votorum meorum; neque aliud mihi optandum est quam ut hunc consensum vestrum ad ultimum vitae finem videre possim.* »

63

Habitavit Augustus in aedibus modicis, *neque* laxitate *neque* cultu conspicuis ac per annos amplius quadraginta in eodem

cubiculo, hieme et aestate, mansit. Supellex quoque eius vix privatae elegantiae erat. Raro veste *alia* usus est quam confecta ab uxore, sorore, filia neptibusque. Altiuscula erant eius calceamenta, quo procerior quam erat videretur. Cibi minimi erat atque vulgaris: secundarium panem et pisciculos minutos et ficos virides maxime appetebat. Idem tamen Romam — quam pro maiestate imperii non satis ornatam invenerat — adeo excoluit, ut iure gloriaretur marmoream se relinquere, quam latericiam accepisset.

Augustus non amplius septem horas dormiebat, ac *ne eas quidem* continuas, sed in illo temporis spatio ter aut quater expergitcebatur. Si interruptum somnum recuperare non poterat, lectores arcessebat, donec eum resumeret. Cum audisset senatorum quandam, aere alieno oppressum, arte et graviter dormire solitum culcitam eius magno pretio emit. Mirantibus: « Habenda est » — inquit — « ad somnum culcita, in qua homo, qui tantum debebat, dormire potuit ».

64

Excercitationes campestres equorum et armorum statim post bella civilia omisit, et ad pilam primo folliculumque transiit, mox animi laxandi causā, *modo* piscabatur hamo, *modo* talis nucibusque ludebat cum pueris minutis. Aleā multum delectabatur; idque ei vitio datum est. Tandem — afflita valetudine — in Campaniam concessit, ubi — remisso ad otium animo — nullo hilaritatis genere abstinuit. Supremo vitae die — petito speculo — capillum sibi comi iussit, et amicos circumstantes percontantus est, num vitae mimum satis commode egisset; adiecit et solitam clausulam: « Edite strepitum, vosque omnes cum gaudio applau-dite ». Obiit Nolae, sextum et septuagesimum annum agens.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Natu ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς ἡ τοῦ κατά τι· κατά τήν (ἢ στήν) ἡλικίᾳ· natu major μεγαλύτερος (ἀπό ἓνα ἄλλον) στήν ἡλικίᾳ (natu maximus: μεγαλύτερος στήν ἡλικίᾳ (ἀπό ὅλους τούς ἄλλους). Pulso ἀφαιρ. παθ. μετ. τοῦ pello· pulso fratre ἐνν. suo: (ἢ μετ. σέ ἀφαιρ. ἀπόλ. ἀντιστοιχεῖ στά ἀρχ. Ἑλλην. μέ τῇ φράσῃ: ἐκδιωχθέντος τοῦ ἀδελφοῦ, δπου ἡ μετ. σέ γεν. ἀπόλ.) ἀφοῦ ἔδιωξε τόν ἀδελφό του. Ἡ σύνταξη αὐτή εἶναι πολύ συνηθισμένη στά Λατινικά, ἐπειδή λείπει ἡ μετ. τοῦ ἐνεργ. παρακ. ut eum privaret subole: γιά νά τόν στερήσει ἀπό ἀπογόνους· τό ρ. prīvo ἔχει δύο ἀντικ., ἔνα σέ αιτ. (eum) καί δεύτερο σέ ἀφαιρ. (subole). Haec, ἀντων.: αὐτή, ἡ Rhea Silvia. Fecit τοῦ ρ. facio. Edidit τοῦ ρ. edo. Conieci τοῦ ρ. conicio. Alveo δοτ. τοῦ alveus. Impositos αιτ. πλ. τῆς παθ. μετ. τοῦ παρακ. τοῦ ρ. impono. Abiecit τοῦ ρ. abicio (ab - jacio). Effusus παθ. μετ. παρακ. τοῦ ρ. effundo. Relabente· ἀφαιρ. μετ. ἐνεστ. τοῦ ρ. rebabor. Lupa· τήν ἔστειλε δ "Ἄρης (Mars). Μιά χάλκινη παράσταση τῆς λύκαινας, μ' ἐτρουσκική τέχνη τοῦ δου αιώνα, (Μουσείο τῆς Ρώμης) ἔγινε τό σύμβολο τῆς Ρώμης. "Ομοια παράδοση εἶχαν οἱ Ἰνδοί. Accurrit· παρκ. τοῦ ρ. accurro. Lingua (sua)· ἔδω ἀφαιρ. τοῦ δργ.: μέ τή γλώσσα (της). Ubera (sua)· ἡ δνομ. ἐν. εἶναι uber. Eorum ori admovit: στό στόμα αὐτῶν πλησίασε (ορι δοτ. τοῦ os· eorum: αὐτῶν – infantium: τῶν νηπίων - admovit παρακ. τοῦ admovēo). Se· ἀντων., ἀντικ. τοῦ gessit (ρ. gero).

Συγχρίνετε τήν παράδοση γιά τή νηπιακή ἡλικίᾳ τοῦ Ρωμύλου μέ τοῦ Μωυσῆ καί τοῦ Δία.

Φ ο ἀ σε ις: Pulso fratre μετά τήν ἐκδίωξη τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀφοῦ ἔδιωξε τόν ἀδελφό. Parvulos alveo impositos abiecit ἀφοῦ τοποθέτησε τά νεογέννητα σέ σκάφος τά ἔριξε. Qui super rimas erat effusus δ δποίος εἶχε ἔεχυθεὶ πάνω ἀπό τίς δχθες. Relabente flumine καθώς ὑποχωροῦσε δ ποταμός (στήν κοίτη του). Ut fama est δπως εἶναι ἡ φήμη, ἡ παράδοση. Matrem se gessit ἔκανε τόν ἔαυτό της μητέρα, ἔγινε μητέρα τους.

2. Ο ΒΟΣΚΟΣ ΦΑΥΣΤΥΛΟΣ ΣΩΖΕΙ ΤΟ ΡΩΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΡΩΜΥΛΟ

Cum... reverteretur ἐπειδὴ... ξαναγύριζε τοῦ ρ. revertor. Saepius· (συγκρ. τοῦ ἐπιρρ. saepere: συχνά) συχνότερα: ἔδω, πολὺ συχνά, γιατὶ λείτει δ' δόρος τῆς συγκρ. Regius βασιλικός· ἀπό τὸ οὖσ. rex. Rem· αἰτ. ἐν. τοῦ res. Sustuli (παρακ. τοῦ tollo): σηκώνω, ἀναλαμβάνω. Educando (ἐνν. esse): νά ἀνατραφοῦν, νά τούς ἀναθρέψει. Primo... deinde· πρῶτα (στήν ἀρχῇ)... ἐπειτα. Certaminibus (ἀφαιρ. πληθ. τοῦ certamen) μέ ἀγώνες. vires· αἰτ. πληθ. τοῦ ἐλλ. vis. Auxerunt παρακ. τοῦ augeo = αὐξάνω. Venantes κυνηγώντας, μετ. τοῦ venor. Saltus, αἰτ. πληθ. τοῦ saltus. A rapina recōrum ἀπό τήν ἀρπαγή τῶν ζώων. Recorum γεν. πληθ. τοῦ pecus. Arcere coeperunt ἀρχισαν νά ἐμποδίζουν (arceo, coepi) iis (δοτ. τοῦ is), δηλ. Romulo et Remo... lis insidiati sunt τούς ἔστησαν ἐνέδρα. A quibus ἀπό τούς δοπίους: (ἀφαιρ. τοῦ ποιητ. αἰτίου), δηλ. ἀπό τούς ληστές. Vi ἀφαιρ. δργ. τοῦ vis. Necessitate ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. Compulsus· compello.

Quis avus: (ἐνν. esset), quae mater esset: ποιός ἦταν δ παπτούς, ποιά ἦταν δι μητέρα: τό ὅγμα τῆς πλάγιας πρότασης πάντα σέ ὑποτακτ. Armatis pasto-ribus ἀφοῦ δπλίστηκαν οἱ βοσκοί, ἀφοῦ δπλισε τούς βοσκούς (βλ. pulso fratre). Albam στήν Ἀλδα.

Φράσεις: Pueros dedit Accae ducandos: ἔδωσε τά παιδιά στήν Ἀκκα γιά νά τά ἀναθρέψει. Vi se defendit ἀντιστάθηκε μέ τά δπλα. Necessitate compulsus σπρωγμένος ἀπό τήν ἀνάγκη, ἀναγκασμένος. Properavit Albam πήγε γρήγορα στήν Ἀλδα.

3. Ο ΝΟΥΜΙΤΩΡΑΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟ ΡΩΜΥΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΡΩΜΟ

Eum δηλ. Remum. A rege ἀπό τό βασιλιά, ποιητ. αἰτ. Ad supplicium: πρός (γιά) τιμωρία. Considerato vultu (ἐνν. Remi): «θεωρηθέντος τοῦ προσώπου τοῦ Ρώμου» ἀφοῦ κοίταξε τό πρόσωπο τοῦ Ρώμου», βλ. pulso fratre ἀρ. 1). Agnovit παρακ. τοῦ agnosco. Oris γεν. τοῦ os, oris. Lineamentis (oris) κατά τά χαρακτηριστικά· ἀφαιρ. Matri· (= Rheae Silviae, δοτ.)

στή μητέρα. Simillimus ὑπερθ. τοῦ similis. Dum... tenet δο ορατοῦσε. Τοῦτο τό dum συντάσσεται πάντα μέ ένεστώτα τῆς δριστικῆς ἀνεξάρτητα ἀπό τό οῆμα τῆς κύριας πρότασης. Στά έλληνικά δένεστ. μεταφράζεται μέ παρατατικό. Interfecto (μετ. παθ. παραχ. τοῦ interficio)· ἀφοῦ τόν σκότωσε. Restituit παραχ. τοῦ restituo.

Amilio interfecto: ἀφοῦ σκοτώθηκε δ' Ἀμ., ἀφοῦ σκότωσε τόν Ἀμ., μετά τό θάνατο τοῦ Ἀμ. In regnum restituit: τόν ἐπανέφερε στό θρόνο.

4. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ – ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΡΩΜΟΥ

Iisdem ἀφαιρ. πλ. τῆς ἀντ. idem. Ubi δπου. Condidērunt παραχ. τοῦ condo· τό μέρος αὐτό τῆς χώρας τό παραχώρησε σ' αὐτούς δ παπτούς τους ἀπό εὐγνωμοσύνη. Orta est παραχ. τοῦ οριο. Uter... dare... (et) regeret πλ. ἐρώτ. ποιώς ἀπό τούς δύο... θά δέδινε... (καί) θά βασίλευε, θά κυβερνούσε. Adhibuerunt παραχ. τοῦ adhibeo. Auspicia οιωνοί, τά ούράνια σημεῖα, ἀστραπή, δροχές, πέταγμα καὶ κρωγμοί καὶ δρεξη τῶν λερῶν πουλιῶν, μέ τά δποια οἱ Ρωμαῖοι προσπαθοῦσαν νά ἔξιχνιάσουν τή θέληση τῶν θεῶν. Auspiciūm οιωνοί· augurium οιωνοσκοπία· augures οιωνοσκόποια. Vultures (πλ. τοῦ vultur) ἀντικ. τοῦ vidit (παραχ. τοῦ video). Augurio (ἀφαιρ.) Victor (ἐνν. factus)· (ἀφοῦ ἔγινε) νικητής μέ τήν οιωνοσκοπία. Romam κατηγρ. στό urbem. Ut... munire· γιά νά ἔξασφαλίσει (δχυρώσει, περιφρουρήσει). Legibus, moenibus· ἀφαιρ.· lex - moenia. Ne· ut non. Quis· ἀπλός τύπος ἀντί aliquis = κάποιος. Έτσι τό quis ἀκολουθεῖ τά ne, si, nisi, sive, seu, num καὶ cum. Quod, ait., τό δποιο, (κι ἐπειδή είναι στήν ἀρχή πρότασης) τοῦτο Invidia, ἀφαιρ. τῆς ait. Adductus παθ. μετ. παραχ. παρασυρμένος. Iratus (ρ. irascor). Verbis ἀφαιρ. Sic pereat (ἐν. ὑπο. τοῦ perego) έτσι μακάρι νά χαθεῖ (ῶς ἀπόλοιτο, δπως δ "Ομηρος"). Quicunque· δποιοσδήποτε. Ή ἐνέργεια τοῦ Ρωμύλου ήταν κακή· δικαιολογεῖται ἀπό τό γεγονός δτι δ Ρωμύλος ήταν δ νομοθέτης καὶ δ ὑπεύθυνος κυβερνήτης. Transiliet, δρ. μέλλ. Imperio (ἀφαιρ. ἀντικ. στό potitus est τοῦ ρ. potior).

Φράσεις: Edixit ne quis vallum transiliret ἀπαγόρεψε νά πηδήσει κάποιος τό χαράκωμα. Potitus est imperio ἔγινε κύριος τῆς ἔξουσίας.

5. Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ

Magis quam· περισσότερο παρά. Deerant παρτ. τοῦ desum. In proximo (ἐνν. loco)· πολύ κοντά. Lucus. Τό ἄλσος τοῦτο ἔλεγαν δι τι βρισκόταν ἀνάμεσα στίς δυό κορυφές τοῦ Καπιτωλίου. Asylum κατηγρ. στό hunc (lucum). Τό δάσυλο ἦταν χῶρος λεόποδος, δόπου κατέφευγαν ὡς ἱκέτες ἐγκληματίες, δοῦλοι, δραπέτες κι ἐκεῖ κοντά στούς βωμούς ἦταν ἀσφαλισμένοι κι ἀπαραδίαστοι. Ό Ρωμύλος ἔδωσε τό δικαίωμα τοῦ πολίτη σ' ὅποιον ζητοῦσε καταφύγιο στό ἄσυλο αὐτό. Εο· ἀπάντηση στήν ἐρώτηση quo? Quo? σέ ποιό μέρος; ποῦ; Εο· σ' αὐτό τό μέρος, σ' αὐτό τό ἄλσος, ἐδῶ. Configuit παρακ. τοῦ configuio. Cum vero... non haberent· ἐπειδὴ ὅμως... δέν εἰχαν. Ipse· δ ἴδιος (δηλ. δ Ρωμύλος). Populusque· καὶ δ λαός (πού τόν ἀποτέλεσαν βοσκοί καὶ ληστές). Uxores aīt. πλ. Circa gentes· πρός τούς λαούς (γύρω). Legatos misit qui... peterent· ἔστειλε ἀπεσταλμένους γιά νά ζητήσουν (κυριολεκτικά, οἱ δροῖοι νά ζητήσουν). είναι πρότ. ἀναφορ. τελική, γι' αὐτό καὶ δύποτ. τοῦ peterent). Populo δοτ. Additum ἐνν. est. παθ. παρκ. τοῦ addo. Cur ἐνν. aiebant· ἔλεγαν. Feminis· δοτ. χαριστ. Non... aperiūstis· (aperio) δέν ἀνοίξατε. Foret (ύποτ. παρτ. τοῦ sum) = esset. Ludos· πρόκειται γιά τούς ἀγώνες πρός τιμή τοῦ θεοῦ Κάνουν (Consus), πού ἦταν ἀπό τίς ἀρχαιότατες θεότητες τῆς Ρώμης. Indici· παθ. ἀπαρέμφ. τοῦ q. indicō τῆς γ' συζ., ἔξαρτάται ἀπό τό iubet· indicō iubet διατάξει νά διαλαλθεῖ. Finitimis· δοτ. χαριστ. Liberis· δύν. liberi. Coniugibus· δύν. coniux. Eoque: et eo δηλ. ad (ἡ in) hoc spectaculum. Ubi... venit (παρκ.). ὅταν ἥρθε. Conversi... erant παρκ. τοῦ q. convertor. Signo dato (βλ. ἀρ. 1 pulso fratre)· ὅταν ἔδωσε τό σύνθημα. Discurrunt· τρέχουν ἀπό διάφορα μέρη.

Φράσεις: Eo conversi omnium oculi mentesque erant· σ' αὐτό ἦταν γυρισμένα τά μάτια καὶ δ νοῦς (ἡ προσοχή) ὅλων. Signo dato· ὅταν ἔδωσε τό σύνθημα.

6. ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΤΑΡΠΗΙΑΣ

Haec αύτή, ἀπό ἔλεη πρός τό κατγρ. *causa*, ἀντί: *hoc fuit causa*: αὐτό ἦταν ἡ αἰτία. *Ob virgines raptas*: ἀπό τά ἀρπαγμένα κορίτσια, πιό καλά: ἔξαιτιας τῆς ἀρπαγῆς τῶν κοριτσιῶν. *Adversus*: πρόθ. μέ αἰτ. *Romae* (δοτ.) *cum appropinquarent*: δταν πλησίαζαν στή *Ρώμη*. *Nacti sunt παθ.* παρκ. τοῦ *nanciscor*. *Aquam sactorum*: μερικές πηγές ἦταν ἀφιερωμένες σέ κάποια θέοτητα κι ἀπό αὐτές ἐπαιρναν νερό γιά τις θυσίες. *Petitum α' θετ.* τοῦ ρετο δηλώνει σκοπό μέ ρῆμα πού σημαίνει κίνηση: ἐδῶ *descenderat petitum*: εἶχε κατεβεῖ (ἀπό τό *Καπιτώλιο*) γιά νά ζητήσει. *Romanae δοτ.* *praeerat παρτ.* τοῦ *praesum*. *Muneris* (δν. *tunus*) γεν. ἀντικ. στό *optionem*. *Petit (παρκ. τοῦ ρετο)*. *Quod* (ἀντικ. τοῦ *gerebant*). *Anulos et armillas*: δαχτυλίδια καί δραχιόλια. Τέτοια φοροῦσαν οι Σαβίνοι. *'Αργότερα αύτά στούς Ρωμαίους ἔγιναν σημεία γιά τήν ἐπιβράδευση πολεμικῆς ἀνδρείας*. *'Ο Σικίνιος Δεντάτος π.χ. ἔλαβε 160 κομμάτια κατά τή διάρκεια τῆς στράτευσής του. Postquam... perduxit: ἀφοῦ... δδήγησε. *Scutis*: ἀφαιρ. δργ. *Obrui παθ.* ἀπαρ. τοῦ οβρου πού ἔξαρτάται ἀπό τό *iussit* (*iubeo*). *Et* (ώς ἐπίρρ.) & *etiam*: ἀκόμη, ἐπίσης. *In laevis* (*ēvv. manibus*): στ' ἀριστερά (χέρια). *Proditio*. *'Η πέτρα ἀπό δπου κεχμνίστηκε ἡ Ταρπηία δνομάστηκε – λένε μερικοί – Ταρπηία πέτρα – (Tarpēium Saxum ἡ Tarpeia rupes)*. *Celeri poena ἀφαιρ.* τοῦ τρόπου (δργ.).*

Φράσεις: *Ob virgines raptas*: ἀπό τά ἀρπαγμένα κορίτσια, ἔξαιτιας τῆς ἀρπαγῆς τῶν κοριτσιῶν.

7. Η ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ

Processit παρκ. τοῦ procedo. In eo loco στή θέση αύτή (δηλ. στή μικρή πεδιάδα ἀνάμεσα στό *Καπιτώλιο*, στόν *Παλατίνο* λόφο). *Romanum forum*: στήν ἀρχή ἦταν ἕνας δρθογώνιος πλατύς χώρος, δπου γίνονταν πολιτικές ἐκδηλώσεις, θρησκευτικές τελετές καί διάφορες δίκες. *Forum* ἀπλά είναι ἡ ἀγορά. *'Αργότερα τό Romanum Forum* ἔγινε τό κέντρο τοῦ δημόσιου βίου τῆς *Ρώμης*, κοσμημένο περιφερειακά ἀπό ὡραῖα οἰκοδομήματα.

Conseruit παρχ. τοῦ consēro. Primo impetu ἀφαιρ. τοῦ χρόνου· κατά τὴν πρώτη έξοδο (ἀπάντηση στήν ἐρώτηση quando? πότε;). Insignis κατηρ. Nomine ἀφαιρ. τῆς ἀναφ.· κατά τὸ δνομα, μέ τ' δνομα, δνομαζόμενος. Cecidit παρχ. τοῦ cado. Cuius, γεν. τῆς ἀναφ. ἀντων. qui· ἐδῶ ἰσοδυναμεῖ μέ τῇ γεν. eius τῆς ἀντων. is αὐτός. Interitu ἀφαιρ. τῆς αἰτ.· ἔξαιτίας τοῦ χαμοῦ, τοῦ θανάτου. Coeperunt γ' πλ. τοῦ ἑλλ. coepi. Vicimus παρχ. τοῦ vinco. Longe aliud· πολύ (ἄλλο) ἀλλιώτικο, διαφορετικό. Esse· ώς ὑποκ. ἔχει τά ἀπαρεμφ. rapere (ἀρπαγή) καὶ pugnare (μάχη), ώς κατηγρ. τό alliud. Iovi δοτ. ἡθ. (δν. Iup(p)iter. 'Ο Ρωμύλος δέν πραγματοποίησε τὴν ὑπόσχεσή του· περιορίστηκε νά ἰδρυσει βωμό στ' δνομα τοῦ Juppiter Stator. (Διας Στήσιος, πού σταματᾶ, ἀναχαιτίζει τό στρατό πού ὑποχωρεῖ). 'Ο ναός τοῦ Στησίου Δία χτίστηκε στά 294 π.Χ. στή Β. πλαγιά τοῦ Παλατίνου λόφου. Divinitus ἐπίρρ. Restitit παρχ. τοῦ resisto. Crinibus passis· μέ λυμένα μαλλιά (passis παθ. μετ. τοῦ pando. Ausae sunt παρχ. τοῦ audeo. Se inferre· νά ωιχτοῦν στό μέσο, νά μποῦν ἀνάμεσά τους. Τό θέμα ἔχει ἀποδώσει δ διάσημος Γάλλος ζωγράφος Δαβίδ (1799) σέ πίνακά του, πού δρίσκεται στό Μουσεῖο τοῦ Λούβρου. Volantia μετ. ἐνεστ., οὐδ. πλ., τοῦ volo (α' συζ.). Hinc... hinc. ἀπό τή μιά... ἀπό τήν ἄλλη.

8. ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑ ΟΡΑΤΙΟΙ ΚΑΙ ΚΟΥΡΙΑΤΙΟΙ

Mortuo μετ. σέ ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ morior. Non solum... sed etiam· δχι μόνο... ἀλλά καί. Proximo δοτ. ὑπερθ. τοῦ propior· στόν πλησιέστερο, στόν τελευταίο, δηλ. στό Νουμά. Romulo ἀφαιρ. δ' δρ. συγκρ. στό ferocior συγκρ. τοῦ ferox. Ferocior Romulo· πιό ἀγριος ἀπό τό Ρωμύλο. Eo regnante (ἀφαιρ. ἀπόλ.) δταν βασίλευε αὐτός. Exortum est παρχ. τοῦ exorior. 'Ο πόλεμος αὐτός ἔσπασε ἔξαιτίας ἀμοιβαίων ἐπιδρομῶν. Ducibus (δοτ.)... placuit (παρχ. τοῦ ἀπρόσ. placet· στούς ἀρχηγούς φάνηκε καλό. Fata ἐν. fatum. Utriusque (δν. uterque) τοῦ ἐνός καί τοῦ ἄλλου. Committi, παθ. ἀπαρέμφ. ὑποκ. στό ἀπρόσ. placuit. Manibus δοτ. πληθ. Apud Romanos... Albanos· στούς Ρωμαίους... καί στούς 'Αλβανούς (στό στρατόπεδο τῶν P. καί τῶν 'A.). Cum iis agunt· διαπραγματεύονται μ' αὐτούς, συνεννοοῦνται μ' αὐτούς (τούς

'Οράτιους καὶ Κουριάτιους). Ut... γιά νά. Pro... patria sua quisque· καθένας γιά χάρη τῆς πατρίδας του. Ferro (ἀφαιρ. δργ.) μέ τό σίδερο, μέ τά δπλα (ἄλλιως armis). Ea lege (ἀφαιρ. τροπ.) μέ τόν δρο αὐτό. Σύνταξη: ut imperium quoque esset ibi, unde esset victoria (= ή ἔξουσία νά είναι ἐκεῖ δπου θά είναι ή νίκη, θά ἔξουσιάζει αὐτή πού θά νικήσει). 'Η Ρώμη δέν ήθελε νά ἀναγνωρίσει τήν κυριαρχία τῆς μητροπόλεως της "Αλβας, καὶ γ' αὐτό ἔγινε δ πόλεμος. Unde· ἀπό δπου. Inter acies (ή πρόθ. μ' αιτ.). ἀνάμεσα στίς (ἀντίπαλες) παρατάξεις. Concederant ὑπερο. τοῦ consido. Exercitus δνομ. πληθ. Infestis armis (ἀφαιρ. τοῦ τρόπου)· νά συνδεθεῖ μέ τό concurrunt (= συγκρούονται). Terni (ἀριθμ. διανεμητικό) τρεῖς ἀπό τό ἔνα τρεῖς ἀπό τό ἄλλο. ('Από τή σκηνή αὐτή ἔχει ἐμπνευστεῖ δ περίφημος ζωγράφος Δαβίδ τόν πίνακά του «'Ο δρκος τῶν 'Ορατίων, 1785, Μουσείο Λούθρου – Ανιμος· τό θάρρος (τήν ψυχή). Ut... (increpuerunt - fulserunt) μόλις. Increpue- runt παρκ. τοῦ increpo. Fulserunt παρκ. τοῦ fulgeo. Primo concursu (βλ. ἀρ. 7 primo impetu). Spectantes αιτ. πλ. τῆς μετ. τοῦ ἐν. (= spectatores) δσους παρακολουθούσαν (τούς θεατές). Perstrinxit παρκ. τοῦ perstringo. Consertis manibus ἀφαιρ. ἀπόλ.· δταν ἥρθαν στά χέρια. Duo... alter super alterum· δύο... δ ἔνας πάνω στόν ἄλλο. Ceciderunt παρκ. τοῦ cado. Ad casum· στήν πτώση (τήν ὡρα πού ἔπεφταν). Gaudio ἀφαιρ. τῆς αιτίας ἀπό χαρά. Circumsteterant ὑπερο. τοῦ circumsto καὶ circumsisto. Tribus impar· δχι Ἰσος πρός τρεῖς. Singulos· ἔναν ἔναν. Aggressus (μετ. τοῦ aggredior) ἀφοῦ τούς χτύπησε (τούς ἐπιτέθηκε). Insequentes· αὐτούς πού τόν καταδίωκαν, τούς διώκτες του. Manu· μέ τό χέρι, μέ τόν ἀγώνα. Parta est (παρκ. τοῦ pario)· γεννήθηκε, κερδήθηκε, ἀποκτήθηκε. Romanis δοτ. ἥθ. Domum· στό σπίτι, στήν πατρίδα. 'Ο Fufetius (Φουφήτιος), ἀρχηγός τῶν 'Αλβανῶν, κατά τή συμφωνία τους ὑποτάχθηκε στόν Τύλλο 'Οστίλιο.

Φράσεις: Mortuo Numa· δταν πέθανε δ Νουμᾶς, μετά τό θάνατο τοῦ Νουμᾶ. Eo regnante· δταν κυβερνοῦσε αὐτός. Ducibus placuit· οἱ ἀρχηγοί ἀποφάσισαν. Conclamavit gaudio exercitus· ἀναδόησε τό στράτευμα ἀπό χαρά.

9. ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΡΑΤΙΑΣ

Ovantes μετ. τοῦ ἄχρ. οvo. Gratulantes μετ. τοῦ gratulor. Ovantes et gratulantes· μ' ἐπευφημίες καὶ κραυγές χαρᾶς. Ovatio είναι ούσιαστικά μικρός θρίαμβος, κατά τὸν δποῖο δ νικητῆς στρατηγός ἔμπαινε στὴ Ρώμη πεζός με ὥχους ἀπό αὐλούς καὶ ἀνέβαινε ἐπίσημα στὸ Καπιτώλιο, γιά νά θυσιάσει πρόδοτα (= ovis, ἀπό δπου καὶ ἡ ovatio). Princeps· πρῶτος (ἡ λέξη μπήκε στήν ἀρχή γιά ἔμφαση). Ibat παρατ. τοῦ ἀνώμαλου εο. Prae se (ἀφ.) gerens· κρατώντας μπροστά του, προδάλλοντας. Cui = ei (fratri)· σ' αὐτόν. Obvia fuit· ἦρθε ἀπέναντί του, συνάντησε. Στόν τόπο τῆς συναντήσεως χτίστηκε ἀργότερα ἡ Porta Capena, στά N. τῆς Ρώμης. Soror virgo· ἡ νεαρή (ἡ ἀνύπαντρη) ἀδελφή. Τήν ἔλεγαν Horatia. Desponsa fuerat uni· είχε μνηστευθεῖ μ' ἔναν. Super humeros· τά λάφυρα τά περδούσαν σέ κοντάρι, πού κρατοῦσε δ νικητῆς στόν δῶμα του. Crines solvere· (ἀπό τό coepi)· (ἀρχισε) νά λύνει τά μαλλιά της. Movit animum· ἐρέθισε τήν ψυχή, προκάλεσε τήν δργή. Stricto gladio ἀφαιρ. ἀπόλ.· ἀφοῦ ἔσυρε τό ξίφος. Stricto ἀφαιρ. τῆς μετ. τοῦ stringo. Abi προστ. τοῦ abeo. Abi hinc... ad sponsum· φεύγα ἀπό δῶ... στό μνηστήρα σου. Cum immaturo amore· μέ τόν ἀκαιρο ἔρωτά (σου). Oblita (τοῦ obliviscor)· ἀφοῦ λησμόνησες. Pereat ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ pereo. Sic pereat· ἔτσι (δμοια) δς χαθεῖ (τό δμηρ. ὡς ἀπόλοιτο). Romana· Ρωμαία (γυναικά).

'Ο ἀγώνας τῶν Ὄρεατῶν καὶ δ φόνος τῆς ἀδελφῆς τους ἔδωσε στό Γάλλο Κορνήλιο (Cornéille) τήν ὑπόθεση τῆς τραγωδίας τοῦ Horace, πού είναι ἔνα ἀριστούργημα τοῦ κλασικοῦ γαλλικοῦ θεάτρου.

Φράσεις: Ovantes et gratulantes· μέσα σ' ἐπευφημίες καὶ κραυγές χαρᾶς. Movit animum προκάλεσε τήν δργή.

10. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ο ΒΡΟΥΤΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ ΣΕ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥΣ ΓΙΟΥΣ ΤΟΥ

Expulsis regibus (ἀφαιρ. ἀπόλ.): δταν ἐκδιώχτηκαν οἱ βασιλιάδες (δηλ. δ Ταρκύνιος δ Ὅπερήφανος μέ τήν οἰκογένειά του στά 509 π.Χ.). Expulsis μετ. παθ. παρχ. τοῦ expello. Consules· ὑπατοι. Σ' αὐτούς πέρασαν τά βασιλικά

προνόμια· πρώτα δόνομάστηκαν δικαιοστές (iudices), ύπατοι στά χρόνια τῆς Δωδεκαδέλτου. Ne... fierent· νά μή γίνονται. Insolentiores κατγρ. Collatino (δοτ.) sublata est (παθ. παρκ. τοῦ tollo)· ἀφαιρέθηκε ἀπό τὸν Κολλατίνο. Paulo post· λίγο ἔπειτα. Populo δοτ. ἀπό τὸ invisum. Ad bona sua repetenda σύντ. παθητ. - γερουνδ. Ἐλξη: ad repetendum bona sua σύντ. ἐνεργ.: γιά τὴν ἀπαίτηση τῶν ἀγαθῶν του, γιά ν' ἀπαιτήσει τὰ ἀγαθά του. Romam στὴ Ρώμη. De restituendis regibus παθ. σύντ. - γερουνδιακή Ἐλξη: de restituendo reges ἐνεργ. σύντ.· γιά τὴν ἀποκατάσταση τῶν βασιλέων. Ipsos... filios· τοὺς ἔδιους τοὺς γιούς. In societatem consilii adsumunt· τοὺς δέχονται ώς κοινωνούς στὸ σχέδιο. Excepit· ἀκούσε (τοῦ excipio). Detulit παρκ. τοῦ defero. Coniurati = coniuratores. In vincula· στή φυλακή. Coniecti sunt παθ. παρκ. τοῦ conicio. Damnati (sunt) παθ. παρκ. τοῦ damno. Missi παθ. μετ. τοῦ mittio. Virgis· securi ἀφαιρ. δργαν. Liberi δν. ούσ.· τὰ παιδιά. Modo, μόνο. Ut consulem ageret· νά ὑποδυθεῖ τὸν ὑπατο, νά κάνει τὸ καθῆκον του ώς ὑπατος. Μέ τὴν ὑπόθεση αὐτή δ Βολταίρος ἔγραψε τὴν τραγωδία του Βροῦτος.

Φράσεις: Expulsis regibus· μετά τὴν ἐκδίωξη τῶν βασιλέων. In societatem consilii adsumunt· τοὺς δέχονται ώς κοινωνούς στὸ σχέδιο τους.

11. Ο ΗΡΩΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ ΚΟΚΛΑ

Ad restituendos Tarquinios γερουνδ. Ἐλξη, σύντ. παθ. Ad restituendum Tarquinios· ἐνεργ. σύντ.· γιά τὴν ἀποκατάσταση τῶν Ταρκυνίων. Romam· στὴ Ρώμη. Venit παρκ. τοῦ venio. Primo impetu ἀφαιρ. τοῦ χρόνου· μέ τὴν πρώτη ἔξοδο. Non unquam = nunquam. Alias ἐπίρρ. Ante ἐπίρρ. Invasit παρκ. τοῦ invado. Invasit Romanos· χτύπησε τοὺς Ρωμαίους. Adeo valida τόσο Ισχυρή. Res Clusina· ἡ πόλη τοῦ Κλουσίου, τὸ Κλούσιο. In urbem demigrant. Οἱ Ρωμαῖοι ἀσχολοῦνται μέ τοὺς πολέμους καὶ τῇ γεωργίᾳ. Ἡ ξαφνική εἰσβολή τοῦ Πορσίνα τοὺς βρήκε στὰ χωράφια, ἔξω ἀπό τὴν πόλη. Alias... alia· τὸ ἔνα (μέρος)... τὸ ἄλλο μέρος. Muris (ἐνν. obiectis) ἀφ. ἀπόλ. τοῦ αιτίου· ἔξαιτίας τῶν τειχῶν πού ἦταν μπροστά. Obiecto παθ. μετ. τοῦ obicio. Tiberi obiecto· ἔξαιτίας τοῦ Τίβερη πού κυλοῦσε μπροστά. Tuta· ἀσφαλισμένη. Elvai παθ. μετ. τοῦ tueor. Pons sublicius· γέφυρα πασσαλωτή.

(Sublīca· πάσσαλος). Δηλ. γέφυρα πού σπριζόταν πάνω σε πασσάλους μπγγμένους μέσα στήν κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Τέτοια ἡταν ἡ λεγόμενη Ξύλινη γέφυρα πού κατά τήν παράδοση εἶχε κατασκευαστεῖ ἀπό τὸν Ἀγκό Μάρκιο καὶ ἔνων τὸν Ἰανίκολο λόφο μέ τῇ Ρώμῃ. Iter paene dedit· σχεδὸν παραχώρησε πέρασμα. Nisi Fuisset· ἀν δέ δρισκόταν. Cocles γεν. Coelitis· μονόφθαλμη, κατά λέξη. Cognomine ἀφαιρ. τῆς Ιδιότ. Quod· διότι. Amiserat ὑπερο. τοῦ amittit. Extrema parte (pontis γεν.) occupata· ὅταν κυριεύτηκε τό ἀκραίο μέρος τῆς γέφυρας (τό τμῆμα πρός τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν). Donec... interrumpetur (χρον. τελ. πρότ.) ώστου... διαλυθεῖ. A tergo· ἀπό τὰ νῶτα, πίσω του. Audacia sua ἀφαιρ. δργ. Ponte rescisso παθ. μετ. σε ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ rescindo· ἀφοῦ ἀποκόπηκε ἡ γέφυρα. Obstupefecit, παρκ. τοῦ obstupere-facio· ἔαφνιάζω, κατατρομάζω. Desiluit παρκ. τοῦ desilio· πηδῶ κάτω. Ag-matus· δπλισμένος. Ad suos (ἐνν. cives)· στούς δικούς του (ἐνν. τούς συμπο-λίτες). Grata κατηγρ. εὐγνώμονη (grata fuit· ἔδειξε εὐγνωμοσύνη). Civitas· τὸ σύνολο τῶν πολιτῶν, ἡ πολιτεία. In comitio· στήν ἐκκλησία (ἐκεῖ δηλ. πού συγκεντρωνόταν ἡ παλαιά φρατρική ἐκκλησία). Virtutem· ἀρετὴ πολεμική, ἀνδρεία. Posita est παθ. παρκ. τοῦ rono. Agri tantum· τόσο (μέρος) τοῦ χωραφιοῦ, τόσο χωράφι. Publice· μέ δημόσια ἔγκριση. Quantum· δσο, ἀπό-δοση τοῦ tantum. Uno die· σε μιά μέρα.

Φράσεις: Muris et Tiberi obiecto tutu· ἀσφαλισμένη ἐπειδή εἶχε μπρο-στά της τά τείχη καὶ τὸν Τίβερην.

12. Η ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΚΙΟΥ ΣΚΑΙΟΛΑ

Cum... obsideret (τοῦ obsideo)· ὅταν πολιορκοῦσε. Romanae constantiae (γεν. Ιδιότ. στό) vir· ἀνδρας μέ ρωμαϊκή στάθερότητα. Senatum adiit (q. adeo)· ἥρθε στή Σύγκλητο. Veniam transfugiendi· ἀδεια τοῦ ν' αὐτομολήσει. Accēpta potestate (ἀφαιρ. ἀπόλ.)· ἀφοῦ ἔλαβε τήν ἀδεια (Potestas = venia). Ibi = in castris. Prope tribunal· κοντά στό Βῆμα. Τό Βῆμα ἡταν μικρό ὄψωμα, ἀπό χῶμα, δπου δίκαζε ἡ μιλοῦσε στούς στρατιῶτες. Constitit παρκ. τοῦ consisto. Forte ἐπίρρ. Dabatur παθ. παρτ. τοῦ do. Militibus δοτ. Ad latus· στό πλευρό. Pari ornatu ἀφαιρ. Ιδιότ. (βλ. πιό κάτω Romanae constantiae) δνομ.

par ornatus· μέ δμοια στολή. Similitudine (ἀφαιρ. τῆς αἰτ.) ἀπό τὴν δμοιό-
 τητα, ἔξαιτίας τῆς δμοιότητας. Deceptus παθ. μετ. τοῦ decipio. Pro rege ἀντί^τ
 τό δασιλέα Sica ἀφαιρ. δργ. Quo facto ἀφαιρ. ἀπόλ. δταν ἔγινε αὐτό. Com-
 prehensus παθ. μετ. τοῦ comprehendendo. In conspectu regis· μτροστά στά μάτια
 τοῦ δασιλέα. In foculum· ἐπάνω στή φωτιά. Accenso παθ. μετ. τῆς ἀναφ. τοῦ
 accendo. Ad sacrificium· γιά θυσία. Quod peca(vi)sset· ἐπειδή εἶχε κάνει
 λάθος. Attonitus παθ. μετ. τοῦ attono, ἐπίθ. Miraculo ἀφαιρ. αἰτ. ἔξαιτίας
 τοῦ θαύματος, ἀπό τό θαῦμα. Ab altaribus· ἀπό τό δωμά (δν. πλ. altaria =
 δωμός). Quasi... remunerans· σάν νά ἀντάμειβε. Aperte dixit· εἶπε ἀνοιχτά,
 καθαρά. Similes· δμοιους (μ' αὐτόν). Adversus πρόθ. Coniurasse = con-
 iuravisse. Qua re ἀφαιρ. αἰτ. ἀπό αὐτό τό πράγμα, τή δήλωση. Prata αἰτ.
 πληθ. Dono δοτ. τοῦ σκοποῦ, κατηγορ. ως δώρο. Scaevara (scaevus καὶ vola)-
 ἀριστερόχειρας. Tantum· μόνο. Sinistra manu ἀφαιρ. ἀντικ. τοῦ utor. Hono-
 ris gratia· γιά χάρη τιμῆς, τιμητικά. Τό gratia καὶ causa πάντοτε ἀκολουθοῦν.

Φράσεις: Necem reges repromittens· ὑποσχόμενος τό φόνο τοῦ δασι-
 λιᾶ. Iuvenem amoveri iussit· διέταξε δέ νέος ν' ἀπομακρυνθεῖ.

13. ΑΠΟΛΟΓΟΣ Ή ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΟΜΑΧΙ.

Inter patres· ἀνάμεσα στούς πατρίκιους, τούς είνγενεῖς. Cum secessisset
 (ὑποκ. ὑπερσ. τοῦ secedo)· ἀφοῦ ἀποχώρησε. Quod... premeretur· γιατί^τ
 καταπιεζόταν (βλ. 12: quod peccasset). A senatu atque consulibus ἀφαιρ. τοῦ
 ποιητ. αἰτ. ἀπό τή σύγκλητο καὶ τούς ὑπάτους. Tributo ac militia (ἀφαιρ.
 αἰτ.). ἔξαιτίας τοῦ φόρου καὶ τῆς στράτευσης. Plebem = plebeios. Miserunt
 virum... qui reconciliaret· ξοτειλων ἀνδρα... πού νά (γιά νά) συμφιλώσει.
 ἀναφ. τελ. πρότ. Eam = plebem. Ubi σύνδ. χρον.. δταν, καθώς. Hoc (= hanc
 fabulam) τούτο (αὐτόν τό μύθο). Τό μύθο τόν ἐπειδεργάστηκε ποιητικά καὶ δέ
 μυθογράφος τῆς Γαλλίας La Fontaine. Narasse = naravisse. Fertur = dicitur
 ὑποκ. του τό is. (Menenius). Is fertur, τοῦτος λέγεται, τοῦτος λένε. Inquit
 (τοῦ ἔλλ. inquam). εἶπε. Humani artus (δνομ. πλ.): τά ἀνθρώπινα μέλη, τά
 μέλη τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Cum cernerent τοῦ cerno· ἐπειδή ἔβλεπαν.
 Otiosum κατγρ. Ab eo (= ventre) — discordarunt = discordaverunt. Conspi-

rarunt = conspiraverunt. Ne... ferrent· νά μή δίνουν. Neve· οὔτε. Os γεν. oris, ὑποκ. τοῦ acciperet. Datum· (ἐνν. cibum)· δι· τι τοῦ δδιναν (τίνι τροφή πού τοῦ δδιναν). Dum... volunt· ἐνώ ήθελαν. Ipsi (ἐνν. artus)· τά ίδια (τά μέλη). Defecerunt· ἔξασθένισαν (= debilitati sunt· ἔξαντλήθηκαν). Venit παρχ. τοῦ νενίο). Tum demum· τότε τέλος. Haud segne (ministerinus) δχι ἀργή, δχι νωθρή. (ἢ ὑπηρεσία, ἢ λειτουργία). Eumque... distribuere· καὶ δι τι αὐτή (δηλ. ventrem) διαμοίραζε. Per· σέ. Acceptos cibos· τις τροφές πού ἔπαιρνε. Cum eo = cum ventre. In gratiam· σέ φιλία. Redierunt παρχ. τοῦ redeo. Senatus - populus· τό ζεῦγος αὐτό παρομοιάζεται μέ τό ζεῦγος venter - humani artus. Discordia· ἀφαιρ. τοῦ αἰτ.

Fabula ἀφαιρ. δργ. Flexit παρχ. τοῦ flecto. Regressa est παρχ. τοῦ regredior. Tribunos· τούς δημαρχους. Οι δήμαρχοι ἐκλέγονταν ἀπό τήν τάξη τῶν πληθειών, στήν δρχή δύο, ἔπειτα πέντε καὶ τέλος δέκα. Μέ τό veto (= ἀπαγορεύω, δέν ἐπιτρέπω), πού πρόβαλλαν, ματαίωναν τις ἀποφάσεις τῆς Συγκλήτου καὶ τῶν ἀνώτερων ἀρχόντων πού ἤταν εἰς βάρος τοῦ πλήθους. Paulo post· λίγο ἀργότερα (τό post ἐπίρρο.). Mortuus est παρχ. τοῦ morior. Qui... defenderen· οἱ δρποὶ νά (γιά νά)... ὑπερασπίσουν. (κοίτα 33: miserunt qui). Omni vita ἀφαιρ.· σ' δλη τή ζωή του. Patribus δοτ. στό carus. Pariter... ac- δπως... ἔτοι καί, ἢ δσο... τόσο καί. Collatis ἀφαιρ. παθ. μετ. τοῦ confero. Collatis quadrantibus ἀφαιρ. ἀπόλ.. ἀφοῦ μαζεύτηκαν κοδράντες (= μικρά νομίσματα), ἀφοῦ μάζεψε κοδράντες (χρήματα). Ut... sepeliverit - dederit (έδω τό συμπερ. ut μπήκε μέ ὑποτ. παρχ. ἀντί παρτ., γιατί δηλώνεται ιστορικό γεγονός· ὥστε έθαψε - έδωσε. Locum sepulcro (ἐνν. eius)· τόπο γιά τήν ταφή (του). Publice· μέ δημόσια δαπάνη. Multo (ἀφαιρ.) magis (potest)· πολύ περισσότερο (μπορεῖ). Quam non sit necessaria (πλ. ἔρωτ. ἀπό τό docere). πόσο δέν elvai ἀπαραιτητη. Cupienti... laudem· σ' δρποιον ἐπιθυμεῖ ἔπαινο. Nimis anxia comparatio· ἢ ὑπερδολικά ἀγωνιώδης ἐπιδίωξη (τοῦ πλούτου). Comparatio· κυρίως, προπαρασκευή. Divitiarum· πλούτου, γεν. ἀντικ.

Φράσεις: Nihil aliud quam hoc narasse fertur· τίποτ' ἄλλο παρά τούτο ὅτι διηγήθηκε, λένε (λέγεται). Καλύτερα: λένε, ὅτι τίποτ' ἄλλο δέ διηγήθηκε παρά τούτο.

14. ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ. Ο ΚΙΓΚΙΝΝΑΤΟΣ (458 π.Χ.)

Eius = Minucii. Circumsessos. (παθ. μετ. τοῦ circumsedeo). ἀφοῦ περικυκλώθησαν. Ubi· μόλις. Nuntiatum est. Ἡ ἀγγελία ἔγινε ἀπό πέντε ἵππεis. Romam· στή Ρώμη. Pavor... trepidatio fuit. Ἡταν ἀκόμα πρόσφατη ἡ ὀνάμηνη ἀπό τήν κατάληψη τοῦ Καπιτωλίου ἀπό τούς Σαμνίτες. (460 π.Χ.). Quanta (ἐνν. fuisse). δοση (θά γινόταν). Obsiderent τοῦ obsideo,. Cum... visideretur· ἐπειδὴ φαινόταν. In altero (ἐπίθ.) consule. Ὁ ἄλλος ὑπατος (δ Nau-tius) ἦταν ἀπασχολημένος μὲ τὸν πόλεμο κατά τῶν Σαβίνων. Praesidii γεν. διαιρ. στό parum· μικρό μέρος βοήθειας, μικρή βοήθεια. Dici ὑποκ. στό ἀπρόσ. placuit. Placuit (ἐνν. senatui). φάνηκε καλό (στή Σύγκλητο), ἀποφασίστηκε (ἀπό τή Σύγκλητο). Dictatorem. Τό δικτάτορα δριζαν οἱ ὑπατοι μέ γνωμάτευση τῆς Συγκλήτου, σέ κρίσιμες περιστάσεις γιά ἔξι μόνο μῆνες. Μόλις δὲ κίνδυνος περνούσε δικτάτορας ἐπρεπε νά καταθέσει τήν ἀρχή. Ἀν δὲ κίνδυνος συνεχιζόταν, πέρα ἀπό τούς ἔξι μῆνες, δριζόταν ἀλλος. Ut τελ. σύνδ. Afflictam παθ. μετ. τοῦ affligor. Omnium γεν. ὑποκ. Omnim consensu· μέ τή συγκατάθεση δλων, παμψηφει. Unica spes παράθ. στό ille. Trans Tibe-riū· πέρα ἀπό τὸν Τίβερη (ἀπέναντι δηλ. ἀπό τὸ Πεδίο τοῦ "Ἀρεως ἀνάμεσα στὸν Τίβερη καὶ τὸ λόφο Ιανίκουλο. Quattuor iugerum (agrum) ἀγρό τεσάρων πλέθρων (γεν. lidiót.). Missi παθ. μετ. τοῦ mittor. Nundum κατηγρ. γυμνό, καλύτερη, χωρὶς τήν τήβεννο (toga) ἀλλά μόνο μέ τό χιτώνα (tunica). Salute data reddita ἀφαιρ. ἀπόλ. Proferre (ἀπαρ. τοῦ profero) νά φέρει ἔξω. Senatus γεν. πλ. Togatus κατηγρ.

Φράσεις: Salute data redditaque· ἀφοῦ ἔδωσε καὶ πήρε χαιρετισμό, ἀφοῦ ἀλλαξαν χαιρετισμό.

15. ΑΠΟ ΤΟ ΑΛΕΤΡΙ ΣΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Postquam... processit (παρχ. τοῦ procedo). ἀφοῦ προχώρησε. Abstero ἀφαιρ. ἀπόλ., παθ. μετ. τοῦ abstergeo. Indutus toga ἀφαιρ. δργ. ἀφοῦ φόρεσε τήν τήβεννο. Dictatorem κατηγρ. Gratulantes μετ. ἐν. τοῦ gratulor. Quantus

terror sit (πλ. ἐρώτ. ἀπό τό exponunt)· πόσο μεγάλος φόδος ὑπάρχει. Romam venit (παρκ. τοῦ venio). ἡρθε στή Ρώμη. Abstero παθ. μετ. τοῦ abstergo. Antecedentibus lictoribus μετ. σέ ἀφαιρ. ἀπόλ.. ἐνῶ προπορεύονταν οἱ φα-
βδούχοι. Στήν δχθη τοῦ Τίβερη τὸν ὑποδέχτηκαν οἱ περισσότεροι Συγκλητι-
κοί καὶ τά τρία παιδιά του. Οἱ lictores ἡταν δημόσιοι ὑπηρέτες τῶν ἀρχόν-
των (τοῦ δικτάτορα, τοῦ ὑπατου, τοῦ στρατηγοῦ). 'Ο στρατηγός εἶχε μαζὶ
του ἔξι φαβδούχους, δὲ ὑπατος δώδεκα καὶ δικτάτορας εἴκοσι τέσσερις.
Domum στὸ σπίτι του (πού εἶχε στή Ρώμη). Deductus παθ. μετ. τοῦ deducor.
Caesis hostibus ἀφαιρ. ἀπόλ., παθ. μετ. τοῦ caedo. Οἱ Aequi ἀφοῦ νικήθηκαν,
παραδόθηκαν καὶ ὑποτάχτηκαν. Triumphans ἐν de Aquis. Urbem ingressus
est = in urbem ingressus est· μπῆκε στήν πόλη. Ingressus est παρκ. τοῦ ingre-
dior. Dictatura ἀφαιρ. ἀντ. τοῦ abdicavit. In sex menses· σέ ἔξι μῆνες. Acce-
perat ὑπερσ. τοῦ accipio.

Φράσεις: Triumphans· θριαμβεύοντας, σέ θριαμβο. Dictatura se abdi-
cavit· κατέθεσε τή δικτατορία, παραιτήθηκε ἀπό τό δξιωμα τοῦ δικτάτορα.

16. ΤΙ ΠΑΘΑΙΝΕΙ ΕΝΑΣ ΑΠΙΣΤΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Cum... ob sideret ὑποτ. παρτ. τοῦ ob sideo. Camillus. 'Ο Κάμιλλος θεωρεῖ-
ται μιά ἀπό τίς λσχυρότερες μορφές τῆς Ρώμης τὸν 4ο αι. π.Χ. Falerios
παράθ. στό urbem· τήν πόλη Φαλέριους ἢ Φαλέριο. Ludi· τοῦ (μικροῦ) σχο-
λείου. Plurimos et nobilissimos pueros· παιδιά πολλά καὶ ἀπό τίς καλύτερες
οἰκογένειες. Inde = ἀπό δῶ (huius civitatis). Ambulandi gratia· γιά περίπατο.
Eductos... perduxit· ἀφοῦ (τούς) ἔνγαλε... (τούς) δδήγησε, τούς ἔνγαλε... καὶ
τούς δδήγησε. Quibus traditis· οἱ δποῖοι ἀφοῦ παραδόθηκαν, ἀφοῦ αὐτοῖ
παραδόθηκαν. Non erat dubium quin...· δέν ὑπῆρχε ἀμφιβολία δτι... Se...
dedituri essent (dedo). δτι θά παραδίδονταν (θά παρέδιναν τόν έαυτό τους).
Deposito bello (ἀφαιρ. ἀπόλ., παθ. μετ. τοῦ depono). δταν τελείωσε δ πόλε-
μος Detestatus παθ. μετ. τοῦ detestor· ἀποδοκιμάζω, ἀφοῦ ἀποδοκιμάσε μέ
ἀποτροπιασμό. Ad similem = ad hominem similem tui (γεν. τῆς ἀντων. tu). Et
= Etiam. Iura (δν. πλ. τοῦ ius). τά δίκαια. 'Ο πόλεμος, δία δμαδική, ἔχει κι
αὐτή τό δίκαιο του· στήν ἐποχή μας ἔγινε ἀντικείμενο διεθνῶν συμβιβα-

σμῶν. Adversus eam aetatem· ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἡλικίας (δηλ. τῶν παιδιῶν). Cui (ἐνν. aetati) parcimus· πού τήν προσέχομε, πού τήν ύπολογίζομε. Etiam· ἀκόμη καί. In captis urbibus· στίς πόλεις πού κυριεύτηκαν. Adversus armatos ἐνν. viros. Post tergum = post Terga. Manibus alligatis (ἀφαιρ. ἀπόλ.). ἀφοῦ ἔδεσε τά χέρια (του). Eum reducendum pueris (δοτ.) tradidit· τόν παράδωσε στά παιδιά, για νά τόν πάνε πίσω. Reducendum (re - πίσω), ἐνώ, μέ τό tradidit δηλώνει σκοπό. Beneficio, armis ἀφαιρ. δργ. Victi παθ. μετ. τοῦ vinco. Portas· τίς πύλες (ianua· ἐξωτερική θύρα σπιτιοῦ fores· θύρα μέ δύο φύλλα (= valvae), porta = πύλη (πόλεως, φρουρίου κτλ.). Romanis. Οἱ Φαλίσκοι εὐχαρίστησαν ἐπίσημα τόν Κάμιλλο καί ἡ πατρίδα του τοῦ ἔδωσε συγχαρητήρια, ἐπειδή ἀποδοκίμασε τήν προδοτική διαγωγή τοῦ δασκάλου. Aperuerunt παρκ. τοῦ aperio.

Φράσεις: Non venisti ad (hominem) similem tui· δέν ἥρθε σέ (ἄνθρωπο) δμοιό σου. Manibus post tergum alligatis· μέ τά χέρια δεμένα στήν πλάτη.

17. ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ

In = erga. Exsilio multatus· ἀφοῦ τιμωρήθηκε μέ ἔξορία (μέ πρόταση τοῦ δημάρχου Λευκίου Ἀπουληίου). Quod... divisisset· διότι... είχε μοιράσει. Ardeam· στήν Ἀρδέα. Concessit παρκ. τοῦ concedo. Urbe = ex urbe. A diis· ἀπό τούς θεούς. Ut... facerent· γιά νά κάνουν (οί θεοί). Desiderium ἀντικ. Sui γεν. ἀντικ.. τόν πόθο του. Civitati δοτ. ἀντιχαρ. Si... fieret· ἀν γινόταν. Sibi innoxio· ἐναντίον του ἐνώ ἦταν ἀθώος. Ἀντίθετη ἦταν ἡ συμπεριφορά τοῦ Ἀριστείδη. "Οταν τόν ἔξορισαν οἱ Ἀθηναῖοι εὐχήθηκε «νά μή βρεθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι σέ περίσταση, πού θά τούς ἀναγκάσει νά θυμηθοῦν τόν Ἀριστείδη». Multo· πολύ. Ad urbem Romam· κοντά στή Ρώμη, μπροστά στά τείχη τής Ρώμης. Nuntiatum est ἀπρόσ.: ἥρθε ἀγγελία. Hostes ait. πλ. Manlius (δλόκληρο τό δνομα M. Manlius Vulso), πού πήρε τό ἑπώνυμο Capitolinus (ἐπειδή ἔσωσε τό Καπιτώλιο στά 387 π.Χ.). Cum non posset· ἐπειδή δέν μπροστούσε. Fugit παρκ. Seniores· οἱ γεροντότεροι (ἀντίθεση στό iuventute). Insi-Domis ἐνν. suas· στά σπίτια τους. Regressi sunt παρκ. τοῦ regredior. Insi-

gnibus ἀφαιρ. δργ. στό ornati (δν. ἐν. *insigne*). Ornati honorum insignibus φορώντας τά τιμητικά διακριτικά. Αύτά τά διακριτικά τιμῆς ήταν ή περιπόρφυρη τήβεννος, ή χρυσοποίκιλτη τήβεννος καὶ δ θριαμβικός χιτώνας. Aestate (ἀφαιρ. τῆς αιτ.) confecti (παθ. μετ. τοῦ conficio). ἔξαντλημένοι ἀπό τήν ἡλικία. Manserunt παρχ. τοῦ maneο. Donec... ausus est· ώστου... τόλμησε. Ausus est παρχ. τοῦ audeo. Gallus quidam· ἕνας Γαλάτης (τό quidam· κάποιος - γνωστός πού δέν δνομάζεται· ἀντίθετο μέ τό aliquis· κάποιος - δγνωστος). Scipione eburneo (ἀφαιρ. δργ.) τό ἐλεφάντινο σκῆπτρο ήταν ἀπό τά διακριτικά σύμβολα (*insigne*) πού κρατοῦσαν οι ὄπατοι καὶ οι θριαμβευτές ὅλλα καὶ γενικά ήταν σημείο ἔξουσίας. Ἐτοι σκῆπτρο κρατοῦσαν οι βασιλεῖς τῆς Ἀσσυρίας, δ Δαβίδ, οι Λακεδαιμόνιοι στρατηγοί κρατοῦσαν σκυτάλη, δ Ἀχιλλέας δρκίσθηκε στό σκῆπτρο του, δ Ἐρμῆς κρατοῦσε κηρύκειο καὶ οι βασιλιάδες σκῆπτρο. Σήμερα οι Ἀρχιερεῖς κρατοῦν τήν ποιμαντορική φάδδο καὶ οι στρατάρχες τή στραταρχική. Percussit παρχ. τοῦ regcutio. Ab ea re = ab eo· ἀπό αὐτό, ἀπό αὐτή τήν ἀφορμή. Ortum est παρχ. τοῦ οτιο. Sedibus eburneis (δοτ. ή ἀφαιρ.) = in sedibus eburneis insidentes. Στά χρόνια ἔκεινα δικαίωμα νά κάθονται σέ ἐλεφάντινο θρόνο (*sella curulis*) είχαν οι δικτάτορες, οι ὄπατοι καὶ οι τιμητές. Tricidati sunt. Τή σφαγή ἀκολούθησε διαρπαγή τῶν σπιτιῶν καὶ πυρπόληση τῆς πόλης, πού τό μεγαλύτερο μέρος της ήταν κατασκευασμένο ἀπό ξύλο. In arcem· ἔναντιον τῆς ἀκρόπολης (τοῦ Καπιτώλιου). Taciti (μετ. τοῦ taceo)· σιωπηλοί. Iamque in summum saxum evaserant (ρ. evado)· καὶ πιά είχαν φτάσει στήν κορυφή του βράχου. Cum... exciverunt (ἐνν. somno ή ex somno)· δταν σήκωσαν (ἀπό τόν ὑπνο), δταν ἔπνησαν (ἐνεργ.). Anseres sancti ἐνν. Iunoni. Ή Ἡρα ήταν μιά ἀπό τίς θεότητες πού λατεύονταν στό Καπιτώλιο. Clangore... strepitu ἀφαιρ. αιτ. Virum egregium, παραθ. στό Manlium. Bello ἀφαιρ. = in bellica virtute· στήν πολεμική ἀρετή, τήν ἀνδρεία. Deiecit παρχ. τοῦ deicio.

18. ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ

Tunc· τότε. Ή πολιορκία κράτησε πολλούς μῆνες. Omplium γεν. ὑποκ. Consensu ἀφαιρ. τροπ.· μέ δμοφωνία. Acciri ἀπαρεμφ. τοῦ accio, ὑποκ. τοῦ placuit. Placuit acciri· ἀποφάσισαν νά ἀνακαλέσουν. "Ἐνας μυστικός ἀπε-

σταλμένος τῶν στρατευμάτων, πού εἶχαν νικηθεῖ στὸν Ἀλλία ποταμό καὶ
 εἶχαν ὑποχωρήσει στούς Βεΐους, δὲ νεαρός Pontius Cominius, κατόρθωσε νά
 μπει στὴ Ρώμη καὶ ἀνεβαίνοντας στὸ Καπιτάλιο νά ζητήσει νά ἐπανέλθει ὁ
 Κάμιλλος ώς δικτάτορας. Αὐτὸς ἀπό Missi (ἐνν. sunt) παρκ. τοῦ mittor. Absens
 = quamvis absens· ἀν καὶ ἀπών. Obsidione fatigati· κουρασμένοι ἀπό τὴν
 πολιορκία. (fatigati παθ. μετ. τοῦ fatigo). Fame oppressi· ἔξαντλημένοι (κα-
 ταπιεσμένοι) ἀπό τὴν πείνα. (Oppressi παθ. μετ. τοῦ opprimo). (Βλ. 17 aetate
 confecti). Haud magna σχ. λιτ.· δχι μεγάλη, μικρή (= parva). Mercede ἀφαιρ.
 τιμῆμ· τίμημα, ἔξαγορά. Pactum est (παρκ. τοῦ pango)· συμφωνήθηκε.
 Pondo χρείως ἀφαιρ. τοῦ ἀρχαϊκοῦ pondus -i. Οἱ Ρωμαῖοι ἔλεγαν libra
 pondo· μία λίτρα κατά τὸ βάρος, ἔπειτα μόνο pondo, δύως ἑδῶ mille (παραλ.
 librae) pondo auri· χλιες (ἐνν. λίτρες) χρυσοῦ κατά τὸ βάρος ή φράση εἶναι
 παράθ. στὸ pretium. Ἡ libra εἶχε βάρος 327 γραμ. ή 103 δράμια περίπου. Τά
 λύτρα λοιπὸν εἶχαν καθοριστεῖ σέ 327 χιλιογρ. ή 255 περίπου ἀκάδες χρυ-
 σοῦ. Nondum auro Appenso (ἀφαιρ. ἀπόλ.). ἑδῶ ἀκόμα δέν εἶχε ζυγιστεῖ ὁ
 χρυσός. (appenso παθ. μετ. τοῦ appendo). Οἱ Ρωμαῖοι ζύγιζαν ἀκόμα τότε τὸ
 μέταλλο πού ἐδιναν σέ πληρωμές. Intervenit παρκ. τοῦ intervenio. Auferti
 παθ. ἀπαρ. τοῦ aufero. Aurum alt., ὑποκ. τοῦ auferri. Collectis reliquiis
 ἀφαιρ. ἀπόλ. Collectis παθ. μετ. τοῦ colligo. Τά λείψανα (= reliquies) ήταν
 ἀρκετοὶ στρατιῶτες, πού εἶχαν καταφύγει στούς Βεΐους (Βηίους, Οὐηίους)
 στὰ περίχωρα τῆς Ρώμης. Exercitus γεν. τοῦ ὅλου. De medio ἐνν. loco· ἀπό τὸ
 μέσο (τῶν ἀντίπαλων στρατῶν). Proelio (ἀφαιρ.) devicit· νίκησε (πέρα -
 πέρα) στὴ μάχη. Aggressus παθ. μετ. τοῦ aggredior. Ne... quidem· οὔτε... καν.
 Cladis γεν. ἀντικ. Recuperata... patria ἀφαιρ. ἀπόλ. χρον. Urbem = in urbem.
 Ingressus est παρκ. τοῦ ingredior. A militibus ποιητ. αἴτ. Parenis - conditorque.
 Ἐχτισε τὴ Ρώμη ἀπό τὰ ἐρεπιά τῆς καὶ ἀντιστάθηκε σ' αὐτοὺς πού πρότει-
 ναν τὴ μεταφορά τῆς στούς Βεΐους. Alter- δεύτερος. Ἡ δραστηριότητα τοῦ
 Καμίλλου ἐπέτρεψε τουλάχιστο στούς Ρωμαίους νά ἐπανορθώσουν τὴν κα-
 ταστροφή μετά τὴν ἀποχώρηση τῶν Γαλατῶν. Ὁ Κάμιλλος στάθηκε ἀληθινά
 ή ψυχὴ τῆς ἀνορθώσεως. Πέθανε στὰ 365 π.Χ. στὰ 82 του χρόνια, ἀφοῦ ἔγινε
 δύο φορές δικτάτορας. Urbis = Romae.

19. MONOMAXIA ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΟΥΑΤΟΥ ΜΕ ΕΝΑ ΓΑΛΑΤΗ

Cum ... castra posuissent· ἀφοῦ... στρατοπέδευσαν (οἱ Γαλάτες). Postea. Οἱ Γαλάτες στά 361 π.Χ., μετά τήν πολιορκία τοῦ Καπιταλίου, προσπάθησαν πολλές φορές νά χτυπήσουν τή Ρώμη. Ad tertium lapidem (ἐνν. a Roma ἢ ab urbe)· στήν τρίτη πέτρα (ἀπό τή Ρώμη). Lapis· πέτρα, μιλιοδείκτης. Κάθε πέτρα ἡταν σέ ἀπόσταση χιλιων δημάτων (= 1.500 μέτρων) ἀπό τήν ἄλλη. Trans Aniēnem· πέρα ἀπό τὸν Ἀνιηνό ποταμό (dn. Anien, ἐνις ἡ Ανιο, ὅνις, ποταμός κοντά στόν Τίβερη). In citeriore pīra· στήν ἀπό ἔδω (πρός τή Ρώμη) δύθη· ἡ ἄλλη δύθη λεγόταν ulterior. Citerior συγκρ. ἀπό τό ἐπίρρ. citra. In medio· στό μέσο (τῶν δύο στρατῶν). Ἐκεῖ ὑπῆρχε γέφυρα πού ἀγωνίζονταν οἱ δύο στρατοί νά τήν καταλάβουν. Eximia magnitudine ἀφαιρ. Ιδιότ. Constitit παρκ. τοῦ consisto. In vacuum pontem· στήν ἄδεια γέφυρα. Quam· (μέ ύπερθ. ἐπιτείνει τήν ἔννοιά του)· δοσ τό δυνατό. Potuit παρκ. τοῦ possūm. Quam maxima voce potuit· μέ δοσ τό δυνατό Iσχυρότερη φωνή μπόρεσε (τό potuit πλεονάζει). Quem... is· δποιον... αὐτός (ἡ κανονική θέση τοῦ ἀναφ. είναι μετά τό δεικτικό). Inquit τοῦ inquam. Habet· ἔχει (= θεωρεῖ). Fortissimum κατηρ. ἀπό τό habet (= θεωρεῖ). Procedat (ύποτ. προτρ. πάντοτε μέ ἐνεστ., σέ θέση προστ.)· ἀς προχωρήσει. Agedum (τό age προστ. τοῦ ago· βλ. τό ἀρχ. ἄλλ. ἀγε δή, ίθι μέ προστ. καὶ ὑποτ.). ἐμπρός. Eventus ὑποκ. Ultra... sit. Τό ορήμα σέ ὑποτ., ἐπειδή είναι πλάγια ἐρώτηση. Τό ultra, ἐπειδή πρόκειται γιά δύο λαούς. Bello ἀφαιρ. Ex statione· ἀπό τή θέση (πού ἡταν ταγμένος). Ad imperatorem· πρός τό στρατηγό (ἡταν δ T. Quintius Pennus). In iussu του χωρίς διαταγή σου. Nunquam pugnaverim (ύποτακτ. δυνητική). δέ θά πολεμούσα ποτέ. Θά λεγόταν καὶ ἔτοι nunquam pugnare velim· ποτέ δέ θά ήθελα νά πολεμήσω. Είναι ἡπιότερη ἔκφραση ἀπό τό νά ἔλεγα nunquam pugnabo· δέ θά πολεμήσω ποτέ. Etiamsi... videam· κι ἀν ἀκόμα ἔβλεπα (ύπόθ. πού μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ στό μέλλον). Isti belluae· σ' αὐτό τό κτήνος (περιφρονητικά δέδαια). Me ὑποκ. τοῦ ortum esse. Ex illo· ἀπό ἐκείνον (ἡταν γιός τοῦ T. Manlius Vulso). Ή ex δηλώνει καταγωγή ἀνώτερη· ἔδω δικαιολογεῖται ἀπό τήν ἀντωνυμία illo. Agmen· στρατός (κυρίως στρατός σέ πορεία, ἀγημα· acies = στρατός σέ παράταξη καὶ exercitus = στρατός γενικά). Macte virtute (ἀφαιρ. αἰτ.)... esto· μπράδο γιά τήν ἀνδρεία σου. Macte κλητ. πού ἔμεινε ώς ἐπιφώνημα μόνο ἀπό τό ἐπίθετο mactus (βλ. ἔλλην. μάκαρ = εύτυχισμένος). Invictum κατηρ. Perge - praesta (προστ.). Ubi· μόλις,

δταν. *Constiterunt· παρχ. τοῦ consisto.* Ensem (= gladium), τό μακρύ δίκοπο σιδερένιο ξίφος τῶν Γαλατῶν. Cum ingenti sonitu· ἐμπρόθ. προσδ., δηλώνει τό ἐπακολούθημα τοῦ χτυπήματος μέ τό ξίφος. In arma· ἐνάντια στά δπλα (κυρίως, στήν ἀσπίδα). *Deiecit* (παρχ. τοῦ deicio)· κατέφερε, κατέβασε. Sese insinuans· παρεμβάλλοντας τόν ἔαυτό του, ἀφοῦ χώθηκε. Uno et altero istu (ἀφαιρ. τροπ.)· μέ ένα καὶ δεύτερο χτύπημα. Gladio ἀφαιρ. δργ. Τό φωμαϊκό ξίφος ήταν κοντό, λισιο, μυτερό καὶ δίκοπο· τό εἰχαν πάρει οἱ Ρωμαῖοι ἀπό τούς Ισπανούς τό 2ο π.Χ. αι. Ei δοτ. ἀντιχαρ., ἐνν. Gallo. Torquem (δνομ. Torquuis, ἀρχ. στρεπτός, περιδέραιο κατασκευασμένο ἀπό στριφτά σύρματα χρυσοῦ. Quo δηλ. Torque ἀφαιρ. δργ. Quem collo (δοτ.) suo circumdedidit· πού τό ἐδεσε γύρω στό λαιμό του. Detraxit παρχ. τοῦ detraho. Gruore ἀφαιρ. δργ. Respersum παθ. μετ. τοῦ respergo. Eius γεν. τῆς ἀντ. is· τοῦτος. Torquati cognomen· τό ἐπώνυμο Τουρκούατος (= πού φοράει «στρεπτό»). Μετά τή μονομαχία οἱ Γαλάτες φοβισμένοι ὑποχώρησαν τή νύχτα πρός τά Τίβουρα, ἐνώ δ Μάνλιος δέχτηκε χρυσό στεφάνι καὶ τά συγχαρητήρια τοῦ στρατηγοῦ.

20. Η ΑΥΣΤΗΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΝΛΙΟΥ ΣΤΟ ΓΙΟ ΤΟΥ

Factus παθ. μετ. τοῦ facio. Bello Latino ἀφαιρ. χρον. Οἱ Λατίνοι, σύμμαχοι τῶν Ρωμαίων, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῶν πληθείων ζήτησαν πολιτικά δικαιώματα (ius civitatis). Αύτό ἔγινε αιτία νά ξεσπάσει δ φοβερός πόλεμος ἐναντίον τους (340 - 338 π.Χ.). Ut· γιά νά. Disciplinam. 'Ο φόδος ήταν μεγάλος, ἐπειδή οἱ ἀντίπαλοι ήταν δμοιοι στήν πειθαρχία, τά δπλα καὶ τήν τακτική. Έτσι, γιά νά ἔξασφαλίσουν τή νίκη οἱ ὑπατοι ἀποφάσισαν νά ξαναφέρουν τήν παλιά, αύστηρή πειθαρχία. Restitueret· ὑποτ. παρτ. τοῦ restituo. Edixit παρχ. τοῦ edico. Ne quis... pugnaret, δχι ne aliquis (βλ. 4). Extra ordinem· Εξω ἀπό τή γραμμή. In hostes (= adversus hostes ή cum hostibus) στήν Καμπανία, κοντά στό Βεζούβιο. Forte· κατά τύχη. Prope, πρόθ. μέ αιτ. Accesserat ὑπεροσ. τοῦ accedo. Ubi· μόλις. Praeerat παρτ. τοῦ praesum. Visne? Θέλεις; Τό ne στό τέλος ἐπειδή δέν είναι γνωστό ἀν ή ἀπάντηση θά είναι ναί ή δχι. Mecum· ἐναντίον μου ή μαζί μου. Visne congregdi mecum? Μήπως θέλεις νά συγχρουσθεῖς μαζί μου, νά πολεμήσεις ἐναντίον μου; Singularis proelii· μονομαχίας. Eventu· ἀπό τήν ἔκβαση. Ut cernatur quanto...

praeestet· γιά νά κριθεῖ πόσο... ίπερέχει τό quanto σέ ἀφαιρ. (= quantum), ἐπειδή τό praestare δηλώνει σύγκριση. Romano δηλ. equiti. Juvenis γεν. Ὁ ἀνθρωπος δσο δέ μιλα είναι infans, ώς τά 15 του χρόνια είναι puer, ἀπό τά 15 ώς τά 25 adulescens, ἀπό τά 25 ώς τά 40 iuvenis, ἀπό τά 40 ώς τά 60 vir καὶ ἀπό τά 60 καὶ πέρα senex. Detrectandi certaminis pudor σύντ. παθ., ή ἐνεργ. pudor detrectandi certamen· ή ντροπή νά ἀρνηθεῖ τόν ἀγώνα. Oblitus (παθ. μετ. τοῦ obliviscor)· ἀφοῦ ξέχασε. Imperii· τῆς (αὐστηρῆς) διαταγῆς. Paterni = patris. Ruit δρμᾶ. Excussum (παθ. μετ. τοῦ excutio)· ἀφοῦ τόν ἔριξε. Transfixi παρκ. τοῦ transfigo. Spoliis lectis ἀφαιρ. ἀπόλ.: ἀφοῦ μαζεύτηκαν τά λάφυρα, ἀφοῦ μάζεψε τά λάφυρα. Venit παρκ. τοῦ venio. Classico ἀφαιρ. δργ. Frequentes· μαζεμένοι. Tu· τό δ' πρόσ. τῆς ἀντων. ώς ὑποκ. παραλείπεται, ἔκτος δν φανερώνεται ἀντίθεση μεταξύ δύο φράσεων ή δν ή σκέψη ἐκφράζει ζωηρότητα, ἔκπληξη, ἀγανάκτηση. Oportet ut disciplinam restitutas = oportet (te) disciplinam restituere· πρέπει (σύ) νά ἀποκαταστήσεις τήν πειθαρχία. Poena tua ἀφαιρ. δργ. Iuventuti δοτ. ήθ. I (προστ. τοῦ eo) adliga ἐνν. eum. Metu ἀφαιρ. αἰτ. Obstupuerunt παρκ. τοῦ obstupesco. Cervice caesa ἀφαιρ. ἀπόλ.: ἀφοῦ τοῦ ἔκοψε τό λαιμό. Caesa παθ. μετ. τοῦ caedo. Fusus est παθ. παρκ. τοῦ fundo. In questus et lamenta αἰτ. πληθ. Eruperunt παρκ. τοῦ erumpo. Manlio... redeunti δοτ. τῆς μετ. rediens τοῦ redeo. Tantum· μόνο. Exierunt παρκ. τοῦ exeo. Vita ἐνν. eius. Ὅμοια συμπεριφέρθηκε στά παιδιά του καὶ δ Βροῦτος (βλ. 10).

Φράσεις: Qui equitatu praeerat· δ ἀρχηγός τοῦ Ἰταπικοῦ. Detrectandi certaminis pudor· ή ντροπή ν' ἀρνηθεῖ τόν ἀγώνα. Latinum excussum transfixi· ἀφοῦ ἔριξε κάτω τό Λατίνο τόν διαπέρασε. I, lictor, adliga ad palum· πήγαινε, φαδδούχε, νά τόν δέσεις στόν πάσσαλο. In questus et lamenta eruperunt· ἔσπασαν σέ παράπονα καὶ θρήνους, ξέσπασαν σέ φριχτά παράπονα.

21. Η ΚΑΘΟΣΙΩΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΙΟΥ

Valerio... Cocco consulibus (ἀφαιρ. ἀπόλ.): δταν ήταν ὑπατοι δ Βαλέριος καὶ δ Κόσσος. Ἡ φράση θέλει τή μετοχή τοῦ esse, πού δμως δέν ὑπάρχει.. Γι'

αύτό τά δνόματα πού δηλώνουν ἀξίωμα ή ἡλικία μπαίνουν στά Λατινικά χωρὶς μετοχή. Τά δνόματα τῶν δύο ὑπάτων μπαίνουν ἀσύνδετα. Tribunus militum· χλιαρχος. Ἡταν δέκα σέ κάθε λεγεώνα κάτω ἀπό τό στρατηγό. Exercitu... clauso ἀφαιρ. ἀπόλ. Cluso παθ. μετ. τοῦ cludo. In augustiis· στά στενά. (Σέ μια χαράδρα, κοντά στό Βενεβέντο. Τά ύψωματα τοῦ Γαύρου κάτω ἀπό τή χαράδρα τά είχε καταλάβει ὁ ἔχθρος). Castris δοτ. στό imminentem. Hostium γεν. κτητ. Accepto praesidio ἀφαιρ. ἀπόλ. Accepto (παθ. μετ. τοῦ accipio) praesidio· δταν ἔλαβε τή φρουρά. Spatium (ἐνν. temporis) ἔνα διάστημα (χρόνου). Aequiore locum· σέ τόπο καταλλήλοτερο. Ad subducendum agmen· γιά νά δδηγήσει κρυφά τό στρατό. Colle... circumdato ἀφαιρ. ἀπόλ., ḥῆμα circumdo. Quem insederat· πού είχε καταλάβει, ḥῆμα insideo. Armatis ἀφαιρ. Somno oppressas· κοιμισμένες βαθιά, ἀποκαμωμένες ἀπό τόν ὑπνο. Oppressas παθ. μετ. τοῦ opprimo. Corona absidionali (ἀφαιρ. δργ.)· μέ πολιορκητικό στέφανο. Τό στεφάνι τοῦτο τό ἔκαναν πρόχειρα ἀπό χλόη καί ἀγριολούλουδα τής πόλης πού πολιορκοῦνταν καί τό πρόσφεραν σ' αύτόν πού κατόρθωνε νά λύσει τήν πολιορκία της. Τήν προσφορά τοῦ στεφανιοῦ θεωροῦσαν μεγάλη τιμή. Qui... liberasset (μέ ὑποτ., ἐπειδή δηλώνει τό ἐνδεχόμενο)· δποιος θά ἐλευθέρωνε. Bello Latino ἀφαιρ. χρον. Cum utriue... obvenisset (ἀπρόσ. ἔκφρ.)· γιατί καί στόν ἔνα καί στόν ἄλλο είχε συμβεῖ (νά δει στ' δνειρό του δτι δ λαός τοῦτος θά γίνει νικητής). Somnio = in somnio· στό δνειρό του. Eum... fore (= eum futurum esse) ὑποκ. τοῦ obvenisset. Victorem κατηρ. Cecidisset (ὑποτ. ὑπερσ. τοῦ cado)· θά σκοτωνόταν. Convenit inter eos ut· συμφωνήθηκε μεταξύ τους νά... Ut se devoveret ὑποτ. τοῦ ἀπρόσ. convenit, Laboraret· θά κινδύνευε. Ut diis manibus (δοτ.) se devoveret· νά ἀφιερώσει τόν ἔαυτό του στούς χθόνιους θεούς γιά χάρη τής πατέριδας. Manes λέγονταν οἱ ψυχές τῶν νεκρῶν καί ἐπειδή τίς θεοποιοῦσαν τίς ἔλεγον dii manes καί προστάτευαν τήν πολιτεία καί τήν οικογένεια. Inclinate ἀφαιρ. ἀπόλ. ait. Sua parte = suo cornu. In medios hostes· στό μέσο τῶν ἔχθρων. Concidit παρκ. τοῦ concido. Telis (ἀφαιρ. δργ.) obrutus· κατασκεπασμένος ἀπό ἀκόντια, ἀφοῦ δέχτηκε πολλά χτυπήματα.

Φράσεις: Valerio Maximo - Cornelio Cocco consulibus· δταν ἡταν ὑπατοι δ Β. Μάξιμος καί Κ. Κόσσος. Sommo oppressas· ἀποκαμωμένες ἀπό τόν ὑπνο. Intempesta nocte· στή βαθιά νύχτα, στό σκοτάδι τής νύχτας. Concidit obrutus telis· πέθανε ἀφοῦ δέχτηκε πολλά χτυπήματα.

22. Η ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΑΒΡΙΚΙΟΥ

Unus ex legatis. Ὁ Φαβρίκιος ἡταν ἀρχηγός τῆς ἀποστολῆς. Captivis. Πρόκειται γιά τούς αἰχμαλώτους τῆς μάχης τῆς Ἡρακλείας στά 280 π.Χ., πού τούς κρατοῦσε δέ Πύρρος. Πολλοί ἀπό αὐτούς ἀνήκαν στὴν τάξη τῶν ἵππεων καὶ μερικοί σὲ παλιές οἰκογένειες τῆς Ρώμης. De captivis redimendis γερουνδ. Ἐλξη, σύνταξη παθ., χωρίς Ἐλξη σύντ. ἐνεργ. Θά ἡταν de redimendo captivos. Τό πρῶτο· γιά ἔξαγοραστέους αἰχμαλώτους, τό δεύτερο· γιά νά ἔξαγοράσει τούς αἰχμαλώτους ἢ γενικά γιά τὴν ἔξαγορά αἰχμαλώτων. Cuius... nomen· τοῦ δποίου (τούτου)... τό δνομα. Magnum κατγρ. Ut viri... ὡς ἐνός ἀνδρα... παράθ. στὸ cuius δηλ. Fabricii. Bello ἀφαιρ. Eum = Fabricium. Prae ceteris· περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους. Cum vellet· ἐπειδή ἥθελε. Obtulit παρκ. τοῦ offero. Repudiavit (παρκ. τοῦ repudio), δπως ἄλλοτε δ Μ' (= Manius) Curius Dentatus ἀπόκρουσε τά δῶρα πού τοῦ πρόσφεραν οἱ Σαμνίτες. Imperavit suis ut... admoveretur· πρόσταξε τούς δικούς του νά... προσαχθεῖ. Secum· μαζί του (= μέ τὸν Πύρρο). Bl. tecum· μαζί μου, tecum· μαζί σου, nobiscum· μαζί μας, vobiscum· μαζί σας. Post aulaea· πίσω ἀπό τό παραπέτασμα. Fabricio... colloquenti (τοῦ colloquor) διτ. στὸ admoveretur. Μποροῦσε νά μπει καὶ ad Fabricium. Quod· τό δποιο, τοῦτο. Ubi χρον. Dato, remotis ἀφαιρ. ἀπόλ. χρον. τῶν ρ. do καὶ removeo. Emisit (παρακ. τοῦ emitto). ἔγγαλε. Manum = proboscidem· τὴν προδοσικίδα. Pellexit παρκ. τοῦ pellicio. Admiratus μετ. αιτ. Invitavit ut... πρότρεψε νά... κάλεσε νά... Secumque· καὶ μαζί τους (τὸν Πύρρο καὶ τοὺς ἄλλους). Regni sui· τοῦ βασιλείου του. Quarta parte... ollata (ei) ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ offero· ἀφοῦ προσφέρθηκε (σ' αὐτόν)... τό τέταρτο μέρος, ἀφοῦ (τοῦ) πρόσφερε τό ἔνα τέταρτο. Ἡ γενναιοδωρία τοῦ Πύρρου θυμίζει τούς λόγους τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Πέτρου τοῦ Μεγάλου στή Γαλλία μπροστά στὸν τάφο τοῦ Richelieu: «Μεγάλε ἀνθρωπε, θά σοῦ ἔδινα τή μισή αὐτοκρατορία μου, γιά νά κυβερνήσω τήν υπόλοιπη μαζί σου». Cui = sed ei· ἄλλά σ' αὐτόν. Malum ἐνν. me iudicas· κακό μέ κρίνεις. Cur me ambis? γιατί θέλεις νά μέ κερδίσεις; Ambis τοῦ ambio· ἐπιδιώκω.

Φ ο ἀ σ ε ις: Eum honorifice ac liberaliter accepit· τόν δέχτηκε μέ τιμές καὶ γενναιοδωρία. Quod ubi factum est· δταν ἔγινε τοῦτο.

23. Η ENTIMOTHTA ΤΟΥ ΦΑΒΡΙΚΙΟΥ

Anno interiecto ἀφαιρ. ἀπόλ. χρον. Interiecto παθ. μετ. τοῦ intericio. Omni spe... sublata ἀφαιρ. ἀπόλ. αἴτιολ. Sublata παθ. μετ. τοῦ aufero. Pacis conciliāndae παθ. σύντ., γερουνδ. ἔλξη: χωρίς ἔλξη, σέ ενεργ. σύντ. θά ἡταν conciliandi pacem· γιά νά συνάψει εἰρήνη. Consul στά 278 π.Χ. γιά δεύτερη φορά. Missus est παθ. παρχ. τοῦ mitto. Στά 279 π.Χ. δ Πύρρος είχε κερδίσει τή δεύτερη νίκη στό "Ασκλο τῆς Ἀπουλίας, ἄγονη ὅμως κι αύτή ὅπως και στήν Ἡράκλεια. 'Ο πόλεμος ἔξακολουθεῖ. 'Ο Φαβρίκιος διοικοῦσε τό Ρωμαϊκό στρατό μαζί μέ τό συνύπατό του Q. Aemilius Papus.

Cum... haberent· ἐπειδή... είχαν. Medicus· δ γιατρός (δ Φίλιππος). Nocte· τή νύχτα (ἐπιφρ.). Si dederis τετελ. μέλλ.. ἂν θά ἔχεις λύσει, ἂν θά δώσεις = si dabis - Veneno ἀφαιρ. δργ. Hunc vinctum reduci iussit· διάταξε νά δδηγηθεῖ αύτός πίσω δεμένος. Vinctum παθ. μετ. τοῦ vincio. Dici νά τό συνάψεις μέ τό reduci iussit. Μπαίνει παθ. ἀπαρέμφ. κι δχι ενεργ., δταν τό ύποκείμενο δέν δρίζεται (νά δδηγηθεῖ πίσω, νά λεχθεῖ και δχι νά δδηγήσουν πίσω, νά ποῦν). Quae... sponpondisset (ύποτ. ύπερσ. τοῦ spondeo)· ποιά (πράγματα)... είχε ύποσχεθεῖ. Contraria caput· κατά τής ζωῆς (κατά τής κεφαλῆς). ('Η ύποτ. δικαιολογεῖται είτε ἐπειδή ἔχει πλάγια ἐρώτηση είτε γιατί ἔξαρτάται ἀπό τό ἀπαρέμφ. dici. Fertur (παθ. ενεστ. τοῦ fero) = dicitur· (λέγεται), λένε. Ille, φανερώνεται ή ίδέα τοῦ μεγαλείου και τοῦ θαυμασμού (βλ. τό ἐλλην. Καλλίστρατος ἐκείνος). Qui... posset· δποιος θά μποροῦσε νά... Ab ... a· ἀπό... ἀπό.

In gloria paupertate· σ' ἔνδοξη πενία. Πολύ φτωχοί ἡταν συχνότερα οι πιό ἔνδοξοι ἀπό τούς ύπατους τῶν χρόνων αὐτῶν. 'Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος θεωροῦσε ἐπικίνδυνο τόν πολίτη, πού δέν ἡταν ἴκανοποιημένος μέ ἑφτά πλέθρα γῆς. 'Ο Φαβρίκιος, δταν ἡταν τιμητής, ἔδιωξε ἀπό τή Σύγκλητο τόν Κορηνήλιο Ρουφίνο, ἐπειδή είχε δέκα λίτρες δσημένια σκεύη. Exegit παρχ. τοῦ exigo. Decessit (παρχ. τοῦ decedo)· πέθανε (ένν. decessit vita). Filiabus δοτ. πλ. τοῦ filia ἀντί filii πού είναι τό ΐδιο μέ τό ἀρσ. Dotem alt. τοῦ dos . Ut... reliquerit (παρχ. ύποτ.)· ὥστε... ἀφησε. Partes. 'Ο πληθ. τοῦ pars ἔχει ἀνάλογες σημασίες, λ:χ. τό πρόσωπο (ρόλος τοῦ ἡθοποιοῦ), τό (πολιτικό) κόμμα, τό καθήκον, τά καθήκοντα. Sibi Desumpsit (παρχ. τοῦ desumo)· ἀνέλαβε γι' αύτές. Ex communi aeratio· ἀπό τό δημόσιο ταμείο πού φυλαγόταν στό ναό τοῦ Κρόνου (Saturnis). Datis... dotibus (ἀφαιρ. ἀπόλ.)· ἀφοῦ

έδωσε (ή Σύγκλ.) προῖκες. Eas = filias. Collocavit· ἀποκατάστησε. Σημειώνουμε τή διαγωγή τοῦ Φαριτικού πού ἐπισημαίνει ότι οὕτε σέ καιρό πολέμου δ σκοπός δέν ἀγιάζει τά μέσα.

Φράσεις: Anno interiecto· ἀφοῦ πέρασε ἔνας χρόνος.

24. ΟΙ ΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΡΗΓΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΟΥ

Poenos· τούς Καρχηδονίους ώς ἀποίκους τῶν Φοινίκων. Magna clade ἀφαιρ. δργ. Ὁ Ρήγουλος μέ τό Λεύκιο Μάνλιο Οὐόλσωνα νίκησαν σέ ναυμαχία τό στόλο τῶν Καρχηδονίων κοντά στό Ἐκνομό ἀκρωτήριο τῆς Σικελίας (256 π.Χ.). Affectit παρκ. τοῦ afficio. In Africam, στά 256 π.Χ. κατά τόν α' Καρχηδονιακό πόλεμο (264 - 241 π.Χ.). Primus, μόλις μετά 50 ἔτη περίπου (204 π.Χ.) μέ ἀρχηγό τόν ἀνθύπατο Σκυπίωνα ἔγινε ἡ κυριότερη ἐκστρατεία τῆς Ἀφρικῆς. Traiecit· διάβηκε, διαπεραιώθηκε. Η Σύγκλητος πού ἀναθάρρησε ἀπό τήν ἐπιτυχία τοῦ Δουϊλίου κοντά στίς Μυλές (260 π.Χ.), νόμιζε ότι δ πόλεμος θά τελείωνε μέ τή μεταφορά του στήν Ἀφρική. Expugnavit, οἱ κάτοικοι τῆς Καρχηδόνας περιορίστηκαν νά δχυρώσουν αὐτήν μόνο κι ἀφήσαν τήν ὅλη χώρα στή διάκριση τῶν Ρωμαίων, πού ἔπιασαν πάνω ἀπό εἰκοσι χιλιάδες αλχμαλώτους. Neque... tantum sed etiam· οὕτε... μόνο ἀλλά ἀκόμα καί... Cum (πρόθ.)· ἐναντίον Monstris. Ἐδῶ γίνεται ἀναφορά σέ πελώριο φίδι. Regulo (δοτ. στό) prorogatum est· γιά τό Ρήγουλο πῆρε παράταση. Ob res bene gestas· γιά πράξεις πού ἔπραξε καλά, γιά τά κατορθώματά του In annum proximum· γιά τό προσεχές (ἐπόμενο) ἔτος, τό 255 π.Χ. Quod = hoc autem. Ubi χρ. Villicum ὑποκ. στό mortuum esse (παρκ. τοῦ morior). Quem ἔνν. agellum imperum (γεν. πληθ.). Servum ὑποκ. τοῦ aufugisse. Nactum alt. αἰτιολ. μετ. (πού ἀναφέρεται στό servum) τοῦ nanciscor. Ablato instrumento ἀφαιρ. ἀπόλ. χρ. Ablato παθ. μετ. τοῦ aufero. Mortuum esse... aufugisse... petere, τά ἀπαρέμφ. ἀπό τό scripsit (= ἔγραψε), ἔστειλε γράμμα καί ἀνέφερε ότι. Se (= Regulum) ὑποκ. στό petens. Ut· γιά νά. Sibi (= Regulo) συνάπτεται στό mitteretur. Successor· διάδοχός του. Ne... deessent (ὑποκ. παρτ. τοῦ desum)· γιά νά μή λείπουν. Omnia ad vivendum necessaria· ὅλα τ' ἀπαραίτητα γιά τή ζωή. Agro deserto (ἀφαιρ. ἀπόλ. χρ.)· ἀφοῦ ἐρη-

μώθηκε τό χωράφι, μετά τήν ἐρήμωση τοῦ χωραφιοῦ. Uxori et liberis dot. προσ. στό deessent. Aceptis litteris (ἀφαιρ. ἀπόλ. χρ.). δταν ἔλαβε τήν ἐπιστολήν. Res (= instrumenta rustica) αιτ. πλ. ὑποκ. τοῦ redimi. Pecunia publica ἀφαιρ. δργ. Agellum colendum locavit. ἔδωσε μ' ἐνοίκιο τό χωράφι γιά καλλιέργεια. Proeliis ἀφαιρ. Opes· τίς στρατιωτικές δυνάμεις. Contudit παρχ. τοῦ contundo. Quam = sed eam (pacem). Cum... nolleτ· ἐπειδή δέν ηθελε νά... (ρ. polo). Nisi· παρά μόνο. Durissimis condicionibus (ἀφαιρ.). μέ πολύ βαρεῖς δρους. 'Ο Ρήγουλος ὀξίωσε ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τή Σικελία, νά παραδώσουν χωρίς λύτρα τούς Ρωμαίους αἰχμαλώτους, νά ἔξαγοράσουν τούς Καρχηδόνιους αἰχμαλώτους, νά καταβάλουν τά πολεμικά ἔξοδα, νά πληρώνουν ἐτήσιο φόρο καί νά ὑποσχεθοῦν δτι θά δίνουν σέ κάθε στρατολογία πενήντα τριήρεις. A Lacedaemoniis· ἀπό τούς Λακεδαιμονίους. Οἱ Λακ. ὅπως είναι γνωστό ήταν τέλειοι πολεμιστές καί ὑπηρετοῦσαν, δπως καί οἱ ἄλλοι "Ελληνες, ὡς μισθοφόροι σέ ἔνους στρατούς. 'Από τόν Ξενοφώντα είναι γνωστοί οι μύριοι πού ὑπηρετοῦσαν στό στρατό τοῦ Κύρου. Petierunt παρχ. τοῦ peto.

Φράσεις: Acceptis litteris· ἀφοῦ πῆρε τήν ἐπιστολήν. Publica pecunia· μέ δημόσια δαπάνη. Pacem cum nolleτ nisi durissimis condicionibus dare· ἐπειδή δέν ηθελε νά παραχωρήσει εἰρήνη παρά μέ βαρύτατους δρους.

25. Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΡΗΓΟΥΛΟΥ

Duce Xanthippo ἀφαιρ. ἀπόλ., παραλείπ. ή μετ. τοῦ sum πού δέν ὑπάρχει, στήν ἔξηγηση τήν ἐννοοῦμε: δταν στρατηγός ήταν ὁ Ξανθ. viro (ἀφαιρ.) belli peritissimo (παράθ. στό Xanthippo). ἄνδρας πολύ ἐμπειροπόλεμος. Αὐτός ἄλλαξε ωις ικά τή στρατηγική τῶν Καρχηδόνιων, δταν ζήτησε καί πέτυχε νά πολεμήσει δχι στά ὑψώματα ἀλλά ἐκεὶ ὅπου θά μποροῦσαν νά χρησιμοποιηθοῦν τό ἵππικό καί οἱ ἐλέφαντες. Ultima ἀφαιρ. δργ.. τό ἐπίθ. ultimus μεταφορικά δηλώνει: δ μεγαλύτερος, δ μέγιστος, κυριολεκτικά δ ἐσχατος. 'Εδώ ultima pernicies· ή γενική, ή ἐσχατη καταστροφή (καί ultima poena· ή ἐσχατη ποινή). Superfuerunt παρχ. τοῦ supersum. Vicerunt παρχ. τοῦ vincō. Νίκησαν στά 255 π.Χ. κοντά στή σημερινή Τύνιδα τό Ρήγουλο, πού δρέθηκε μπροστά σέ ὑπέρτερες δυνάμεις ἀπό πεζικό, ἵππικό καί ἐλέφαντες. Duo tantum milia

δύο μόνο χιλιάδες (ἀπό τίς δέκα). *Hominum gen. διαιρ. στό milia. Remanserunt παρχ. τοῦ remaneo.* Ἀλλά καὶ ὅσοι εἶχαν ἀπομείνει, μετά τὸν ἀπόπλου τους ἀπό τὴν Clupea ναυάγησαν καὶ καταστράφηκαν κοντά στὶς ἀκτές τῆς Σικελίας. *Captus ἐνν. est παθ. παρχ. τοῦ capio.* Αἰχμαλωτίστηκε μέ 5.000 στρατιώτες. Deinde στά 250 π.Χ. Μετά τὴν ἡπτα (251 π.Χ.) στήν Πάνορμο (τώρα Παλέρμο) οἱ Καρχηδόνιοι ἔκαναν προτάσεις ειρήνης μὲ τὴν ἐλπίδα ν' ἀλλάξουν τουλάχιστο τοὺς αἰχμαλώτους. *De captivis commutandis γερ. ἔλξη, συντ. παθ.,* ἡ ἐνεργ. σύντ. *de commutando captivos· γιά τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν αἰχμαλώτων, γιά ν' ἀνταλλάξουν τοὺς αἰχμαλώτους. Missus est* (παθ. παρχ. τοῦ mitto). τὸν ἔστειλαν (μαζὶ μὲ ὄλλους Καρχηδόνιους ἀπεσταλμένους). *Dato iureiurando ut* (ἀφαιρ. ἀπόλ.). ἀφοῦ ἔδωσε δρόκο νά... *Jureiurando ἀφαιρ. τοῦ iusiurandum.* *Ut... rediret γιά νά... ἐπιστρέψει. Carthaginem· στήν Καρχηδόνα. Si non impetravisset· ἀν δέν ἐπιτύχαινε (τότε). Qui = is autem. Cum venisset· ἀφοῦ ἥρθε. Mandata· οἱ διαταγές, οἱ ἐντολές. Exposuit παρχ. τοῦ expono. Ne diceret... recusavit· νά πεῖ ἀρνήθηκε (ἀρνήθηκε νά πεῖ). Se non esse senatorem· (εἰπε δτι) αὐτός δέν εἰναι συγκλητικός (ὅσον καιρὸ τὸν δέσμευε δρόκος του). Hostium· τῶν ἔχθρῶν, πού τοῦ ἐπέβαλαν οἱ ἔχθροι. Jussus... dicere sententiam· δταν διατάχθηκε νά πεῖ τῇ γνώμῃ του. Negavit esse utile = dixit esse inutile ἢ dixit non esse utile· εἰπε δτι δέν εἰναι ὡφέλιμο. Reddi ὑποκ. τοῦ esse. Quod... essent· γιατί (κατά τῇ γνώμῃ του) ἤταν. Adulescentes... duces κατγρ. Senecture ἀφαιρ. αιτ. Confectus ἐνν. esset ὑποτ. ὑπερο. τοῦ conficio. Ἡ σύνταξη: cuius (= eius autem) cum auctoritas valuissest. Cum retineretur· ἀν καὶ ἐμποδιζόταν. A propinquis amicis ποιητ. αιτ. ἀπό τοὺς γειτονικούς φίλους. Vero· δέβαια. Se ὑποκ. τοῦ proficisci. Exquisita φρικτά. Conservandum ἐνν. esse· δτι ἔπρεπε νά φυλάξει. Reversum (ἐνν. Regulum): δταν γύρισε Necaverunt (παρχ. τοῦ neco) ἀντικ. ἐνν. eum. Omni cruciatu ἀφαιρ. δργ. μὲ δλα τά βασανιστήρια. Palpebris resectis ἀφαιρ. ἀπόλ.: ἀφοῦ τοῦ ἔκοψαν τά βλέφαρα. Resectis παθ. μετ. τοῦ reseco. Cum esset· δταν ἤταν Ardentissimus κατγρ. Eductum (eum): ἀφοῦ τὸν ἔβγαλαν ἔξω. Coēgerunt παρχ. τοῦ cogo. Undique (σύναψε το μέ τό eminebant): ἀπό παντοῦ. Cum... confoditur (ἐνεστ. ἀλλά ἔξηγειται μέ παρτ.): ἐνώ τὸν διαπερνούσαν. Ferreis stimulis (ἀφαιρ. δργ.): μὲ σιδερένια καρφιά = clavis praeacutis. Vigiliis... dolore ἀφαιρ. ἀναγκ. αιτ. Hic... exitus. Tό hic ἀπό ἔλξη πρός τό ἀρσ. exitus (ἀντι hoc fuit = τοῦτο στάθηκε). Ipsa quoque vita δ' δρ. συγκρ.. καὶ ἀπό αὐτὸν ἀκόμη τό δίο του. Etsi diu acta (ἀφαιρ.): ἀν καὶ πέρασε γιά*

πολύ χρόνο. Per maximam gloriam· ἀνάμεσα ἀπό πολλή δόξα.

Φράσεις: Duce Xanthippo· μέ στρατηγό τόν Ξάνθ. Negavit esse utile· εἶπε δτι δέ συμφέρει. Cuius cum valuisset auctoritas· δταν ὑπερίσχυσε τό κύρος τῆς γνώμης του. Repente eductum coegerunt· ἀφοῦ τόν ἔνγαλαν ἔξω ἔαφνικά τόν ἀνάγκασαν.

26. Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΑΒΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ. Η ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΙΟΥ ΤΟΥ

Q = Quintus. Iam senex· γέροντας πιά (λείπει ἡ μετ. τοῦ sum). Ἡταν 62 χρόνων καὶ εἶχε διατελέσει πολλές φορές ὑπατος. Filio suo (δοτ. ἥθ. στὸ legatus)· (ὑπαρχος) κοντά στό γιό του ἡ καὶ, τοῦ γιοῦ του· ἡ δοτ. δηλώνει τήν ἀνεξαρτησίαν. Consuli (κατγρ., χωρίς τή μετ. τοῦ sum)· δταν ἡταν ὑπατος (στά 213 π.Χ.) Legatus· ὑπαρχος, ἀντιστράτηγος. Oi legati ἡταν συγκλητικοί, πού τούς ἐστελναν ώς συμβούλους στό στράτευμα (γι' αὐτό καὶ τό δνομα legati), γιατί είναι στή διάθεση τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ πού ἡταν οἱ ὑπατοι καὶ τούς δποίους στήν ἀνάγκη τούς ἀντικαθιστούσαν. Cum... veniret· δταν ἔχοταν (= ei venienti) Obviam patri· σέ συνάντηση τοῦ πατέρα του, γιά νά συναντήσει τόν π. Pro more = more ἡ ut mos erat· κατά τή συνήθεια ἡ δπως ἡταν συνήθεια. Anteibant παρτ. τοῦ antereo. Equo vehebatur ἀφαιρ. δργ. ἔχοταν πάνω σέ ἀλογο. Nec descendit (nec = et non)· καὶ δέν κατέβηκε. Appropinquante consule (ἀφαιρ. ἀπόλ. ἐναντ.)· ἀν καὶ πλησίαζε δ ὑπατος. Verecundia ἀφαιρ. αιτ. Verecundia maiestatis (γεν. ἀντικ.)· ἀπό σεβασμό πρός τό ἀξίωμα. Taciti (κατγρ. στό facti πού ἐνν. ἀφοῦ σώπασαν)· σιωπηλοί. Jam praeterierant· είχαν πιά περάσει (ὑπερσ. τοῦ praetereo). Quod (= hoc autem)· αὐτό δμως. Cum... animadvertisset· δταν τό παρατήρησε. Proximum ἐν. sibi· τόν πλησιέστερό του. Ό τελευταῖος, φαδούχος ἡταν δ πιό κοντινός στόν ἀρχοντα, πιό πιστός καὶ πιό τιμημένος ἀπό τούς ἄλλους καὶ δ ἀμεσος ἐκτελεστής τῶν διαταγῶν τοῦ ἀρχοντα· οἱ Ἐλληνες τόν ἔλεγαν «ἡγούμενο». Fabio δοτ. Ex equo μ' ἐμπρόθετη ἡ μέ ἀπλή ἀφαιρ. equo. Desiliens (ἐνν. ex equo ἡ ab equo) μετ. ἐν. τοῦ desilio. Fili κλητ. τοῦ filius. Inquit τοῦ inquam. Contempsi παρκ. τοῦ contemno. Volui... παρκ. τοῦ volo. Experiri ἀπαρέμφ.

τοῦ experior. Scires ὑποτ. παρτ. τοῦ scio. Volui... experiri... an scires· ήθελα νά δοκιμάσω ἀν γνωρίζεις. Agere te consulem· νά κάνεις τόν ὑπατο, νά φέρεσαι σάν ὑπατος.

Tanto cognomine· μέ τόσο βαρύ (τιμητικό) ἐπωνύμιο. Είναι ἀφαιρ. στό dignus. Τό ἐπωνύμιο ταχίμα τόν ξεχώριζε ἀπό τά ἄλλα μέλη τῆς οἰκογένειας. Είναι γνωστό καὶ τό ἀκόμα πιό χαρακτηριστικό ἐπωνύμιο τοῦ Μελλητῆ (= Cunctator), αὐτός πού ἀναβάλλει, ἀναβλητικός, μελλητής. Cautior quam promptior· πιό προφυλακτικός ἀπό δ, τι δραστήριος, πιό φρόνιμος ἀπό δ, τι πρόθυμος γιά δράση. Insita prudentia· ἔμφυτη σύνεση (insita μετ. τοῦ insero). Bello δοτ. στό aptissima. Nemini dubium est quin... restituerit (ὑποτ.). σέ κανέναν δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία δτι ἀποκατάστησε. Rem Romanam (δλ. 11) res Romanae· τά πράγματα τῆς Ρώμης. Cunctando (ἀφαιρ. δργ. τοῦ γερούνδιου, δηλώνει τρόπο)· μέ τό νά ἀναβάλλει.

Φράσεις: Equo vehebatur senex· δέ γέροντας ἐρχόταν πάνω σέ δλογο. Ad summam senectutem· ὡς τά βαθιά γερατειά. Cautior quam promptior habitus est· θεωρήθηκε πιό φρόνιμος ἀπό δ, τι δραστήριος.

27. Η ΉΤΤΑ ΣΤΙΣ ΚΑΝΝΕΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΑΙΜΙΔΙΟΥ

Adversus πρόθ. Roma (ἀφαιρ.)· ἀπό τή Ρώμη. Profecti sunt παρ. τοῦ proficiscor. Paulo δοτ. στό placebat. Acriora, δ Οὐάρωνας, ἐχθρός τῆς τακτικῆς τοῦ Φαβίου, δπως καὶ οἱ περισσότεροι, ὑποστήριζε στόν ἀγώνα κατά τοῦ δικτάτορα τό Μινούκιο. Ad vicum· κοντά στό χωριό. Posuerunt παρ. τοῦ rono. Varroni δοτ. στό insitam (= in Varrone). Aliquo... successu ἀφαιρ. δργ. Aluerat ὑπερσ. τοῦ alo. Invito collega ἀφαιρ. ἀπόλ. χωρίς νά θέλει δ συνύπατος. Signum pugnae· σημείο τῆς μάχης. (2 Ανγούστου τοῦ 216 π.Χ.). Dedit, τή διοίκηση τοῦ στρατοῦ δισκούσαν οἱ ὑπατοι παρά μέρα. Victus (ἐνν. est) παρ. τοῦ vinco. Caesus est παρ. τοῦ caedo. Graviore vulnere = graviore clade. Afflicta est παρ. τοῦ affligo. Telis ἀφαιρ. δργ. Cecidit παρ. τοῦ cado. Quem = hunc autem. Cum conspexisset· ἀφοῦ παρατήρησε. Oppletum ἐνν. esse ἀπαρ. παθ. παρ. τοῦ oppleo. Hunc· αὐτόν (ἐδῶ τό δικό μου). Aemili

πτώση κλητ. Quin tu... abi· δχι, ἀλλά ἀπεναντίας σύ φύγε. (Quin = immo). Potius· προτιμότερο. Nuntia ut... munitant... firment· ἀνάγγειλε... νά ἀσφαλί- σουν... νά ἐνισχύσουν Prisquam... adveniat· πρίν φτάσει. Patere δ' ἐν. τῆς προστ. τοῦ patior. Alter consul (= Varto) κατέφυγε στή Βενουσία ὅπου ἔχανε ἀνασύνταξη δέκα χιλιάδων φυγάδων. Cum paucis equitibus· μαζί μέ λίγους ίππεις (50 δλοι δλοι). Perfugit παρκ. τοῦ perfugio.

28. Ο ΠΕΡΙΒΟΗΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΑΑΡΒΑ

Victori· δταν (δ 'Αννίβας) νίκησε (στή μάχη κοντά στίς Κάννες, δπότε οι Ρωμαϊοι ἀπό τούς 80 χιλ. πεζούς καί 6 χιλ. ίππεις ἔχασαν σέ μιά μέρα 50 χιλ. ἄνδρες· ἀνάμεσά τους 20 στρατιωτικοί χιλίαρχοι καί 80 στρατιωτικοί. Άκομα καί σήμερα τό πεδίο τούτης τῆς μάχης λέγεται Campo di sangue· πεδίο τοῦ αἷματος. Cum σύνδ. ἐνώ... Ut... sumeret... daret· νά... καί νά... Quietem ἀντικ. τῶν sumeret καί daret. Ex praefectis· ἀπό τούς ἀξιωματικούς. Μέ τή λέξην praefectus στόν ξένο στρατό, οι Ρωμαϊοι συγγραφεῖς ἐννοοῦσαν τόν ἀνώτερο ἀξιωματικό πού ἡταν κάτω ἀπό τίς ἀμεσες διαταγές τοῦ ἀρχη- γοῦ, τό διδικητή τμήματος. Cessandum ἐν. esse. Ratus μετ. τοῦ reor. Romam· στή Ρώμη. Epulaturus μετ. μέλλ. τοῦ epulor = affirmans fore ut victor epula- retur· δεβαιώνοντάς τον ὅτι θά συμβεῖ νά διασκεδάσει νικητής. Cum σύνδ. αἰτ. Hannibali· ἀπό τόν 'Αννίβα. Victoria ἀφαιρ. ως ἀντικ. τοῦ utor. Mora. Οι νεώτεροι ίστορικοί δικαιολογοῦν τό δισταγμό τοῦ 'Αννίβα· ἐπειδή τοῦ ἔλειπαν ἐπαρκεῖς δυνάμεις καί πολιορκητικό ύλικό, δύσκολα θά μποροῦσε νά κυριέψει μιά τόσο δχυρή πόλη ὅπως ή Ρώμη. Saluti fuisse (δοτ. τοῦ σκο- ποῦ) ὅτι ἡταν πρός σωτηρία. Urbi et imperio δοτ. ἡθ. στό saluti. Satis· ἀρ- κετά, γενικά. Cuius = Campaniae. Exercitus γεν. ἐν. Elanguit παρκ. τοῦ elan- guesco.

Φράσεις: Mora huius diei satis creditur saluti fuisse urbi et imperio· ἡ καθυστέρηση αὐτῆς τῆς μέρας κατά γενική δμολογία ἡταν πρός σωτηρία τοῦ Ρωμαϊκού κράτους (ἡ έσωσε τό Ρωμαϊκό κράτος).

29. Ο ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ ΚΥΡΙΕΥΕΙ ΤΙΣ ΣΥΡΑΚΟΥΣΕΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΗΔΗ

Cum Sicilia... defecisset... Marcellus... Syracusas oppugnavit· δταν ἐπαναστάτησε ἡ Σικελία δ M. πολιόρκησε τίς Συρακοῦσες. A Romanis (ἡ πρόθεση α δηλώνει τήν ἀπομάκρυνσην)· ἀπό τούς Ρωμαίους. Nec... cepit = et non... cepit· καὶ δέν κυρίεψε. Rem (= expugnationem)· τό πράγμα, τήν ἀλωση. Konfecisset... nisi (si non)... fuisse (ύπόθ. τοῦ ἀπραγματοποίητου στό παρελθόν). Θά τό ἐτελείωνε, ἀν δέν ὑπῆρχε. Unus homo· ἔνας (ἔξοχος) ἄνδρας. Ea tempestate· ἔκεινα τά χρόνια. Syracusis ἀφαιρ. τοπ.· στίς Συρ. Vir παράθ. Admirabili ἀφαιρ. δργ. στό praeditus Admirabili ingenio praeditus· μέθαυμάσιο νοῦ προικισμένος. Machinis inventis ἀφαιρ. ἀπόλ.: ἀφοῦ ἐπινόησε μηχανές. Opera ait. πληθ. τοῦ οὐδ. opus. Brevi ἀφαιρ. (ἐνν. tempore)· σέ σύντομο (χρόνο). Captis Syracusis ἀφαιρ. ἀπόλ.: ἀφοῦ κυρίεψε τίς Συρακοῦσες. Prudentia ἀφαιρ. ait.· ἐνεκα τῆς σοφίας. Ut parceretur (ἀπό τό edixit, ἀπρόσ. παθ.): νά γίνει φειδώ. Capiti illius = vitae eius (= Archimēdis). In pulvēre· στή σκόνη, στό ἔδαφος (κατά τή συνήθεια τῆς ἐποχῆς). Dum... describit· ἐνώ... χάραζε. Formas· σχήματα (γεωμετρικά). Attentius· πιό προσεκτικά, μέ πολλή προσοχή, ἀπορροφημένος, Voce minantis (ἐνν. hominis)· μέ φωνή (ἀνθρώπου) πού ἀπειλεῖ, μέ ἀπειλητική φωνή. Quisnam esset πλάγι. ἔρωτ. ποιός είναι (δ 'Αρχιμ.). Propter cupiditatem investigandi illud quod...· ἔξαιτιας τῆς ἐπιθυμίας ν' ἀνακαλύψει (νά λύσει) ἔκεινο (τό πρόβλημα), τό δποιο... Investigandi illud, ἐδώ δέν ἔγινε γερουνδ. ἔλξη, ἐπειδή τό ὑποκ. τοῦ γερουνδίου, είναι οὐδ. ἀντων. (τό illud). Noli turbare περίφρ. τής προστ.· μήν ταράζεις. Ἡ φράση τού 'Αρχιμήδη: μή μου τούς κύκλους τάραττε. Curam sepulturae γεν. ἀντικ.· φροντίδα τῆς ταφῆς. 'Ο Μάρκελλος κατασκεύασε πρός τιμήν τοῦ 'Αρχιμ. λαμπρό μνημεῖο. Ἐκατό πενήντα χρόνια ἀργότερα παραμελημένο ἀπό τούς Συρακουσίους τό ξαναδρῆκε μέσα σέ βάτους καί θάμνους δ Κικέρωνας, δταν ἡταν ταμίας (= quaestor) στή Σικελία.

Φ ράσεις: Nec eam nisi post tres annos cepit· ούτε τήν κυρίεψε παρά μετά τρία χρόνια, τήν κυρίεψε μόλις μετά τρία χρόνια. Mortem aegre tulit· λυπήθηκε πολύ γιά τό θάνατό του.

30. Η ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΤΟΥ ΑΦΡΙΚΑΝΟΥ ΣΤΟΝ ΑΛΛΟΥΚΙΟ

Scipio. Ὁ P. Cornelius Scipio Africanus, γαμπρός τοῦ L. Aemilius Paulus, ἡταν ἕνας ἀπό τοὺς ἐνδιξότερους στρατηγούς τῆς Ρώμης· μετά τὴ μάχη στὴ Ζάμα (202 π.Χ.) πήρε τὸ ἐπώνυμο Africanus. Quo die = die quo, eo die quo. τὴν μέρα αὐτῆς. Eo = in eum locum, in hanc urbem (στὴν Καρθαγένη). Congestae erant παροι. τοῦ congero. Opes θησαυρός τοῦ στρατοῦ τῶν Καρχηδονίων καὶ ἀφθονο πολεμικό ὑλικό. Quibus (ἀφαιρ. στὸν παροι.). potitus est· ποὺ ἔγινε κύριος τοὺς. Ἐκεῖ βρῆκε 600 τάλαντα (τὸ ἀττικό τάλαντο εἶχε ἀξία 6.000 ἀττ. δραχμές) καὶ ἔστειλε στὴ Ρώμη τὸ Μάγωνα καὶ δεκαεπτά συγκλητικούς Καρχηδόνιους γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς νίκης. Eximiae formae γεν. Ιδιώτ. Adulta virgo· κοπέλα σὲ ὧδα γάμου. Ubi· χρον. μόλις. Comperit = audivit. Loco· ἀπό οἰκογένεια (ἀφαιρ. κατηγ. στὸ ἀπαρέμφ. natam ἐνν. esse). Principi... adulescenti (ἐδῶ τὸ princeps ὡς οὐσιαστικό). μέ τὸ νεαρό πρόκριτο. Eius gentis = Celtiberorum. Nomine· μέ τὸ ὄνομα. Desponsam (esse) ἀπαρέμφ. παροι. τοῦ despondeo. Arcessitis parentibus et sponso ἀφαιρ. ἀπό. Ἡ μετ. συμφώνησε στὸ πλησιέστερο parentibus. Parentes· οἱ γονεῖς, πατέρας καὶ μητέρα. Ad eam redimendam γερουνδ. ἔλεη = ad redimendum eam· γιὰ τὴν ἔξαγοράσσουν (q. redīmo). Attulerant ὑπερο. τοῦ affero. Id (= pondus). Donum (κατηγ.). ὡς δῶρο. Aurum, ὑποκ. σὲ αἰτ. τοῦ poni. Ante pedes ἐνν. suos. Dotalia dona· δῶρα τοῦ γάμου (κατηγ.). Vocato sponso ἀφαιρ. ἀπό. Accepturus... es (περιφρ. συζ.). μέλλεις νά λάβεις. A socero· ἀπό τὸν πεθερό του. Accedant (ὑποτ. παροχωρ.). ἀς προστεθοῦν. Tibi δοτ. ἥθ. Domum· στὴν πατρίδα. Reversus μετ. τοῦ revertor. Grato animo· μ' εὐγνώμονη ψυχή, ἀπό εὐγνωμοσύνη. Romanis δοτ. conciliavit· συμφιλίωσε μέ τοὺς Ρωμ. παρασταίνοντας τὸ Σκιπίωνα ὡς ἥρωα, δμοιο μέ θεό, ποὺ βάδισε νά ὑποτάξει τὴν Ἰσπανία μέ τὰ σπλα ἀλλά καὶ μέ τὴ συμπεριφορά του.

Φράσεις: Quo die venit· τὴ μέρα ποὺ ἔφτασε Ad referendum Scipioni gratiam· γιὰ ν' ἀνταποδώσει στὸ Σκιπίωνα τὴν εὐγνωμοσύνη του.

31. ΜΕΓΑΛΟΨΥΧΙΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΣΤΟ ΜΑΣΣΙΒΑ

Hasdrubalem, γιό τοῦ Ἀμίλκα καὶ ἀδερφό τοῦ Ἀννίβα· τὸ ἕδιο δνομα εἶχε καὶ ὁ γιός τοῦ Καρχηδόνιου στρατηγοῦ Γίσκωνα. Ἐτοι γίνεται σύγχυση στές δύο νίκες τοῦ Σκιπίωνα, στήν πόλη τῶν Βαικύλων τὸ 209 π.Χ. κατά τοῦ πρώτου Ἀσδρούνα καὶ στήν πόλη Ἰλίπα (Ilipa) τὸ 206 π.Χ. κατά τοῦ δευτέρου. Ἐπειτα ἀπό τῇ δεύτερῃ αὐτῇ νίκῃ ἀκολούθησε ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἰσπανίας στοὺς Ρωμαίους. Castris ἀφαιρ. δργ., ἀντικ. τοῦ potitus. Captivos γύρῳ στοὺς δέκα χιλιάδες. Sine pretio· χωρίς λύτρα. Domum· στήν πατρόιδα. Vendi, οἱ Ἰσπανοί μισοῦσαν τοὺς Ἀφρικανούς. Regii generis ἀφαιρ. ἕδιότ. Forma insigni ἀφαιρ. ἕδιότ. Quis et cuias... esset... cur fuissest (ὑποτ., ἐπειδή εἰναι πλ. προτ.). ποιός ἦταν κι ἀπό ποῦ... γιατί εἶχε ἔρθει. Id αἰτ. τῆς ἀναφ. ή ἀντικ. τοῦ agens πού ἐννοεῖται. Aetatis (γεν. διαιρ. στὸ id). Id aetatis· σὲ τόσο μικρή ἡλικία, ἀκόμα παιδί (= etiam puer). In castris fuissest· εἶχε ἔρθει στὸ στρατό, εἶχε στρατευθεῖ. Vocant ἐνν. me· Patre amiso ἀφαιρ. ἀπόλ.. δταν ἔχασα τὸν πατέρα μου. Amiso παθ. μετ. τοῦ amitto. Avum! Ὁ πάππος τοῦ Μασσίβα δνομαζόταν Gala. Maternum· (τὸν πάππο) ἀπό τῇ μητέρᾳ μου, Avunculum· Avunculus δὲ θεῖος ἀπό τῇ μητέρᾳ. Masinissa· πρόκειται γιά τό Μασανάσσον (240 - 148, π.Χ.) πού ἦταν γιός τοῦ Γάλα καὶ ἀδερφός τῆς μητέρας τοῦ Μασσίβα. Αύτός, δταν ἔγινε βασιλιάς τῆς Νουμιδίας, ὡς τὸ 206 π.Χ. ἔμεινε πιστός σύμμαχος τῶν Καρχηδονίων. Ἀπό τότε ἀλλάξε πολιτική κι ἔγινε ὡς τό θάνατό του πιστός σύμμαχος τῶν Ρωμαίων. Subsidio δοτ. τοῦ σκοποῦ στὸ venit. Carthaginiensibus δοτ. Propter aetatem· ἔξαιτις τῆς (μικρῆς) ἡλικίας του. Α Masinissa ποιητ. αἰτ. Nunquam ante· ποτέ προηγουμένως. Pugnatum est ἀπρόσδ. ἔγινε μάχη. Cum Romanis· ἐναντίον τῶν Ρωμ. Inscio avunculo ἀφαιρ. ἀπόλ.. χωρίς νά ξέρει δ θεῖος. Clam νά τό συνάψεις μέ τό sumpto. Armis et equo sumpto ἀφαιρ. ἀπόλ.. Ἡ μετ. sumpto τοῦ sumo συμφώνησε μόνο μέ τό κοντινότερο equo. Exii ἐνν. castris· βγῆκα (ἀπό τό στρατόπεδο). Prolapso equo ἀφαιρ. ἀπόλ. Prolapso παθ. μετ. τοῦ prolabor. Α Romanis ποιητ. αἰτ. Velleine πλ. ἔρωτ. ἀν ἥθελε. Se ὑποκ. τοῦ cupere. Gaudio ἀφαιρ. αἰτ. Equum omatum· δλογο στολισμένο (μέ χάμουρα). Datis... equitibus ἀφαιρ. ἀπόλ. Qui tuto deducerent πρότ. ἀναφ. τελ.. πού νά τόν φέρουν μέ ἀσφάλεια. Dimisit παρκ. τοῦ dimitto.

Φράσεις: Inscio avunculo· χωρίς νά ξέρει δ θείος. Effusis gaudio lacrimis· μέ δάκρυα χαρᾶς στά μάτια (κλαίοντας από χαρά). Equitibus datis qui tuto deducerent· ἀφοῦ τοῦ ἔδωσε ἵππεῖς γιά νά τὸν δηγήσουν μέ δσφάλεια (μέ συνοδεία ἵππεων γιά δσφάλειά του).

32. Ο ΝΕΑΡΟΣ ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Cum... se... gessisset· ἐπειδή συμπεριφέρθηκε. Omnium γεν. ὑποκ. στό consensu. Cum... iussisset· ἀφοῦ διάταξε. Silentium αἰτ., ὑποκ. τοῦ fieri. Imperatoris· τοῦ στρατηγοῦ. Ὁ τίτλος τοῦ imperator ἡταν τιμητικός. Τὸν ἔδιναν οἱ στρατιῶτες στό στρατηγό τους ἀμέσως μετά τὴ νίκη στό πεδίο τῆς μάχης. Τὸν τίτλο ἐπικύρωνε ἡ Σύγκλητος δίνοντας στό στρατηγό τό δικαίωμα τοῦ θριάμβου· κάποτε δμως τοῦ ἀρνιάτων. Ὁ τίτλος αὐτός ἀκολουθεῖ τό κύριο δνομα, μπαίνει μπροστά δμως δταν σημαίνει τόν αὐτοκράτορα. Quo ἐνν. nomine. Regium nomen = regis nomen. Alibi... Romae (τό Romae πτώση τοπική)· ἀλλού... στή Ρώμη. Intolerabile. Ἀπό τά χρόνια δηλ. πού καταλύθηκε ἡ βασιλεία τῶν Ταρκυνίων. Existimare ὑποκ. τοῦ ἀπρόσ. licet. Amplissimum ἐνν. esse. Regalem animum. Τό ἐπίθ. regius ἡ regalis· βασιλικός. Τό regius δηλώνει πιό πολύ κτήση, (αὐτός πού ἀνήκει σέ βασιλιά), τό δεύτερο δμοιότητα ἡ ἀξιοπρέπεια, ἀξιος τοῦ βασιλιά. In me ἀφαιρ. πτώσ. A... appellatione ἡ πρόθ. δηλώνει ἀπομάκρυνση. Barbari. Ἡ λ. barbarus σημαίνε στήν δρχή κάθε μή "Ελληνα. ἐπειτα δήλωνε κάθε ἀπολίτιστο σέ ἀντίθεση μέ τούς "Ελληνες, τούς Ρωμαίους κι αύτούς ἀκόμα τούς Καρχηδόνιους. Qua ἐνν. magnitudine animi. Ceteri mortales οἱ λοιποὶ θνητοί. Ὁ Σκιπίωνας πού ἡταν θαυμαστής τοῦ M. Ἀλέξανδρου, ἔδωσε νά καταλάβουν δτι βασιλική ψυχή ἔχει δποιος μπορεῖ νά δίνει δείγματα ἀνδρείας, γενναιοφροσύνης και ἵπποτισμού.

Φράσεις: Omnium consensu· μέ τή συναίνεση δλων, δμόθυμα. Cum silentium fieri per praeconem, iussisset· ἀφοῦ ἔβαλε τόν κήρυκα νά ἐπιβάλλει σιωπή.

33. Ο ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ ΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΟΥ ΑΦΡΙΚΑΝΟΥ (201 π.Χ.)

Metu perculti· τρομοκρατημένοι, συγκλονισμένοι ἀπό τό φόβο, περίφοβοι. Perculti τοῦ percalleo. Oratores (= legatos) ὡς ἀπεσταλμένους (κατηγρ. στό principes) = qui orarent. Ad petendam pacem γερουνδ. ἔλεη: γιά νά ζητήσουν εἰρήνη. Seniorum· τῶν πιστὸν ἡλικιωμένων. Αὐτοὶ οἱ τριάντα ἀποτελούσαν τό ἀνώτατο Συμβούλιο τῆς Καρχηδόνας. Ubi χρον.: μόλις. In castra στό στρατόπεδο τοῦ Τύνητα, πού τὸν ἀνακατάλαβε δ Σκιπίωνας. Inde ἀπό τὸν Τύνητα. Civitati· γιά χάρῃ τῆς πολιτείας. Condicionebus, οἱ δροι τοῦ Σκιπίωνα ἦταν βαρύτατοι: α) παραχώρηση στοὺς Ρωμαίους τῆς Σικελίας, τῆς Κορσικῆς καὶ τῆς Σαρδηνίας καθὼς καὶ ἄλλων πιστὸν μικρῶν νησιῶν ἀνάμεσα στὴν Ἰταλία καὶ τὴν Ἀφρική, β) παράδοση δλων τῶν ἐλεφάντων, τῶν ἀντόμολων καὶ τῶν αἰχμαλώτων, δλου σχεδόν τοῦ στόλου ἐκτός ἀπό δέκα πλοῖα, ἀναγνώριση τοῦ Μασανάσση ὡς βασιλέα τῆς Νουμιδίας, γ) ἀδυναμία στό ἔξης νά ἐπιχειρήσουν πόλεμο χωρὶς τὴν ἔγκριση τῆς Ρώμης, δ) καταβολή ἀποζημίωσης γιά πενήντα χρόνια ἀπό διακόσια τάλαντα τό χρόνο, ε) παράδοση ἐκατό δημήρων, ἐγγύηση δτὶ οἱ δροι θά ἐκτελεσθοῦν. Ut... Ἡ σύνταξη: Ut confirmarentur ea (= eae condiciones) quae (οὐδ.) pacta essent· γιά νά ἐπικυρωθοῦν οἱ δροι αὐτοὶ, πού συμφωνήθηκαν. Quae pacta essent· μπῆκε ὑποτακτ. ἔξαιτίας ἔλεης ἀπό ἄλλη ὑποτακτ. (ut confirmarentur)· τό pacis cor elναι ἀποθετ., ἐδῶ δημως ἔχει παθ. σημασία. Ratrum ac populi. Ἡ Σύγκλητος καὶ δ δῆμος τῶν Ρωμαίων ἐπικύρωσαν τοὺς δρους τῆς εἰρήνης πού είχε συντάξει δ Σκιπίωνας.

Pace terra marique parta. Ἡ σειρά: pace parta (ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ pario) · terra marique· δταν ἔγινε εἰρήνη καὶ στή στεριά καὶ στή θάλασσα. Revertit = reversus est· ἔνανγύρισε (δ Σκιπίωνας) φορτωμένος λάφυρα καὶ δηγώντας στή Ρώμη αἰχμάλωτο τό Σύφρακα· αὐτόν ἀν δέν πέθαινε λίγες μέρες πρωτύτερα, θά στόλιζε τό μεγαλοπρεπέστερο ὡς τότε θρίαμβο τοῦ Σκιπίωνα. Insidebat τοῦ insido. Inter... plausus· μέσα σε δπευφημίες, σε ἐπαίνους. Invectus τοῦ invehor. Primusque· καὶ πρῶτος, καὶ αὐτός πρώτη φορά. A se (ποιητ. αἴτιο στό victae)· ἀπό αὐτόν. Appellatus ἐνν. est. Ὁ λαός τοῦ ἐστησε ἀνδριάντα στό Καπιτώλιο καὶ μέ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό θέλησε νά τοῦ παραχωρήσει ἴσοδια τά ἀνώτατα δξιώματα.

Φράσεις: *Veniam petebant non culpam purgantes.* ζητούσαν συγγνώμη χωρίς νά δικαιολογούν τό σφάλμα τους. *Ad quem advenientem concursus ingens factus est.* στήν αφεντική του σχηματίσθηκε τεράστια συρροή (χόσμου), ή αφεντική του προκάλεσε τεράστια συρροή χόσμου.

34. ΕΝΑΣ ΜΝΗΜΕΙΩΔΗΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΑΝΝΙΒΑ

Suis ἐνν. civibus· στούς συμπολίτες του. Confūgit παρκ. τοῦ configio. Hostem κατγρ. Roma ἀφαιρ. ἀπό τή Ρώμη. In quibus = In numero quorum· στόν ἀριθμό τῶν δποίων, ἀνάμεσα στούς δποίους. Scipio Africanus. Τό πράγμα δέν είναι βέβαιο· ή παράδοση Ἰωας ἤθελε νά βάλει ἀντιμέτωπους ἀκόμα μιά φορά τό νικητή καί τό νικημένο τῆς Ζάμας. Ephesi γεν. τοπική στήν Ἐφεσο. Ab eo quaesivit· τόν ρώτησε. Quem... crederet· ποιόν νόμιζε (δτι ήταν). Τό ορήμα σέ υποτ. ἐπειδή ή πρότ. είναι πλάγ. Maximum imperatorem κατγρ.: ώς τό μεγαλύτερο στρατηγό. Sibi videri (ἀπό τό respondit)· δτι τοῦ φαίνεται, δτι νομίζει (ἀπάντησε). Quod... fudisset· ἐπειδή είχε νικήσει (ή ύποτ. ἔχαιτιας τοῦ πλάγ. λόγου. Fudisset ύποτ. ύπερσ. τοῦ fundo. Parva manu ἀφαιρ. δργ. μέ μικρή δύναμη. 'Ο 'Αλέξ. ἀναχωρώντας ἀπό τή Μακεδονία γιά τήν κατάκτηση τῆς 'Ασίας είχε μαζί του μόνο τριάντα χιλιάδες πεζούς, πέντε χιλιάδες περίπου ἵππεις καί ἔκατο πενήντα πλοῖα. Innumerabiles. Η δύναμη τοῦ Δαρείου ήταν, 110 χιλιάδες ἄνδρες στό Γρανικό (334 π.Χ.), 600 χιλιάδες στήν Ἰσσό (333 π.Χ.) καί 1 ἑκ. 200 χιλιάδες στά 'Αρβηλα (331 π.Χ.). Interroganti ἐνν. Scipioni. Quem... poneret (κοίτα τό πιό πάνω quem... crederet)· ποιόν θεωρούσε. Pyrrhum ἐνν. rono· τόν Π. θεωρῶ. Secundum κατγρ. Quod... docuit... cepit... dispositus παρκ. δρ., ἐπειδή διηγεῖται κατευθείαν δ 'Αννίβας. Τά q. είναι doceo, capio, dispono. Pyrrhum rono quod... ἄμεσος τρόπος. Castra metari· νά στρατοπεδεύει κάποιος, νά γίνεται στρατόπεδο. Metari ἀταρ. τοῦ metor. Elegantius· ἐπιδεξιότερα, καλύτερα. Illο ἀφαιρ. συγκρ.. ἀπό ἔκεινον. Loca· (στρατηγικές) θέσεις. Sciscitanti (ἐνν. Scipioni) τοῦ ἀποθ. sciscitor. Duceret ύποτ. παρτ. σέ πλ. ἐρώτ. Semet ipsum πιό ἔντονο, ἀπό τό se ipsum. Tό -met ἐνισχύει προσωπ. καί κτητικές ἀντωνυ-

μίες. Dixit τό πλῆρες: dixit se ducere semet ipsum tertium. Tu, γιά νά δηλωθεῖ
ή ξμφαση. Si me vicisses· ἐν μέ εἰχες νικήσει. Με, σύναψε το μέ τό posuisse.
Ε grege· ἀπό τό πλῆθος. Velut inaestimabilem· ως ἀνεκτίμητο, ως ἀσύγχριτο,
ώς ξέως· ἀπό σύγκριση.

Φράσεις: Scipio cum Hannibale collocutus quaequivit ab eo· δταν δ Σκιπίωνας συνομίλησε μέ τόν Ἀννίβα τόν φώτησε (ζήτησε νά μάθει ἀπό αὐτόν).

35. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΑΡΧΙΛΗΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΚΙΠΙΩΝΑ

In Literna villa· στό κτήμα του στό Λιτέρνο. Praedonum. Τά παράλια τῆς
Ἀσίας, τῆς Ἰταλίας και τῆς Σικελίας τά λυμαίνονταν πειρατές. Είχαν αιχ-
μαλωτίσει και τόν ἰδιο τόν Καίσαρα ώσπου τούς ἔξολόθρευσε δ Πομπήιος
στά 67 π.Χ. Cum... se contineret. Ό Σκιπίωνας κατά τό χρόνο τῆς ἀναπαύ-
σεώς του καταγινόταν μέ τή φιλοσοφία και τή μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς φιλολο-
γίας, πού είχε δρει τότε πολλούς θιασώτες μέσα στή Ρωμαϊκή κοινωνία. Ad
eum videndum γερουνδ. Ἐλξη· γιά νά τόν δούν. Forte confluxerunt· μαζεύτη-
καν τυχαία. Confluo· συνρρέω. Ad vim faciendam γερουνδ. Ἐλξη· γιά νά
ἀσκήσουν δία, (νά κάνουν διαιώτητες). Ratus (τοῦ geor)· ἐπειδή νόμισε. In
tecto· στή στέγη (ὅπου τά σπίτια τῆς ἐποχῆς είχαν πυργίσκους). Alia· δλλα
(προφυλακτικά μέτρα). Ad eos repellendos (γερουνδ. Ἐλξη)· γιά νά ἀπο-
κρουσθούν αύτοί, γιά νά ἀποκρουσθούν. Quod = at id. Abiectis armis
(ἀφαιρ. ἀπόλ.). ἀφού ξριξαν τά δπλα. Ianuae δοτ. Se alt. πληθ., ὑποκ. τοῦ
ἀπαρ. venisse. Eius = Scipionis. Hostes... admiratores alt., κατγρ. στό se.
Virtutis· τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀξίας (του). Vitae δοτ. στό hostes. Viri γεν. ἀντικ.
στό conspectum. Quod = id autem. Fores reserari (ἀπρόσ. ἀπό τό iussit)
(διέταξε) ν' ἀνοιχτεῖ ή πόρτα (Sera· μοχλός, reserare· βγάζω τό μοχλό, ξε-
μανταλώνω). Postes iaqnuae· τούς παραστάτες τῆς πόρτας. Venerati. Ό Σκι-
πίωνας παρουσιαζόταν στά μάτια τοῦ κόπιου υάν κάποιος θεός και ἀφησε
ἐσκεμμένα νά ἀναπτύσσεται κάποιος θρύλος γύρω ἀπό τό δνομά του. De-
xtram· ἀντικ. τῶν δύο κύριων ημάτων. Deosculati sunt παρκ. τοῦ desculor.
Positis... donis ἀφαιρ. ἀπόλ. Ante vestibulum· μπροστά στόν προθάλαμο, τόν
πρόδομο (δηλ. ἀνάμεσα στήν πόρτα τοῦ δρόμου και τήν πόρτα τοῦ σπιτιού.

Laeti (ἐπιθ. ἀντί ἐπίρρημα). μέ χαρά. Mortuus est παροχ. τοῦ ποτίορ. Πέθανε (ἐ Σκιτ.) 52 χρόνων τό 183 π.Χ. ἔξοριστος μέ τή θέλησή του στό Λιτέρνο τῆς Καμπανίας. Νε... referretur. Ἐπειδή οἱ Ρωμαῖοι ἤταν δυσαρεστημένοι μαζὶ του ἔξαιτιας τῆς ἀλαζονείας τού καὶ ἐπειδή, δπως ἔλεγαν, εἶχε πλουτίσει ἀπό τὸν πόλεμο τοῦ Ἀντιόχου, χωρίς καν νά καταδεχτεῖ νά δικαιολογηθεῖ, ὁ Σκιτίωνας δέ θέλησε νά ταφεῖ στή Ρώμη. Προτίμησε τὸν οἰκογενειακό τάφο στό κτήμα του στό Λιτέρνο, ἀφοῦ σύνθεσε δ Ἰδιος καὶ τό χαρακτηριστικό γιά τήν ἀπόφασή του ἐπιτάφιο ἐπίγραμμα.

Φράσεις: Quod ubi animadverterunt · μόλις τό παρατήρησαν αὐτό.
Quod postquam audivit Scipio· ἀφοῦ τό ἄκουσε αὐτό δ Σκιτίωνας.

36. ΒΑΡΥΣΗΜΑΝΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΣΤΗΝ ΠΥΔΝΑ. ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΑ

Perseum alt., ύπάρχει δ τύπος Persea καὶ δ πιό δόκιμος Persen. Ἡ δομαστική, Perseus καὶ Perses γεν. Persei καὶ Persae. Ὁ λόγος εἶναι γιά τή μονάρη μόνο μάχη κοντά στήν Πύδνα (στά 168 π.Χ.). Ἡ πόλη αὐτή βρίσκεται στήν Πιερία, Β.Α. τοῦ Ὀλύμπου, δχι μακριά ἀπό τό Θερμαϊκό κόλπο. Στή μάχη δ Αιμίλιος Παῦλος νίκησε τό Βασιλιά τῆς Μακεδονίας Περσέα πού ἔχασε είκοσι χιλιάδες ἀνδρες καὶ ἀφησε πέντε χιλιάδες αιχμαλώτους (σύνολο στρατοῦ 43 χιλ.). οἱ ἀπώλειες τῶν Ρωμαίων ἤταν μόνο ἐκατό ἀνδρες. Ὁ Περσέας ἔφυγε προσωρινά τή σύλληψη, τελικά δμως προδόθηκε, πιάστηκε στή Σαμοθράκη, καὶ δδηγήθηκε μπροστά στόν Αιμίλιο Παῦλο. Rerum humanarum· τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων (τυχῶν). Καὶ δ Ἰδιος δ Αιμίλιος Παῦλος ἔγινε ἀργότερα θύμα τῆς Τύχης, πού τόν βύθισε σέ βαρύτατο πένθος. Nobis δοτ. Μπήκε στήν ἀρχή γιά ἔμφαση. Ideo· γι' αὐτό. In quemquam (ἐδῶ τό quisquam, ἐπειδή προηγεῖται ἀρνηση μέ τό neminem)· πρός δποιοδήποτε. Superbe agere· νά φέρεται ὑπεροπτικά. Agere... credere. (= fidēre), ὑποκ. στό ἀπρόσ. decet. Στούς λόγους αὐτούς διαφαίνεται ἡ ήθική καὶ θρησκευτική σοβαρότητα τοῦ Αιμιλίου Παύλου.

Confecto bello ἀφαιρ. ἀπόλ. Ὁ λόγος γιά τόν πόλεμο κατά τοῦ Περσέα. Regia nave... est subvectus· ἔφτασε μέ πλοιο βασιλικό (δηλ. τοῦ βασιλέα). Ad

urbem = Romam. Longe ἐπιτείνει τό ύπερθ. *magnificentissimus* (πού σχηματίστηκε ἀνώμαλα· τό θετικό λήγει σέ -ficus). Ὁ θρίαμβος τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, καθώς ξεπέρασε σέ μεγαλοπρέπεια τό θρίαμβο τοῦ Σκιπίωνα τοῦ Ἀφρικανοῦ, δέ λησμονήθηκε ἀκόμα καὶ μετά τούς θριάμβους τοῦ Καίσαρα καὶ τοῦ Τίτου. *Obviam effusa multitudine*· σέ προϋπάντηση (προϋπαντητικό) ἀφοῦ ξεχύθηκε τό πλῆθος. *Exstructis... tabulatis ἀφαιρ. ἀπόλ.*· ἀφοῦ κατασκεύασαν (ξύλινες) ἔξεδρες. (ἀφαιρ. ἀπόλ.) *In modum theatrorum*· κατά τόν τρόπο τῶν θεάτρων, δύως (γίνεται) στά θέατρα. *In candidis togis* = *in candida toga*. Τίς ἐօρτάσιμες καὶ ἐπίσημες ἡμέρες οἱ Ρωμαῖοι φοροῦσαν τήν τήβεννο. *Sertis ἀφαιρ. δργ.*· πλέγματα ἀπό λουλούδια, στεφάνια, γιρλάντες. *Coronata* = *ornata* (ἀνάλογος στολισμός γίνεται καὶ στούς σημερινούς ἐօρτασμούς). *Ture* (ὄνομ. *tus*). *In tres dies*· σέ τρεῖς μέρες (στίς 28, 29 καὶ 30 Νοεμβρίου τοῦ 168 μ.Χ.).

Transvehendis signis tabulisque (γερουνδ. ἔλξη)· γιά τή διαμετακόμιση ἀγαλμάτων καὶ εἰκόνων. Τό γερουντίθο μπήκε σέ δοτ., ἐπειδή τήν ἀπαιτεῖ τό sufficio. *Sequenti die*· τήν ἀκόλουθη (ἄλλη) μέρα. *Translata sunt* (παρ. τοῦ transfero)· μεταφέρθηκαν. *Arma...* Τά δπλα καὶ τά ἄλλα εἰδή τά κουβαλούσαν μέ πολυάριθμα ἀρμάτα. *Argentum signatum*· ἀσήμι μέ σφραγίδα, ἀσημένια νομίσματα. Αύτά είχαν σημερινή ἀξία δχτώ περίπου ἑκατομμύρια χρυσές δραχμές καὶ τά είχαν τοποθετήσει σέ ἀγγεῖα πού τά κρατοῦσαν τρεῖς χιλιάδες στρατιώτες. Ἄλλοι ἀπό αὐτούς κρατοῦσαν κρατήρες καὶ κύπελλα θαυμάσιας τέχνης. *Tertio die, multo mane*· τήν τρίτη μέρα, πολύ πρωί. Αύτη ἦταν ἡ κύρια ἡμέρα τοῦ θριάμβου. Ἡ πομπή διασχίζοντας τό πεδίο τοῦ Ἀρεως, τή *Sacra via* καὶ τό *Forum* κατευθυνόταν στό *Καπιτώλιο*. *Tubicines coeperunt ducere agmen*· οἱ σαλπιγκτές ἀρχισαν νά δδηγοῦν τήν πομπή, οἱ σαλπιγκτές μπήκαν ἐπικεφαλῆς τής πομπῆς. *Non festos modos*· δχι ἐօρταστικά τραγούδια. *Quasi in aciem procedendum esset* (ἀπρόσ.)· σάν νά ἔπειπε νά προχωρήσουν (οἱ στρατιώτες) στή μάχη· (ἢ ύποτ. δικαιολογεῖται ἀπό τό quasi). *Pingues... boves*· τά παχιά μοσχάρια (τά προορισμένα γιά τή θυσία μοσχάρια). *Cornibus auratis*· ἀφαιρ. *Idiot.* *Vittis*· (ἀφαιρ. δργ.) = *infulis*, δν. *infula*. *Liberi δυό μικροί γιοί καὶ μία κόρη*. *Comitante... turba ἀφαιρ. ἀπόλ.* *Comitante* μετ. τοῦ ἀποθ. *comitor*. *Manus αἰτ.* πληθ. *Implorare*. Οἱ θεατές ἔκλαιγαν βλέποντας τήν οἰκτρή θέση τής οἰκογένειας τοῦ Περσέα, μᾶς λέει Ρωμαῖος συγγραφέας. *Perseus*, φοροῦσε σκούρο φόρεμα καὶ ἦταν ἀλυσοδεμένος· είχαν σταθεῖ μάταιες οἱ θερμές ίκεσίες του πρός τόν Αἰμιλίο Παύλο

νά μήν τόν υποχρεώσει στήν ταπείνωση αύτή. Viro δοτ. στό similis. Inde = deinde. Ab omnibus ποιητ. αλτ. In currū (ἐνν. triumphali) vehebatur· πήγαινε πάνω σέ (θριαμβευτικό) ἄρμα. Τό θριαμβευτικό ἄρμα ήταν κυκλικό μέ τέσσερα ὀλυγα. Auto rurpuraque Fulgens· ἀπό τό χρυσάφι καί τήν πορφύρα ἀστράφατοντας (ἢ φορώντας χρυσοκέντητη πορφύρα). Ὁ θριαμβευτής εἶχε ἀκόμα στό κεφάλι στεφάνι ἀπό δάφνη καί στό χέρι σκῆπτρο ἀπό ἐλεφαντόδοντο. Dono (δοτ. τοῦ σκοποῦ κατγρ.). ώς δῶρο. Eminebat· ἔξειχε, ἔχωριζε. Cum... tum· καὶ... καὶ..., τόσο... δσο. Dignitate... senecta ἀφαιρ. αλτ. Prae se ferebat· ἔδειχνε, φανέρωνε. Filii (ἐνν. incedebant). Εἶχε πολλούς γιούς· οἱ πιό μεγάλοι ἔλαβαν μέρος στίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις τῆς Μακεδονίας. Turmatim· κατά ॥λες. Κάθε ॥λη (οὐλαμός) εἶχε τριάντα ἵπεις. Cohortes, κάθε κοόρτη εἶχε τετρακόσιους ἄντρες καθένα στή θέση του. Τήν πομπή τήν ἔκλεινε τό ἵππικό καί τό πεζικό. A senatu et (a) populo Romano (ποιητ. αλτ.). Concessum est παρκ. τοῦ concedo. Ἐδῶ είναι ἀπρόσ. καί ώς ύποτ. ἔχει τό ut... uteretur. Ludis circensibus (= ludis maximis)· στίς μεγάλες ἵπποδρομίες, πού εἶχαν περιεχόμενο θρησκευτικό καί ἑθνικό. Veste triumphali (ἀφαιρ. ἀντικ. τοῦ uteretur). Uteretur veste triumphali· νά χρησιμοποιεῖ θριαμβικό φόρεμα. Macedonico συμφωνεῖ μέ τό ei. Ὁ Περσέας πέθανε ἐπειτα στή φυλάκη ἀπό ἀσιτία.

Φράσεις: Bellicum sonantes· σαλπίζοντας τό πολεμικό ἄσμα, σαλπίζοντας τό θιόριο.

37. Η ΑΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜ. ΠΑΥΛΟΥ

Gaza ἀφαιρ. στό potitus. Maxima. Ἡ λεία πού μεταφέρθηκε στή Ρώμη ἐκτιμήθηκε σέ 120 ἑκατομ. σηστέρτιους. Tantam... ut... attulerit. τόσα (χρήματα)... ὥστε... προκάλεσε. Attulerit, ἢ ύποτ. παρκ. μπήκε κατ' ἔξαίρεση, ἐτειδή δηλώνει Ιστορικό γεγονός. Ἡ ἔξαίρεση ἔγινε κανόνας (κοίτα 37) Tributorum (δηλ. ex censi ἀπό ἐκτιμηση τῆς περιουσίας). τῶν φόρων (δηλ. εἰσφορῶν πάνω στό κεφάλαιο πρός συντήρηση τοῦ στρατοῦ). Οἱ φόροι αὐτοί καταργήθηκαν ἀπό τότε ώς τό 144 π.Χ. Adeo... ut· τόσο... ώστε. Ut non potuerit· δέν ἔγινε δυνατό; δέν μπόρεσε (για τήν ύποτ. κοίτα πιό πάνω ut

attulerit). Eius uxori· στή (δεύτερη) σύζυγό του. Σύναψε τή δοτ. μέ τό παθ. ἀπαρ. exsolvi. Ἡ σύζυγος μποροῦσε νά πάρει πίσω τήν προίκα της, ἀν δ σύζυγος πέθαινε ἀτεκνος. Κληρονόμοι τοῦ Παύλου Αἰμιλίου ἦταν οι δύο γιοί του ἀπό τήν πρώτη σύζυγό του, οι θυγατέρες κατά τούς νόμους τῆς Ρώμης τότε δέν μποροῦσαν νά μπούν στήν κληρονομία. Nisi vendito fundo (ἀφαιρ. ἀπόλ.). παρά ἀφοῦ πουλήθηκε τό χωράφι, μετά τήν πώληση τοῦ χωραφιοῦ. Unum· μοναδικό, ἔνα καὶ μόνο. Exsequia. Ἡ κηδεία τῶν φτωχῶν γινόταν διάτελα ἀπλή τή νύχτα, ἐνώ τῶν πλουσίων καὶ ἐπιφανῶν γινόταν τή μέρα μέ κάθε ἐπισημότητα πάνω σέ πολυτελεῖς νεκρικές κλίνες. Auto et ebore· μέ χρυσάφι καὶ ἐλεφαντόδοντο, μέ κλίνες ἀπό χρυσάφι κι ἐλεφαντόδοντο. Clementia et studio· μέ συμπάθεια καὶ προθυμία, μέ πρόθυμη συμπάθεια. Omnium· δλων (τῶν συμπολιτῶν του). Legationis nomine· μέ τό δνομα τῆς πρεσβείας, μέ τήν ἰδιότητα τοῦ πρεσβευτῆ, ὡς πρεσβευτής. Umetros suos funebri lecto (δοτ.) subiecerunt· ἔβαλαν τούς ἄμοιν τους κάτω ἀπό τή νεκρική κλίνη, σήκωσαν τή νεκρική κλίνη. Sponte sua (= ultro) μέ τή θέλησή τους, ἀπό μόνοι τους. Οἱ Μακεδόνες τοῦ είχαν μεγάλη εὐγνωμοσύνη, ἐπειδή δ Παῦλος Αἰμιλίος ἀπαγόρευσε νά λεηλατηθεῖ ἡ Μακεδονία μετά τή μάχη στήν Πύδνα· κι ἐπειδή ἀκόμα πλήρωναν φόρους λιγότερους ἀπό δ, τι στόν Περσέα καὶ ἐπειτα ἔσωσαν τούς νόμους καὶ τήν ἐλευθερία τους.

38. ΗΘΟΣ, ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ

Aemilianus. Αύτός πού γινόταν θετός γιός ἐπαιρνε τό προωνύμιο (prae-nomen), τό δνομα τοῦ γένους (nomen gentilicium) καὶ τό ἐπωνύμιο (cognomen) ἐκείνου πού τόν υἱοθετοῦσε· δταν ἦταν ἀπαραίτητο ἐπαιρνε ἀκόμα καὶ τό οἰκογενειακό δνομα τοῦ ἰδιου γένους μέ κατάληξη δμως σέ -anus· π.χ. Aemilianus, ὥπως ἐδῶ. Adoptione· ἀπό υἱοθεσία. Τόν είχε υἱοθετήσει δ γιός τοῦ Σκιπιώνα τοῦ Ἀφρικανοῦ, γι' αὐτό τό δνομά του πλήρες ἦταν. P. Cornelius Scipio Aemilianus καὶ πιό σύντομα Scipio Aemilianus. Ο Αἰμιλιανός μετά τήν κατάληψη τῆς Καρχηδόνας (146 π.Χ.) πήρε τό ἐπωνύμιο δεύτερος Ἀφρικανός καὶ μετά τήν κατάληψη τῆς Νουμαντίας (133 π.Χ.) Νουμαντίνος. A tenera· ἀπό τήν τρυφερή ἡλικία, ἀπό παιδί. Graecis litteris (ἀφαιρ.

δργ.). μέ τά Ἑλληνικά γράμματα. Eruditus est (παθ. παρχ. τοῦ erudio). μορφώθηκε. Praestantis ingenii· γεν. ἰδιότ. viro ἀφαιρ., παράθ. στό ποιητ. αἴτ. a Polybio. Ut... superaret· ώστε... νά ξεπεράσει. Omni... genere· σέ κάθε... ελδος. Laudem comparare (ἐνν. sibi) studuit· φρόντισε νά έξασφαλίσει (έτοιμα-σει) τόν ἔπαινο (γιά τόν έαυτό του). Temperantiae et continentiae (γεν. αἴτ. στό laudem). μέ τή σύνεση και τήν ἐγκράτεια. Ante omnia (πρίν ἀπ' δλα), πρώτ' ἀπό δλα, πάνω ἀπό δλα. Quod· τό δρποιο, αύτό πού (δηλ. ή ἀπόκτηση). Ad libidines et epulas· στίς ἀκολασίες και στίς ἀπολαύσεις. Contrarium vitae institutum· ἀντίθετη γραμμή (σύστημα, κανόνα, τρόπο) ζωῆς. Secutus μετ. τοῦ sequor. Modestiae et continentiae· μετριοπάθειας και ἐγκράτειας. Est adeptus παρχ. τοῦ adipiscor. Aut... aut· ή... ή... και... και. Secum· μαζί του, κοντά του. Periculis... disciplinis ἀφαιρ. δργ. Disciplinis δν. πληθ. = ἐπιστήμες πρακτικές ή φιλοσοφικές.

Φράσεις: Semper inter arma ac studia versatus· πάντα ἀνάμεσα στά δύπλα και στίς μελέτες ζώντας (ἀσχολούμενος, μοιράζοντας τόν καιρό του).

39. Η ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ

Cum... contenderent ac... esset· δταν... φιλονικούσαν και... ήταν. Alter... alter· ο ἔνας... ο δλλος. Uter mitteretur (ή ίποτ. ἔξαιτιας τής πλάγ. ἐρώτησης). ποιός (ἀπό τούς δύο) νά σταλεῖ... Inter patres· ἀνάμεσα στούς πατρικιους (πατέρες, συγκλητικούς). Rogatus sententiam (φράση τυπική): δταν τοῦ ζητήθηκε ή γνώμη του. Neutrūm· οὔτε τόν ἔναν οὔτε τόν δλλον. Tό neutrum (δν. neuter) ειναι ύποκ. τοῦ mitti πού ειναι ύποκ. τοῦ ἀρρόσ. placet. Satis κατγ. Iudicabat. Ή σύνταξη: iudicabat et inopiam et avaritiam debere abesse pariter· ἔχρινε δτι ἐπρεπε νά ἀπουσιάζει τό ίδιο ή φτώχεια και ή φιλαργυρία. Publicum munus· δημόσια υπηρεσία, τό δημόσιο υπούργημα. Quaestui (δοτ. στό habeatur). γιά χοηματισμό. Verendum est... ne habeatur et... convertatur· πρέπει νά ύπάρχει φόδος... μή θεωρηθεῖ και... μεταβληθεῖ. Ab hac culpa. Σύναψε μέ τό ἐπιθ. alienus πού θέλει πάντοτε τήν πρόθεση a (ab). Longe (ἐπιτείνει τήν έννοια τοῦ) alienus· πολύ ξένος, πολύ μακριά (ἀπό τό σφάλμα αύτό). Officio, ἀφαιρ. στό fungens πού ειναι μετοχή τοῦ fungor.

Tantum· μόνο. E... spoliis· ἀπό τά λάφυρα. Plures (ἐνν. servos)· περισσότερους (δούλους). Potuerat (= potuisset (ύποτ. ύπερο). Θά μποροῦσε. Nihilo· σέ τίποτα, καθόλου· ή ἀφαιρ. (άντι nihil) ἔξαιτιας τοῦ συγκρ. Locupletior. Carthagine eversa ἀφαιρ. ἀπόλ. Τό eversa μετ. παρχ. τοῦ evertor. Quam ante (= antea) δ' ὅρος τῆς συγκρ. Cum... iter faceret· δταν πήγαινε. Quantum ferret πλ. ἐρώτ. πού ἔξαρτάται ἀπό aestimabatur. Quantum auti· πόσο (μέρος) χρυσοῦ, πόσο χρυσάφι. Aestimabatur (ἀπρόσ.). ὑπῆρχε ἐκτίμηση, τόν ἐκτιμοῦσαν. Duas (ἐνν. libras).

Φράσεις: Ad bellum gerendum· γιά τή διεξαγωγή τοῦ πολέμου, γιά νά διεξαχθεῖ δ πόλεμος. Ad rem bene gerendam· γιά τήν ἐπιτυχή διεξαγωγή τῶν πραγμάτων, γιά νά διεξαχθοῦν τά πράγματα μ' ἐπιτυχία. Officio legationis fungens· ἐπιφορτισμένος μέ τό ἔργο τοῦ ἀπεσταλμένου.

40. Ο ΞΑΦΝΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ

'Ο Σκιπίωνας Αιμιλιανός ἤρθε σέ ρήξη μέ τούς Ρωμαίους στά 131 π.Χ. γιά τό ζήτημα ἐκείνων πού είχαν σκοτώσει τόν Τιβέριο Γράκχο καὶ ἐπειτα, στά 129 π.Χ., μέ τό Γάιο Γράκχο πού τόν είχαν προσβάλει. Τό δράδυν τῆς Ἰδιας μέρας δόηγήθηκε μέ τιμητική συνοδεία ἀπό πολίτες στό σπίτι του μέ πολύ καλή κατάσταση τής υγείας του. Paulo post· λίγο ἀργότερα, ἐπειτ' ἀπό λίγο. (λίγο μετά τό γεγονός αὐτό). "Οπως φαίνεται ἐτοίμαζε τό λόγο του πρός ὑπεράσπιση τῶν Λατίνων, πού είχε δηλώσει δτι θά ἐκφωνοῦσε τήν ἐπόμενη ἡμέρα. De... morte· γιά τό θάνατο. Κυκλοφοροῦσαν πολλές διαδόσεις δτι είχε δολοφονηθεῖ είτε ἀπό τή σύζυγό του Σεμπρωνία, πού ἦταν ἀδελφή τῶν Γράκχων, ή ἀπό τό Γάιο Γράκχο ή τέλος δτι είχε φυσικό θάνατο ἀπό καρδιακό νόσημα. Habita est· ἔγινε. Velato capite ἀφαιρ. τρόπου. Συνήθως ἀφηναν ξεσκέπαστο ὡς τήν ταφή τό κεφάλι τοῦ νεκροῦ. Est elatum (παρχ. τοῦ effero· κηδεύτηκε (μέσα σέ γενική θλίψη). Livor in ore· ή πελιθνότητα τοῦ προσώπου (ἔνδειξη γιά τό ἔγκλημα). 'Από τό είδος τῶν μελανῶν στιγμάτων θά διευκρινίζεταν ίωσ τό είδος τοῦ θανάτου (δηλητηρίαση ή ἄλλος τρόπος). Ne... appareret· μήν τυχόν ἐμφανιστεῖ. Maesto vultu ἀφαιρ. τρόπ. Moenia· τά τείχη (μεταφορ. δ Σκιπίωνας, τό προπύργιο τής Ρώμης). Illata est

παθ. παρκ. τοῦ infero. Scipioni δοτ. στό illata est. Nefaria vis· ἀνόσια, ἐγκληματική δία. Intra suos penates· μέσα στό σπίτι. Penates οἱ ἐφέστιοι θεοί, οἱ θεοί τοῦ σπιτιοῦ, μεταφ. τό σπίτι. Umeros (ἐνν. suos) subicere· νά σηκώσουν στούς ὄμους τους. Συνήθως τό φέρετρο τό σήκωναν τά παιδιά, οἱ πιό κοντινοὶ συγγενεῖς ή καὶ φίλοι τοῦ νεκροῦ ή καὶ ἐπιφανεῖς πολίτες πρόσφεραν στό νεκρό τήν τιμὴν αὐτῆς. Maiorī viro. Αὐτά τά βροντοφωνεῖ δι τιμητής καὶ ἔχθρός του Σκιπίωνα Μέτελλος μέ πολλή μεγαλοφροσύνη. Poterit· θά είναι δυνατό. Libras. Κάθε libra είχε δώδεκα ούγγιες καὶ ἦταν ίση μέ 327,45 γραμμάρια. Argenti... aurī· γεν. τῆς ψληγς. Duas ἐνν. libras. Selibram (ἀπό τό semi = ήμι-, μισο-, καὶ libra) μισόλιτρο. Ut... reliquerit· ὅπετε ἀφησε (κοίτα ἀρ. 37 intulerit)..

41. Η ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΑΝΑΤΡΕΦΕΙ ΤΟΥΣ ΓΙΟΥΣ ΤΗΣ ΓΡΑΚΧΟΥΣ

Ex filia· ἀπό τήν κόρη του (δηλ. Εγγονοί τοῦ... ἀπό τήν κόρη του). Bonis artibus (ἀφαιρ. δργ.)· μέ καλούς τρόπους, μέ καλή διαγωγή, μέ προτερήματα, μέ ἀρετές (Bonae artes = προτερήματα, ἀρετές. Malae artes = τά ἔλαττώματα, οἱ κακίες. Ingenuae artes = οἱ Καλές Τέχνες, τά Γράμματα). Omnium γεν. ὑποκ., ἐνν. hominum ή civium. Exstant ὑπάρχουν. (Σήμερα σώζονται μόνο δύο ἀποστάσματα). Corneliae. Ή Cornelia είχε πάρει ἔξαιρετη μόρφωση στό σπίτι του πατέρα της Σκιπίωνα Ἀφρικανοῦ του πρεσβύτερου. Apparet ἀπόδοσ. Educatos esse, haussisse ἀπαρ., ὑποκ. τοῦ apparet. In gremio matris· στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους (μέ τή φροντίδα). Ab ea σύναψε μέ τό haussisse. Sermonis elegantiam· τήν κομψότητα τοῦ λόγου (καλλιέπεια). Matronis δοτ. στό esse. Ornamentum κατγρ. Cum... ostentaret· δταν... ἔκανε ἐπίδειξη τῶν... Campana matrona· χυρία ἀπό τήν Καμπανία (Καμπανή). Illa aestate· τήν ἐποχήν, ἐκείνην, ἐκείνους τούς καιρούς. Muliebriter· μέ τρόπο γυναικεῖο (πού ἀρμόζει στίς γυναικεῖς). Produxit· παρέτεινε, μάκρυνε (τράβηξε). Usque eo dum... redirent (τό dum μέ ὑποτ.). ὡς τήν ὥρα πού θά ἐπιστρέψουν. ὡσπόν νά ἐπιστρέψουν. En καὶ ecce (= ἰδού). Τά ἐπιφωνήματα αὐτά θέλουν δνομαστική, δταν μαζί τους ἐννοοῦνται τά adest καὶ adsunt ή αἰτιατική δταν ἐννοεῖται ή προστ. aspice ή aspicite). Haec ὑποκ.

Ornamenta κατῳ. Α natura... a doctrina· ἀπό τῇ φύσῃ... ἀπό τήν παιδεία. Defuit παρκ. τοῦ desum. Impie· ἐγκληματικά. Οἱ σκοποὶ τῶν Γράκχων δέν ἦταν κακοί, κακός ἦταν κατά τὸ συγγραφέα δ τρόπος πού ἐπιδιώκαν τήν πραγματοποίησή τους. Maluerunt παρκ. τοῦ malo.

42. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΓΡΑΚΧΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Tribunus plebis· δῆμαρχος (113 π.Χ.). 'Ο Τιβέριος ἦταν χαρακτήρας πράος καὶ στοχαστικός, ἀντίθετα μὲ τόν εὐέξαπτο καὶ συναισθηματικό Γάιο. Descivit τοῦ descisco. Agros· τά (δημόσια) χωράφια. Dividebat (παρτ. ἀποπειρ.). ἦθελε νά μοιράσει (30 πλέθρα γῆ σέ καθένα ἀκτήμονα χωρίς τό δικαίωμα τῆς ἀπαλλοτρίωσης). Civitatem omnibus Italicis dabat· ἦθελε νά δώσει τό δικαίωμα τοῦ Ρωμαίου πολίτη σ' δλους τούς Ἰταλούς (συμμάχους). Τούτο τό πραγματοποίησε δ Γάιος. Sibi... parare· δτι ἐτοίμαζε γιά τόν έαυτό του. Ad regnum· γιά τή βασιλεία. Τό βασιλικό ἀξίωμα τό μισούσαν οἱ Ρωμαῖοι ἀπό τήν ἔξωση τῶν Ταρκυνίων. Cum... deliberarent· ἐνώ... συσκέπτονταν. Οἱ Συγκλητικοί είχαν ἀποφασίσει ἐπίτηδες νά συνεδριάσουν στό ναό τῆς Πίστεως, γειτονικό στό Καπιτώλιο, γιά νά μπορέσουν, δταν χρειαζόταν, νά χρησιμοποιήσουν δία καὶ νά παρεμποδίσουν μέ κάθε θυσία τήν ἐπανεκλογή τοῦ Τιβ. Γράκχου στό ἀξίωμα τοῦ δημάρχου καὶ γιά τό ἐπόμενο ἔτος. Quidnam faciendum esset πλ. ἐρώτ.· τί ἐπρεπε νά γίνει, τί ἐπρεπε νά πράξουν. Capitolium petit. 'Εκεῖ θά γίνονταν οἱ νέες ἀρχαιορεσίες γιά τήν ἐκλογή δημάρχων. Manum ad caput referens· βάζοντας τό χέρι στό κεφάλι. Μέ τόν τρόπο αὐτόν δ Τιβέριος ἦθελε νά δείξει δτι κινδύνευε ή ζωή του, γιατί ἔξαιτίας τῆς ἀπόστασης καὶ τοῦ θορύβου δέν μποροῦσε ν' ἀπαντήσει μέ τό λόγο σέ δσους ρωτοῦσαν. Τήν εἰδηση δτι ἐτοίμαζαν τό φόνο τοῦ Τιβ. τήν ἔφερε δπό τό ναό τῆς Πίστεως δ φίλος του συγκλητικός Φούλβιος Φλάκκος κι ἐκείνος τά μεταβίβασε στούς γύρω του. Hoc· τούτο, τή χειρονομία αὐτή (αὐτή τήν ἀθώα κίνηση τοῦ χεριοῦ). Nobilitas· ή ἀριστοκρατία, τό κόμμα τῶν εὐγενῶν, οἱ δλιγαρχικοί. Ita accepit· ἔτσι τή δέχτηκε, ἔτσι τήν ἐξμήνευσε. Quasi... posceret· δτι τάχα ζητοῦσε. Diadēma· τό διάδημα, τό στέμμα, τό ἐμβλημα τῆς βασιλείας ἦταν λευκή ταινία γύρω ἀπό τήν τιάρα (= κάλυμμα

τῆς κεφαλῆς) τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀσίας. Οὐ πατικός (= πρώην ὑπατος) Κόιντος Πομπήιος εἶχε ισχυρισθεῖ διτὶ δικαιοσύνης στή Ρώμη τῆς διαθήκης τοῦ Ἀττάλου Γ' παρέδωσε στὸν Τιβ. Γράκχο, δπως σὲ μελλοντικό βασιλέα τῆς Ρώμης, τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύρα τοῦ βασιλικᾶ ἐκείνου. Cum esset· ἀν καὶ ἦταν. *Consobrinus*. (πρῶτος) ἔξαδελφος. Οἱ Συγκλητικοὶ θορυβοῦθηκαν μόλις ἀκούσαν τὴν ψεύτικη εἰδησην διτὶ τάχα δικαιοσύνης εἶχε βλέψεις γιά τὴν βασιλεία καὶ δικαιοσύνης δικαιοσύνης Σκυτίωνας Νασικάς δρμησε στὸ Καπιτώλιο ἐπικεφαλῆς τῶν Συγκλητικῶν, τῶν πελατῶν καὶ τοῦ πλήθους ποὺ περίμενε τὸ σύνθημα ἔξω ἀπό τὸ ναό τῆς Πίστεως. *Sublata dextra* ἀφαιρ. ἀπόλ. ἀφοῦ ὑψώσει τὸ χέρι. *Sublata* παθ. μετ. τοῦ *tollo*. *Proclamavit*. φώναξε. Μέ τό *senatus consultum ultimum* (= ἔσχατη συγκλητικὴ ἀπόφασι) ή Συγκλητος ἔδινε διαταγὴ στούς πολίτες νά δοθήσουν τούς ἀρχοντες κι ἀν οι ἀρχοντες ἐγκατέλειπαν τὴν πόλη, ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ τὸν ἄγωνα, δπως κάνει ἔδω δ Νασικάς (133 π.Χ.). *Sua manu*: μέ τὸ χέρι του. Τό Γράκχο δέ σκότωσε μέ τὸ χέρι του δ Νασικάς ἀλλά δ συνδήμαρχός του Πόπλιος Σατουρήιος. *Corpus*: τό σῶμα, τό πτώμα (μαζί μέ τὰ σώματα ἀλλων τριακόσιων). *Projectum* μετ. τοῦ *proicio*.

Φράσεις: *Tiberius Gracchus a senatu descivit.* Ο Τ. Γρ. ἐγκατέλειψε (ἀποσχίσθηκε ἀπό) τό Συγκλητικό κόμμα. *Qui rem publicam salvam esse volunt sequantur*: δποιος θέλει σώα τὴν πατρίδα (τῇ σωτηρίᾳ τῆς πατρίδας) ἀς ἀκολουθήσει.

43. Ο ΓΡΑΚΧΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΕΠΙΖΗΜΙΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

Idem furor qui· ἡ ἴδια μανία πού, τό ἴδιο φλογερό πάθος πού. Qui (ενν. invaserat ὑπερσ. τοῦ invenādo). Δηλ. idem furor invadit qui (invaserat) fratrem-tόν ἐπιασε ἡ ἴδια μανία πού (εἶχε πιάσει) τόν ἀδελφό του, ἡ τόν ἐπιασε ἡ ἴδια μέ τόν ἀδελφό του μανία. *Vindicandae... necis... comparandae... potentiae causa* (γερουνδ. Ἐλέη): ἔξαιτίας ἐκδικησης... τοῦ φόνου, ἔξαιτίας ἔξασφάλισης δύναμης ἡ γιά νά ἐκδικηθεῖ τό φόνο, γιά νά ἔξασφαλίσει δύναμη. *Vix... adeptus est, cum... coepit*: μόλις ἐπέτυχε... κι ἀρχισε εὐθύς (123 π.Χ.). *Adeptus* μετ. τοῦ *adipiscor*. *Inire consilia*: κάνω μέσα μου σκέψεις,

σκέπτομαι. Aerarium effudit· διασπάθισε τό (δημόσιο) ταμεῖο. Effudit παρχ. τοῦ effundo (κοίτα στό τέλος τό patrimonium publicum dissipari). Legem tulit. Ἡ lex (= lex frumentaria) εἶναι δύ νόμος πού κανόνιζε τή διανομή τοῦ σιταριοῦ, 43 λίτρες γιά τόν καθένα, καί δριζε τήν τιμή του. De frumento dividendo (γερουνδ. Ελξη). γιά τή διανομή τοῦ σιταριοῦ. Plebi δοτ. περιποιητ. Consiliis δοτ. στό obsistebant. Quanta ἀφαιρ. πού ἀναφ. στό tanta πού ἐννοεῖται. Μποροῦσε νά τεθεὶ καί quam maxima contentione ἀντί quanta poterant contentione. Omnes boni· δόλοι οι ἔντιμοι. Μέ τίς λέξεις αὐτές δέ δηλώνονται μόνο οι ἐνάρετοι ἀπό τούς πολίτες ἀλλά καί οι πλούσιοι πού ἀπολάμβαναν τιμές ώς ὑπόληψη. Piso = L. Calpurnius Piso Frugi. Lege... lata· δταν ψηφίστηκε δύ νόμος, μετά τήν ψήφιση τοῦ νόμου. Lata μετ. τοῦ fero. Ad accipendum· γιά νά λάβει. Ubi· δταν. Stantem μετ. κατγρ. Qui (ἀρχαικός τύπος ἀφαιρ. ἀντί τοῦ quo μέ σημασ. ἐπιρρ.). σέ τί; πῶς; Qui tibi constas? Πῶς συμφωνεῖς μέ τόν ἔαυτό σου; Cum... petas· ἀφοῦ ζητᾶς, ζητώντας. Nolim (ἐνν. ut) liceat· δέ θά ηθελα νά ἐπιτραπεῖ. Tibi σύναψε μέ τό liceat. Quidem δέδαια. Virītim· κατά ἄνδρα, σέ κάθε ἔνα. Quo responso· μέ τήν δοπία ἀπάντηση, μέ τήν ἀπάντηση αὐτή. Aperte· φανερά. Τό ἀντίθετο εἶναι occulte. Patrimonium publicum (alt.) ὑποκ. τοῦ dissipari, πού ἔξαρτάται ἀπό τό declaravit). ή δημόσια περιουσία.

Φράσεις: Quanta poterant contentione obsistebant boni· οι ἔντιμοι πολίτες ἀντιστέκονταν μέ δόλη τή δύναμη τους.

44. Ο ΥΠΑΤΟΣ ΟΠΙΜΙΟΣ ΒΓΑΖΕΙ ΤΟ ΓΑΪΟ ΓΡΑΚΧΟ ΕΚΤΟΣ ΝΟΜΟΥ

Latum est παρχ. τοῦ fero. Ut videret· νά προνοήσει. Ne quid detrimenti res publica caperet. Ἡταν δικαίωμα τῆς Συγκλήτου ν' ἀποφανθεὶ ἄν κινδύνευε ή πολιτεία. Γιά τή σωτηρία τῆς πατρίδας πρίν ἀπό τό Β' Καροληδονιακό πόλεμο καλοῦσε τούς ὑπάτους νά δρίσουν δικτάτορα κι ἔπειτα ἀπό αὐτόν ἔβγαζε τό senatus consultum extremum ή ultimum πού ἔλεγε «videant consules ne quid res publica detrimenti capiat. Detrimenti γεν. διαιρ. στό quid. Familia, δέ δηλώνει ή λέξη τήν οἰκογένεια μόνο (πατέρα, μητέρα, παιδιά) ἀλλά καί τό

ἄλλο προσωπικό (πελάτες, ἀπελεύθεροις, δούλους). Armata familia ἀφαιρ. ἀπόλ. ἀφοῦ δπλισε (δ Γρ.) τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ του. Consul. Ὁ Λεύκιος ὁ Οπίμιος δι πορθητής τῶν Φρεγελῶν, πού δ Γάιος εἶχε πολεμήσει μ' ἐπιτυχία στίς ὑπατικές ἀρχαιρεσίες τοῦ προηγούμενου χρόνου. Vocato... προρυτοῦ ἀφαιρ. ἀπόλ. Dum desilit· ἐνῶ πηδοῦσε κάτω, ἐνῶ διάστηκε νά κατεβεῖ (ἀπό τό ναό τῆς Ἀρτεμῆς στὸν Ἀθεντίνο λόφο, δπου εἶχε ζητήσει καταφύγιο μαζί μέ δλλους). Cum comprehenderetur· ἐνῶ συλλαμβανόταν, ἐνῶ τὸν ἔπιαναν. "Οταν παρουσιάστηκαν οἱ στρατιώτες τοῦ Ὁπιμίου, δ Γάιος εἶχε ἥδη περάσει τό γεφύρι (Pons sublicius) καὶ εἶχε φτάσει στό ἄλσος τῶν Ἐρινύων. Talum intorsit· προξένησε διάστρεμμα στὸν ἀστράγαλο, στραμπούλιξε τὸν ἀστράγαλο. Servo δηλ. uni ex suis servis. Τόν ἐλεγαν Φιλοκράτη. Se... repensurum esse (τοῦ rependo) ἐνν. interfectori· δτι θά πληρώσει στό φονιά. Τό ἀταρ. ἔξαρτάται ἀπό τὸν ὑπερο. promiserat (εἶχε ὑποσχεθεῖ). Pro capite· για τό κεφάλι. Aequale auri pondus· ἵσου βάρους (ἴσης ἀξίας) χρυσό. Personatum est παρκ. τοῦ persolvo. Sunt qui tradunt· εἶναι αὐτοί πού παραδίνουν. Cerebro exempto, infuso plumbo ἀφαιρ. ἀπόλ., παθ. μετ. τῶν ρ. eximo καὶ infundo. Illum... explesse (= expleuisse), ἔξαρτ. ἀπό τό tradunt. Quo... efficeretur· για νά γίνει (ἢ κεφαλή). Τό quo μπροστά ἀπό τό συγκρ. gravius σημαίνει ut eo.

Φράσεις: Promiserat se repensurum esse aurum· εἶχε ὑποσχεθεῖ δτι θ' ἀντισταθμίσει μέ χρυσάφι. Decretum a Senatu latum est· ἡ Σύγκλητος ἔδγαλε ψήφισμα, ἡ Σύγκλ. ἀποφάσισε.

45. Η ΤΙΜΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΡΟΥΤΙΛΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ

Rufus· Ρούφος. Τό χρῶμα τῶν μαλλιῶν του ἡταν πυρρόξανθο. Τό ἔλλην. ἀντίστοιχο είναι Πύρρος. Innocentia ἀφαιρ. τῆς ἀναφ. Cum σύνδ. αἰτιολ. Illo δ' ὅρος τῆς συγκρ. Est habitus· νομίσθηκε. Factus ἐνν. est· ἔγινε, τόν ἔκαναν. Cum... rogaret (α' ἀντικ. eum, δ' ἀντικ. rem iniustum). Indignatus· ἀγανακτισμένος, ἐπειδή ἀγανάκτισε. Si... non facis· ἀν, ἀφοῦ... δέν κάνεις. Quod rogo· αὐτό πού παρακαλῶ, τήν παράκλησή μου. Immo (καὶ imo)· ἀλλά ὅμως. Tua ἐνν. amicitia opus est· ὑπάρχει ἀνάγκη τῆς φιλίας σδυ. Tua (amici- σμως).

tia) ἀφαιρ. si... facturus sim. Ἡ ύποθεση διατυπώνεται μέ ύποτ. – ἐνῶ προηγουμένως μέ δόιστ., si facis – ἐπειδή ἡ πράξη είναι ἀδέβαιη ἢ ἀμφίβολη. Quippe· ώς, σάν. Quod aequum non sit· δι, τι δέν είναι δίκαιο, κάτι δικο. Id quod recte possimus· αύτό πού δίκαια μπορούμε. Sit καὶ possimus σέ ύποτ., ἐπειδή τό quod ἀπό πρότ. ἀπαρεμφ. Si forte postulent· ἀν τυχόν ζητούσαν. A nobis· ἀπό μᾶς. Quae honesta non sunt· δσα δέν είναι ἔντιμα, κάποια ἀτιμία. Esse...anteponen dam (ἔξαρτ. ἀπό τό sciebat). δτι πρέπει νά προτιμάται (ἡ religio = ἡ συνειδηση, καὶ ἡ fides = ἡ πίστη). Amicitiae (δοτ. στό anteponendam esse)· ἀπό τή φιλία.

46. ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΡΙΟ

Humili loco natus· γεννημένος ἀπό ταπεινή οἰκογένεια, παιδί ταπεινῆς οἰκογένειας. Ἐγινε θεῖος τοῦ Καίσαρα μέ τό γάμο του μέ τήν Ιουλία, θεία ἀπό τόν πατέρα του. Loco ἀφαιρ. τής καταγ. Duce Scipione (ἀφαιρ. ἀπόλ., ἐνν. σέ ἀφαιρ. πτώση ἡ ἀχρηστή μετ. τοῦ sum, κοίτα 21, στήν ἀρχή). μέ ἀρχηγό τό Σκιπίωνα (Αιμιλιανό). Tirocinium. (Τό 133 π.Χ. κατά τήν ἄλωση τής Νομαντίας ως νεοσύλλεκτος. Militiae titocinium... posuit· ἀφησε τήν ἀπειρία του στά στρατιωτικά, ἔλαβε γιά πρώτη φορά μέρος. Quodam die cum... colloqueretur· μιά μέρα πού συνομιλούσε. Si quid tibi acciderit (συντελ. μέλλοντας). ἀν σοῦ συμβεῖ κάτι, ἀν πάθεις κάτι. Eritne· ἀραγε θά υπάρξει, ἀραγε θά φανεῖ, θά δρεθεῖ. Alter· ἀλλος, δεύτερος. Tui similis· δμοιός σου. Imperator· στρατηγός. Percusso leniter umerο (ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ percusio). ἀφού ἔσπρωξε ἔλαφρά τόν ώμο. Hic· αύτός (θά είναι). Quo = hoc autem. Dignos... spiritus (άντικ.). ἀντάξια φρονήματα. Rebus (ἀφαιρ. στό dignos, ἀντάξια). στά πράγματα, στά ἔργα.

Φράσεις: Militiae tirocinium in Hispania, duce Scipione, posuit· μέ ἀρχηγό τό Σκιπίωνα πήρε στήν Ισπανία τό βάφτισμα τοῦ πυρός.

47. ΞΕΣΠΑ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΜΑΡΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΛΛΑ

Tunc. 'Από τό 88 - 86 π.Χ. Ortum est τοῦ orior. Cum... mitteretur· ἐνώ τὸν
ἔστελναν. Consul κατηρ. 'Ως ὥπατος (88 π.Χ.) δὲ Σύλλας ἔξυπηρέτησε τῇ
Σύγκλητο ἐναντίον τῶν Ἰπτέων καὶ τῶν Ἰταλῶν καὶ ἔγινε δὲ ἀδιάλλακτος
ἐχθρός τοῦ Μαρίου. Mithridātem τὸν ΣΤ' τὸν Εὐπάτορα (111 - 64 π.Χ.),
ἐχθρόν ἀσπονδο τῶν Ρωμαίων, πού ἔεσήκωσε ἐναντίον τους τῇ Μ. Ἀσίᾳ (88
π.Χ.). Ei Marius... imperium eripuit· δὲ Μάριος τοῦ ἀρπαξε τὴν ἀρχὴν (τῇ
στρατηγίᾳ). Lege quam... tulerat· μέ το νόμο πού... εἶχε προτείνει. (δὲ Πό-
πλιος Σουλπίκιος Ρούφος). Quia re (ἀφαιρ. αἰτ.) = ea autem re. Romam
venit. 'Η πορεία στὴ Ρώμη ἔγινε ἀπό τὸ στρατόπεδο στὴ Νώλα, ὅπου δρισκό-
ταν δὲ Σύλλας, καὶ προετοίμαζε τὴν ἐκστρατεία του κατά τοῦ Μιθριδάτη.
Armis ἀφαιρ. δργ. Εἶχε μαζὶ του ἔξι λεγεῶνες. Τότε γιά πρώτη φορά παρα-
βιάστηκαν οἱ νόμοι, πού ἀπαγόρευαν οῃτά στούς στρατηγούς νά περνοῦν
ὅπλισμένοι τὸν περίβολο τῆς Ρώμης. Interfecit. 'Ο Σουλπίκιος, πού τὸν εἶχαν
προγράψει, δέν μπόρεσε νά σωθεῖ μέ τῇ φυγή· ἀνακαλύφθηκε καὶ τὸν σκό-
τωσε ἔνας ἀπό τοὺς δούλους του. Fugavit. 'Ο Μάριος, δὲ Σουλπίκιος καὶ μιά
δεκαριά ὀπαδοί του κηρύχτηκαν ἔξω νόμου, ἐπειδή θεωρήθηκαν hostes po-
puli Romani. In palude. 'Ο Μάριος μετά τὸν ἀπόπλου ἀπό τὴν Ὄστια ἀναγκά-
στηκε ἔξαιτίας τῆς τρικυμίας νά δγει κοντά στὴ Μίντουρνα, στὰ Ν. τῆς
Λατίνας ὅχι μακριά ἀπό τίς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ Λείρη, ὅπου εἶχε ἔλος.
Delituit τοῦ delitesco. Repertus· μετ. τοῦ reperio. Τὸν ἀνακάλυψε κάποιος
μισθοφόρος Γεμίνιος ἀπό τὴν Ταρρακίνα καὶ τὸν παρέδωσε στίς Ἀρχές τῆς
Μίντουρνας. Ut erat· ὅπως ἦταν καὶ δρισκόταν, στὴν κατάσταση πού δρι-
σκόταν. Nudo corpore ἀφαιρ. τῆς Iδιότ. Caeno ἀφαιρ. δργ. Oblitus παθ. μετ.
τοῦ obliño. Iniecto... loro ἀφαιρ. ἀπόλ. Minturnas· στὴ Μίντουρνα. Ad eum
occidendum (γερουνδ. ἔλξη)· γιά τὸ φόνο του, γιά νά τὸν σκοτώσει. Servus
publicus· δημόσιος δούλος, τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας. Natione ἀφαιρ. τῆς
ἀναφ. Vultus γεν. στὸ maiestate πού εἶναι ἀφαιρ. αἰτ. Cum... vidisset· ὅταν
εἶδε. Cladio stricto ἀφαιρ. ἀπόλ. Venientem μετ. κατηρ. Tune... audebis (τό
tune ἡ προσ. ἀντων. τι καὶ τό ἐγκλ. -ne). Τό ἐπεισόδιο ἔγινε θέμα τοῦ διάση-
μου ζωγράφου G. J. Drouais, 'Ο Μάριος στὴ Μίντουρνα 1795. Μουσ. Λού-
βρου. Abiecto ferro = abiecto gladio ἀφαιρ. ἀπόλ. Fugit παρκ. Postea. 'Ο
Σύλλας ἐπειτα γύρισε στὴν Καμπανία κοντά στὸ τμῆμα τοῦ στρατοῦ του πού

έμεινε έκει. Μ' αύτό δρμησε στήν 'Ελλάδα, για ν' ἀγωνιστεῖ κατά τοῦ Μιθριδάτη, πού παρουσιαζόταν ώς ἐκδικητής τῆς ἔθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ab iis poieta. aītio. Emissus est παρχ. τοῦ emitto.

Φράσεις: *Nudo corpore caenoque oblitus*· μέ γυμνό σῶμα καὶ πασαλειμμένος μέ δούρχο, γυμνός καὶ λασπωμένος. *Cladio stricto*· μέ γυμνό ἔιφος.

48. Ο ΜΑΡΙΟΣ ΣΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΧΙΔΟΝΑΣ

In Africam. Ό Μάριος κατόρθωσε νά φτάσει στήν 'Αφρική ἐπειτα ἀπό πολλές περιπέτειες. *Lictor*· ραβδοῦχος (ἀπό τούς σωματοφύλακες τοῦ Σεξτιλίου). *Praetoris*. Οι πραίτορες στήν Ρώμη είχαν στήν ἀρχή δικαστική ἔξουσία, ἐπειτα δταν ἡταν ἀνάγκη ἀναλάμβαναν ώς ἀντιστράτηγοι τή διοίκηση ἑπαρχιῶν (ἔδω τῆς 'Αφρικῆς) ώς ἀντικαταστάτες τῶν ὑπάτων (*praetores provinciales*). *Aliquod* (ἢ ἀντων. ώς ἐπίθετο)· κάποιο. *Humanitatis officium*· καθηκον φιλανθρωπίας, ἀνθρώπινη βοήθεια. *Provincia ἀφαιρ.* = ex ḥ de provincia. In se aīt. ἐν. *Animadverti* ἀπαρ. παθ. ἐνεστ., ἀπρόσ. *Torvis oculis ἀφαιρ.* τῷ· μέ ἄγριο βλέμμα. *Ecsquid vellet* (πλάγ. ἐρώτ. στό interroganti) num quid vellet. *Sedentem* μετ. κατηγ. 'Η σκηνή ἔχει ἐμπνεύσει τό Léon Gogniet, (1794 - 1880), για νά ζωγραφίσει ἔναν ἀπό τούς ὡραιότερους πίνακές του. «Ο Μάριος ἀνάμεσα στά ἐρείπια τῆς Καρχηδόνας», ἀλλά καὶ τό Λαμαρτίνο στά ὅσα γράφει για τό Μάριο στό ἔργο του *Voyage en Orient. De inconstantia* (ἢ καὶ ἀπλή γεν. *inconstantiae*)· για τήν ἀστάθεια, για τήν εὔκολη μεταβολή. (Σύγκρινε μέ τό προηγούμενο παράδειγμα τοῦ Περσέα). *Eum* = *lictorem*. *Admonebat* (Marius). Τό ṗ. *admoneo* θέλει aīt. καὶ γεν. ḥ τήν πρόθ. *de*. *Excidium*· τήν κατάρρευση. *Clarissimi*· τόσο δοξασμένου. *Casum*· τήν πτώση, τή δυστυχία, τό κατάντημα. 'Ο Μάριος ζήτησε ἀσυλο στήν κοντινή νῆσο Κέρκινα. *Cum... poneret*· δταν ξθετε, ξβαζε. *Ob oculos* = *ante oculos*.

Φράσεις: *Nisi vellet in se animadvertisi*· ἀν δέν ἦθελε νά ληφθοῦν μέτρα (νά λάδουν μέτρα) ἔναντίον του.

49. ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ

Erat Mario (δοτ.)... contemptor animus· είχε δέ Μάριος... ψυχή περιφρόνητική (ψυχή ύπεροπτική). Ingenuarum artium· τῶν καλῶν τεχνῶν (κοίτα 41: bonis artibus). Liberalium studiorum· τῶν Γραμμάτων, τῆς Φιλολογίας (Γραμματικῆς, Ρητορικῆς καὶ Ποιήσεως). Aedem· ναό. Honoris. Ὁ Μάριος πάνω στὸν Ἡσκυλίνο λόφῳ ἔχτισε ναό πρός τιμὴ τοῦ θεοῦ προστάτη τῆς Τιμῆς (honor), ἀπό τὰ λάφυρα πού πήρε ἀπό τοὺς Τεύτονες καὶ τοὺς Κιμμέδους. Cum... vovisset· ἀφοῦ εὐχήθηκε, ἀφοῦ ἔκανε τάξιμο. De manubiosis, ἢ πρόθ. δηλώνει τὴν προέλευση καὶ τὴν ὅλην. Facturum ἐνν. esse. Spreta... marmorum nobilitate... peritia (ἀφαιρ. ἀπόλ.). ἀφοῦ περιφρόνησε τῇ λεπτότητα τῶν μαρμάρων καὶ τὴν ἐμπειρίαν. Τά διφηρημένα nobilitate marmororum καὶ artificum peritia ἀντὶ nobilibus marmoribus καὶ peritis artificibus. Ἡταν ὀνομαστά τὰ ἐλληνικά μάρμαρα καὶ μάλιστα τῆς Πάρου καὶ ἔκανουστοι οἱ Ἑλληνες ἀρχιτέκτονες. Vulgari lapide... per artificem romanum. Αὐτά εἶναι ἀντίθετα στὰ nobilitas marmororum καὶ artificum peritia. Eam (aedem). Faciendam curavit, τὸ γερουνδιακό μπαλνει γιά νά δηλωθεῖ σκοπός. Quod... parum prodessent (ἢ ύποτ. γιατί ἐκφράζει τή σκέψη τοῦ Μαρίου)· γιατί (κατά τή γνώμη του) τά Ἑλλην. Γράμματα ὠφέλησαν λίγο (τούς δασκάλους τους στή Ρώμη). Doctoribus suis δοτ. = doctoribus earum litterarum = docentibus illas). At idem (ἐνν. fuit ἢ erat)· καὶ δημως δὲδιος ἦταν. Adversus dolorem· ἔναντι στὸν πόνο, στὸν πόνο. Fortis· ἀνδρείος. Validus· γερός (σωματικά). Cum... secarentur· δταν κόβονταν, δταν τοῦ ἔκοβαν. Se... ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. alligari. Ostendit παρκ. Quod... esset· γιατί ἦταν.

Φράσεις: Aedem faciendam curavit· φρόντισε νά κατασκευαστεῖ ναός.

50. ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΑ

Urbanos (urbis)· τούς πολίτες (τῆς πόλης = Ρώμης). Properavit. Ὁ Σύλλας ἀφοῦ νίκησε τό Μιθριδάτη, πού δέχτηκε τούς βαρεῖς δρους του (84 π.Χ.), βιάστηκε νά ἐπιστρέψει, στήν Ιταλία, βγαίνοντας στό Βεινδήσιο (83 π.Χ.). Ἡ ἀμοιβή του γιά τις νίκες του ἦταν ἡ προγραφή του, ἡ καταστροφή

τοῦ σπιτιοῦ του, ἡ δήμευση τῆς περιουσίας του καὶ ἡ ἔξορία τῶν δικῶν του. Ἡ Ρώμη ἦταν στή διάθεση τοῦ Κίννα καὶ τοῦ Μαρίου, πού ἡ ἀφιέκη του ἔδωσε τό σύνθημα γιά σφαγές, πού κατάληξή τους ἀποτέλεσαν οἱ φοβερές προγραφές τοῦ Σύλλα (85 - 82 π.Χ.). Mario δοτ. Omnes· δλους ἀλλά ἔχωρι- στά τὸν ὑπατού Κάρβωνα καὶ τὸν Ἰδιο τό γιό τοῦ Μαρίου. Illa victoria ἀφαιρ., β' ὅρος τῆς συγκρ. Dictator creatus· ἀφοῦ ἔγινε δικτάτορας (τὸ 81 π.Χ. μὲ τρόπο παράνομο). Ἡ δικτατορία αὐτῇ πού τοῦ παραχώρησε δ λαός γιά ἀδριστο χρόνο (dictator legibus scribendis et rei publicae constituendae) ἐκτός ἀπό τὸ δνομα τίποτα κοινό δέν είχε με τὴν ἀρχαία. Animadverti (παθ. ἀπαρ. ἐπειδή τὸ ὑποκ. είναι ἀδριστο· κοίτα καὶ πιο κάτω interfici)· νά ἐπιβληθεῖ τιμωρία. Vel in eos qui... καὶ αὐτούς ἀκόμη πού... Quattuor, κατά τὸν Πλούταρχο ἔξι. In circo· στὸν Ἰππόδρομο (κοντά στὸν Ἰππόδρομο, κοντά στὸ ναό τῆς Ἐννυώς, δπου τὴν Ἰδια ὥρα συνεδρίαζε ἡ Σύγκλητος. Donec admoneret. Ἡ σύντ.: debere aliquos vivere ut essent (ei) quibus (δοτ.) imperarent. Tabulam proscriptionis· πίνακα προγραφῆς, κατάλογο προγραφικό. Proposuit· πρόβαλε, ἀνακοίνωσε (ἔδωσε ν' ἀναρτήσουν στὴν Ἀγορά). Qua (tabula)... continebantur· στὸν δποιο (πίνακα)... περιλαμβάνονταν. Nomina eorum qui occidendi essent· τά δνόματα αὐτῶν πού ἔμελλαν νά σκοτωθοῦν. Ἡ ὑποτ., ἐπειδή δηλώνεται ἡ γνώμη τοῦ Σύλλα. Omnium indignatio· ἡ ἀγανάκτηση ὅλων, ἡ γενική ἀγανάκτηση. Avaritia· ἡ φιλαργυρία, ἡ φιλοχρηματία. Qui-dam· κάποιος (γνωστός). Ἡταν δ Ἰππέας Κόιντος Αὐρήλιος. Cui fundus... erat = (στ' ἀρχαία) φτινι ἀγρός... ἡν, πού είχε ἔνα χωράφι, ἔνα κτῆμα (= praedium). Adscriptum ἔνν. esse. Persequitur· καταδιώκει. Neque longe = et non longe. Α quodam ποιητ. αϊτ. Percussus est παθ. παρκ. τοῦ percusio.

Φράσεις: Quisquis voluit· δποιος ἤθελε. Se quoque adscriptum vidit· εἶδε καὶ τό δικό του δνομα γραμμένο. Neque longe progressus· καὶ δέν είχε προχωρήσει πολύ, καὶ σέ μικρή ἀπόσταση. Vae misero mihi· ἀλίμονό μου στὸ δυστυχισμένο! (συμφορά μου!).

51. ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΑ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ

In villam· στό ἔξοχικό του σπίτι (στήν Κύμη τῆς Καμπανίας). Rusticari et... ducere, ἀπό τό coepit. Venando ἀφαιρ. γερουνδίου γιά νά δηλωθεὶ δ τρόπος. Morbo pediculari ἀφαιρ. ἀπό φθειρίαση (Pediculus ύποκ. τοῦ pedis, is. ψείρα). Correptus· ἀφοῦ εἶχε προσβληθεὶ (τό φ. corripio). Ingentis animi (γεν. Ιδιότ., καὶ ἀφαιρ. Ιδιότ. ingenti animo): μέ πολύ μεγάλη ψυχὴ. Litteris ἀφαιρ. δργαν. Virorum γεν. ἀντικ. Adeo... ut... duxerit· τόσο... ὥστε... νόμισε (θεώρησε). Praemio ἀφαιρ. στό dignam. Epigramma· (κατά λέξη) ἐπίγραμμα, (ἔδω) ποιηματάκι, ποίημα μικρό. Cum... obtulisset· δταν (τοῦ) πρόσφερε (τοῦ φ. offero). Dari· νά δοθεὶ, νά δώσουν. Ne quid ἀντί ne aliquid (= ut nihil). Postea· ἀργότερα, στό μέλλον. Fluminibus ἀφαιρ. In vivos· κατά τῶν ζωντανῶν. Mortuis δοτ. στό repergit (παρχ. τοῦ parco). Marii... cineres erūtos· τοῦ Μαρίου τήν τέφρα ἀφοῦ τήν ξέθαψε (τό ἀντίθετο τοῦ ερύο ελναι τό οβριο. Qua = hac igitur. Praeclare ἐπίφρ., σύναψε το μέ τό rerum gestarum. Corrupit (παρχ. τοῦ corrupto): κατάστραψε, σκοτείνιασε.

Φράσεις: Sulla in villam profectus rusticari et venando vitum ducere coepit· δ Σύλλας ἀφοῦ πῆγε στήν ἔξοχή ἔμεινε ἔκει κι εἶχε σάν ἀπασχόληση τό χνήγι. Rerum praeclare gestarum gloriam corrupit· κατάστρεψε τή δόξα τῶν μεγάλων καὶ λαμπρῶν κατοθωμάτων του.

52. Η ΚΑΛΟΠΕΡΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΥ

Prospectu et ambulatione ἀφαιρ. τῆς ἀναφ. Quo cum venisset· στό μέρος αὐτό δταν ἡρθε. Quod... esset... videretur· δτι ἦταν (κατά τή γνώμη τοῦ): ὅλλα φαινόταν. Quidem· βέβαια. Peramoeena (ἡ πρόθ. per σέ σύνθεση μ' ἐπίθετο δίνει σ' αὐτό ἔννοια (ἀπερθετικοῦ) = amoenissima (ἔξαιτίας τοῦ πράσινου, τῶν νερῶν καὶ τῆς σκιάς). Aestate hiēme ἀφαιρ. χρον. Minus commoda· λιγότερο ἄνετη, πολύ λίγο ἄνετη. Tό minus καταντά νά ἰσοδυναμεῖ μέ τό πον. Putasne (δύο λέξεις: putas καὶ τό ἔγκλ. -ne): νομίζεις λοιπόν; Minus sapere· δτι είμαι πιό ἀνόητος (δτι είμαι λιγότερο φρόνιμος). Quam· ἀπό δ,τι. Adveniente hiēme· δταν πλησιάζει χειμώνας. Magnificentiae δοτ.

Epularum γεν. ἀντικ. στήν δνομ. Sumptus (= πολυτέλεια, τά μεγάλα ξέσδα). Utpote soli· ἐπειδή ἡταν μόνος δ Λούκουλος (τό soli συμφωνεῖ μέ τό προηγ. ei). Graviter obiurgavit· αὐστηρά τόν μάλωσε. Se ὑποκ. τοῦ πον debuisse (= δέν δψειλε). Quod nemo esset· γιατί δέν ἡταν κανένας (κοίτα 49, τέλος) Iratus· ἀφοῦ θύμωσε, μέθυμό. Απ nesciebas? η ἀγνοούσεσ, μήτως δέν ηξερες; Apud Lucullum. Ἀπάντηση πού ἔμεινε ώς παροιμία.

Φράσεις: Habebat villam prospectu et ambulatione pulcherrimam· εἶχε ἔξοχικό σπίτι, πού ή θέση του και οι περίπατοι του ἡταν πολύ δμορφοι.

53. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΪΝΤΟΥ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

Cum... flagitarent nec iam... posset· δταν ζητοῦσαν (μ' ἐπιμονή) χωρίς νά μπορεῖ πιά νά... Πρόκειται γιά τόν πόλεμο στήν Ισπανία, δπου δ Σερτώριος στήν ἀρχή ἡταν δ νικημένος δπαδός τοῦ Μάριου κι ἐπειτα ἔγινε δ νικητής· Ἐναντίον του ελχαν στείλει τό Μέτελλο και τό Γναϊ Πομπήιο (76 π.Χ.). Praevalidum ή πρόθ. prae δπως και ή per πιό πάνω (ἀρ. 52 περαμοενα). Infirmissimum· πολύ ἀδύνατο. Alterum... alterum· τόν ἔνα... τόν ἄλλο. A robusto iuvene ποιητ. αἴτ. στό abrumpi. Simul· μέ μιά. Singulos pilos· μιά μιά τρίχα. Quamvis tremula manu· δν και μέ χέρι πού ἔτρεμε. Satis· ἀρκετά, δσο ἔπρεπε. Quorsum ea res spectaret (πλ. ἔρωτ.)· πού ἀπέβλεπε αύτό τό πράγμα, τί σήμαινε αύτό. Caudae δοτ. Cum σύνδ. αἴτ. Parctem· ἔνα (τό) τμῆμα, μέρος. Contra· ἀντίθετα. Nihil ἐπίρρ.· τίποτα, καθόλου. Universum ἔνν. eum = αύτόν, δηλ. τό στρατό συνδετικά. Consilio ἀφαιρ. δργ.

Φράσεις: Irritus adolescentis labor risum omnibus movit· δ μάταιος (δ ἄδικος) κόπος τοῦ νέου προκάλεσε σ' δλους τό γέλιο.

54. Ο ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΜΕΓΑΣ.

Transgressus inde· ἀφοῦ πέρασε (διαπεραιώθηκε) ἀπό κεὶ (ἀπό τή Σικελία). Partibus ἀντικ. σέ δοτ. στό favebat. Pars, -rtis = τό (πολιτικό) κόμμα. Bello ἀφαιρ. δργ. Intra dies quadraginta· μέσα σέ σαράντα μέρες. Oppressit παρχ. τοῦ opprimo. Adulescens παράθ. στό Pompeius. Annorum γεν. ίδιότ. Litterae· ἐπιστολή. Α Sulla (ή πρόθεση φανερώνει προέλευση): ἀπό τό Σύλλα, ἀπό μέρος τοῦ Σ. Iubelatur (Pompeius). Tulit παρχ. τοῦ fero. Reversus est τοῦ revertor Laetus· χαρούμενος, γεμάτος χαρά. Restitit παρχ. τοῦ resisto. Neque = et non, ή ἄρνηση πηγαίνει στό ὅρμα. Ea re ἀφαιρ. ἀναγκ. αἰτ. A proposito ἐνν. suo. Aususque = et ausus est παρχ. τοῦ ἡμιαποθ. audeo. Plures συγκρ. τοῦ multi· οἱ περισσότεροι. Solem orientem· τόν ἥλιο πού ἀνέτελλε, τήν ἀνατολή τοῦ ἥλιου (τό νέο Πομπήιο). Occidentem ἐνν. Solem· τόν ἥλιο πού βασίλευε, τή δύση τοῦ ἥλιου (τό γέροντα Σύλλα). Quo dicto = eo autem dicto· μέ τό λόγο αὐτό (dictum, -i = λόγος). Iuvenis γεν., δηλ. τοῦ Πομπήιου. Triumphet! ὑποτ. ἐνν.: ἀς θριαμβεύσει!

55. Ο ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ

Confecto bello ἀφαιρ. ἀπόλ. Cum... venisset· ὅταν ἤρθε. Audire· ν' ἀκούσει, νά γίνει ἀκροατής. Quod... laborabat. Μπῆκε δριστ., ἐπειδή τό γεγονός παριστάνεται ως ἀδέβαιο. Ex podāgra· ἀπό ποδάγρα, ἀπό ἀρθρίτιδα τῶν ποδιῶν (chirāgra = χειράγρα). Mos erat ut percuteret = moris erat, consuetudo erat ut...· ἡταν συνήθεια νά... Ingressurus erat· ἔμελλε νά μπει. Honoris causa· γιά χάρη τιμῆς, ἀπό σεβασμό. Quem = hunc autem. Ut· μόλις. Quod non... posset (ύποτ., γιατί ἐκφράζει τή σκέψη ἐνός ἄλλου): γιατί, δπως ἔλεγε, δέν μποροῦσε. Nec committam ut... efficiat· καὶ δέ θά ἐπιτρέψω... νά ἐπιτύχει... Dolor corporis ὑποκ. στό efficiat. Tantis vir· ξνας ἀνδρας τόσο σπουδαῖος. De hoc = de hac re (δηλ. γιά τό nihil... non esset). Esset, ὑποτ. τοῦ πλάγ. λόγου, πού ἀποδίδει τούς λόγους ἐνός ἄλλου, τοῦ Ποσειδώνιου. Αύτός, ως στωικός φιλόσοφος, δεχόταν ὅτι κανένα ἄλλο κακό δέν ὑπάρχει ἀλλά μόνο τό ἡθικό κακό. Cum· ἐπειδή. Nihil agis· δέν κάνεις τίποτα, (ματαιοπονεῖς). Quamvis sis· ἀν καὶ εἰσαι.

Φράσεις: Graviter et copiose disseruit de hoc ipso· μέ σοθαρότητα καὶ λεπτομέρειες μίλησε (διαπραγματεύτηκε) γιά τό ἔξῆς θέμα.

56. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ (15 ΜΑΡΤΙΟΥ 44 π.Χ.)

Dictator in perpetuum ἐνν. tempus. Μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τή Γαλατία δι Καίσαρας ἔγινε δικτάτορας (49 π.Χ.), ὑπατος (48 π.Χ.), δικτάτορας (47 π.Χ.), ὑπατος (46 π.Χ.), ὑπατος καὶ δικτάτορας (45 π.Χ.). Στίς 14 Φεβρουαρίου τοῦ 44 π.Χ. ἡ Σύγκλητος τόν ἔκανε ισόδιο δικτάτορα. Insolentius· μέ μεγαλύτερη ἀλαζονεία, ἐπαρση. Pro rostris· μπροστά στά ἔμβολα, μπροστά στό Βῆμα. Τό Βῆμα ἦταν διακοσμημένο μ' ἔμβολα πλοίων (= rostra) πού τά εἶχε νικήσει σέ ναυμαχία (338 π.Χ.) δ ὑπατος C. Maenius κοντά στό 'Αντιο. Diadema, τοῦ προσφέρθηκε στίς 15 Φεβρουαρίου τοῦ 44 π.Χ. στήν ἐօρτή τῶν Λυκαίων (Lupercalia). Insigne regium, αἰτ., παράθ. στό diadema. Est repulsum παθ. παρκ. τοῦ repello. Non... offensus ἐνν. esse. 'Ολότελα διαφορετική ἦταν ἡ διεγωγή τοῦ Σκιπίωνα (κοίτα ἀρ. 32). Coniuratum est (ἀπρόσ.)· ἔγινε συνωμοσία. A... viris ποιητ. αἰτ. Cassio et Bruto ducibus ἀφαιρ. ἀπόλ.. δταν ἦταν ἀρχηγοί δ Κάσσιος καὶ δ Βρούντος (κοίτα ἀρ. 46). Conspirationis γεν. ἀντικ. Idibus ἀφαιρ. τοῦ χρόνου. Oi idus (ειδοί) τοῦ Μαρτίου, Μαΐου, 'Ιουλίου καὶ 'Οκτωβρίου ἦταν ἡ 15η ἡμέρα, γιά τούς ἀλλούς μῆνες ἦταν ἡ 13η. Cum... venisset· δταν ἥρθε. Assidentem· ἐνώ καθόταν στήν έδρα. Specie officii· μέ τήν πρόφαση νά τόν τιμήσουν. Unus ex eis· ἔνας ἀπό αὐτούς (δ Tillius Cimper) Quasi... rogaturus· σάν νά ἦταν νά παρακαλέσει (γιά τόν ἔξοριστο ἀδελφό του). Ista (ἀντί istud)· αὐτή ἡ πράξη σας. Τό ista συμφωνεῖ μέ τό κατγρ. vis. Arreptum μετ. τοῦ arripio Filii loco· στή θέση παιδιοῦ (γιού), σάν γιός. Strictis pugionibus· μέ γυμνά ἐγχειρίδια. Toga caput obvolvit· σκέπασε τό κεφάλι μέ τήν τήβεννο.

'Ο Καίσαρας δολοφονήθηκε σέ ἡλικία 56 χρόνων στά πόδια τοῦ ἀνδριάντα τοῦ Πομπήιου πού εἶχε στηθεῖ στήν αἴθουσα τῶν Συνεδριάσεων τῆς Συγκλήτου. 'Ο θάνατος τοῦ Καίναρα ἔγινε πηγή γιά τήν ἔμπνευση ποιητῶν καὶ ζωγράφων. "Ας θυμηθούμε τό δράμα 'Ιούλιος Καίσαρος τοῦ Σαλέπηρ (Sha-

kespeare, 1601), τοῦ Γάλλου Βολταίδου (Voltaire, 1743) καθώς και τούς πίνακες τῶν ζωγράφων G. Rochegrosse (La Curée, 1886), και Jean - Léon Gérôme (La mort de César, 1859): δι πρῶτος παριστάνει τήν ταραγμένη φυγή τῶν συνωμοτῶν μετά τή δολοφονία και δι δεύτερος τήν ἐπίθεσή τους.

57. ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ

Statura... oculis... capite ἀφαιρ. Ιδιότ. Quod esset (ύποτ. γιατί ἐκφράζει τή σκέψη ἄλλου, τοῦ Καίσαρα) γιατί κατ' αὐτόν ἦταν. Ius laureae perpetuo gestandæ (γερ. ἔλξη) = ius gestandi lauream (ἐνν. coronam) perpetuo: δικαιώμα νά φορᾶ δάφνινο στεφάνι γιά πάντα. Τό στεφάνι ἔκρυβε τή φαλάκρα τοῦ Καίσαρα. Μέ δάφνινο στεφάνι στεφανώνονταν ἐκτός ἀπό τούς ἄλλους και δσοι είχαν κάνει θρίαμβο. Decretis παθ. μετ. decerno. Vini γεν. στό parcissimum. Ή νηφαλιότητά του προφύλαξε τόν Καίσαρα ἀπό πολλούς ἔξευτελισμούς. Cato (τό πλῆρες είναι Μ. Porcius Cato). Πρόκειται γιά τό νεώτερο Κάτωνα ἡ Υτικαίο, πού ἦταν ἀπό τούς πιό ἀσπονδούς ἔχθρούς του. Dicere solebat. (Τό ρῆμα μεταφράζεται μέ ἐπίρρ. και τό ἀπαρ. μέ ρῆμα) συνήθως ἔλεγε πώς (συνήθιζε νά λέει). Ad evertendam rem publicam (γερ. ἔλξη) = ad evertendum rem publicam: γιά τήν ἀνατροπή τής πολιτείας. Armorum: τής δπλομαχητικής, τής δπλομαχίας. Sobrium κατγρ. Equitandi ισοδυναμεῖ μέ ὄνομα = equitationis. Laboris γεν. ἀντικ. στό patiens = καρτερικός. Ultra fidem: πέρα ἀπό (τήν πίστη) τό πιστευτό, σέ βαθμό ἀπίστευτο. In agmine = in itinere: στίς πορείες. Anteibat παρτ. τοῦ anteeo: πηγαίνω πρῶτος, προπορεύομαι. Equo: ἔφιππος. Pedibus: πεζός. Capite detecto: μέ ἔσκεπο κεφάλι. Ut... praevenierit: ὥστε ἥρθε πρὸν ἀπό (κοίτα ἀρ. 37: ut attulerit). Nando ἀφαιρ. γερ. γιά νά δηλωθεὶ τρόπος. Utribus, ἀφαιρ. (ἀπό δνομ. uter, γεν. utris = ἀσκός). στό innixus. Innoxus utribus: ἀκονμπημένος στούς ἀσκούς.

Φράσεις: Quod obtrectatorem iocis obnoxia esset: γιατί ἔδινε ὑλικό στά περιπαίγματα τῶν ἔχθρῶν του. Armorum et equitandi peritissimus: πάρα πολύ ἔπιδεξιος στά ὅπλα (= τήν δπλομαχητική) και στήν ίππασία.

58. Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΚΑΤΩΝΑ ΤΟΥ ΥΤΙΚΑΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΤΟΥ

Omnium maxime· περισσότερο ἀπό δλους. Quem... diligenter· ποιόν ἀγαποῦσε. Ἡ ύποτ., ἐπειδή εἶναι πλ. ἔρωτ. Fratrem ἐνν. diligo omnium maxime. Secundum κατηρ. Iterum· πάλι, γιά δεύτερη φορά. Tertio· γιά τρίτη φορά (ἐνν. quem diligenter). Donec... desisteret· ώσπου νά παραιτηθεῖ. A percontando· ἀπό τό νά τόν ωτᾶ. Percontando ἀφαιρ. γερ. τοῦ ἀποθ. percontor ωτῶ, πληροφοροῦμαι. Crevi παρκ. τοῦ cresco. In = erga. Annos natus viginti· ἀφοῦ ἔγινε εἰκοσι χρόνων, σέ ήλικια εἰκοσι χρόνων. Iter· πορεία, ταξίδι. Profectus est (τοῦ proficiscor)· ἔφυγε. Ne desereret· γιά νά μήν ἔγκαταλείψει. Diversum... ingenium· ἀντίθετος, διάφορος χαρακτῆρας.

Φράσεις: Ei in omnibus rebus morem gerebat· τοῦ ἔκανε τό χατήρι σε ὅλα (τοῦ ἔκανε ὅλες τίς ἐπιθυμίες του).

59. ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΩΝΑ ΤΟΥ ΥΤΙΚΕΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ

Cum... tulisset· δταν πρότεινε. Consul· (δταν ἡταν) ὑπατος. Rei publicae δοτ. Ceteris exterritis ἀφαιρ. ἀπόλ. Obsttit παρκ. τοῦ obsisto. Curia ἀφαιρ. στό extrahi. In vincula = in carcerem. Extrahi... rapi (παθ. ἀπαρ. ἐπειδή τό ύποκ. εἶναι ἀδριστο). Nihil remisit de libertate linguae· σέ τίποτα δέν ἔμετρίασε τήν ἔλευθερία τοῦ λόγου. Obiurgatus (παθ. μετ. τοῦ obiurgo). Obiurgatus a Caesare· δταν δέχτηκε ἐπιτίμηση ἀπό τόν Καίσαρα ἡ δταν δ Καίσαρας τόν ἐπιτίμησε. Nondium misso senatu· χωρίς νά ἔχει τελειώσει ἡ συνεδρίαση τής Συγκλήτου. Quod... discederet· ἐπειδή ἔφευγε (ύποτ. γιατί ἔφράζεται ἡ σκέψη τοῦ Καίσαρα. Expectabat dum (μέ ύποτ.)· περίμενε ώσπου... Precibus ἀφαιρ. στό uteretur. Quod = se did. Ubi... intellexit· μόλις κατάλαβε. Pudore victus· νικημένος ἀπό τήν ντροπή, ἀπό ντροπή. Qui... emitteret (ἀναφ. τελ. πρότ.) = ut is... emitteret· γιά νά ἀπολύσει, ν' ἀφήσει.

60. ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΟΥ

Equestri genere (ἀφαιρ. τῆς καταγ.)... natus, est γεννήθηκε ἀπό τῇ γενιᾳ (πήν τάξη) τῶν ἵππων. Τήν τάξην αὐτήν (ordo equester), ἀνάμεσα στούς Συγκλητικούς καὶ στὸ λαό, τήν είχε συστήσει ἀπό τὸ 122 π.Χ., μέ νόμο δ. Γ. Γράχχος· τὸ εἰσόδημα τῆς είχε ἐκτιμηθεῖ σὲ 400.000 σηστέρτιους κι ἀποτελοῦσε τήν ἀριστοκρατία τοῦ χρήματος. Αριπīnī· (γεν. τοπ.) στὸ Ἀρπίνο (πόλη τοῦ Λατίου). Α patre. Ὁ πατέρας τοῦ Κικέρωνα ζοῦσε μέ δινεση, χωρὶς νά δοκεῖ κανένα ἐπάγγελμα. Didicit παρκ. τοῦ disco. Aetas puerilis = pueritia· ἡ παιδική ἡλικία (ώς τὰ 17 περίπου). Solet informari. Τό οἡμα, δπως καὶ στήν Ἑλληνική, μπορεῖ νά μεταφράζεται μέ ἐπίρρημα καὶ τό ἀπαρ. μέ οἡμα δηλ. saepe informatur συχνά (ἢ συνήθως) μορφώνεται. Ad humanitatem στά (ἢ μέ τά) ἔγκυκλια μαθήματα (Γράμματα καὶ Ἡθική). Tanta... admiratione... ut· μέ τόσο θαυμασμό ὥστε... Cum... tum· καί... καί, τόσο... δο. Medium, συμφωνεῖ μέ τό eum πού ἐννοεῖται. Domum· στό σπίτι του, στήν πατρίδα του. Adulescens· ἐνῶ ἡταν νέος (παράθ. στό Cicero). Στά 80 π.Χ. είχε ἡλικία 30 χρόνων (adulescens = νέος ἀπό 17 - 30 χρόνων). Eloquentiam. Ὁ Κικέρωνας ἐπιδιδόταν μ' ἐπιμέλεια καὶ ξῆλο στή Ρητορική, τή Φιλοσοφία καὶ τό Δίκαιο ὅλλα συνάμα ἀκούγε στό Forum καὶ τούς διάσημους οήτορες ἐκείνων τῶν χρόνων· μέ τούς δύο αὐτούς τρόπους πραγματοποιοῦσε τή μόρφωσή του. Libertatem· ἐλεύθερο πνεῦμα, ἀνεξαρτησία. Adversus Sullanos· ἐναντίον τῶν Συλλανῶν (δπαδῶν τοῦ Σύλλα). Γι' αὐτό καὶ είχε προσβάλει, καὶ μάλιστα σέ κρίσιμους καιρούς προγραφῶν, ἀνδρες ἀπό τό κόμμα τοῦ Σύλλα, δπως ἡταν δ Χρυσόγονος, ἔνας ἀπελεύθερος καὶ ἀπό τά κυριότερα δργανά του. Parricidii accusatum. Μέ οἡματα πού σημαίνουν κατηγορία (accusatum) μπαίνει τό ὄνομα πού δηλώνει τήν κατηγορία σέ πτώση γενική (parcicidii = γιά πατροκτονία). Ὁ Χρυσόγονος κατηγόρησε τό Ρώσκιο ώς πατροκτόνο, πού δμως ἀθωώθηκε μέ τήν ἐπιδέξια ὑπεράσπιση τοῦ Κικέρωνα. Στή δίκη αὐτή δ Κικέρωνας κέρδισε τή δόξα καὶ τή φήμη μεγάλου οήτορα. Acriter, στό λόγο του Ὑπέρ τοῦ Σέξτιου Ρώσκιου Ἀμερίνου. Quod iuvadebat. Τό quod ἀκολουθεῖται ἀπό δριστική, γιατί δηλώνεται ἡ δική του γνώμη καὶ ὅχι κάποιου ὅλλου... Potentia ἀφαιρ. δργ. στό fretrus. In bona... invadebat· καταπατοῦσε (σφετεριζόταν) τίς περιουσίες. Qua ex re (= ex quo ἢ eo facto)· ἀπό αὐτό τό πράγμα, μ' αὐτό τό πράγμα. Athenas. 79 π.Χ. Καὶ μετά τήν κατάκτησή της ἀπό τούς Ρωμαίους ἢ Ἀθήνα διατηροῦσε γιά πολύ ἀκόμα τή φήμη της ώς

κέντρου φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν σπουδῶν. *Ubi, τοπ. Antiochum*, τὸν Πλατωνικό φιλόσοφο ἀπό τὸν Ἀσκάλωνα. *Eloquentiae gratia*: γιά χάρη τῆς εὐγλωττίας, γιά τελειοποίησή του στή Ρητορική. *Molōnem*, πού καταγόταν ἀπό τὰ Ἀλάδαντα τῆς Καρίας. *Magistrum κατηγ.*: ὡς δάσκαλο. *Cum... adivisset*: ἀφοῦ ἀκούσε. *Dicentem* (κατηγ. μετ.): νά μιλᾶ, νά ἀγορεύει. Τά οητορικά αὐτά γυμνάσματα τά ἔλεγαν *declamationes* καὶ σέ τέτοια γυμνάσματα στήν Ἑλληνική γλώσσα γυμναζόταν στή Ρόδο δ Κικέρωνας. *Quod praevidereret* ή ὑποτακτ. ἐπειδή ἐκφράζεται ή γνώμη ἄλλου. *Per hunc ἔξαιτίας* του, χάρη σ' αὐτόν. *Superatum iri* (ἀπαρ. παθ. μέλλ.): θά ξεπεραστοῦν. *Quaestor κατηγ.* *Gratior*: πιό ἀγαπητή. *Inde = e Sicilia*. Ἡ Σικελία ἦταν δ σιτοδολώνας τῆς Ρώμης, ἀπό τήν δοποία προμηθεύονταν οἱ Ρωμαῖοι σέ ὁρες ἀνάγκης σιτάρι κι ἀλλα δημητριακά. *Initio*: στήν ἀρχή, ἀρχή ἀρχή. *Φοβήθηκαν* μήπως πεινάσουν κι οι ίδιοι. *Diligentium, iustitiam et comitatet*: οἱ τρεῖς βασικές ἀρχές τοῦ καλοῦ ἀρχοντα. *Ubi... experti sunt*: μόλις δοκίμασαν (παρχ. τοῦ *experior*). *Detulerunt παρχ.* τοῦ *defero*. *In causis agendis = In agendo (ἢ in dicendo) causas*.

61. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΑ

Inita... societate ἀφαιρ. ἀπόλ.: δταν συμμάχησαν. *Inīta παθ. μετ. τοῦ ineo.* *Iam diu inimicum*: ἔχθρο του ἀπό πολύν καιρό. *Sibi (δοτ.) = Antonio. Proscriptis*. Ἡ δεύτερη αὐτή τριανδρία – τό παράδειγμα τό ἔδωσαν δ Καίσαρας, δ Πομπήιος καὶ δ Κράσσος – ἔγινε στίς 27 Νοεμβρίου τοῦ 43 π.Χ. ἀπό τόν Ὁκτάδιο, τόν Ἀντώνιο καὶ τό Λέπιδο. *Καθένας ἀπό τούς τρεῖς τους ἔκανε* τίς ὑποχωρήσεις του, γιά νά πραγματοποιηθεὶ ἡ τριανδρία τους: δ Ὁκτάδιος θυσίασε στόν Ἀντώνιο τόν Κικέρωνα – δχι, δέδαια χωρίς ἀντίσταση – δ Λέπιδος τόν ίδιο τόν ἀδελφό του Παῦλο καὶ δ Ἀντώνιος τό θεῖο του ἀπό τή μητέρα του Λεύκιο Καίσαρα. *Qua re audita ἀφαιρ. ἀπόλ.*: δταν ἀκούστηκε αὐτό τό πράγμα, δταν αὐτό ἀκούστηκε, δταν αὐτό τό ἀκουσαν. Ὁ Κικέρωνας ἔμαθε τήν εἰδηση στό Τούσκουλο, δπου ἦταν μέ τόν ἀδερφό του Κόιντο. *Transversis itineribus ἀφαιρ. τοῦ τρόπου*: μέ λοξές πορείες, διαδρομές, λοξοδρομώντας. Τόν πήγαιναν σέ φορείο. *In villam*: στό ἔξοχικό του σπίτι (στίς Φορμίες σήμερα Mola di Gaeta, Β.Δ. τῆς Νεαπόλεως). *Fugit παρχ.* *In Mace-*

doniam γιά νά συναντήσει τό Βρούτο, πού συνάθροιζε ἐκεῖ στρατό. In altum ἐνν. mare· στ' ἀνοιχτά τῆς (Τυρρηνικῆς) θάλασσας, στά βαθιά. Proiectum, προσδιορίζει τό eum. Servata ἐνν. a me, ποιητ. αἴτ. Quietos. 'Η μετ. μπορεῖ νά μεταφραστεῖ μέ ἐπίρρο., ἡσυχα. Pati quietos· νά ὑπομείνουν ἡσυχα. Quod... cogeret ἀντικ. τοῦ pati. Tό quod δέχεται ὑποτ., ἐπειδή εἰσάγει τά λόγια τοῦ Κικέρωνα. Prominenti... praebenti. Συμφωνοῦν μέ τό ei, πού ἐννοεῖται. (Ει = Ciceroni δοτ. ἀντιχαρ.). Praecisum est (παρκ. τοῦ praecido) στίς 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ. 'Ο Κικέρωνας ἡταν τότε 63 χρόνων. Abscissae μετ. τοῦ abscindo. Relatum est παρκ. τοῦ refero. Τούς δολοφόνους τούς πλήρωναν. Λένε δτι δ 'Ερέννιος πῆρε στεφάνι ἀπό χρυσό και μεγάλο χρηματικό ποσό. In rostris. 'Εκεῖ ἀκριβῶς δπου ἀλλοτε ή εὐγλωττία του είχε γοητεύσει τούς Ρωμαίους. Fulvia. 'Η χήρα τοῦ Κλαύδιου Φουλβία είχε λάβει ὡς σύζυγό της στά 44 π.Χ. τόν 'Αντώνιο. Manibus, πλεονασμός. Manibus... acu ἀφαιρ. δργ.

Φράσεις: Villa a mari proxime aberat· τό ἔξοχικό σπίτι ἡταν δλωσδιόλου κοντά στή θάλασσα. Extractam linguam acu confixit· ἔβγαλε τή γλώσσα (του) και τήν κατατρύπησε μέ βελόνα, τράβηξε... και κατατρύπησε....

62. Ο ΟΚΤΑΒΙΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΑΦΟΥ ΕΓΙΝΕ ΚΥΡΙΟΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Octavius. 'Η σειρά. Octavius nepos Iuliae sororis Caesaris. 'Ο Γ. 'Οκτάβιος γεννήθηκε στή Βελίτρα στίς 23 Σεπτεμβρίου τοῦ 62 π.Χ. και ἡταν γιός τοῦ Γ. 'Οκτάβιου και τῆς Atia ἀνιψιᾶς τοῦ Καίσαρα ἀπό τή μητέρα τῆς 'Ιουλίας πού ἡταν ἀδέλφη του. Δεκαοχτώ χρόνων τόν υιοθέτησε δ Γ. 'Ιούλιος Καίσαρας, ἀδελφός τῆς γιαγιᾶς του, (maior avunculus), και τόν δρισε κληρονόμο του δίνοντάς του τό δνομα Γ. 'Ιούλιος Καίσαρ 'Οκταβιανός ('Από τότε δλοι οι Ρωμαίοι αύτοκράτορες, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν καταγωγή τους δνομάζονταν Καίσαρες. Νίκησε τόν 'Αντώνιο στά 31 π.Χ., ἔγινε ἀρχηγός τοῦ στρατοῦ (imperator) στά 30 π.Χ. και δνομάστηκε Αὔγουστος στίς 17 Ιανουαρίου τοῦ 14 π.Χ. Profectum στά 46 π.Χ. κατά τοῦ Γναίου και τοῦ Σέξτου, πού ἡταν γιοί τοῦ Πομπήιου. Αύτοί ἀφού ἔφυγαν ἀπό τή Θάψο, διαπεραιώθηκαν στήν 'Ισπανίᾳ (τέλος τοῦ 46 π.Χ.). Apolloniam· στήν 'Απολλωνία, ἀκμαία

πόλη τῆς Ἰλλυρίας μέ τά σχολεῖα της, στά 45 π.Χ., γιά νά σπουδάσει τά Ἐλληνικά γράμματα καθώς καί νά μορφωθεὶ στρατιωτικά ἀνάμεσα στίς λεγεώνες. Ut liberalibus studiis (dot.) vacaret· γιά νά ἀσχοληθεὶ μέ τά ἐλευθέρια μαθήματα (Γιά τά liberalia studia κοίτα ἀρ. 49). Rediit· γύρισε εἰδοποιημένος ἀπό τή μητέρα του γιά νά ἀπαιτήσει τήν κληρονομία τοῦ Καίσαρα. Ἡ σύγκλητος μέ τή σύσταση τοῦ Κικέρωνα στηριζόταν στόν Ὀκταβιανό γιά νά καταπολεμήσει τόν Ἀντώνιο. Collecto... exercitu. Στήν Καμπανία μάζεψε γύρω στίς 10 χιλ. παλαιμάχους (veteranos), πού τούς αὐξήσε μέ ἄλλους ἀπό τήν Τυρρηνία. Decimo Bruto· στό Δέκιμο (Ιούνιο) Βροῦτο (πού ἦταν βέβαια ἔνας ἀπό τούς δολοφόνους τοῦ Καίσαρα ἀλλά τόν πολιορκοῦσε δ' Ἀντώνιος, θανάσιμος τότε ἔχθρος τοῦ Ὀκταβιανοῦ, στή Μουτίνη (43 π.Χ.), γιατί δ σκοπός του ἦταν νά τοῦ στερήσει τήν κυριαρχία τῆς ἐπαρχίας ἀπό ἐδῶ ἀπό τίς Ἀλπεις. Mutinae γεν. τοπ.· στή Μουτίνη (τώρα Modena). Ὁ Αὔγουστος, ὅταν ἔγινε ὑπατος σέ ἡλικία μόλις είκοσι χρόνων ἔδειξε στούς ἔχθρούς του πολύ μεγαλύτερη ὡμότητα ἀπό τοῦ Σύλλα. Ἐπειτα συμφιλιώθηκε μέ τόν Ἀντώνιο καί στράφηκε κατά τοῦ Βρούτου. Τέλος γιά οἰκογενειακούς λόγους ἀποξενώθηκε ἀπό τόν Ἀντώνιο, τόν σύντριψε στή ναυμαχία τοῦ Ἀκτίου (31 π.Χ.) καί τόν κυνήγησε στή φυγή του μέ τήν Κλεοπάτρα ὡς τήν Ἀλεξάνδρεια.

Tandem· τέλος (μετά τή νίκη καί τό οἰκτρό τέλος τοῦ Ἀντωνίου καί τῆς Κλεοπάτρας). Imperio ἀφαιρ., ἀντικ. τοῦ potitus. Ἡ ἐλεύθερη πολιτεία (res publica) πέφτει κι ἀρχίζει ἀπό τώρα (30 π.Χ.) τό νέο Κράτος, δηλ. ἡ μονοχρωτορία. Reversus. Μετά τήν ὑποταγή τῆς Αιγύπτου πῆγε στήν Ἀσία δόπου πέρασε τό χειμώνα κι ἀπό κεῖ γύρισε στή Ρώμη τήν ἀνοιξη τοῦ 29 π.Χ. Triumphans στίς 13, 14, καί 15 Αὔγούστου. Iani. Ὁ Ιανός – ἀπό αὐτόν είναι τό δνομα τοῦ μηνός Ιανουαρίου – ἦταν μαζί μέ τή Vesta ἀπό τίς ἀρχαιότατες θεότητες τῆς Ρώμης· τόν παρίσταναν μέ δύο πρόσωπα πού τό ἔνα ἔβλεπε πρός τήν πόλη καί τό ἄλλο ἔξω, τοῦ ἔδιναν τίς προσωνυμίες apœps (διτρόσωπος), biceps (δικέφαλος), bifrons (διμέτωπος) καί geminus (δίδυμος). Bis tantum antea· μόνο δυό φορές προηγουμένως Sua manu ἀφαιρ. ὁργ.· μέ τό χέρι του. Clausae fuerant· είχαν κλειστεῖ (τότε, ἀλλά ἀνοιξαν πάλι σέ ἄλλη περίσταση). Clementem κατηγρ. Multis δοτ. στό ignovit πού είναι παρκ. τοῦ ignosco. Praeteritorum malorum (γεν. ἀντικ.)· τῶν περασμένων συμφορῶν, κακῶν. Delati sunt παθ. παρκ. τοῦ defero. Maximi honores· οἱ μέγιστες τιμές (τοῦ δόθηκαν λίγο λίγο, π.χ. ἔγινε ἀρχηγός τῆς Συγκλήτου, τῶν πολιτῶν

(princeps), ἐπιμελητής τῶν ἡθῶν (praefectus morum), δηλ. τιμητής, Ισόδιος ὑπατος, δήμαρχος (tribunus plebis) καὶ ἀργότερα μέγας ἀρχιερέας (pontifex Maximus). Ὁ Ὀκτάβιος, προνοητικός καθώς ἦταν, ἀποποιήθηκε ἀπό τὴν ἀρχή τὸν τίτλο τοῦ δικτάτορα πού τοῦ τὸν πρόσφεραν στὰ 22 π.Χ. ἢ τοῦ μονάρχη (dominus). Augustus κατηγ. Σεβαστός, Αὔγουστος. Ἡ λέξη εἶναι ἀπό τὴν θρησκευτική γλώσσα καὶ σημαίνει ιερός, ἀπαραβίαστος, σεβαστός. Ὁ χαρακτηρισμός Augustus ἀναφερόταν ὡς τότε μόνο στοὺς θεούς. Mensis sextilis. Τό ρωμαϊκό ἔτος ἀρχιζει ἀπό τὴν 1η Μαρτίου· εἶχε δνομαστεῖ Αὔγουστος πρός τιμή του δ ἔκτος μήνας. Ἡ δνομασία τῶν μηνῶν ἔμεινε κι ὅταν στά 153 π.Χ. ἡ ἀρχή τοῦ χρόνου μετατέθηκε ἀπό τὴν πρώτη Μαρτίου στὴν 1η Ἰανουαρίου. Bellis δοτ. στὸ finis impositus esset. Mense ἀφαιρ. χρόν. Quod... esset impositus· ύποτ., ἐπειδὴ ἐκφράζεται ἡ γνώμη τρίτου. Senatus populusque Romanus· τό Ρωμαϊκό Κράτος. Universus· δλος μαζί, ἀπό κοινοῦ, δμόθυμος (2 μ.Χ.). Caudio (ἀφαιρ. τῆς αἰτ.)· ἀπό χαρά. Votorum γεν. ἀντικ. στὸ ἐπίθ. compos. Neque aliud quam ἐνν. hoc. (Ut... possim. Ἡ πρόταση αὐτῆ πού εἰσάγεται μέ τό ut εἶναι ἐπεξήγηση τοῦ hoc πού ἐννοεῖται)· τίποτε ἄλλο παρά (αὐτό). Hunc consensum vestrūm· αὐτή τῇ σύμπνοιά σας.

Φράσεις: Romam triumphans ingressus est· μπήκε στὴ Ρώμη ὡς θριαμβευτής. Omnes praeteritorum malorum oblioce cepit· δλοι λησμόνησαν τά περασμένα δεινά. Compos factus sum votorum meorum· πραγματοποίησα τοὺς πόθους μου (τά δνειρά μου). Neque aliud mihi optandum est quam ut... possim· καὶ δέν ἔχω νά εὐχηθώ τίποτα ἄλλο παρά (τοῦτο, δηλ.) νά μπορέσω.

63. ΟΙ ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

In aedibus modicis· σέ σπίτι (μέτριο) ἀπλό. Ἐμεινε στὴν ἀρχή σ' ἔνα σπίτι κοντά στὸ Forum, πού ἀνήκε στὸ ρήτορα Κάλβο. Ἐπειτα ἀγόρασε τό σπίτι τοῦ ρήτορα Ὁρτηνσίου στὸν Παλατίνο πού αὗξησε τὴν ἔκτασή του ἀγοράζοντας τά διπλανά χωράφια. Στό χῶρο αὐτόν ἔχτισε τά ἀνάκτορά του. Per, ἡ πρόθεση δηλώνει διάρκεια. Amplium ἐνν. quam· περισσότερο ἀπό. Στά Λατινικά τά συγκρ. ἐπιφρέματα plus, amplius (περισσότερο), minus (λιγότερο) μέ τό quam ἢ πιό συνηθισμένα χωρίς αὐτό, ὅταν εἶναι μπροστά ἀπό ἀριθμ.

ἐπίθετο δέν ἐπηρεάζουν τήν πτώση του. Mansit παρκ. τοῦ maneo. Vix privatae elegantiae erat (γεν. ἰδιότ. κατηγορηματική στό ερατ). μόλις ήταν ἄξια τῆς κομψότητας ἐνός ἀπλού ἰδιωτή (κατά λέξη: μόλις ήταν ἄξια ἰδιωτικῆς κομψότητας). Κοιμόταν σέ. μικρό, χαμηλό κρεβάτι μέ απλά στρωσίδια. Veste, ἀφαιρ., ἀντικ. τοῦ usus est. Ἀναφέρεται στά ἑσωτερικά ρούχα. Ab uxore (ποιητ. ait. στό confectā). Γυναίκα του ἀπό δεύτερο γάμο ήταν ἀπό τό 38 π.Χ. ή Λιδία (56 - 29 π.Χ.). (A) sorore. Ἀδελφή του ήταν ή Ὁκταβία, χήρα τοῦ Μαρκέλλου κι ὑστερα γυναίκα τοῦ Ἀντωνίου (41 π.Χ.). (A) filia. Κόρη του ήταν ή περιβόητη Ἰουλία, γυναίκα μέ τή σειρά τοῦ νεαροῦ Μαρκέλλου, τοῦ Ἀγρίππα καί τοῦ Τιβέριου, πού τή χώρισε ἔξαιτιας τῆς κακῆς διαγωγῆς της. (A) neptibus. Θυγατέρες τῆς Ἰουλίας ήταν ή Ἀγριππίνα, πού έγινε σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ, καί ή Ἰουλία, πού δ Αὐγουστος τήν ἔξόρισε. ἔξαιτιας τῆς σκανδαλώδους ζωῆς της καθώς καί τή μητέρα της. Quo (= ut eo) ἀντί ut εο ἐπειδή είναι μπροστά ἀπό συγκρ. Quam erat· ἀπό δ, τι ήταν πραγματικά. Ἡταν δηλ. κοντός ἀλλά πολύ κανονικός. Cibi (κοίτα λίγο πιό πάνω· elegantiae). Idem tamen· δ ἰδιος δμως, καί δμως δ ἰδιος. Pro· σέ σύγκρ., κατ' ἀναλογία. Excoluit. Ἡταν μεγάλος φίλος τῶν οἰκοδομῶν. Ἐχτισε ναούς, ἀνάκτορα, θέατρα, ὑδραγωγεία, θέρμες κτλ. Se, ὑποκ. τοῦ relinquere (ἐνν. eam ἀντικ. = urbem Romam). Marmoream = ex marmore. Quam... accepisset· πού τήν είχε παραλάβει, (ὑποτ. πλ. λόγου, ὡς.... σκέψη τρίτου, τοῦ Αὐγούστου). Amplius (λίγο πιό πάνω). Donec... resumeret ὑποτ., ἐνυπάρχει σκοπός (ώσοτου καί γιά νά...). Oppressum (μετ. ἐνδοτ.· ἀν καί τόν πίεζαν τά χρέη (= aere alieno). Arte (= arcte). βαθιά. Arte dormire solitum (ἐνν. esse). δτι συνήθιζε νά κοιμάται ὑπνο βαθύ. Magno pretio (ἀφαιρ. δξίας). μέ μεγάλη τιμή. Habenda est περιφρ. συζ.· πρέπει νά έχει κανένας.

Φράσεις: Cibi minimi erat atque vulgaris· ἐτρωγε πολύ λίγο καί φαγητά πολύ κοινά (ήταν ἐλάχιστης καί λαϊκής τροφῆς).

64. ΟΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ

Campestres (δηλ. τοῦ campus Martius ἢ Martis). (πού γίνονταν) στό πεδίο τοῦ "Αρεως. Hamo... talis nucibusque ἀφαιρ. δργ. Hamus... πυχ. Τό παιγνίδι μέ τά καρύδια ἡταν νά τά πετοῦν σέ ἀμφορέα μέ στενό λαιμό ἢ νά τά παιζουν «μονά - ξυγά». Modo... modo. ἄλλοτε... ἄλλοτε. Minutis ἀφαιρ. πληθ. τοῦ minutus = μικρός. Alea (ἀφαιρ.) μέ τά ξάρια. Τό παιγνίδι παιζόταν μέ τρεῖς κύδους (= tesseræ, ξάρια), δμοίους μέ τούς σημερινούς στό σχῆμα. Vitio (κατγρ.). ώς ἐλάττωμα. Afflicta valetudine ἀφαιρ. ἀπόλ. «ἐνώ είχε κλονιστεῖ ἡ ύγεια του (ἀπό τό 14 μ.Χ.), μέ κλονισμένη τήν ύγεια του. Ἡ λέξη valetudo μόνη της δηλώνει τίς πιό πολλές φορές τήν κακή ύγεια (mala valetudo). In Campaniam· στήν Καμπανία μέσω Καπρεῶν (σήμερα Κάπρι) καί Νεαπόλεως συνοδεύοντας ώς τό Βενεβέντο τόν Τιβέριο, πού έμελλε νά ἀποπλεύσει ἀπό τό Βρινδήσιο γιά τήν Ἰλιυρία. Remisso (ἀφαιρ. παθ. μετ. τοῦ remitto). Remisso animo ἀφαιρ. ἀπόλ. (remitto animum ad otium· ἀφήνω τήν ψυχή μου νά ήσυχάσει. Genere (δνομ. genus). Στή Νεάπολη παρακολούθησε γυμνικούς ὀγκώνες πού ἔγιναν πρός τιμή του. Supremo (= ultimo) die· τήν τελευταία μέρα. Speculo. Οι καθρέφτες ἡταν ἀπό στιλβωμένο μέταλλο, χαλκό ἢ ἄργυρο. Num... egisset· ἀν είχε παίξει. Minum· τό μίμο, τήν κωμωδία τής ζωῆς. Solidam clausulam· τή συνηθισμένη κατακλείδα. Στό θέατρο, στό τέλος τής λατινικῆς κωμωδίας, ἔνας ἀπό τούς ὑποκριτές προκαλούσε συνήθως τήν ἐπιδοκιμασία τῶν θεατῶν καλώντας τους νά χειροχροτήσουν. Nolae γεν. τοπ. στή Νώλα (τό λιμάνι της ἡταν ἡ Πομπηία). Ἡ σορός τοῦ Αὐγούστου μεταφέρθηκε ἀμέσως στή Ρώμη κι ἐνταφιάστηκε στό οἰκογενειακό Μαυσωλείο του στό Πεδίο τοῦ "Αρεως. Ἡ Σύγκλητος ψήφισε τήν ἀποθέωσή του μέ ̄δρυση ναοῦ καί ἀπόδοση σ' αὐτόν θείων τιμῶν.

Φράσεις: Animi laxandi causa· πρός χαλάρωση τής ψυχῆς, πρός ψυχαγωγία. In Campaniam concessit· ἀποσύρθηκε στήν Καμπανία. Remisso ad otium animo nullo hilaritatis genere abstinuit· ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τίς ἀσχολίες του δόθηκε σέ κάθε εἶδος διασκέδασης, ἀφοῦ ἀφησε τήν ψυχή του νά ήσυχάσει, δοκίμασε κάθε εἶδος διασκέδασης.

πολιτική τοποθετημένης πάνω στην αρχή της οδού Αγίου Ιωάννου στην πόλη της Καστοριάς. Η πόλη της Καστοριάς είναι μια από τις πιο γραφικές πόλεις της Ελλάς, με πολλά ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα. Το Μουσείο Καστοριάς είναι ένα από τα πιο γνωστά μουσεία της χώρας, με συλλογές που περιλαμβάνουν αρχαία αντικείμενα, ζωγραφική, γλυπτά, αρχαία αγριαγάντια, και άλλα αρχαιολογικά και ιστορικά έργα.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Ο

Α

a, ab, πρόθ. ἀπό.

ab -dico 1. καταθέτω. abdicare se dictatura παραιτοῦμαι ἀπό τή δικτατορία.

ab-dūco, xi, ctum, ἔτε 3. ἀπομακρύνω, διδηγώ μακριά.

ab -ēo, ii, īre, ἀνώμ. ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ.

ab -icio (πρόφ. abjicio), ēu, iectum, ἔτε, 3. (ἀπορ)είπω, ἀποβάλλω, πετώ ἔξω.

ab -rumpo, rūpi, ruptum, ἔτε, 3. ἀποσπῶ.

abs -cīdo, cīdi, cīsum, ἔτε, 3. ἀποκόπτω, ἀποχωρίζω, κόδω.

ab -scindo, scīdi, scissum, ἔτε, 3. ἀποσχίζω, ἀποχωρίζω.

ab -sens, βλ. ab -sum.

abs -tergēo, rsi, rsum, ἔτε, 2. σφουγγίζω (σκουπίζω)

abs -tīnēo, tinūi, tentum, ἔτε, 2. κρατῶ μακριά.

ab -sum, afūi, abesse, ἀνώμ. είμαι ὀπών, είμαι μακριά.

ac (ποτέ μπροστά σέ φωνήν καί στό h) ἢ atque, σύνδ. καί, ἀλλά καί, καί μάλιστα.

ac - cēdo, cessi, ccessum, ἔτε, 3. προσθέτομαι, προσχωρῶ.

ac -cēdo, cēdi, —, ἔτε, 3. (προσ.) πέφτω, συμβαίνω. Aliquid accedit κάτι (κακό) συμβαίνει.

ac -cīgo, nxi, nctum, ἔτε, 3. περιβάλλω, (περι)ζώνω.

ac -cīo, cīvi, καί cīi, cītum, īre, 4. μετακαλῶ, προσκαλῶ.

ac -cipio (ad -capiro), cēpi, ceptum, ἔτε, 3. παίρων, (ὑπο)δέχομαι.

ac -clāmo, 1. ἀναφωνῶ, ἐπιδοκιμάζω, κραυγάζω.

ac -curro, accuri καί accucurri, accursum, ἔτε, 3. τρέχω πρός κάπου.

ac -cūso, 1. κατηγορῶ.

acer, acris, acre, δριμύς, δεξύς, σφοδρός, παράτολμος.

acies, ēi, θ. παράταξη, μάχη, παραταξη μάχης, στρατός.

acīteri, ἐπίρρο. σφροδρά.

acus, ūs θ. βελόνα.

ad πρόθ., μέ αιτ. κοντά σέ, μέχρι.

ad - do, dīdi, dītum, īre, 3. προσθέτω.

ad - dūco, duxi, duxtum, īre, 3. διδηγώ κοντά, παρακινῶ.

- adēo, ἐπίρρο. τόσο.
- ad - ēo, ii (καὶ iivi), ītum, īre ἀνώμ.
(πρόσ.)έρχομαι, πλησιάζω.
- ad - hībeo, būi, bītum, ēre, 2. χρησιμοποιῶ, ἐπικαλοῦμαι.
- ad - icio (πρόφ. adjicio), iēci, iectum, ēre, 3. προσθέτω.
- ad - ipiscor, adeptus sum, sci, 3. ἀποθ. πετυχαίνω, ἀποκτῶ.
- ad - līgo, 1. προσδένω.
- ad - ministro, 1. κυνεργῶ (διαχειρίζομαι).
- admirabilis, e, θαυμαστός.
- admiratio, ūnis, θ. θαυμασμός.
- ad - mīror, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. θαυμάζω.
- admōdum, ἐπίρρο. πολύ, πάρα πολύ.
- admōdum pauperē πάρα ἀπολύ φτωχός.
- ad - mōnēo, pūi, pītum, ēre, 2.(ύπεν)-θυμίζω, συμβουλεύω, συστήνω, διδάσκω, εἰδοποιῶ.
- ad - mōnēo, mōvi, mōtum, ēre, 2. προσφέρω, δίνω, πλησιάζω.
- ube -ra ori alicuius προσφέρω σέ κάποιον τή θηλή τοῦ μαστοῦ.
- adoptio, ūnis, θ. υἱοθεσία.
- ad - opto, 1. υἱοθετῶ.
- ad - ôro, 1. λατρεύω.
- ad - scribō, scripsi, scriptum, ēre, 3. ἐγγράφω.
- ad - sum, affūi, adesse, είμαι παρών, είμαι κοντά.
- ad - sūmo, sumpsi, sumptum, ēre, 3. (άνα)προσλαμβάνω.

- adulescens, ntis, ἀ. καὶ θ. νέος ἄνθρωπος, παλικάρι, κοπέλα.
- adultus (κυρίως μετοχή τοῦ adolesco) ἐπίθ. ὥριμος στήν ήλικια, ἐνήλικος.
- ad - veiō, vēni, ventum, -ire, 4. ἔρχομαι, φτάνω, πλησιάζω.
- ad - vento, 1. ἔρχομαι (συχνά).
- ad - ventus, ūs ἀ. ἀφιξη.
- adversor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἐναντιώματι.
1. adversus, a, um, ἀντίθετος.
2. adversus πρόθ. μέ αἰτ. πρός, ἐναντίον.
- ad - vōco, 1. προσκαλῶ (συνήγορο).
- ad - vōlo, 1. in + αἰτ. βιάζομαι πρός κάτι.
- aedes, is καὶ aedis, is, θ. στόν. ἐνικό ἀριθμ. (δωμάτιο), ναός, πληθ. aedes, ium, στίτι.
- aegre ἐπίρρο. βαριά, δύσκολα aegre fero λυποῦμαι πολύ, παίρνω κατάκαρδα.
- aegrītudo, īnis, θ. δυσθυμία, λύπη. aegrītudo animi, λύπη, βαρυθυμία.
- aegrōto, 1. είμαι ἀρρωστος.
- aequālis, e, (īsos 2) οὐσ. συνομήλικος.
- aequus (πρόφ. aeqvus), a, um, īsos, διμαλός, δίκαιος.
- aerarium, ii, οὐ. (δημόσιο) ταμεῖο.
- aes, aeris οὐ. χαλκός. aes alienum τόχρεος.
- aestas - ātis, θ. θέρος, καλοκαίρι.
- aestīmo, 1. τιμῶ, ἐκτιμῶ, (ύπο)λογίζω.
- aestīvus, a, um, θερινός.

aetas, aetatis θ. ἡλικία.

af - fero (ad - fero), attuli, allatum, afferere, ὀνώμ. φέρω, προσκομίζω, causam δικαιολογῦμαι.

af - ficio, affeci, affectum, ēre, 3. aliquem clade προξενῶ σέ κάποιον μεγάλη καταστροφή.

af - fligo, flixi, flictum, ēre, 3. καταβάλλω, κλονίζω. afflictare res ἀθλια κατάσταση.

age - dum, (τό ἀρχ. Ἑλλ. ἀγε δή), ἐμπρός λοιπόν.

agellus, i. ἀ. μικρό χωράφι, χωραφάκι.

ager, agri, ἀ. ἀγρός, χωράφι, χώρα.

ag - gredior, aggressus sum, aggredi, 3. ἀποθ. προσβάλλω.

agmen, īnis, οὐ. στρατός (κυρίως, σέ πορεία), ἡ στρατιωτική πορεία.

agnosco, nōvi, nītum, ēre, 3. ἀναγνωρίζω.

ago, ēgi, āctum, ēre, 3. (τό ἀρχ. Ἑλλ. ἄγω) διδηγῶ, agere consulem συμπεριφέρομαι ώς ὑπατος, agere mimum vitae, παίζω τό μίμο (τήν κωμωδία) τῆς ζωῆς, agere cum aliquo διαπραγματεύομαι.

agrafīus, a, um, ἐπίθ. ἀγροτικός, κληρούχικός, πού ἀφορᾶ τούς ἀγρούς.

agricōla, ae, ἀ. γεωργός.

aiο (πρόφ. ajo) θ. ἐλειπτ. λέγω, αἰτ. λέει, εἶπε (μπαίνει παρενθετικά).

ala, ae θ. φτερό, πτέρυγα.

alacritas, ātis. θ. προθυμία.

alēa, ae, θ. κύβος.

alias, ἐπίρρ. διλλοτε, σέ διλη περί-

σταση.

alībi, ἐπίρρ. διλλού, σέ διλλο μέρος, (τό) διλλοθι.

aliēnus, a, um ξένος.

alimentum, i, οὐ. τροφή.

aliōquin καὶ aliōquī, ἐπίρρ. καὶ ἐξάλλου, καὶ διλλως.

aliquamdiu, ἐπίρρ. γιά ένα χρονικό διάστημα.

aliquando, ἐπίρρ. κάποτε.

alīquis, qua, quid (-quod) ως ἐπίθ. κάποιος, a, o.

alīquot, ἀντ. ἀκλ., μερικοί, μερικά.

alīus, alīa, alīud, ἀντων. (γεν. alīus, δοτ. ali), διλλος.

al - līgo 1. (προσ)δένω, ἀναρτῶ.

altaīia, īum οὐδ. πληθ., δι βωμός.

alter, ēra, ērum (ἀντων. ἐπίθ. γεν. alterīus, δοτ. altēri). δι διλλος (ἀπό δύο), δι δεύτερος. alter super alterum = δι ένας πάνω στόν διλλο.

altiuscūlus, a, um δι κάπως ψηλός.

altus, a, um δι ψηλός: altum, i, οὐδ. ἡ (βαθιά) θάλασσα, τό πέλαγος.

alvēus, i, ἀ. σκάφη, σκάφος, πίνακας γιά ζάρια.

amans - ntis (μετ., ως ἐπίθετο): δι έραστής, δι φίλος.

amb - io, īvi (ἡ ii), ītum, īre 4. ὀνώμ. περικυλλώνω, περιβάλλω, aliquem πολιορκῶ, ζητῶ ἐπίμονα νά τόν κερδίσω.

ambitio, ὅpis θ. φιλοδοξία.

ambo, ae, o, ἀριθμ. ἐπίθ., (τό ἀρχ. Ἑλλ. ἄμφω) καὶ οἱ δύο καὶ τά δύο.

ambulatio, ὅνις. θ., περίπατος
 ambulo, 1. περπατῶ.
 amicus, i, ἀ. δ. φίλος.
 amitto, mīsi, missum, ēre. 3. ἀπο-
 βάλλω, βγάζω, χάνω.
 amnis, is, ἀ. δ. ποταμός.
 amo, 1. ἀγαπῶ.
 amor, ὅνις, ἀ. ἀγάπη, ἔρωτας.
 a - tōneο, tōni, mōtum, ēre, 2. ἀπο-
 μακρύνω.
 amplius, ἐπίρρ. συγκρ., περισσότερο.
 amplus, a, um, ἐπίθ. μεγαλοπρεπής,
 ἐπιφανής, ἔνδοξος.
 an, σύνδ., ἄν, ἦ.
 angustiae, ἄρυμ, θ. πληθ., τά στενά.
 animadverto, rti, rsum, ēre, 3. παρα-
 τηρῶ, - in aliquen τιμωρῶ κάποιον,
 παίρων μέτρα.
 animus, i, ἀ. νοῦς. θυμός, θάρρος,
 ψυχή.
 appōna, ae, θ. ἡ σοδειά τοῦ χρόνου, τά
 τρόφιμα.
 annus, i, ἀ. δ. χρόνος.
 appūus, a, um, ἐπίθ. χρονιάρικος, ἐτή-
 σιος.
 anser, ēris, ἀ. χήνα.
 ante, πρόθ., πρὶν ἀπό, 2. ἐπίρρ., πιό
 μπροστά.
 antea, ἐπίρρ., πιό μπροστά.
 ante - cedo, cessi, cessum, ēre, 3. πη-
 γαίνω μπροστά, προχωρῶ.
 ante - ἔο, ii, -, īre, ἀνώμ.. βαδίζω
 μπροστά, προπορεύομαι, προη-
 γοῦμαι.
 ante - rōpo, posui, positum, ēre, 3.

προτιμῶ, βάζω σε πρώτη μοίρα.
 antēquam, ἐπίρρ. πιό μπροστά, πρὶν.
 anūlus, i, ἀ. δαχτυλίδι.
 auxius, a, um, ἐπίθ., ἀνήσυχος, αὐτός
 πού προκαλεῖ ἀγωνία, ἀγωνιώδης,
 ἀγχώδης.
 aperio, ūj, rtum, īre, 4. ἀνοίγω, φανε-
 ρώνω.
 aperitē, ἐπίρρ. ἀνοιχτά, φανερά, ἀπε-
 ρίφραστα (ξάστερα).
 ap - parēo, ūj, -, ēre, 2. φαίνομαι· ap-
 paret ἀπρόσ., φαίνεται, είναι φα-
 νερό.
 appellatio, ὅνις, θ., προσηγορία, δνο-
 μασία.
 ap - pello, 1. προσαγορεύω, (ἐπ) δνο-
 μάζω, ἀποκαλώ.
 ap - pendō, ndi, nsum, ēre, 3. ζυγίζω.
 (ἐξαρτῶ, προσθέτω).
 ap - pēto, īvi, ītum, ēre, 3. ἐπιθυμῶ,
 ἀγαπῶ ἰδιαιτέρα, ἔχω δρεξη γιά
 κάτι, τρώγω.
 ap - pláudo, si, sum, ēre, 3. ἐπιδοκι-
 μάζω, χειροκροτῶ.
 ap - pōpo, posui, positum, ēre, 3.
 παραθέτω, βάζω μπροστά, (σερ-
 βίζω).
 ap - prehendo, ndi, nsum, ēre, 3. πιάνω
 (συλλαμβάνω).
 ap - propinquo, 1. πλησιάζω.
 aptus, a, um, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.
 apud, πρόθ. μ' αἰτ., κοντά σε κάποιον,
 σε κάτι.
 aqua, ae, θ., νερό.
 ara, ae, θ., βωμός.

arātrum, i, οὐ. ἄροτρο.

arbitriūm, ii, οὐ., κρίση, ad arbitrium
κατά τή γνώμη, αὐθαιρετα.

arbitrōr, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. νο-
μίζω.

arca, ae, θ., κιβώτιο.

arcēo, cūi, —, ēre, 2. ἐμποδίζω.

arcessō, īvi, ītum, ēte, 3. στέλνω καί
φωνάζω, μετακαλῶ.

ardens, ntis, ēpīth. (μετ. τοῦ ardēo)
καυστικός, φλογερός.

ardēo, rsi, rsum, ēre, 2. καίω.

ardor, ðris, ἀ. ζῆλος, ἐπιθυμία.

arma, ðrum, οὐ. πλ., ὅπλα.

armātus, a, um, δπλισμένος, ξνοπλος.

armilla, ae, θ. δραχιόλι.

armo, 1. (ἐξ)οπλίζω.

aro. (τὸ ἀρχ. Ἑλλ. ἀρῶ) δργώνω.

ar - rīpīo, rīpīi, reptum, ēre, 3. ἀρ-
πάζω, συλλαμβάνω.

ars, rtis, θ., τέχνη, τέχνασμα, τρόπος.

arte. ἐπίρρ. (= arcte στενά), βαθιά.

artīfex, fīcis, ἀ. τεχνίτης, ἀρχιτέκτο-
νας.

ārtūs, γεν. ūum, ἀ. πληθ. τά μέλη (τοῦ
σώματος).

arx, arcis, θ. ἀκρόπολη, φρούριο.

as - cendo, ndi, nsum, ēre, 3. ἀνεβαίνω.

a - spernor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. πε-
ριφρονῶ, αἰσθάνομαι περιφρό-
νηση.

assentatiō, ūnis, θ. κολακεύω.

as - sīdo, ēdi, —, ēre, 3. κάθομαι, κάθο-
μαι στήν ἔδρα.

as - surgo, surrexi, surrectum, ēre, 3.

(ἀνα)σηκώνομαι.

asūlum, i, οὐ. ἀσυλο, καταφύγιο.

at, σύνδ. ἀλλά.

atque καί ac, σύνδ. καί.

attentē, ἐπίρρ. προσεκτικά, attentius
ἐπίρρ. συγκρ., πολύ προσεκτικά.

attonītus, a, um, ἐπιθ. (μετ. τοῦ at-
tōno), ἐκπληκτός, ἐμβρόντητος.

at - tōno, ūi, nītum, arē, 1. κατα-
πλήσσω, ἐκπλήσσω, ξαφνιάζω.

auctorītas, ātis, θ. κύρος, αὐθεντία,
γνώμη.

audacia, ae, θ. τόλμη.

audēo, ausus sum, ēre, 2. ἡμιαποθ.
τολμῶ.

audīo, īvi, ītum, īre, 4. ἀκούω.

au - fēro, abstūli, ablātum, aufere,
ἀνώμ. ἀποκομίζω., παίρνω ἀπό.
βγάζω, ἀφαιρῶ, σηκώνω.

au - fūgīo, auſūgi, —, ēre, 3. φεύγω,
δραπετεύω.

augēo, auxi, auctum, ēre, 2. αὐξάνω.

augur, ūris, ἀ. οἰωνοσκόπος.

auguītum, ii, οὐ. μαντεία ἀπό τήν
παρατήρηση πουλιῶν, οἰωνισμός.

augustus, a, um, σεβαστός.

aulaeum, i, καί aulaea, orum, οὐ. αὐ-
λαία, παραπέτασμα.

aurātus, a, um, χρυσωμένος.

aurum, i, οὐ. χρυσός.

auspicīum, i, οὐ. μαντεία, χρησμός,
οἰωνοσκόπημα.

aut, σύνδ. ἢ. aut... aut ἢ... ἢ, καί... καί.

autem, σύνδ. ὅμως.

auxiliūm, ii, οὐ. βοήθεια, ἐπικουρίες.

avaritīa, ae, θ. φιλαργυρία, ἀπληστία.
avārus, a, um, πλεονέκτης, φιλάργυρος.

avello, avelli (καὶ avulsi), avulsum, avellēre, 3. ἀποσπῶ.

aversor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀποστρέφομαι.

a - verto, rti, rsum, ēre, 3. ἀποτρέπω.
avīdus, a, um, ἐπιθυμητικός, ἀπληστός.

avis, is, θ. πτηνό, πουλί.

avuncūlus, i, ἀ. θεῖος (ἀδελφός τῆς μητέρας), maior avunculus, ἀδελφός τῆς γιαγιᾶς.

anus, i, ἀ. παππούς.

B

barba, ae, θ. τά γένεια.

barbārus, a, um, βάρβαρος, ξένος.

bellīcus, a, um, πολεμικός. Ούσ. Bellīcum, i, ούσ. τό πολεμικό (σῆμα).
βλ. classicum.

bellūa, ae, θ. ἀγριοί ζώοι (ἐλέφας κ.τ.δ.)
2) μεταφορ. ὁ ἀγροίκος.

bellum, i, ού. πόλεμος.

bene, ἐπίρρο. καλά.

benefīcium, i, ού. εὐεργεσία, χάρη.

benevolentia, ae, θ. καλή διάθεση,
ἀγάπη (εὐμένεια).

benigne, ἐπίρρο. γενναιόδωρα μέ εὐμένεια, μέ ἀγάπη.

bis, ἐπίρρο. ἀριθμ. (δίς), δύο φορές.

bonus, a, um, καλός, χρηστός, ἀγαθός.

Ούσ. bona, ὅγυμ, ού. τά ἀγαθά, τά πλούτη, ἡ περιουσία (συγκρ. ἐπίθ. meīor, meīus, ὑπερθ. optīmus).

bōs, bōvis, ἀ. καὶ θ. τό βόδι (ἡ ἀγέλαδα).

brachīum, ii, ού. τό χέρι (δέ βραχίονας).

brevi, ἐπίρρο. σύντομα (σέ βραχύ χρόνο).

C

cado, cecīdi, —, ēre, 3. πέφτω, σκοτώνομαι, πεθαίνω.

caedes, is, θ. φόνος, σφαγή.

caedo, caecīdi, caesum, ēre, 3. κόδω, σκοτώνω. virgis caedo μαστιγώνω.

caelum, i, ού. οὐρανός.

caenum, i, ού. βόρδορος, τέλμα, λάσπη.

calceamentum, i, ού. ύποδημα, παπούτσι.

calvitīum, ii, ού. φαλακρότητα.

calvus, a, um, φαλακρός.

Campānus, a, um, Καμπανός, ἀπό τήν Καμπανία.

campester, tris, tre, ἀπό τό πεδίο τοῦ Αρεως.

candidus, a, um, λευκός, ἀσπρος.

capillus, i, ἀ. κόμη, τά μαλλιά.

capīo, cepi, captum, ēre, 3. πιάνω, αἰχμαλωτίζω, κυριεύω.

captīvus, a, um, αἰχμαλωτος.

capto, 1. κυνηγῶ.

caput, ītis, οὐ. κεφάλι.
 carcer, īris, ἀ. φυλακή, εἰρκτή.
 carus, a, ut, ἀγαπητός.
 castellum, i, οὐ. φρούριο.
 castra, ὄrum, οὐ. πληθ. τό στρατόπεδο.
 casus, ūs, ἀ. πτώση, δυστυχία, συμφορά, ἀτύχημα, θάνατος.
 catūlus, i, ἀ. σκύμνος, σκυλάκι, τό μικρό ἐνός ζώου. Ἐδώ λυκόπουλο (τό δρχ. λυκιδεύς).
 cāuda, ae, θ. οὐρά.
 cāusa, ae, θ. αἰτία, πρόφαση, δίκη.
 causam agēre ἔρχομαι σέ ἀντιδικία, μέ κάποιον δικάζομαι (μέ κάποιο). Causā (ἀφαιρ.) + γεν. = γιάχαρη.
 cautus, a, ut, προφυλακτικός, προσεκτικός.
 celer, celēris, celēre, ταχύς, γρήγορος.
 celeritas, ītis, θ. ταχύτητα.
 celeriter ἐπίρρ. γρήγορα, συγκρ. celeritius, γρηγορότερα.
 centum ἀριθμ. ἀπόλ. ἑκατό.
 cerebrum, i, οὐ. ἔγκεφαλος.
 cerno, crevi, crētum, ēre, 3. ἔλεπω, διακρίνω, παρατηρῶ.
 certāmen, īnis, οὐ. ἀγώνας, μάχη.
 certē, ἐπίρρ. δέδαια.
 certus, a, ut, δέδαιος.
 cervix, īcis, θ. αὐχένας (κεφαλή).
 cesso, 1. ἀργοπορῶ, καθυστερῶ, παύω.
 cetēri, ae, a, ἐπίθ. πληθ. ἄλλοι, λοιποί.
 Οὐσ. οἱ ἄλλοι, οἱ ὑπόλοιποι.
 cibus, i, ἀ. τροφή.
 cinis, īris, ἀ. τέφρα, λείψανα.

circā, πρόθ. μ' αἰτ. καὶ ἐπίρρ., γύρω.
 circensis, e, ἵπποδρομιακός, τοῦ ἵπποδρόμου, διλ. ludus.
 circulus, i, ἀ. κύκλος.
 circum - ἄρο, 1. δργώνω. (γύρω γύρω).
 circum - do, dēdi, dātum, ēre, 1. περιτριγυρίζω, περικυκλώνω.
 circum - fundo, fūdi, fūsum, ēre, 3. κυκλώνω. multitudo circumfusa = πλήθος σκορπισμένο γύρω.
 circum - sedēo, sēdi, sessum, ēre, 2. κάθομαι γύρω, πολιωρκῶ.
 circum - sistō, stēti (καὶ σπαν. stīti), -, ēre, 3. καὶ
 circum - sto, stēti, -, stāre, 1. περικυκλώνω, περιστοιχίζω.
 circus, i, ἀ. ἵπποδρομος.
 citerior, īus, γεν. ὅτις, δ κοντινότερος, δ πρός τό μέρος μας, δ μέσα.
 civilis, e, (πολιτικός), ἐμφύλιος.
 civis, is, ἀ. καὶ θ. πολίτης.
 civitas, ītis, θ. πόλη, πολιτεία.
 clādes, is, θ. ἥπτα, συμφορά, καταστροφή.
 clam, ἐπίρρ. κρυφά.
 clamito, 1. (θαμιστ. τοῦ clamo) βάζω φωνή, κραυγάζω.
 clangor, ὅτις, ἥχος, πάταγος, κλαυγή (ἀπό χῆνες, στριγγιά).
 clarus, a, ut, λαμπρός, ἔνδοξος.
 classicum, i, οὐ. δ ἥχος τῆς σάλπιγγας, πολεμικό σάλπισμα, διαταγή (πού δίνεται μέ σάλπισμα).
 classis, is, θ. στόλος.
 cláudo, cláusi, cláusum, ēre, 3. κλείνω.

cláusula, ae, θ. ἡ κατακλείδα, τό τέλος.
 clavus, i, ἀ. καρφί.
 clementer, ἐπίρρημα. ἥπια, μ' ἐπιείκεια.
 clementia, ae, θ. ἐπιείκεια, συμπάθεια.
 cocles, itis, ἀ. δ μονόφθαλμος.
 coepi (καὶ coemptus sum μέλαπαρ. παθητ.), isse, φ. ἐλλειπτικό, ἄρχισα.
 coetus, us, ἀ. συνάθροιση.
 cogito, 1. σκέπτομαι.
 cognatio, ōnis, θ. συγγένεια.
 cognōmen, īnis, οὐ. ἐπώνυμο, ἐπωνυμία.
 cognomēno, 1. ἐπονομάζω.
 co - gnosco, pōni, itum, ēre, 3. μαθαίνω, πληροφοροῦμαι, γνωρίζω.
 cogo, coēgi (πρόφ. co - ēgi), coactum, ēre, 3. συνάγω, ἀθροίζω, 2) ἀναγκάζω.
 co - hībēo, ūi, itum, ēre, 2. ἔχω μέσα, ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω.
 cohors, rtis, θ. κοόρητη (τάγμα).
 collēga, ae, ἀ. συνάρχοντας.
 col - līgo, lēgi, lēctum, ēre, 3. (συλλέγω), μαζεύω.
 col - lōco, 1. τοποθετῶ. filiam ἀποκαθιστῶ (παντρεύω) τήν κόρη.
 col - lōquor, cūtus sum, collōqui, 3. ἀποθ. συνομιλῶ, μιλῶ.
 collum, colli, οὐ. δ τράχηλος, δ λαιμός.
 colo, colūi, cultum, ēre, 3. φροντίζω, περιποιοῦμαι, καλλιεργῶ, τιμῶ, σέβομαι.
 colonia, ae, θ. ἀποικία.
 comes, itis, ἀ. καί θ. δπαδός, ἀκόλου-

θος.
 comītas, ātis, θ. πραότητα, φιλοφροσύνη, εὐγένεια.
 comītīum, ii, οὐ. δ τόπος τῶν ἀρχαιρεσιῶν στήν ἀγορά, ἡ ἐκκλησία, ἀρχαιρεσίες.
 comītor, ātus sum, āpi, 1. ἀποθ. ἀκολουθῶ, συνοδεύω.
 com - mendo, 1. συνιστῶ (κάποιον σέ κάποιον), παραδίδω.
 com - mitto, mīsi, missum, ēre, 3. συνάπτω, ἐμπιστεύομαι, ἀναθέτω, ἀνέχομαι. manībus (δοτ.) alicuius
 comittēre ἀφήνω στά χέρια κάποιου.
 commōdus, a, um, κατάλληλος, ἀνετος.
 com - tōnēo, mōvi, mōtum, ēre, 2. (συγκινῶ. commoveor προκαλούμαι).
 commūnis, e, κοινός.
 com - mūto, 1. κάνω ἀνταλλαγή, μεταβάλλω, ἀλλάζω.
 cōmo, cōmpsi, cōmptum, ēre, 3. καλλωπίζω, χτενίζω.
 compār, pāris, ūsos, δίκαιος, δρθός.
 comparatio, ōnis, θ. προπαρασκευή, προμήθεια, ἐπιζήτηση.
 1. com - pello, 1. προσφωνῶ, ἀποτείνομαι σέ κάποιον.
 2. com - pello, -ūli, pulsum, ēre, 3. ἀναγκάζω.
 com - rēpīo, rēpi, rtum, īre, 4. μαθαίνω (ἔξ ακοῆς).
 com - plēo, ēvi, ētum, ēre, 2. γεμίζω.

complexus, ūs, ἀ. περίπτυξη (ἀγκάλιασμα).

comploratio, ūnis, θ. δλοφυρμός, θρῆνος.

complūres, ἀ. καί θ. complūra, οὐ. (γεν. ium) πολλοί, κάμποσοι.

compos, ūtis, (ἐπίθ. μονοκατάληχτο) αὐτός πού κατέχει κάτι, πού πετυχαίνει κάτι. compos sum votorum ἐπέτυχα τίς εύχές μου, οἱ εύχές ἐκπληρώθηκαν.

com - prehendo, ndi, nsum, ἔτε, 3. συλλαμβάνω.

com - pūto, 1. ἀριθμῶ, ἐκτιμῶ, ὑπολογίζω (λογαριάζω).

con - cēdo, cessi, cessum, ἔτε, 3. ἀπο(ύπο)χωρῶ, παραχωρῶ, ἐπιτρέπω. Ardeam concessit ἀποχώρησε στήν Ἀρδέα.

concelēbro, 1. κάνω κάτι γνωστό, διαφημίζω, ἐγκωμιάζω.

concido, cīdi, —, ἔτε, 3. πέφτω (κάτω), σκοτώνομαι.

concilio, 1. συμφιλιώνω, δένω μέ φιλικούς δεσμούς. — pacem συνάπτω (κάνω) εἰρήνη.

con - clāmo, 1. φωνάζω, κραυγάζω, — victoriam κραυγάζω γιά τή νίκη.

concordia, ae, θ. διμόνοια.

con - cupisco, iivi, (-ii), itum, ἔτε, 3. ἐπιθυμῶ πάρα πολύ.

con - currō, currī, cursum, ἔτε, 3. συρρέω, τρέχω, συμπλέκομαι.

concurrēs, ūs, ἀ. συρροή, συμπλοκή, σύρραξη.

condicīo, ūnis, θ. δρος, συμφωνία. condītor, ūris, ἀ. κτίστης, ίδρυτης, θεμελιωτής.

con - do, dīdi, dītum, ἔτε, 3. κτίζω, ίδρυω.

con - dūco, dūxi, ductum, ἔτε, 3. νοικιάζω, παίρων κάτι μ' ἐνοίκιο.

confectus, a, ūm, ἐπίθ. (μετ. τοῦ conficio), κουρασμένος, ἔξαντλημένος.

con - fēro, tūli, collatum, ferre, 3. (συν)εισφέρω.

confertus, a, ūm, ἐπίθ. (μετ. τοῦ confertio) πυκνός.

con - fīcio, fēci, fectum, ἔτε, 3. ἐπιτελῶ, κατασκευάζω, κουράζω, τελειώνω, περατώνω. dentes conficiunt cibum = τά δόντια κατεργάζονται (μασούν) τήν τροφή.

con - figo, xi, xum, ἔτε, 3. διαπερνῶ, (δια)τρυπῶ.

confirmatus, a, ūm, ἐπίθ. (μετ. τοῦ confirmatio) σκληραγωγημένος, θαρραλέος, βέβαιος.

con - firto, , 1. βεβαιώνω, σταθεροποιῶ, ἐνθαρρύνω.

con - fitēor, fessus sum, tēri, 2. ἀποθ. δμολογῶ.

con - flo, 1. φυσῶ, ἀναρριπίζω. (bellum, invidiam), προκαλῶ (periculum)· aes alienum χρεώνομαι.

con - flūo, ūxi, ἔτε, 3. συρρέω.

con - fodīo, fōdi, fossum, ἔτε, 3. τρυπῶ. διαπερνῶ.

con - fūgio, fūgi, —, ἔτε, 3. καταφεύγω.

con - gēro, gessi, gestum, ἔτε, 3. συγ-

- χομίζω, συσσωρεύω.
con - gredior, gressus sum, grēdi, 3.
 ἀποθ. (cum aliquo) συμπλέκομαι,
 συγκρούομαι.
con - grūo, ūi, —, ēre, 3. συμφωνῶ,
 συμβιβάζομαι.
con - īcio (πρόφ. conjicio), iēci, jectum,
 ēre, 3. φέγχω.
con - iurāti, ὄγυμ, οὐσ. πληθ. οἱ συνω-
 μότες.
coniurātus, a, um, μτχ. ὁ δρκισμένος.
con - iūro (πρόφ. conjūro), 1. δίνω
 κοινό δρκο, συνωμοτῶ.
coniux, (πρόφ. coniux), iūgis, ἀ. καὶ θ.
 σύζυγος.
conor, ātus sum, āpi, 1. ἀποθ. προ-
 σπαθῶ, ἐπιχειρῶ.
con - salūto, 1. χαιρετῶ.
con - scendo, ndi, nsum, ēre, 3. ἀνε-
 βαίνω (ἐπιβιβάζομαι).
con - scribo, psi, ptum, ēre, 3. κατα-
 γράφω (γράφω στόν κατάλογο).
consensus, -ūs, ἀ. συναίνεση, δμοφω-
 νία, δμοφροσύνη, σύμπνοια, δρμο-
 νία αισθημάτων.
consentaneus, a, um, σύμφωνος, ἀνά-
 λογος.
con - sentio, nsi, nsum, īre, 4 συμφωνῶ,
 ἔχω τά ἔδια φρονήματα.
con - sēquor, cūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ.
 (ἐπ)ακολουθῶ.
con - sēgo, rūi, rtum, ēre, 3. συνάπτω,
 συνδέω. — manus συμπλέκομαι, ἔρ-
 χομαι στά χέρια.
con - servo, 1. φυλάγω, διατηρῶ,
- considēro, 1. θεωρῶ.
con - sido, sēdi, sessum, ēre, 3. κάθο-
 μαι.
consilium, ii, οὐ. βουλή, σκοπός,
 σκέψη, γνώμη, σχέδιο.
con - sisto, stīti, —, ēre, 3. στέκομαι.
consobrīnus, i, ἀ. ἐξάδελφος (πρώτος).
con - sōlor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. πα-
 οργορῶ.
conspectus, ūs, ἀ. δψη, θέα.
con - spicīo, spexi, spectum, ēre, 3.
 βλέπω.
conspicūs, a, um, ἀξιόλογος, ἀξιοη-
 μείωτος, ἀξιοπαρατήρητος, περιο-
 πτος.
conspiratīo, ūnis, θ. συνωμοσία.
conspīto, 1. συνωμοτῶ.
constans, ntis, ἐπίθ. (μετ. τοῦ consto)
 σταθερός.
constanter, ἐπίρρ. ἐπίμονα, σταθερά.
constantīa, ae, θ. σταθερότητα, εύστά-
 θεια, ἀποφασιστικότητα.
con - sterno, 1. ξαφνιάζω, ταράζω,
 φοβίζω.
con - stūtio, ūi, ūtum, ēre, 3. ἰδρύω,
 στήνω, ἀποφασίζω (ut...).
constitutum, i, οὐ. vitae, τρόπος ζωῆς,
 ἀγωγή.
con - sto, stīti, —, āre, 1. (συνίσταμαι)
 ἀποτελοῦμαι. mihi consto συμ-
 φωνῶ μέ τόν έαυτό μου. constat
 θεωρεῖται βέβαιο.
consul, ūlis, ἀ. ὁ ὑπατος.
consulāris, e, ὑπατικός, πρώην ὑπα-
 τος.

consulātus, ūs, ἀ. ὑπατεία.
 con - temno, tempsi, temptum, ēre, 3.
 καταφρονῶ, περιφρονῶ.
 contemptor, ōris, ἀ. αὐτός πού κατα-
 φρονεῖ, δ ὑπερόπτης.
 con - tendo, ndi, ntum, ēre, 3. φιλο-
 νικῶ, μαλλώνω.
 contentio, θ. φιλονικία, ἀγώνας, ἀντί-
 σταση.
 conticessco, ticūi, —, ēre, 3. σωπαίνω,
 γίνομαι σιωπηλός (ἀποσιωπῶ).
 continentia, θ. ἐγκράτεια.
 con - tīnēo, tinūi, tentum, ēre, 2. πε-
 ριέχω, περιλαμβάνω.
 con - tingō, tīgi, tactum, ēre, 3. συμ-
 βαίνω.
 continūus, a, um, συνεχής, ἀδιάκοπος.
 contīo, ōnis, θ. ἐκκλησία, (συνά-
 θροισῃ, δμιλία (στήν ἐκκλησία), τό
 βῆμα).
 contra, πρόθ. (μ' αἰτ.) καὶ ἐπίρρ. ἐναν-
 τι, ἀντίθετα, ἀπό τό ἄλλο μέρος.
 contrariūs, a, um ἀντίθετος, ἐναντίος.
 con - tundo, tūdi, tū(n)sum, ēre, 3. κα-
 τασυντρίβω, παραλόνω.
 conubium, ūi, οὐ. ἐπιγαμία, (συμπεθε-
 ριώ), συνοικέσιο.
 con - vēnio, vēni, ventum, īre, 4. συγ-
 κεντρώνομαι (συνέρχομαι), conve-
 nit inter eos, ξγινε συμφωνία με-
 ταξύ τους, συμφώνησαν.
 cohversus βλ. converto.
 con - verto, verti, versum, ēre, 3.
 στρέφω, μεταστρέφω, μετατρέπω,
 in me (αἰτ.) προσελκύω.

convivium, ūi, οὐ. δεῖπνο, συμπόσιο,
 ἐστίαση (τραπέζι).
 copiōse, ἐπίρρ. ἀφθονα, πλούσια.
 coquus (πρόθ. coquus), i, ἀ. μάγειρας.
 cornū, ūs, οὐ. τό κέρας, ή πτέρυγα (τοῦ
 στρατοῦ), τό κέρατο.
 corōna, ae, θ. στεφάνη. sub corona
 vendēre ἀποκηρύττω (πουλῶ σὲ
 δημοπρασία αἰχμάλωτο).
 corōno, 1. στεφανώνω.
 corpus, ōris, οὐ. σῶμα.
 cor - rīpō, rīpi, reptum, ēre, 3. ἀρ-
 πάζω, προσβάλλω.
 cor - rumpo, rupi, rūptum, ēre, 3.
 φθείρω, καταστρέφω.
 crēdo, dīdi, dītum, ēre, 3. πιστεύω, ἔχω
 πεποίθηση.
 cremo, 1. καίω.
 creo, 1. δνομάζω, (ἀναγορεύω, κάνω)
 ἐκλέγω.
 cresco, crēvi, crētum, ēre, 3. αὐξάνω,
 αὐξάνομαι.
 crīmen, ūis, οὐ. ἔγκλημα, κατηγορία.
 crīnis, is, ἀ. μαλλιά, τρίχες.
 cruciātus, ūs, ἀ. βασανιστήριο, σωμα-
 τική τιμωρία.
 crudēlis, e, σκληρός, ώμός.
 crudelitas, ātis, θ. σκληρότητα, ώμό-
 τητα, βάρδαρη πράξη.
 ctiog, ōris, ἀ. αἴμα (πού τρέχει ἀπό τό
 τραῦμα).
 crūs, crūris, οὐ. κνήμη.
 cubicūlum, i, οὐ. ὑπνοδωμάτιο, κοιτώ-
 νας, θάλαμος.
 cūbo, cubūi, cubītum, āre, 1. κείτομαι,

είμαι πλαγιασμένος.
 cūiās (πρόφ. cujas), ātis, ἐπίθ. ἀπό^τ
 ποιό μέρος.
 culcīta, ae, θ. στρῶμα.
 culpa, ae, θ. αἰτία, σφάλμα (culpa mea,
 ἔξαιτίας μου).
 cultus, ūs, ἀ. διάκοσμος, διακόσμηση.
 cum, πρόθ. μέ ἀφαιρ. μέ μαζί μέ.
 cum, σύνδ. μέ δριστ. καί ὑποτ. ἀφοῦ,
 δταν, ἐπειδή. cum... tum καί... καί.
 cunctatio, ūnis, θ. ἀναβλητικότητα,
 καθυστέρηση.
 cunctor, ātus sum, āti, 1. ἀργοπορῶ,
 ἀναβάλλω (μέλλω) cunctantor δ
 ἀναβλητικός, (δ μελλητής).
 cupidē, ἐπίρρ. μέ πόθο.
 cupiditas, ātis, θ. ἐπιθυμία.
 cupidus, a, um, αὐτός πού ἐπιθυμεῖ.
 cuprīo, iñi (-ii), itum, ēre, 3, ἐπιθυμῶ.
 cūr, ἐπίρρ. γιατί.
 cura, ae, θ. φροντίδα, ἐπιμέλεια.
 curia, ae, θ. δ τόπος πού συνεδριάζει ή
 δουλή (= δουλευτήριο).
 curro, 1. φροντίζω.
 cursus ūs, ἀ. ἄρμα (θριάμβου).
 cursus, ūs, ἀ. πορεία, τροχιά.
 custodīa, ae, θ. φρουρά, φυλακή, φύ-
 λακες (ἡ κουστωδία τοῦ Εὐαγγε-
 λίου).

D

damno, 1. (κατα)δικάζω.
 de, πρόθ. μέ ἀφαιρ. ἀπό.

debēo, būi, bītum, ēre, 2. δφείλω,
 χρεωστῶ.
 debilito, 1. ἔξαντλῶ.
 de - cēdo, cessi, ccessum, ēre, 3. ἀπο-
 χωρῶ, πεθαίνω.
 December, bris, ἀ. δ Δεκέμβριος.
 de - cerno, crēvi, crētum, ēre, 3. ἀπο-
 φασίζω, ψηφίζω.
 decet, decūit, ēre, 2. ἀπρόσ. πρέπει.
 decimus, a, um, δέκατος.
 de - cīpīo, cēpi, ceptum, ēre, 3. ἀπατῶ.
 de - clāro, 1. δηλώνω, φανερώνω.
 de - crētum, i, ού. ψήφισμα, ἀπόφαση
 (δνζ.: δέκρετον).
 decus, δris, ού. κόσμημα, στολίδι. de-
 cōra πληθ. τιμές, ἀξιώματα.
 de - do, dedīdi, dedītum, ēre, 3. me -
 παραδίνομαι.
 de - dūco, xi, ctum, ēre, 3. κατεβάζω,
 ἀποσύρω, μεταφέρω, δδηγῶ, συνο-
 δεύω, προπέμπω.
 de - fendo, ndi, nsum, ēre, 3. ὑπερα-
 σπίζω.
 de - fēro, tūli, lātum, ferre, 3. ἀνα-
 φέρω, φέρων.
 de - fīcio, fēci, fectum, ēre, 3. ἀπο-
 στατῶ, ἔξασθενῶ (ἀδυνατίζω).
 de - formītas, ātis, θ. ἀσχήμια.
 de - icīo (πρόφ. dejicīo), iēci, iectum,
 ēre, 3. οίχων κάτω, κρημνίζω. -en-
 sem κατεβάζω τό σπαθί.
 dein καί deinde, ἐπίρρ. ἐπειτα.
 deinceps, ἐπίρρ. στό ἔξῆς, ἐπειτα.
 deinde, ἐπίρρ. ἐπειτα.
 de - lecto, 1. εὐχαριστῶ.

- de - libēto, 1. σκέπτομαι, συσκέπτομαι, (ρωτῶ νά μάθω, ἀποφασίζω).
 deliciae, ārum, θ. πληθ. χλιδή, ήδυπάθεια, ήδονή.
 de - litesco, litūi, —, ēre, 3 κρύβομαι.
 de - mīgro, 1. ἀλλάζω κατοικία, μετοικώ.
 de - mitto, mīsi, missum, ēre, 3. κατεβάζω, στέλνω, — me ταπεινώνομαι.
 demum, ἐπίρρ., τέλος.
 dens, dentis, ἀ. δόντι.
 de - nūdo, 1 (ἀπο)γυμνώνω.
 de - oscūlor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. φιλῶ, καταφιλῶ.
 de - pōno, posūi, posítum, ēre, 3. ἀποθέτω, καταθέτω, παύω, ἀποθηκέων, θέτω καταγῆς.
 de - prēcor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. παρακαλῶ (νά μή γίνει κάτι) λιχετεύω, παρακαλῶ.
 de - scendo, ndi, nsum, ēre, 3 κατεβαίνω.
 de - scisco, scīvi, scitum, ēre, 3. ab aliquo ἀποσχίζομαι ἀπό κάποιον, ἔγκαταλείπω τό κόρμα κάποιου.
 de - scībo, psi, ptum, ēre, 3. ἀντιγράφω, διαγράφω (κάνω διαγραμμα), χαράζω.
 de - sēro, rui, rtum, ēre, 3. ἔγκαταλείπω, ἀφήνω ἔρημο.
 desiderium, ii, οὐ. πόθος.
 de - siīo, silui, —, īre, 4. πηδῶ κάτω, κατεβαίνω.
 de - sisto, stīti, stītum, sistēre, 3. παύω, ἔγκαταλείπω.
 de - spondēo, spondi, sponsum, ēre 2. μνηστεύω, ἀρραβωνιάζω (μετ. de-sponsus μνηστευμένος).
 de - sum, fūi, esse, είμαι ἀπών, λείπω.
 de - sūmo, mpsī, mptum, ēre, 3. παίρνω, mihi. ἐκλέγω γιά τόν έαυτό μου, ἀναλαμβάνω.
 de - tēgo, xi, ctum, ēre, 3. ἀποστεγάζω, ἀποκαλύπτω.
 de - terrēo, ūi, ūtum, ēre, 2. φοβίζω, ἀποτρέπω (ἐμποδίζω).
 de - testor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀποδοκιμάζω, ἀποτροπιάζομαι, καταριέμαι.
 de - trāho, xi, ctum, ēre, 3. ἀποσπῶ, ἀφαιρῶ.
 de - trecto, 1. δέ δέχομαι, ἀρνοῦμαι.
 de - trimentum, i, οὐ. ζημία, βλάβη.
 de - turbo, 1. φίγω κάτω, καταχρημνίζω.
 deus, i, ἀ. θεός.
 de - verto, rti, rsum, ēre, 3. ἀποτρέπω κάτι, βγαίνω ἀπό τό δρόμο μου, βρίσκω κατάλυμα.
 de - vinco, vici, victum, ēre, 3. κατανικῶ, καταδαμάζω.
 de - vōnēo, vōni, vōtum, ēre, 2. ἀφιερώνω, — me ἀφιερώνομαι.
 dextra, ae, θ. (ενν. manus), τό δεξιό (χέρι).
 diadēma, ātis, οὐ. διάδημα (βασιλικό).
 dico, xi, ctum, ēre, 3. λέγω, δνομάζω, διωρίζω, ἀγορεύω.
 dictātor, òris, ἀ. δικτάτορας, dictatūra, ae, θ. δικτατορία.

- dictito, 1. λέγω συχνά, ἐπαναλαμβάνω.
 dictum, i, οὐ. λόγος, λέξη.
 dies, ēi, ἀ. (καὶ θ.) ἡμέρα.
 difficultis, e, δύσκολος, δαρύς.
 difficultas, ātis, θ. δυσκολία, μεγάλη
 ἀκρίβεια. — apponae ἀκρίβεια
 τροφίμων.
 dignitas, ātis, θ. ἀξιώμα.
 dignus, a, um, ἀξιος.
 diligentia, ae, θ. ἐπιμέλεια.
 di - ligo, lēxi, lēctum, ēre, 3. ἀγαπῶ.
 di - mīco, 1. μάχομαι, ἀγωνίζομαι,
 παλεύω.
 di - mitto, mīsi, missum, ēre, 3. στέλνω
 (σε διάφορα μέρη), διαλύω.
 di - rīpīo, ripūi, reptum, ēre, 3. διαρ-
 πάζω.
 di - rūo, rūi, rūtum, ēre, 3. κατα-
 βάλλω, κατασκάδω, ἀφανίζω.
 dis - cēdo, cēssi, cessum, ēre, 3. χωρί-
 ζομαι, ἀποχωρῶ.
 discipīna, ae, θ. πειθαρχία, πληθ. τά
 μαθήματα, ἐπιστῆμες (πρακτικές
 καὶ φιλοσοφικές).
 discipūlus, i, ἀ. συμμαθητής.
 disco, didīci, —, ēre, 3. μαθαίνω.
 discordia, ae, θ. διχόνοια.
 discordo, 1. ab aliquo, διαφωνῶ μέ
 κάποιον, στασιάζω ἐναντίον κά-
 ποιου.
 discriminē, īnis, οὐ. κίνδυνος.
 dis - curro, currī, (ἢ cucurri) cursum,
 ēre, 3. τρέχω ἐδῶ κι ἔκει.
 dissertus, a, um, ἐπίθ. (κυρίως μετ. τοῦ
 dissēro), εὐγλωττος, μ' εὐφράδεια.
 dis - pōno, posūi, posītum, ēre. 3. δια-
 θέτω.
 dis - pūto, 1. ἐξετάζω, μιλῶ, συζητῶ.
 dispūtant inter se συζητοῦν μεταξύ
 τους (ἀναρωτιοῦνται).
 dissensio, ònis, θ. διαφωνία, διχόνοια,
 διχογνωμία.
 dis - sēgo, rūi, rtum, ēre, 3. πραγμα-
 τεύομαι (ἔνα θέμα), συζητῶ, κάτι
 μέ κάποιον.
 dissimiliis, e, ἀνόμοιος.
 dis - simūlo, 1. προσποιοῦμαι (ὅτι δέν
 ἔχω αὐτό πού ᔁχω), αρύθω.
 dis - sīpo, 1. διασκορπίζω, διασπείρω,
 διασπαθίζω, διασπῶ.
 dis - suadēo, suāsi, suāsum, ēre, 2. ἀπο-
 τρέπω, ἐμποδίζω, δέν ἀφήνω, ἀπο-
 δοκμάζω.
 dis - tribūo, ūi, ūtum, ēre, 3. διανέμω,
 μοιράζω.
 dis - turbo, 1. ταράζω, καταστρέφω.
 diu, ἐπίρρ. γιά πολύ καιρό, συγκρ.
 diutius, ὑπερθ. diutissimē.
 diuturnitas, ātis, θ. μακροχρονιότητα,
 μεγάλη διάρκεια.
 diuturnus, a, um, μακροχρόνιος, διαφ-
 κής.
 diversus, a, um, διάφορος, διαφορετι-
 κός, ἀντίθετος.
 divido, vīsi, vīsum, ēre, 3. διαιρῶ.
 divinitus, ἐπίρρ. ἐκ θεῶν.
 divitiae, ārum, θ. πληθ. πλοῦτος.
 do, dēdi, dātum, dāre, 1. δίνω, salūtein
 alicui χαιρετῶ κάποιον.
 docēo, ūi, ctum, ēre, 2. διδάσκω.

- doctor, ὁρις, ἀ. δάσκαλος.
 doctrina, αε, θ.. διδασκαλία, ἀγωγή,
 παιδευση, μάθηση.
 doctus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ doceo)
 μορφωμένος.
 dolēo, λύi, —, ἔτε, 2. λυποῦμαι, πονῶ.
 dolor, ὁρις, ἀ. λύπη, πόνος.
 dolōse, ἐπίρρη. δόλια.
 domī, ἐπίρρη. 1) στήν πατρίδα. domi
 militiaeque (= in pace et in bello)
 στήν εἰρήνη καὶ στὸν πόλεμο. 2)
 στὸ σπίτι.
 domum, ἐπίρρη. στήν πατρίδα, στὸ
 σπίτι.
 dominatio, ὅνις, θ. κυριαρχία.
 dominus, i, ἀ. κύριος, κυρίαρχος.
 domo, ūi, ītum, īre, 1. δαμάζω.
 domus, ūs, θ. σπίτι. ὅλ. domi καὶ
 domum.
 donec, σύνδ. ώστον.
 dōno, 1. κάνω δώρῳ.
 donum, i, οὐ. δῶρο.
 dōrmio, īvi, ītum, īre, 4. κοιμοῦμαι.
 dōs, dōtis, θ. προίκα.
 dotālis, e, προικώος, γαμήλιος.
 dubito, 1. ἀμφιθάλλω. non dubito quin
 (καὶ ὑποτ.), πιστεύω δτι... καθαρά
 γνωρίζω δτι..., γνωρίζω ἔκεκάθαρα
 δτι...
 dubium, ūi, οὐδ. ἀμφιβολία non
 dubium est quin (καὶ ὑποτ.) δέν
 ὑπάρχει ἀμφιβολία, εἶναι φανερό
 (βέβαιο) δτι.
 dūco, xi, ctum, ἔτε, 3. δδηγῶ, νομίζω,
 χρίνω. duco vitam περνῶ τῇ ζωῇ.
- dum, σύνδ. δταν, ἐνῶ, ώστον.
 duo, ae, o, δύο.
 duodēcim, δώδεκα.
 durus, a, um, σκληρός.
 dux, cis, ἀ. ἡγεμόνας, ἀρχηγός, στρα-
 τηγός.

E

- ē, πρόθ. ὅλ. ex.
 ebur, ὁρις, οὐ. ἐλεφαντόδοντο.
 eburnēus, a, um, ἀπό ἐλεφαντόδοντο.
 ecquis, ecquid (ἡ γεν. λείπει) ποιός, ἀ,
 ὅ; ποιός λοιπόν;
 e-dico, xi, ctum, ἔτε, 3. κηρύττω,
 παραγγέλλω, διατάξω. edīco ne
 διατάξω νά μήν, ἀπαγορεύω νά.
 edictum, i, οὐ. διάταγμα.
 edītus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ 2. edo)
 ύψηλός.
 1. ēdo, ēdi, ēsum, ἔτε, 3. τρώγω.
 2. e do (ex - 1), edīdi, edītum, ἔτε, 3.
 ἐκδίδω, βγάζω, γεννῶ (κάνω ν'
 ἀκούσει κάποιος).
 educatiō, ὅνις, θ. ἀνατροφή, ἀγωγή.
 educātor, ὁρις. ἀ. παιδαγωγός.
 1. e - dūco. 1. ἀνατρέφω.
 2. e - dūco, xi, ctum, ἔτε, 3. βγάζω ἔξω,
 δδηγῶ ἔξω.
 ef - fero, extūli, elātum, efferre, 3. κη-
 δεύω.
 ef - ficiō, fēci, fectum, ἔτε, 3. προκαλῶ,
 δημιουργῶ, καθιστῶ.
 ef - fundo, fūdi, fūsum, ἔτε, 3. χύνω

aerarium ἀδειάζω τό ταμεῖο (δια-
σπαθίζω τό δημόσιο χρῆμα). ef-
fundor πλημμυρῶ, ἔχειλίζω.
egēnus, a, um, αὐτός πού ἔχει ἀνάγκη,
δ ἀπορος.
ego, γεν. meī, δοτ. mihi ἡ ἀντων. ἐγώ.
egregius, a, um, ἔξαιρετος, ἔξοχος.
e - languesco, langui, °, ἔτε, 3. ἀπομα-
ραίνομαι, χαλαρώνομαι, (πέφτω).
eleganter, ἐπίρρ. κομψά, συγκρ. ele-
gantius, κομψότερα, καλύτερα,
διακριτικότερα.
elegantia, ae, θ. χάρη, κομψότητα.
elegantius, ἐπίρρ. 6λ. eleganter.
elephantus, i, ἀ. ἐλέφαντας.
eloquentia, ae, θ. εὐφράδεια, εὐγλωτ-
τία.
eminēo, ūi, -, ἔτε, 2. προέχω, ἔξέχω.
e - mitto, mīsi, mīssum, ἔτε, 3. ἀφήνω,
ἔξαπολώ, ρίχω, βγάζω (φωνή),
κάνω κάποιον ἀπελεύθερο, ἀπαλ-
λάσσω.
ēmo, ēmi, emptum, ἔτε, 3. ἀγοράζω.
eu, ἐπίρρ. 1δού, νά.
enim, σύνδ. ἐπειδή.
e - nīteō, ūi, -, ἔτε, 2. βγάζω ἀναλαμ-
πές, διαπρέπω, διακρίνομαι.
e - nitesco, tūi, -, ἔτε, 3. 6λ. enitēo.
ensis, is, ἀ. ἔιφος.
1. eo, ἀφαιρ. ἐν. τῆς ἀντων. is καὶ id.
2. eo, ἐπίρρ. αὐτοῦ, ἐκεῖ, σ' αὐτό (τό
μέρος), 2) σέ τέτοιο σημεῖο 3) τόσο.
3. eo, (ivi καὶ) ii, itum, ἔτε, πορεύομαι,
βαδίζω, πηγαίνω.
epigramma, ἄτις, oū. ἐπίγραμμα, μικρό

ποίημα.
epūlae, ārum, θ. τραπέζι, εύωχία,
ἐστίαση, οἱ ἀπολαύσεις.
epūlor, ātu sum, āri, 1. εύωχοῦμαι, κά-
θομαι σέ τραπέζι.
equester (σπάν. equestris), tris, tre,
ἐπίθ. ἵππικός.
equitātus, ūs, ἀ. ἵππικό, ἵππεας, ἵπ-
πευση.
equito, 1. ἵππεύω.
equus (πρόφ. eqvus), i, ἀ. ἀλογο.
erga πρόθ. μ' αἰτ. πρός.
ergo, σύνδ. ἀρα, γι' αὐτό.
e - ripio, eripūi, ereptum, ἔτε, 3. ἀρ-
πάζω (ἀναρπάζω).
e - rūdīo, īvi, ītum, īre, 4. ἐκπαιδεύω,
μορφώνω.
e - rupto, rūpi, ruptum, ἔτε, 3. προ-
καλῶ (καὶ παθαίνω) ἔκρηξη, ἔσ-
πω.
e - rūo, erūi, erūtum, ἔτε, 3, κάνω ἐ-
ξόρυξη, ἔιθάδω, (ἀνακαλύπτω,
κατεδαφίζω).
esse, 6λ. sum.
et, σύνδ. καὶ.
etiam, σύνδ. ἀκόμη.
etiamsi (καὶ etiam si) σύνδ. κι ἀν
ἀκόμη.
etsi, σύνδ. ἀν καὶ.
e - vādo, evāsi, evāsum, ἔτε, 3. βγαίνω,
(μοῦ περνᾶ ἡ ἀρρώστια, ἀνεβαίνω,
γίνομαι, ἔεφεύγω).
e - vēnīo, evēni, eventum, īre, 4. ἀπο-
βαίνω, συμβαίνω.
e - ventus, ūs, ἀ. ἔκβαση.

- e - verto, rti, rsum, ēre, 3. ἀνατρέπω,
καταστρέφω, κατεδαφίζω.
- ex, πρόθ. ἀπό.
- ex - acerbo, 1. πικραίνω (δλότελα)
καταπικραίνω.
- ex - actor, ὄτις, ἀ. ἐκτελεστής.
- ex - anīmis, e, νεκρός (χωρίς ψυχή).
- ex - ardesco, rsi, rsum, ēre, 3. ἀνάβω,
ἐξάπτω, καίω, παθαίνω ἔκρηξη.
- ex - celsus, a, um, ἐπίθ. (μετ. excello),
ὑψηλός.
- ex - cīdium, ii, οὐ. καταστροφή,
κατάρρευση.
- ex - cīo, cīvi (καί ii), cītum, īre, 4. ἀνα-
κινώ, σηκώνω κάποιον (κάνω νά
σηκωθεῖ), ἔξεγείω.
- ex - cīpīo, cēpi, ceptum, ēre, 3. δέχο-
μαι, διαδέχομαι, ἀκούω.
- ex - cīto, 1. ἐρεθίζω, παρορμῶ.
- ex - clāmo, 1. βγάζω κραυγή.
- ex - cōlō, colūi, cultum, ēre, 3. φιλοτε-
χνῶ κάτι, ἔξημερώνω, ἔξωραίζω.
- ex - cusatīo, ūnis, θ. δικαιολογία, ἀπο-
λογία.
- ex - cūso, 1. ἀπολογοῦμαι.
- ex - cūtīo, cūssi, cussum, ēre, 3. τινάζω,
νικῶ, κάνω κάποιον νά πέσει.
exemplum, i, οὐ. παράδειγμα.
- exemptus, bl. exīmo.
- ex - ēo, exīxi, exītum, īre 4. βγαίνω ἔξω.
- exercēo, cūi, cītum, ēre, 2. ἀσκῶ, γυ-
μνάζω.
- exercitatiō, ūnis, θ. ἀσκηση.
- exercītus, ūs, ἀ. στρατός, στράτευμα.
- ex - hībēo, būi, bītum, ēre, 2. κάνω
- ἐπίδειξη, (παρουσιάζω τόν ἑαυτό
μου), παρέχω.
- ex - īgo, exēgi, exactum, ēre, 3. περνῶ
τή ζωή μου, (διάγω).
- exigūus, a, um, λίγος, μικρός.
- eximīus, ἔξαιρετος.
- exīmo, exēmi, exemptum, ēre, 3.
ἐξαιρῶ, ἀφαιρῶ.
- existīmo, 1. νομίζω.
- exītus, ūs, ἀ. ἔξοδος (ἀπό τή ζωή) τέ-
λος.
- exordīum, ii, οὐ. ἀρχή, προέλευση.
- exorīor, exortus sum, īri, 4. ἀποθ. ση-
κώνομαι, ξεσπῶ, (παθαίνω ἔ-
κρηξη).
- ex - pello, pūli, pulsum, ēre, 3. διώχω,
βγάζω.
- expergiscor, experrectus sum, expergi-
sci, 3. ἀποθ. ξυπνῶ.
- ex - perīor, expertus sum, īri, 4, δοκι-
μάζω.
- ex - pēto, īvi, ītum, ēre, 3. ζητῶ (μ'
ἐπιμονή).
- ex - pōno, posui, posítum, ēre, 3. ἐκ-
θέτω, διηγοῦμαι.
- expositīo, ūnis, θ. ἔκθεση.
- ex - pugno, 1. νικῶ (στή μάχη) κυ-
ριεύω (μέ πολιορκία).
- ex - quīro, quisivi, quisitum ēre, 3.
ἀναζητῶ, ἔξετάζω, ρωτῶ (νά
μάθω).
- ex - sēctor, ātus, sum, āri, 1. ἀποθ.
καταριέμαι.
- ex - sequiae, ārum, θ. πληθ. κηδεία,
ἔκφροδά.

exsiliūm, ū, oū. ἔξορία.

ex - solvo, solvi, solūtum, ēre, 3. ἔξ-
πληρώνω, ἐλευθερώνω.

ex - specto, 1. περιμένω, προσδοκῶ,
ἔλπίζω νά.

ex - spīro, 1. ἔκπνέω, ἔψυχω, (πε-
θαίνω).

ex - stinguo, pxi, nctum, ēre, 3. σῦρνω
κάτι. extinguoσ σύρνω (= σύρνο-
μαι), πεθαίνω.

ex - sto, -, -, āre, 1. ὑπάρχω.

ex - strūo, xi, ctum, ēre, 3. κατα-
σκευάζω.

ex - templo, ἐπίρρο. εὐθύς, ἀμέσως.

ex - terrēo, ūi, ūtum, ēre, 2. ξαφνιάζω,
φοβίζω.

extērus, a, um, δ ἔξω, δ ἔνος.

extra, ἐπίρρο. καὶ πρόθ. μ' αἰτ. ἔξω
(ἀπό).

ex - trāho, xi, ctum, ēre, 3. σέρνω
(βγάζω) ἔξω.

extrēmus, a, um, δ ἔσχατος, δ τελευ-
ταῖος.

exūo, ūi, ūtum, ēre, 3. ξεντύνομαι,
βγάζω (τή φαρέτρα), τραῦω (τό ξι-
φος). — patrem ἀποθέτω τήν ίδιο-
τητα τοῦ πατέρα (καταπνίγω τά
πατρικά αισθήματα).

F

fabūla, ae, θ. μύθος.

facetiae, arum, θ. πληθ. ἀστεῖα, εὐ-
φυολογήματα.

facētus, a, um, εὐτράπελος, ἀστεῖος.
facīlis, e, εύκολος, facile, ἐπίρρο. εύ-
κολα.

facīnus, ὄris, oū. ἔργο (καλό ή κακό),
κακούργημα.

facīo, fēci, factum, ēre, 3. κάνω, ἀνα-
γορεύω, facio aliquem tanti ἐκτιμῶ
κάποιον πολύ.

factus, a, um (μετ. τοῦ fio), κατα-
σκευασμένος.

facultas, ātis, θ. εὐκατόρια, εύκολία, δε-
ξιότητα, χάρισμα.

facundus, a, um, εὐφραδής, εὐγλωττος.

fama, ae, θ. φήμη.

fames, is, θ. πείνα.

famīlia, ae, θ. οἰκογένεια, τά πρόσωπα
τοῦ σπιτιοῦ (οἰκέτες), σπίτι.

familiāritas, ātis, θ. οἰκειότητα, φιλία.

fascis, is, ἀ. οραδόι, πληθ. fasces δέσμη
ἀπό οραδοιά, τά οραδοιά (τῶν licto-
res).

fatīgo, 1. κουράζω, καταπονῶ.

fatisco, ēre, 3. κουράζομαι, καταπο-
νοῦμαι, βασανίζομαι, ἀπαυδῶ.

fatum, i, oū. πεπρωμένο, μοίρα.

favēo, fāvi, -, ēre, 2. εύνοω, δείχνω εὔ-
νοια.

favor, ὄris, ἀ. εύνοια.

fax, cis, θ. δάδα.

felicitas, ātis, θ. εὐτυχία.

felix, ūcis, εὐτυχισμένος.

femīna, ae, θ. γυναίκα.

fere, ἐπίρρο. σχεδόν.

ferio, -, -, īre, 4. χτυπῶ.

fēro, tūli, lātum, ferre, 3. ἀνώμ. φέρω,

ύπομένω, προτείνω (νόμο), fero
fructus ex aliqua re ἀποκομίζω
(ἀφέλεια), aegre fero δέχομαι βα-
ριά, (δυσανασχετῶ), moleste fero
λυποῦμαι ύπερθολικά, fertur λένε
(λέγεται).

ferox, ὁσις, ἄγριος, ὡμός, περήφανος,
ἄγρωχος, πολεμικός.

ferreus, a, um, σιδερένιος, ἀπό σίδερο.
ferrum, i, οὐ. σίδηρος, τά δπλα, τό ξί-
φος.

fessus, a, um, ἐπίθ. κατακουρασμένος,
καταπονημένος.

festino, 1. διάζομαι, (τρέχω).

festus, a, um, ἑορταστικός.

ficus, ūs ή i, θ. συκιά, σύκο.

fideliter, ἐπίρρ. πιστός.

fides, ēi, θ. πίστη, ἡ καλή πίστη, τιμή.

filia, ae, θ. ἡ κόρη, ἡ θυγατέρα.

filius, ī, ἀ. ὁ γιός.

finis, is, ἀ. τέρομα, τέλος, δριο· πληθ.
ὅρια χώρας, χώρα.

finitimus, a, um. γείτονας, γειτονικός
(δμορος).

fio, factus sum, fiēti, 3. γίνομαι.

flagito, 1. ἀπαιτῶ μ' ἐπιμονή, ἐπιζητῶ.

flecto, xi, ctum, ēte, 3. λυγίζω, ἀλλάζω
(μεταστρέψω) τή γνώμη.

flēo, ēvi, ētum, ēre, 2. θρηνῶ, κλαίω.

florēo, ūi, —, ēre, 2. ἀνθῶ, ἀκμάζω.

fluctus, ūs, ἀ. κύμα.

flumen, īnis, οὐ. ποταμός, (ροή),
ρεῦμα.

fluvius, ii, ἀ. ποταμός, ρεῦμα.

focūlus, ī, ἀ. ἔστια (τζάκι), φωτιά,

πύραυνο, ἐσχάρα.
foedus, ēris, οὐ. συνθήκη, συμφωνία.
folliculus, i, ἀ. ὁ θύλακος, ἀσκί, ἀ-
σκί φουσκωμένο πού ἔπαιξαν
(μπάλλα).

forās, ἐπίρρ. ξέω.

fore, ἀπαρέμφ. μέλλ. τοῦ ἀνώμ. sum.

foret, ὑποτ. παρτ. = esset, τοῦ sum.

fores, īum, θ. πληθ. ἡ πόρτα, ἡ θύρα.

forma, ae, θ. μορφή, δμορφιά, σχῆμα
(γεωμετρικό).

fortasse, fortassis, ἐπίρρ. ίσως.

forte, ἐπίρρ. κατατύχη, τυχαῖα.

fortis, e, ἀνδρεῖος, γενναῖος, δυνατός.

fortissimē (ύπερθ. τοῦ fortiter) ἐπίρρ.
γενναιότατα.

fortiter, ἐπίρρ. γενναια, δυνατά.

fortuna, ae, θ. ἡ τύχη, πληθ. τά ἀγαθά.

forum, i, οὐ. ἡ ἀγορά.

frango, frēgi, fractum, ēre, 3. σπάζω.

frater, fratris, ἀ. ἀδελφός.

frequens, ntis, ἐπίθ. συχνός, ἀθρόος.

fretus, a, um, (μέ θάρρος, πιστεύον-
τας), αύτός πού ἔχει ἐμπιστοσύνη.

fructus, ūs, ἀ. καρπός, ὠφέλεια.

frumentatiūs, a, um, τοῦ σιταριοῦ, lex
frumentaria δ νόμος γιά τό σιτάρι.

frumentum, i, οὐ. σιτάρι.

frustrā, ἐπίρρ. μάταια.

fuga, ae, θ. φυγή.

fugio, fūgi, —, ēre, 3. φεύγω, κατα-
φεύγω.

fūgo, 1. τρέπω·σέ φυγή.

fulgēo, lsi, —, ēre, 2. ἀστράφτω, λάμπω.

fumo, 1. καπνίζω.

fundo, fūdi, fūsum, ēre, 3. χύνω, σκορ-
πίζω, ρίχνω κάτω, νικῶ.

fundus, i. ἀ. χωράφι, κτῆμα.

funēbris, e, νεκρικός.

fungor, functus sum, fungi, 3. ἀποθ.
ἐπιτελῶ, ἐκτελῶ.

furor, ōris, ἀ. μανία, φλογερό πάθος.

G

galēa, ae, θ. κράνος, περικεφαλαία.

gaudium, ii, οὐ. χαρά, ἀγαλλίαση.

gaza, ae, θ. (λ. περσική) γάζα, (γαζο-
φυλάκιο), οἱ θησαυροί (τῶν Μα-
κεδόνων βασιλέων, χρήματα, κο-
σμήματα κ.τ.δ.).

gemīnus, a, um, διπλός, διπρόσωπος,
δίδυμος.

gener, ēpi, ἀ. γαμπρός.

gens, ntis, θ. γένος, γενιά, φυλή, λαός,
ἔθνος.

genū, ūs, οὐ. γόνατο.

genus, ēris, οὐ. γένος, γενιά.

gēro, gessi, gestum, ēre, 3. φέρω,
φορῶ. se gerēre συμπεριφέρομαι.
prae se gerēre προθάλλομαι, κάνω
ἐπίδειξη.

gladius, ii, ἀ. ξίφος.

gloriā, ae, θ. δόξα.

glorior, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. καυχιέ-
μαι, ὑπερηφανεύομαι.

gloriōsus, a, um, ἔνδοξος.

graphiūm, ii, οὐ. μολύβι (γραφίδα).

gratiā, ae, θ. χάρη, συμφιλίωση, εύ-

νοια. alicuius gratia γιά χάρη κά-
ποιου. gratias agere εὐχαριστώ.

gratūlor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. συγ-
χαίρω.

gratus, a, um, εὐχάριστος.

gravis, e, βαρύς, σοβαρός, συγκρ. -iορ,
οὐ. -ius (γεν. iōris) ὑπερθ. gravis-
simus.

gravitas, ātis, θ. βαρύτητα, σοβαρό-
τητα.

graviter, ἐπίρρο. βαριά, τραχιά, σο-
βαρά.

gremiūm, ii, οὐ. κόρφος, γόνατα
μεταφρ. ἐπίβλεψη, ἐπιμέλεια.

grex, gregis, ἀ. ἀγέλη, πλῆθος.

H

habēo, būi, bītum, ēre, 2. ἔχω.

habēor, θεωροῦμαι, νομίζομαι, γίνο-
μαι.

habitatīo, ūnis, θ. διαμονή, κατοικία.

habīto, 1. κατοικῶ.

hamus, i, ἀ. ἄγκιστρο (τοῦ ψαρᾶ).

haud, ἐπίρρο. δχι.

herī, ἐπίρρο. χτές.

hic, haec, hoc, αὐτός (γεν. ἐν. huius,
δοτ. huic).

hiems, ēmis, θ. χειμώνας.

hilaritas, ātis, θ. διασκέδαση.

hinc, ἐπίρρο. ἀπό δῶ, hinc - hinc, ἀπό τό
ἔνα μέρος... ἀπό τό δλλο.

hirundo, īnis, θ. χελιδόνι.

hodiē, ἐπίρρο. σήμερα.

- homo, īnis, ἀ. ἀνθρωπος.
 honestas, ātis, θ. τιμιότητα.
 honestus, a, um, τίμιος, ἔντιμος.
 honor, ὅris, ἀ. τιμή, ἀξίωμα. Honor ἥ
 Honōs, γεν. ὅris, ἀ. θεός (προστά-
 της) τῆς τιμῆς.
 honorificē, ἐπίρρ. τιμητικά, ἔντιμα.
 hora, ae, θ. ὥρα.
 horrēo, ūi, —, ἔre, 2. ἀνατριχιάζω, φο-
 βοῦμαι.
 horrendus, a, um, φρικτός, φοβερός.
 horror, ὅris, ἀ. φρίκη, τρόμος.
 hortor, ātus sum, āri, 1. ἀπόθ. προ-
 τρέπω, συμβούλεύω.
 hospes, ītis, ἀ. δέξιος, δέξιος.
 (hospitus, a, um, δέξιος). hospīta, ae, θ.
 ἡ φιλοξενούμενη.
 hostis, is, ἀ. ἔχθρος, ἔχθρικός.
 humanitas, ātis, θ. ἀνθρωπισμός, μόρ-
 φωση, τά ἐγκύκλια μαθήματα.
 humanus, a, um, ἀνθρώπινος, φιλάν-
 θρωπος.
 humēri, bl. umēri.
 humiliſ, e, ταπεινός, δισημος.

 I

 ī, προστ. τού eo (= πηγαίνω).
 iacēo (πρόφ. jaceo), cūi, —, ἔre, 2. κει-
 τομαι.
 iacto, 1. καυχιέμαι.
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. πιά, iamdiu ἥ
 iam diu πολύ καιρό ώς τώρα.
 ianūa (πρόφ. janūa), ae, θ. θύρα, πύλη.

 ibi, ἐπίρρ. αὐτοῦ, ἐδῶ (ἐκεῖ).
 (ico καὶ icio), īci, ictum, ἔre, 3. χτυπῶ.
 foedus icere κάνω συνθήκη, κλείνω
 συνθήκη, συμφωνῶ.
 ictus, ūs, ἀ. χτύπημα.
 idem, eādem, īdem, (γεν. eiusdem, δοτ.
 eīdem) δέ λδιος.
 identīdem, ἐπίρρ. ξανά καί ξανά, ἐπα-
 νειλημμένα, συχνά.
 idēo, ἐπίρρ. γι' αὐτό. idēo quod γι'
 αὐτό δτι.
 idūs, ūum, πληθ. θ. οἱ εἰδοί (θ.).
 igītur, σύνδ. λοιπόν.
 ignārus, a, um, αὐτός πού ἀγνοεῖ.
 ignis, is, ἀ. φωτιά.
 ignōro, 1. ἀγνοῶ.
 ignōsco, nōvi, nōrum, ἔre, 3. συγχωρῶ.
 ignōtus, a, um, ἀγνωστος.
 ille, illā, illud (γεν. illīus, δοτ. illi) ἐκεῖ-
 νος, η, ο.
 illic, ἐπίρρ. ἐκεῖ.
 illīco, ἐπίρρ. παρευθύς, ἀμέσως.
 illustris, e, ἔνδοξος, λαμπρός.
 imāgo, īnis, θ. εἰκόνα, ἄγαλμα.
 imbecillus, a, um, ἀδύνατος, ἀσθενι-
 κός.
 imbellis, e, ἀπόλεμος, δειλός.
 imber, bris, ἀ. βροχή, (μπόρα).
 imitatīo, ὄnis, θ. μίμηση.
 immatūrus, a, um, ἀκαιρος, ἀτοπος.
 immīnēo, īre, 2. κρέμομαι ἀπό πάνω,
 ἐπαπειλῶ, φοβερίζω.
 im - mitto, mīsi, missum, ἔre, 3. στέλνω
 (ρίχνω) μέσα me immitto. ῥίχνο-
 μαι, εἰσβάλλω.

immo καὶ īmo, ἐπίρρ. βέβαια, δύμως.
 immōtus, a, um, ἀκίνητος.
 impār, āris, ἄνισος.
 imperātor, ὄris, ἀ. ἀρχηγός, στρατη-
 γός.
 imperiūm, ii, οὐ. ἀρχή, ἔξουσία, δια-
 ταγή, κράτος.
 impēto, 1. διγάζω διαταγή.
 impētro, 1. κατορθώνω, ἐπιτυγχάνω.
 impētus, ūs, ἀ. ἀφοδος, δρμή, ἔφεση.
 impīē, ἐπίρρ. μέ δσέβεια, ἔγκλημα-
 τικά, ἀνόσια.
 impīger, gra, grum, ἀοκνος, ἀκούρα-
 στος.
 impīus, a, um. ἀσεδής, ἀνόσιος.
 implōto, 1. ἐπικαλοῦμαι, ἰκετεύω.
 impōno, posūi, posītum, ēre, 3. βάζω
 ἐπάνω, θέτω τέρμα.
 impīmis, ἐπίρρ. πρῶτα - πρῶτα, μάλι-
 στα.
 improvīsus, a, um, ἀπρόβλεπτος,
 ἀπροσδόκητος, ex improvīso
 ἀπροσδόκητα, ξάφνου.
 in, πρόθ. 1) μ' αιτ. πρός, κατά, ἀπέ-
 ναντι σέ κάποιον 2) μέ ἀφαιρ. μέσα
 σέ, πάνω σέ.
 inaestimabīlis, e, ἀνεκτίμητος, ἀσύ-
 χριτος.
 inaudītus, a, um, ἀνή(ά)κουστος.
 in - cēdo, cessi, cessum, ēre, 3. προ-
 χωρῶ.
 in - cīto, 1. παροτρύνω.
 in - clāmo, 1. alicui κραυγάζω σέ κά-
 ποιον, καλῶ κάποιον μέ κραυγές.
 in - cīlno, 1. (ἀντί me inclino) στρέφο-

μαι σέ ὑποχώρηση, ὑποχωρῶ.
 inclītus, a, um, δνομαστός, ἔνδοξος.
 in - clūdo, clūsi, clūsum, ēre 3. κλείνω
 μέσα.
 in - cōla, ae, ἀ. κάτοικος.
 incolūmis, e, ἀδλαδής, ἀθικτος, σῶος.
 in - constantīa, ae, θ. ἀστάθεια.
 inconsūltē, ἐπίρρ. ἀλόγιστα, ἀπερί-
 σκεπτα.
 incredibīlis, e, ἀπίστευτος.
 in - crēpo, ūi, ītum, āre 1. (κάνω
 κρότο), κάνω ἐπίπληξη, ἐπιτιμῶ,
 κατηγορῶ.
 inde, ἐπίρρ. ἀπό ἔκει, γι' αὐτό.
 1. indīco, 1. δηλώνω.
 2. in - dīco, xi, ctum, ēre, 3. κηρύττω.
 indignatīo, ūnis, θ. ἀγανάκτηση.
 in - dignor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀγα-
 νακτῶ.
 in - do, dīdi, dītum, ēre, 3. βάζω
 ἐπάνω, προσθέτω, δίνω.
 indōles, is, θ. φύση, τό φυσικό.
 in - dūo, ūi, ūtum, ēre, 3. ντύνω.
 in - ēo, ii, ītum, īre, 3. μπαίνω σέ
 κάνω, συνάπτω. magistratūm
 παίρνω τήν ἀρχή. ineo pessima
 consilia κάνω ἀπαισιδόξες σκέ-
 ψεις. ineo proelium μπαίνω σέ
 μάχη (γιά πρώτη φορά).
 inermis, e, όπλος.
 infans, ntis, ἐπίθ. αὐτός πού δέ μιλᾶ,
 2) ούσ. τό νήπιο.
 infensus, a, um, ἐχθρός, ἐχθρικός.
 in - fēro, intūli, illātum, inferre, ἀνώμ.
 (εἰσ)φέρω, προκαλῶ, vim ἀσκῶ

- βία, me infēro μπαίνω στή μέση.
 in - festo, 1. ἐνοχλῶ, λυμαίνομαι.
 infestus, a, um, ἔχθρικός.
 infirmus, a, um, ἀσθενικός.
 inflātus, a, um, γεμάτος ἀέρα.
 in - flo, 1. φυσῶ.
 in - formo, 1. παιδαγωγῶ, παιδεύω.
 in - fundo, fūdi, fūsum, ἔτε, 3. χύνω
μέσα.
 ingemisco, gemūi, —, ἔτε, 3. θρηνῶ,
στενάζω γιά.
 ingenium, ii, οὐ. εὐφυΐα, πνεῦμα, χα-
ρακτήρας.
 ingens, ntis, πελώριος.
 ingenius, a, um, ἔλευθεριος.
 in - grātus, a, um, ἀχάριστος, ἀγνώμο-
νας.
 in - gredior, gressus sum, grēdi, 3.
ἀποθ. μπαίνω μέσω.
 inhonestē, ἐπίρρο. δχι ἔντιμα, δτιμα.
 inimicus, a, um, ἔχθρός, πολέμιος.
 in - iquē, ἐπίρρο. δνισα, δδικα.
 in - iquus, a, um, δνισος, δδικος.
 initium, ii, οὐ. ἀρχή, τό ἀρχίνισμα.
 iniuria, (πρόφ. injuria) ae, θ. ἀδικία.
 in - iussus (πρόφ. injussus) μόνο σέ
ἀφαιρ. iniussu alicuius χωρίς τή
διαταγή κάποιου.
 in - iustus (πρόφ. injustus), a, um, ἀδι-
κος, παράνομος.
 in - nitor, nixus sum, in - nīti, 3. ἀποθ.
στηρίζομαι.
 innocentia, ae, θ. ἀγνότητα (ἀθωό-
τητα).
 in - noxiūs, a, um, ἀθώος (χωρίς
- ἐνοχή).
 in - numerabilis, e, ἀναριθμητος.
 inopīa, ae, θ. ἔνδεια, φτώχεια, ἔλ-
λειψη.
 in - ops, ὄπις, φτωχός.
 inquam, inquis, inquit, ωῆμα ἔλλει-
πτικό λέγω, λέξ, λέει η εἰπε.
 in - scīus, a, um, αὐτός πού δέν ξέρει.
 in - sector, ἄτυ sum, āri, 1. ἀποθετ.
καταδιώκω.
 in - sēquor, secūtus sum, sēqui, 3.
ἀποθ. ἀκολουθῶ, καταδιώκω.
 in - sēro, sēvi, sētum, ἔτε, 3. σπέρνω,
φυτεύω κάτι μέσα.
 in - sidēo, sēdi, sessum, ἔτε, 2. κάθομαι
ἐπάνω, κατέχω (arcem).
 in - sidīor, ἄτυ sum, āri, 1. ἀποθ.
ἔνεδρεύω, στήνω ἔνεδρα.
 in - sīdo, sēdi, sessum, ἔτε, 3. κάθομαι,
καταλαμβάνω η κατακλύζω (vias).
 insigne, is, οὐ. παράσημο. τιμητικό
διακριτικό, πληθ. insignia.
 insignis, e, ἐπίσημος. (αὐτός πού φορά
insigne), ἔξοχος, ἐπιφανής.
 in - siīlo, līui, —, īre, 4. ἀναπτηδῶ, πηδῶ,
ἐπάνω (ἀνεβαίνω μέ πήδημα).
 in - sinūo, 1. (παίρνω στόν κόρφο) in-
sinuo me χώνομαι.
 in - sītus, a, um, ἔμφυτος, βλ. insero.
 in - sōlens, ntis, ἀσυνήθιστος, ὑπερή-
φανος, ἀλαζονικός.
 insolenter ἐπίρρο. ἀσυνήθιστα, ἀλαζο-
νικά. insolentius ἀλαζονικότερα.
 in - stitūo, ūi, ūtum, ἔτε, 3. ἰδρύω, κα-
θιστῶ, ἀποκαθιστῶ, παιδεύω.

institūtum, i, οὐ. έθος, συνήθεια, έθι-
 σμός, κανόνας.
 instrumentum, i, οὐ. δργανο 2) περι-
 ληπτ.: τά ἐργαλεῖα.
 intēger, gra, grum, ἀκέραιος, ἀθικτος.
 intellēgo, lexi, lectum, ἔτε, 3.
 (κατα)νοῶ.
 intempestus, a, um, ἀκαιρος, ἀκατάλ-
 ληλος. nox intempesta νύχτα βαθιά.
 inter, πρόθ. μ' αἰτ. ἀνάμεσα.
 interdum, ἐπίρρ. κάποτε, ἀπό καιρό
 σέ καιρό.
 interea, ἐπίρρ. στό μεταξύ.
 inter - ēo, ii, —, īre, ἀνώμ. χάνομαι, πε-
 θαίνω.
 inter - ficio, fēci, fectum, ἔτε, 3, σκο-
 τώνω.
 inter - īcio (πρόφ. interjicio), iēci, ie-
 ctum, ἔτε, 3. παρεμβάλλω (ρίχνω
 ἀνάμεσα).
 interim, ἐπίρρ. στό μεταξύ (χρονικό
 διάστημα).
 inter - īmo, ēmi, emptum, ἔτε, 3. ἀφα-
 νίζω, καταστρέφω, σκοτώνω.
 interitus, ūs, ἀ. ἀπώλεια, δλεθρος, θά-
 νατος.
 inter - rōgo, 1. ρωτῶ.
 inter - rumpo, rūpi, ruptum, ἔτε, 3.
 διακόπτω, διασπῶ, διαλύω.
 intervallum, i, οὐ. διάστημα, διά-
 λειμμα.
 inter - venio, vēni, ventum, īre, 4. έρχο-
 μαι στή μέση, παρουσιάζομαι.
 intolerabilis, e, ἀνυπόφορος.
 in - torquēo, orsi, ortum, īre, 2.

(διά)στρέφω.
 intra, πρόθ. μ' αἰτ. (μέσα σέ) καὶ
 ἐπίρρ. μέσα.
 intro - dūco, xi, ctum, ἔτε, 3. εἰσάγω.
 in - tuēor, tuītus sum, īri, 2. ἀπόθ.
 παρατηρῶ, ἀποθλέπω.
 in - undo, 1. κατακλύζω.
 in - vādo, vāsi, vāsum, ἔτε, 2. ἐφορμῶ,
 πέφτω, προσθάλλω, κυριεύω. in
 bona καταπατῶ τήν περιουσία.
 in - vēho, xi, ctum, ἔτε, 3. φέρων μέσα,
 ἐπισύρω. invehor μπαίνω μέ δχημα.
 in - vēnīo, vēni, ventum, īre, 4. συναν-
 τῶ, δρίσκω, ἐπινοῶ.
 in - vestīgo, 1. ἐξιχνιάζω, ἀνακαλύ-
 πτω.
 in - victus, a, um, ἀνίκητος.
 in - vīdeo, vīdi, vīsum, ἔτε, 2. φθονῶ.
 in - vidīa, ae, θ. φθόνος, μνησικαία,
 πόθος γιά ἐκδίκηση.
 in - vīsus, a, um, μισητός (μετ. τοῦ
 invidēo).
 in - vīto, 1. (προσ.)καλῶ, invitō ut προ-
 τέπω νά... (καλῶ νά....).
 iocus, i, ἀ. (πληθ. ioci, ἀ. καὶ ioca,
 orum, οὐδ.) παιγνίδι, πείραγμα,
 χλευασμός.
 ipse, a, um (γεν. ipsius, δοτ. ipsi) ἀν-
 των. αὐτός.
 ira, ae, θ. δργή, θυμός.
 iratus, a, um, θυμωμένος.
 irascor, irātus sum, irasci, 3. ἀπόθ. δρ-
 γίζομαι, θυμώνω.
 ir - rīdēo, rīsi, rīsum, īre, 2. περιγελῶ,
 σκώπτω.

- ir - r̄itus, a, um, ἀνωφελής, μάταιος.
- ir - rumpo, rūpi, ruptum, ēre, 3 εἰσοδμῶ.
- ir - rūo, rūi, —, ēre, 3. δρμῶ, φίχνομαι.
- in aliquem δρμῶ καταπάνω, φίχνομαι.
- is, ea, id (γεν. eius, δοτ. ei) ἀντων. αὐτός, τοῦτος.
- ita, ἐπίδρ. έτσι· itaque = et ita καὶ έτσι.
- itaque, σύνδ. γι' αὐτό.
- item, ἐπίρρ. ἐπίσης.
- iter, itinēris, οὐ. δρόμος, πορεία, διαδρομή, πέρασμα.
- itērum, ἐπίρρ. πάλι, δεύτερη φορά.
- iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum, ēre,
2. διατάξω.
- iudicium, ī (πρόφ. judicium), ii, οὐ. κρίσι, ἀπόφαση.
- iudico (πρόφ. judico), 1. κρίνω, δικάζω.
- iugerum (πρόφ. jugerum), ī, οὐ. πλέθρο. 'Ο πληθ. πάντα κατά τήν γ' κλίση: iugera, iugērum, δοτ. καὶ ἀφαιρ. iugeribus: Τό πλέθρο ήταν ἐπιφάνεια δυόμισι στρέμματα περίπου, μῆκος 240 ρωμ. πόδια (= 70 μέτρα) καὶ πλάτος 120 ρ. πόδια (35 μέτρα).
- iugūlum (πρόφ. jugulum), i, οὐ. τράχηλος.
- Juppīter (Jūpiter), Iovis, ḏ. Δίας.
- ius (πρόφ. jus), iūris, οὐ. δίκαιο, δικαιώμα, δίκη. iure δίκαια.
- iusiūrandūm, (γεν. iūris iurandi), οὐ.
- ὅρκος.
- (iussus [πρόφ. jussus], ūs, ḏ.) μόνο σέ ἀφαιρ. iussu alicuius μέ διαταγή κάποιου.
- iustitia, (πρόφ. justitia), ae, θ. δικαιοσύνη.
- iustus (πρόφ. justus), a, um. δίκαιος.
- iūvenis (πρόφ. juvenis), is, ἐπίθ. νέος. Όνσ. ḏ. καὶ θ. νέος, νέα. Συγκρ. πληθ. iuniōres, um, ḏ. οἱ νεώτεροι (οἱ στρατεύσιμοι).
- iuentus (πρόφ. juventus), ūtis, θ. νιότη, νεολαία, οἱ νέοι, οἱ στρατεύσιμοι.

L

- labor, ὅρις, ḏ. κούραση, κόπος, πόνος.
- labōro, 1. κοπιάζω, ἐργάζομαι. ex ro dāgra labōro είμαι ἀρρωστος ἀπό ποδάγρα. cornū labōrat, ἡ πτέρυγα κινδυνεύει.
- lacrima, ae, θ. δάκρυ.
- lacrimo, 1. δακρύζω.
- laedo, si, sum, ēre, 3. βλάπτω, προσβάλλω.
- laetus, a, um, χαρούμενος, εὐθυμος.
- laevus, a, um, ἀριστερός.
- lambo, —, —, ēre, 3. γλύφω.
- lamenta, ὅρυ, πληθ. οὐ. θρήνοι, στεναγμοί.
- lancea, ae, θ. λόγχη.
- lapis, pīdis, ḏ. πέτρα (μιλιοδείκτης).
- largiō, ὅnis, θ. μεγαλοδωρία, παρο-

- χές μεγάλες.
- latericius*, a, um, πλίθινος, ἀπό πλίθους (ἀπό τοῦ θλα).
- latro*, ὄνις, ἀ. ληστής.
- latus*, ἔρις, οὐ. πλευρό, πλευρά.
- laudo*, 1. ἐπαινῶ, ἐγκωμιάζω.
- laurēa*, ae, θ. στεφάνι ἀπό δάφνη, κυρίως ἐπίθ. στό οὖσ. corona πού παραλείπεται.
- laureātus*, a, um, δαφνοστεφανωμένος.
- laus*, *lāudis*, θ. ἐπαινος, δόξα.
- lautus*, a, um, λαμπρός, μεγαλόπρεπος, πολυτελής.
- laxītas*, ātis, θ. ἔκταση, εύρυχωρία.
- laxo*, 1. χαλαρώνω, ἀνακουφίζω animum δίνω ἀνεση στήν ψυχή μου.
- lectīca*, ae, θ. φορεῖο (φορητό κρεβάτι).
- lector*, ὄνις, ἀ. ἀναγγώστης.
- lectūlus*, i, ἀ. μικρό, χαμηλό κρεβάτι.
- lectus*, i, ἀ. κρεβάτι. *lectus funebris* ή νεκρική κλίνη, τό φέρετρο.
- legatiō*, ὄνις, θ. ἀποστολή, πρεσβεία.
- legātus*, i, ἀ. ἀπεσταλμένος, ὑπαρχος, ἀντιστράτηγος.
- legīo*, ὄνις, θ. λεγεώνα.
- lego*, *lēgi*, ctum, ἔτε, 3. μαζεύω, διαβάζω.
- lēnis*, e, πράος, ἡπιος, μαλακός.
- lenīter*, ἐπίρρη. ἡρεμα, ἐλαφρά.
- lex*, *legīs*, θ. νόμος. legem fero προτείνω νόμο 2) δρος, συμφωνία.
- libenter*, ἐπίρρη. μ' εὐχαρίστηση, libenterius συγκρ. πιό εὐχάριστα.
- liber*, ἔτα, ἔρυμ, ἐλεύθερος.
- liberālis*, e, ἐλευθέριος, φιλελεύθερος, γενναιόδωρος, μεγαλόψυχος.
- liberałiter*, ἐπίρρη. πλούσια, μεγαλόψυχα.
- libēti*, ὄγυμ, ἀ. τά παιδιά.
- libēto*, 1. ἐλευθερώνω.
- libertas*, ātis, θ. ἐλευθερία, παρρησία, ἀνεξαρτησία. *libertas linguae* ἐλευθεροστομία.
- libertus*, i, ἀ. δ ἀπελεύθερος.
- libet*, *libuit*, ἦ libitum est, ἔτε, 2. ἀπρόσ. ἀρέσει.
- libido*, *inīs*, θ. ἡδονή. 2) πληθ. ή ἀκολασία.
- libra*, ae, θ. λίτρα.
- licet*, *licuit* καὶ licitum est, licere, 2. ἀπρόσ. ἐπιτρέπεται.
- lictor*, ὄνις, ἀ. ραβδοῦχος.
- lignēus*, a, um, ξύλινος.
- lineamentum*, i, οὐ. σημεῖο, χαρακτηριστικό (τοῦ προσώπου).
- lingua*, ae, θ. γλώσσα.
- littērae*, ārum, θ. πληθ. ἐπιστολή, γράμμα. 2) τά γράμματα (ή παιδεία).
- litterātus*, a, um, ἐγγράμματος, λόγιος.
- livor*, ὄνις, ἀ. πελιδνότητα.
- loco*, 1. ἐκμισθώνω, δίνω μ' ἐνοίκιο (ή μέ μισθό).
- locūples*, plētis, εὔπορος, πλούσιος.
- locus*, i, ἀ. πληθ. loci, ἀ. καὶ loca, ὄγυμ, οὐ. τόπος, θέση.
- longē*, ἐπίρρη. μακριά. longe aliud διάτελα διαφορετικό.

- longus, a, um, μακρύς (μακρός).
 lorīca, ae, θ. θώρακας.
 lorum, i, οὐ. Ιμάντας, λουρί.
 lucrum, i, οὐ. κέρδος.
 luctus, ūs, ἀ. πένθος.
 lucus, i, ἀ. ἄλσος.
 ludibrīum, ii, οὐ. παιγνίδι, ἐμπαιγμός,
 περίπαιγμα.
 (ludīcer ή ludīcrus ἄχρ.), a, um, τοῦ
 παιχνιδιοῦ, (παιχνιδιάρης).
 lūdo, lūsi, lūsum, ἔτε, 3. παιζω.
 lūdus, i, ἀ. ἀγώνας, σχολεῖο. ludi cir-
 censes ἵποδρομίες.
 lugēo, xi, ctum, ἔτε, 2. θρηνῶ, πενθῶ.
 lugūbris, e, πένθιμος, θρηνητικός.
 lupa, ae, θ. λύκαινα.
 lux, lūcis, θ. φῶς.
- M**
- machīna, ae, θ. μηχανή.
 macte (κυρίως είναι κλητ. τοῦ ἐπιθ.
 mactus), ἐπιφών. εὔγε, μπράβο.
 maestus, a, um, κατηφής, δύσθυμος,
 θλιψένος, περίλυπος, σκυθρωπός.
 magis, ἐπίρρ. συγκρ. περισσότερο.
 magister, stri, ἀ. δάσκαλος.
 magistrātus, ūs, ἀ. ἀρχή, ἔξουσία,
 πληθ. ἀρχές, ἀρχοντες.
 magnificentia, ae, θ. μεγαλοπρέπεια.
 magnificus, a, um, μεγαλοπρεπής.
 magnitūdo, īnis, θ. μέγεθος, μεγαλεῖο,
 m. animi μεγαλοψυχία.
 magnus, a, um, μεγάλος (maior, ius,
- συγκρ. maximus, ὑπερθ.).
 maiestas, ātis, θ. μεγαλειότητα, μεγα-
 λεῖο, ἀξίωμα.
 male, ἐπίρρ. ἀσχημα.
 malo, malūi, —, malle, προτιμῶ.
 mālum, i, οὐ. τό κακό.
 malus, a, um, κακός.
 mancipiā, ὅρυ, οὐ. οἱ δούλοι, τά ἀν-
 δράποδα.
 mandātum, i, οὐ. ἐντολή, διαταγή.
 mando, 1. παραγγέλλω, διατάξω.
 mane, οὐσ. ἀκλ. οὐ. πρωΐ. muto mane
 ἀπό πολύ πρωΐ.
 maneo, mansi, mansum, ἔτε, 2.
 (δια)μένω.
 manes, īum, πληθ. ἀ. οἱ σκιές (τῶν νε-
 κρῶν) di manes οἱ θεοί τοῦ "Ἄδη.
 manubīae, ārum, πληθ. λάφυρα, λεία.
 manus, ūs, θ. χέρι, στρατιωτική δύ-
 ναμη, στρατός, ἀγώνας, ἄμιλλα. 2)
 προδοσικίδα (τοῦ ἐλέφαντα).
 mare, is, οὐ. θάλασσα.
 maritus, i, οὐ. σύζυγος.
 marmor, ὅρις, οὐ. μάρμαρο.
 mater, tris, θ. μητέρα.
 maternus, a, um, μητρικός, τῆς μητέ-
 ρας, ἀπό μητέρα.
 matrōna, ae, θ. (οἰκο)δέσποινα, ἡ κυ-
 ρία (τοῦ σπιτιοῦ).
 maxime, ἐπίρρ. ὑπερθ. πάρα πολύ,
 προπάντων.
 maximus, a, um, μέγιστος (ὑπερθ. τοῦ
 magnus).
 medīcus, i, ἀ. γιατρός.
 mediūs, a, um, μεσαῖος. medium, ii,

- οὐ. τό μέσο.
- meliōr*, ius, γεν. *meliōris* καλύτερος (συγκρ. τοῦ *bonus*).
- membrum*, i, οὐ. μέλος (τοῦ σώματος).
- memorabīlis*, e, ἀξιομνημόνευτος.
- memorīa*, ae, θ. μνήμη, μνεία, ἀνά- μνηση.
- mens*, mentis, θ. νοῦς, διάνοια, πνεῦμα.
- mensis*, is, ἀ. μῆνας.
- merces*, ēdis, θ. μισθός, ἔξαγυρά.
- metītō*, ἐπίρρ. ἀξια, ἐπάξια.
- metītum*, i, οὐ. (καλή) ὑπηρεσία, ἐκ- δούλευση, εὐεργεσία.
- metor*, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. μετρῶ, castra metor στρατοπεδεύω.
- meus*, a, um, δικός μου.
- mī*, κλητ. τοῦ *meus*.
- mico*, cūi, —, āre, 1. ἀστράφτω.
- miles*, ītis, ἀ. στρατιώτης.
- milia*, īum, πληθ. οὐ. χιλιάδες.
- miliēs*, ἐπίρρ. χιλιες φορές.
- militāris*, e, στρατιωτικός.
- militīa*, ae, θ. στρατιωτική θητεία. βλ. domi.
- mille* ἄκλ. στὸν ἐν. ἐπίθ. χιλιοι 2) οὐσ. οὐ. χιλιάδα. Πληθ. *milia*, īum χι- λιάδες.
- mīmus*, i, ἀ. μίμος.
- minīmē*, ἐπίρρ. ὑπερθ. ἐλάχιστα.
- minīmus*, a, um, ἐλάχιστος (ὑπερθ. τοῦ *parvus*).
- ministerīum*, ii, οὐ. ὑπηρεσία, ἔργο.
- minor*, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. ἀπειλῶ.
- minūo*, ūi, ūtum, ēre, 3. μειώνω, ἐλατ-
- τώνω.
- minūs*, ἐπίρρ. συγκρ. λιγύτερο
- minūtus*, a, um, μικρός (καὶ καλοκα- μωμένος).
- miracūlum*, i, οὐ. θαῦμα, ἐκπληκτικό γεγονός.
- mirificus*, um, θαυμαστός, θαυμάσιος.
- miror*, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. θαυ- μάζω, παραξενεύομαι.
- mirus*, a, um, θαυμαστός, καταπληκτι- κός.
- miser*, ēra, ērum, ἀθλιως, κακόμοιρος.
- miserabilīter*, ἐπίρρ. ἀξιωθρήνητα.
- misericordīa*, ae, θ. οἰκτος, εὔσπλα- χνία.
- mitto*, mīsi, missum, ēre, 3. στέλνω. se- natus missus est, λύθηκε (τελείωσε) ή συνεδρίαση τῆς Συγκλήτου.
- modestīa*, ae, θ. σωφροσύνη.
- modīcūs*, a, um, μέτροις, πενιχρός.
- modo*, ἐπίρρ. πρὸν ἀπό λίγο, μόνο. πον modo sed etiam ὅχι μόνο ἀλλά καί.
- modus*, i, ἀ. τρόπος, μέλος (ἡχος, στή μουσική).
- moenīa*, īum, πληθ. οὐ. τεῖχος, τείχη.
- molestē*, ἐπίρρ. δύσκολα, βαριά· βλ. fero.
- molestus*, a, um, ἐνοχλητικός, βαρύς.
- molīor*, ītus sum, īti, 4. ἀποθ. μηχα- νεύομαι, μηχανορραφῶ, σκευωρῶ.
- mons*, montis, ἀ. δρος.
- monstrum*, i, οὐ. τέρας, ὑπερψυσικό ὄν.
- mora*, ae, θ. ἀναδιολή, καθυστέρηση, χρονοτριβή.

morbus, i, ἀ. ἀσθένεια, τὸ κακό.
 morbus pedicularis φθειρίαση.
 mortor, mortūs sum, τοῦτο, 3. ἀποθ.
 πεθαίνω.
 mortor, ātus sum, ἄρι, 1. ἀποθ. ἐπιβρα-
 δύνω, καθυστερῶ.
 mors, mortis, θ. θάνατος.
 morsus, ūs, ἀ. δάγκωμα, morsus doloris
 ἡ δαγκωματιά τοῦ πόνου.
 mortālis, is, θνητός. οὐσ. mortāles,
 ιūm, ἀ. οἱ θνητοί.
 mos, mōris, ἀ. συνήθεια, τρόπος. de
 more κατά συνήθεια, ἀπό συ-
 νήθεια, morem alicui gerēre συμ-
 μορφώνομαι στὶς ἐπιθυμίες κά-
 πτοιν.
 motus, ūs, ἀ. κίνηση, ταραχή, ἐπανά-
 σταση, πολιτικές ταραχές.
 moueo, mōvi, mōtum, ēte, 2. κινώ, λυ-
 γίζω. moveo animum προκαλῶ τήν
 ὅργη.
 mox, ἐπίρρο. ἔπειτ' ἀπό λίγο.
 mulcto, 1. τιμωρῶ.
 mulieb̄ter, ἐπίρρο. γυναικεῖα, μέ γυ-
 ναικεῖο τρόπο.
 mul̄er, ēris, θ. γυναικά.
 multitūdo, īnis, θ. πλῆθος.
 multo, ἐπίρρο. πολύ, κατά πολύ.
 multus, a, um, πολύς.
 munio, īvi, ītum, īre, 4. δχυρώνω,
 περιφρούρω.
 munus, ēris, οὐ. ἐργο, καθῆκον, δῶρο,
 ὑπηρεσία, ὑπούργημα.
 murus, i, ἀ. δ τοῖχος, πλῆθ. τά τείχη.
 mutatīo, ūnis, θ. μεταβολή, ἡ ἀστά-
 θεια.

nam καί namque, σύνδ. διότι.
 nanciscor, nactus sum, nancisci, 3.
 ἀποθ. συναντῶ, δρίσκω.
 narrō, 1. διηγούμαι.
 nascor, natus sum, nasci, 3. ἀποθ. γεν-
 νιέμαι.
 natīo, ūnis, θ. ἔθνος, φυλή.
 1. natus, (ūs), ἀ. ἀπαντᾶ μόνο σέ
 ἀφαιρ. natū κατά τὴν ἡλικία. maior
 natū δ μεγαλύτερος (στὴν ἡλικία).
 2. natus, a, um, δταν ἔγινε.
 3. natus, i, ἀ. γιός, τό παιδί.
 navicūla, ae, θ. πλοιάριο.
 navis, is, θ. πλοῖο.
 1. nē, ἐπίρρο., ne... quidem οὔτε... βέ-
 βαια.
 2. nē, σύνδ. μή, γιά νά μή.
 3. nē (ἐγκλ. μόριο), ἀραγε. tu ne... σύ
 ἀραγε (εἰσαι ἐκεῖνος πού...) 2) (σέ
 ἔξαρτ. ἐρωτ. πρότ. στό τέλος μιᾶς
 λέξης): δν.
 nec ἡ neque, οὔτε, οὐδέ, καί δέν.
 necessarius, a, um, ἀναγκαῖος.
 necessitas, ātis, θ. ἀνάγκη.
 neco, 1. σκοτώνω.
 nefariūs, a, um, ἀνόσιος, ἐγκληματι-
 κός.
 neg - lēgo, xi. ctum, ēre, 3. ἀμελῶ, δέ
 φροντίζω.
 nēgo, 1. ἀρνοῦμαι, λέγω ὅτι δέν.
 negotiūm, ii, οὐ. ἀσχολία, ἐργο.
 nemo, īnis, ἀ. θ. καί ἐπίθ. κανένας.
 nepos, ūtis, ἀ. ἔγγονος.

- neptis, is, θ. ἐγγονή.
 neque, δλ. nec, neque, -neque οὐτε -οῦτε.
 nequō, īvi, ἡ ii, ītum, īre, 4. ἀδυνατῶ,
 δέν μπροῶ.
 nescio, īvi, -, īre, 4. ἀγνοῶ, δέ γνω-
 ρίζω.
 neu, καὶ neve, ἐπίρρ. μήτε, καὶ νά μή...
 néuter néutra, néutrum (γεν. nentrius)
 κανένας ἀπό τούς δύο (οὐδέτερος).
 neve καὶ neu, μήτε, καὶ μή...
 nex, necis, θ. φόνος.
 nihil, οὐ. ἄκλ. 1) οὐσ. (γεν. nullius rei),
 τίποτε (μηδέν). 2) ἐπίρρ. σέ τίποτε,
 καθόλου.
 nihilō, ἐπίρρ. (κυρίως ἀφαιρετική τοῦ
 nihilum = μηδέν) σέ τίποτε, καθό-
 λου.
 nihilidom, οὐ. ἄκλ. τίποτε ἀκόμη.
 nihilominus (nihilο καὶ minus) καθό-
 λου, λιγότερο.
 nimis, ἐπίρρ. πάρα πολύ, ὑπερβολικά.
 nisi, σύνδ. ἀν δέν, ἔκτος ἀν.
 no, 1. κολυμπῶ.
 nobilis, e, εὐγενής, δονομαστός, διάση-
 μος.
 nobilitas, ἄτις, θ. εὐγένεια, οἱ Εὐγενεῖς,
 τό κόμμα (ἡ τάξη) τῶν εὐγενῶν. 2)
 ἡ δμορφιά, ἡ ἀνωτερότητα.
 nobilito, 1. δοξάζω, τιμῶ, λαμπρύνω.
 noctu, ἐπίρρ. τή νύχτα.
 nolo, nolui, -, nolle (ρ. ἐλλειπτ.) δέ
 θέλω.
 nomen -inis, οὐ. δνομα.
 non, ἐπίρρ. δχι, δέν.
- nondum, ἐπίρρ. δχι ἀκόμη.
 nonnē, ἐπίρρ. δχι; πῶς δχι;
 nonnulli, ae, a, μερικοί, ἔς, ἀ.
 noster, nostra, nostrum, δικός μας.
 novem, ἐπίθ. ἀριθμ. ἄκλ. ἐννέα.
 novus, a, um, νέος, καινούριος.
 nox, noctis, θ. νύχτα, nocte τή νύχτα.
 nūbo, nupsi, nuptum, ἔτε, 3. παίρνω
 ἄνδρα, πανδρεύομαι.
 nudus, a, um, γυμνός.
 nullus, a, um, (γεν. nullius) κανένας.
 num, ἐπίρρ. ἐρωτημ. ἀραγε, μήπως,
 ἄν.
 numero, 1. ἀριθμῶ, μετρῶ.
 nummus, i, ἀ. νόμισμα, πληθ. nummi
 χρῆμα.
 nunc, ἐπίρρ. τώρα.
 nupnam (καὶ nupnam) ἐπίρρ. ποτέ.
 nuntio, 1. ἀναγγέλλω, nuntio ut φέρων
 τήν εἰδηση (διαταγή) νά...
 nuntius, ii, ἀ. ἀγγελιοφόρος. 2) εլ-
 δηση, ἀγγελία.
 nusquam, ἐπίρρ. πουθενά.
 nux, nucis, θ. καρύδι. nucibus ludere
 παίζω καρύδια (εἶδος παιγνι-
 διοῦ).

O

- ob, πρόθ. μ' αἰτ. γιά, ἀπό, ἐξαιτίας.
 obēo, ii, ītum, īre, πεθαίνω.
 obicio (πρόφ. objicio), iēci, iectum,
 ἔτε, 3. προτείνω, προβάλλω.
 obiурго (πρόφ. objurgo), ἐπιτιμῶ,

- κάνω ἐπίπληξη.
- oblatus*, a, um, 6l. *offerō*.
- ob - līno, lēvi, lītum, ēre, 3. κάνω ἐπά-
λειψη, ἀλείφω.
- oblivio*, òvis, θ. λήθη.
- obliviscor*, *oblītus sum*, *oblivisci*, 3.
ἀποθ. ἔχων, λησμονῶ.
- obnoxius*, a, um, ὑπεύθυνος, ἔνοχος.
- ob - rūo, rūi, ūt̄im, ēre, 3. καταχώνω,
κατασκεπάζω.
- ob - sēcto, 1. ἰκετεύω. 2) (σέ παρέν-
θεση) γιά τούς θεούς!
- obsēquor*, *secūtus sum*, *sēqui*, 3. ἀποθ.
πείθομαι, ἀκολουθῶ.
- obses*, īdis, ἀ. καί θ. ὅμηρος.
- ob - sidēo, sēdi, *sessum*, ēre, 2. πο-
λιορκῶ.
- obsidio*, ònis, θ. πολιορκία.
- obsidionālis*, e, πολιορκητικός.
- obsido*, sēdi, *sessum*, ēre, 3. πολιορκῶ.
- obsisto*, *obstīti*, -, ēre, 3. ἀντιστέκομαι,
πηγαίνω ἀντίθετα.
- ob - strēpo, ūi, -, ēre, 3. κάνω θόρυβο,
φοβίζω μέθορυθο.
- ob - *stupefac̄io*, fēci, *factum*, ēre, 3.
προκαλῶ ἐκπληξη. ἔαφνιάζω, τρο-
μάζω.
- ob - *stupesco*, pui. -, ēre, 3. μένω
κατάπληκτος.
- obtrectātor*, òris, ἀ. αὐτός πού διαβάλ-
λει.
- obtruncō*, 1. κόδω, ἀποκεφαλίζω.
- obtūli*, 6l. *offerō*.
- ob - vēnīo, vēni, *ventum*, īre, 4. παρου-
σιάζομαι, ἔχομαι. *Somnio obvēnit*
- alicui ἤρθε στ' ὅνειρο κάποιου.
- obviam*, ἐπίρρ. 6l. *obvius*.
- (*obvius*, a, um). *obvium esse* ἢ *obvium*
sum alicui συναντῶ κάποιον,
obviam eo alicui ἢ *obvius sum alicui*
πηγαίνω νά συναντήσω κάποιον,
obviam venio (ἢ *exeo, progredior*)
βγαίνω ν' ἀντιμετωπίσω, νά συ-
ναντήσω.
- ob - *volvo*, *volvi*, *volūtum*, ēre, 3. περι-
τυλίγω, κρύθω, σκεπάζω.
- occasiō*, ònis, θ. εὔκαιρία.
- occāsus*, ūs, ἀ. δύση, ἡ δύση.
1. oc - cīdo, cīdi, cāsum, ēre, 3. πέφτω,
δύω, *sol occīdens* δ ἥλιος πού (βα-
σιλεύει) δύει, ἡ δύση τοῦ ἥλιου.
2. oc - cīdo, cīdi, cīsum, ēre, 3. κατα-
κόδω, σκοτώνω.
- oc - cīpō, 1. κυριεύω.
- ocūlus*, i, ἀ. μάτι.
- odīum*, ii, οὐ. μίσος.
- odor*, òris, ἀ. ὅσμή, μυρωδιά.
- of - *fendo*, ndi, nsum, ēre, 3. συναντῶ,
βρίσκω, προσκρούω, βρίζω, στενο-
χωρῶ, λυπῶ.
- of - *fēro*, obtūli, *oblātum*, *offerre*,
ἀνώμ. προσφέρω.
- officīum*, ii, οὐ. ἔργο, καθῆκον, ὑπηρε-
σία.
- olim, ἐπίρρ. κάποτε.
- o - *mitto*, mīsi, *missum*, ēre, 3. παρα-
λείπω.
- omnis*, e, ὅλος, κάθε (Ἐνας, μία, ἕνα).
- ops* (ἄχρ. ἡ δνομ. καί δοτ. τοῦ ἐν.) γεν.
opis, alt. opem, θ. δύναμη, δύνθεια

πληθ. ὅλ. τό ἐπόμενο.
 opes, orum πληθ. θ. στρατιωτική δύναμη.
 oppidum, i, οὐ. πόλη (πολύ σπάνια ή Ρώμη, ή Ἀθήνα κτλ.).
 op - pri^mo, pressi, pressum, ēre, 3. (κατα)πιέζω, καταστρέφω, νικῶ.
 op - pugno, 1. πολιορκῶ.
 optimus, a, ut, ἀριστος, δ καλύτερος (ύπερθ. τοῦ bopus, συγκρ. melior).
 optio. ōnis, θ. ἔκλογή, αἵρεση.
 opto, 1. ἐπιθυμῶ, εὔχομαι.
 opus, ēris, οὐ. ἔργο, πληθ. opera, στρατιωτικά ἔργα καί ἐπιχειρήσεις (γιάλλωση). opus est mihi aliquāre χρειάζομαι κάτι (ἔχω ἀνάγκη ἀπό κάποιο πράγμα).
 orātor, ōris, ἀ. ρήτορας, πρεσβευτής, ἀπεσταλμένος, μεσολαβητής.
 orbis, a, ut, στερημένος, δρφανός.
 ordo, ūis, ἀ. τάξη, οἱ τάξεις τοῦ στρατοῦ, σειρά.
 oīgor, ortus sum, īri, 4. ἀποθ. σηκώνομαι, ἀνατέλλω, κατάγομαι. sol οīens, δ ἥλιος πού ἀνατέλλει, ή ἀνατολή.
 ornamentum, i, οὐ. κόσμημα, στολίδι.
 ornātus. ūs, ἀ. στολισμός, στολή.
 orno, 1. στολίζω.
 orō, 1. παρακαλῶ, ἴκετεύω, ζητῶ ἐπίμονα.
 os, oris, οὐ. στόμα, πρόσωπο.
 ostendo. ndi, ntum, ēre, 3. δείχνω.
 ostento, 1. κάνω συχνά ἐπίδειξη.
 otiosus, a, ut, ἀργός, ἀργόσχολος.

otium, ii, οὐ. ἄνεση, ήσυχία, ἀπραξία. ovans, μετ. τοῦ ἀχρ. ονο, 1. (ἐκδῆλων τή χαρά μου μέ κραυγές καί σχήματα) κάνω τό μικρό θρίαμβο, εἰμαι ὑπερήφανος.

P

paciscor, pactus sum, pacisci, 3. ἀποθ. κάνω συνθήκη, συνθηκολογώ.
 pactus, ὅλ. paciscor καί pango.
 paene, ἐπίρρ. σχεδόν.
 palam, ἐπίρρ. δημοσία, φανερά.
 palpēbrae, ārum, πληθ. θ. τά βλέφαρα.
 paludamentum, i. οὐ. χλαμύδα (στρατιωτική τῶν στρατηγῶν καί ἀνώτερων ἀξιωματικῶν).
 pālus, i, ἀ. πάσσαλος (παλούκι).
 palus, ūdis, θ. τέλμα, ἔλος.
 pando, ndi, passum, ēre, 3. λύνω.
 pango, pepīgi, pactum, ēre, 3. (καθ)ορίζω, συμφωνῶ.
 panis, is, ἀ. ψωμί. panis secundariu^s ψωμί ὑπόμαυρο, ψωμί λίγο μαῦρο, δεύτερο.
 pār, paris, ūsos, δμοιος, μέ ūσες δυνάμεις, ūσόπαλος.
 parabīlis, e, εύκολοαπόκτητος, πού ἀγοράζεται εύκολα.
 parco, peperci, —, ἔτε, φείδομαι, δείχνω φειδώ, κάνω οἰκονομία.
 parcus, a, ut, φειδωλός, πού χρησιμοποιεῖ μέ φειδώ.
 pārens, ntis, ἀ. (κυρίως μετ. τοῦ pario)

αὐτός πού ἔχει γεννήσει, δι γονέας,
δι πατέρας. πληθ. parentes, um, ἀ.
καὶ θ. οἱ γονεῖς (πατέρας καὶ μη-
τέρα).

parēo, ūi, —, ἔτε, 2. ὑπακούω. πείθο-
μαι.

pārio, pēpēti, partum, ἔτε, 3. γεννῶ.
ἀποκτῶ, ἐτοιμάζω.

parīter, ἐπίρρο. ἔξισον, ὅμοια, τό ἴδιο.

pāro, 1. ἐτοιμάζω.

parricidium, ūi, οὐ. πατροκτονία.

pars, partis, θ. μέρος, πρόσωπο, (ρό-
λος), μερίδα, κόμμα (πληθ.).

parum, ἐπίρρο. λίγο (συγκρ. minus.
ὑπερθ. minimē).

parvūlus, a, um, πολύ μικρός. Οὐσ.
parvūlus, i, ἀ. μικρό παιδί, νεογέν-
νητο.

parvus, a, um, μικρός.

passim, ἐπίρρο. σποραδικά, ἐδῶ κι
ἐκεῖ, παντοῦ.

pastor, ὄρις, ἀ. βοσκός.

pater, tris, ἀ. πατέρας, πληθ. patres,
um, οἱ πατρίκιοι, οἱ εὐγενεῖς. οἱ
Συγκλητικοί.

paternus, a, um, πατρικός, τοῦ πα-
τέρα.

patiens, ntis, ἐπίθ. (κυρίως μετ. τοῦ
patior) ὑπομονητικός, καρτερικός.

patior, passus sum, pati, 3. ἀποθ. πά-
σχω, ὑπομένω.

patrīa, ae, θ. πατρίδα.

patricius, a, um, πατρίκιος.

patrimonium, ūi, οὐ. ἡ κληρονομία ἀπό

τόν πατέρα, ἡ περιουσία.

patrōnus, i, ἀ. συνήγορος, σύνδικος,
ὑπερασπιστής.

pauci, ae, ἀ. (στόν πληθ.) λίγοι.

paulatīm, ἐπίρρο. λίγο λίγο.

paulo, ἐπίρρο. λίγο. θλ. post.

páuper, ἔπις, φτωχός.

paupertas, ātis, θ. φτώχεια.

pavor, ὄρις, ἀ. φόβος, τρόμος.

pax, pacis, θ. εἰρήνη.

peccatum, i, οὐ. ἀμάρτημα, σφάλμα.

pecco, 1. κάνω σφάλμα, ἀμαρτάνω.

pecunia, ae, θ. χρήματα.

pecus, ὄρις, οὐ. ἀγέλη, κτήνη, κοπάδια.

pediculāris, e, πού γεννᾶ ψειρες. θλ.λ.

morbus.

pel - līcio, lexi, lectum, ἔτε, 3. προσελ-
κύω, δελεάζω.

pello, pēpēli, pulsum, ἔτε, 3. σπρώχω,
βγάζω ἔξω, διώχνω.

penātes, īum, πληθ. ἀ. πατρῶοι θεοί,
θεοί τοῦ σπιτιοῦ.

per, πρόθ. μ' αἰτ. διά μέσου, per de-
ceum dies γιά δέκα μέρες. per iram
μέ δργή per (me) ἔξαιτιας (μου).

per - ἄγρο, 1. περνῶ, βαδίζω ἀνάμεσα.

per - amoenus, a, um, πολύ εὐχάρι-
στος.

per - cello, cūli, culsum, ἔτε, 3. ἀνα-
τρέπω, φίγω κάτω, ξαφνιάζω.

per - contor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ.
ζητῶ νά μάθω, φωτῶ νά μάθω.

percussor, ὄρις, ἀ. φονιάς, δολοφόνος.

per - cūtio, ussi, ussum, ἔτε, 3. χτυπῶ,
καταβάλλω.

perdītus, a, um, χαμένος, διεφθαρμέ-
νος.

perdo, dīdi, dītum, ēre, 3. διαφθείρω,
 καταστρέψω.
 per - dūco, xi, ctum, ēre, 3. δδηγῶ.
 peregrinus, a, um, ξένος, δχι ἐγχώριος.
 per - ēo, ū, —, īre, χάνομαι.
 per - ficio, fēci, fectum, ēre, 3. κατορ-
 θώνω, δίνω τέλος.
 per - fidia, ae, θ. ἀπιστία.
 per - fidus, a, um, ἀπιστος.
 per - fōdī, fōdi, fossum, ēre, 3. δια-
 περνῶ (μ' αἰχμηρό δργανο).
 per - fugiō, fūgi, —, ēre, 3. καταστρέψω.
 pergo, perrexī, perrectum, ēre, 3. προ-
 χωρῶ, πηγαίνω διαστικά. perge
 πήγαινε, ἐμπρός φύγε.
 pericūlum, i, οὐ. κίνδυνος.
 peritīa, ae, θ. ἐμπειρία.
 per - mitto, mīsi, missum, ēre, ἐπι-
 τρέπω.
 perniciēs, ēi, θ. καταστροφή, δλεθρος.
 perniciōsus, a, um, καταστρεπτικός,
 δλέθριος.
 pergetūo, ἐπίρρο. συνεχῶς, ἀδιάκοπα.
 perpetūus, a, um. συνεχής, ἀδιάκοπος.
 In perpetūum γιά πάντα, λσόβια.
 per - saepe, ἐπίρρο. πάρα πολλές φορές,
 πολύ συχνά.
 per - sēquor, cūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ.
 (κατα)διώκω.
 per - solvo, solvi, solūtuum, ēre, 3.
 πληρώνω, ξεπληρώνω, ἀποδίδω.
 per - stringo, nxi, ctum, ēre, 3. κάνω
 ἀμυχή, διασχίζω, ἀγγίζω, δια-
 σύω, σφίγγω, καταλαμβάνω.
 per - turbo, 1. διαταράξω.

per - vēni, vēni, ventum, īre, 4.
 φτάνω.
 pessīmus, a, um (ὑπερθ. τοῦ malum) δ
 χειρότερος, ἐγκληματικός.
 peto, īvi (ἢ ii), ītum, ēre, 3. ζητῶ, ἔρχο-
 μαι γρήγορα, πηγαίνω γρήγορα
 σε...
 pharētra, ae, θ. φαρέτρα.
 philosōphus, i, ἀ. φιλόσοφος.
 piētas, ātis, θ. εὐσέβεια.
 pīla, ae, θ. σφαίρα (μπάλλα).
 pīlus, i, ἀ. τρίχα.
 pinguis, e, παχύς.
 piscicūlus, i, ἀ. μικρό ψάρι.
 placēo, ūi, ītum, ēre, 2. ἀρέσω. placet,
 placūit, ēre, 2. ἀπρόσ. φαίνεται
 καλό.
 placidē, ἐπίρρο. ήσυχα, ήρεμα, πράα.
 plāga, ae, θ. πληγή, τραῦμα, χτύπημα.
 pláusus, ūs. ἀ. ἐπιδοκιμασία, ἐπευφη-
 μία, ξπαινος.
 plebeius (πρόφ. plebejus), a, um, πλη-
 θείος.
 plebs, bis, θ. τό πλῆθος, δ πολύς λαός.
 plerique, pleraeque, pleraque, oī πολ-
 λοί, oī περισσότεροι.
 plumbum, i, οὐ. δ μόλυνδος.
 plurīmus, a, um, (ὑπερθ. τοῦ multus), δ
 περισσότερος, πληθ. plurimi, ὅρυμ,
 οī περισσότεροι.
 plus, ἐπίρρο. περισσότερο.
 podāgra, ae, θ. ποδάγρα, ἀρθρίτιδα.
 poena, ae, θ. ποινή.
 pompa, ae, θ. πομπή.
 pondō (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ ἀχρ. pondus

γεν. *pondi*), κατά λέξη: κατά τό βάρος. Ὡς ούσ. ἄκλ. (συνηθέστερα μέροιθμ. καί μέ παράλειψη τῆς λέξης *libra*: *triginta milia pondo argenti tripliānta* χιλιάδες λίτρες δάσμων).

pondus, *ĕris*, οὐ. βάρος.

rōno, *posui*, *positum*, *ĕre*, 3. θέτω, τοποθετῶ, θεωρῶ. *castra* *ponēre* στρατοπεδεύω. *ob* *oculos* *ponēre* (βάζω μπροστά στά μάτια) παρουσία μου.

pons, *ntis*, ἀ. γέφυρα.

pontifex, *īcis*, ἀ. ποντίφηκας, ιεροφύλακας. *p. maximus* ἀρχιερεύς.

populāris, *e*, τοῦ λαοῦ, δημοφιλής. ούσ. *polulares*, *īum*, οἱ ἐντόπιοι.

popūlus, *i*, ἀ. δῆμος. λαός, θηνος.

porta, *ae*, θ. πύλη.

porto, 1. φέρω.

posco, *poposci*, *—*, *ĕre*, 3. ζητῶ.

possum, *potui*, *posse*, μπορῶ.

post, πρόθ. μ' αἰτ. μετά. ἔπειτα. ἀπό. Ἐπίσq. paulo post λίγο ἀργότερα. *postēa*, ἐπίσq. ἔπειτα. ἀργότερα. στήσυνέχεια.

postētus, *a*, *um*, ὁ μεταγενέστερος, ὁ κατοπινός, ούσ. *postēri*, *ōrum*, ἀ. οἱ μεταγενέστεροι, οἱ ἀπόγονοι. *in posterum* στό μέλλον.

postis, *is*, ἀ. παραστάτης (τῆς πόρτας).

postēri, *ōrum*, *bl*. *posterus*.

postquam. σύνδ. ἀφοῦ.

postremo. ἐπίσq. στό τέλος.

postūlo, 1. ἀπ. αἰτῶ. ζητῶ. ἀξιώνω.

potentia, *ae*, θ. δύναμι.

potestas, *ātis*, θ. δύναμη, ἔξουσία, ἄδεια.

potior, *ītus*, *sum*, *īri*, 4. ἀποθ. γίνομαι κύριος.

prae, πρόθ. μέ αφαιρ. ἐμπρός ἀπό, ἢ σέ σύγκριση μέ, ἔξαιτίας, ἀπό, ἔνεκα.

prae - acūtus, *a*, *um*, πολύ αἰχμηρός (μυτερός).

praebēo, *īi*, *ītum*, *ĕre*, 2. παρέχω, παραδίδω.

praecceptor, *ōris*, ἀ. δ δάσκαλος.

prae - cīdo, *cīdi*, *cīsum*, *ĕre*, 3. κόδω, (ἀκρωτηριάζω, διασχίζω, διακόπτω).

prae - cīno, *cecīnī*, *—*, *ĕre*, 3. πηγαίνω μπροστά τραγουδώντας (προλέγω, χρησμοδοτῶ).

prae - cīrīo, *cēpi*, *ceptum*, *ĕre*, 3. δίνω ἐντολή, παραγγέλω, διδάσκω.

prae - cīpīto, 1. κρημνίζω. *prae cīpīē*, ἐπίσq. κυρίως, κατεξιχήν. ἔχωριστά.

prae cīpīus, *a*, *um*, δ κυριότερος, δ βασικός. ὁ ἔξαιρετος.

prae - clāre, ἐπίσq. πολύ λαμπρά. στήν ἐντέλεια.

praeceo, *ōnis*, ἀ. κήρυκας.

praeda, *ae*, θ. λεία, λάφυρα.

praedītus, *a*, *um*. (μέ αφαιρ.) αἰτός πού ᔁχει, δ προικισμένος.

praeedo, *ōnis*, ἀ. ληστής.

praeedor, *ātus sum*, *āri*, 1. ἀποθ. λεηταῖ, λαφιραγωγῶ.

praefectus, *i*, ἀ. δ προϊστάμενος. διοικητής.

prae - fero, tūli, lātum, ferre, ἀνώμ.
 προτιμῶ, προκρίνω.
 prae - figo, fixi, fixum, ἔτε. 3. μπήγω.
 διαπερνῶ.
 praemīum, ii, οὐ. βραβεῖο, ἀμοιβή.
 praeſens, ntis, ἐπίθ. παρών, εὐνοϊκός.
 praesiđum, ii, οὐ. τμῆμα στρατοῦ.
 φρουρά, φυλακή, ἐπικουρία.
 praestans, ntis, ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ
 praesto) αὐτός πού ὑπερέχει, πού
 ὑπερτερεῖ, δ ἀνώτερος.
 prae - sto, stūti, stūtum, stāre, 1. εἰμαι
 προϊστάμενος, διοικῶ, ὑπερέχω
 (ἀνα)δείχνω, παρέχω.
 prae - sum, fūi, esse, εἰμαι παρών, εί-
 μαι ἀρχηγός (ἀρχηγεύω).
 praeter, πρόθ. μ' αἰτ. ἔκτος, ἔξω ἀπό.
 praeter - ēo, ii, itum, īte, παρατρέχω,
 προσπερνῶ.
 praeterītus, a, um. ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ
 praetereo) αὐτός πού ἔχει περάσει,
 δ περασμένος.
 praetor, ὄnīs, πραίτορας, στρατηγός.
 prae - valīdus, a, um, πολύ δυνατός.
 prae - vēnīo, vēni, ventum, īte, 4. ἔχο-
 μαι πιό μπροστά. προλαβαίνω,
 προφταίνω.
 prae - vīdēo, vīdi, vīsum, īte. 2. προ-
 βλέπω.
 pratūm, i, οὐ. λιβάδι.
 pravus, a, um, διεστραμμένος, φαῦλος.
 precor, cātus sum, āri, 1. ἀποθ. εὐχο-
 μαι, ζητῶ ἀπό κάποιον.
 premo, pressi, pressum, īte, 3. πιέζω.
 pretiōsus, a, um, πολύτιμος.

pretiūm, ii, οὐ. ἀμοιβή, τιμή, λύτρα.
 prīmo, καί prītum, ἐπίρρ. (κατά)
 πρῶτο.
 prītum, a, um, (ὑπερθ. τοῦ σιγκρ.
 prīor, χωρίς θετ.) πρῶτος.
 princeps, ipis, πρῶτος. 2) αὐτός πού
 ἔχει τήν πρώτη θέση, δ πρόκριτος.
 prīor, prīus, προηγούμενος. πρῶτος
 (ἀπό δύο).
 prīus, ἐπίρρ. σιγκρ. πρωτύτερα.
 prīusquam, σύνδ. προτοῦ.
 privātus, a, um, ἵδιος, ἵδιωτικός.
 prīvo, 1. στερῶ.
 pro, πρόθ. μέ ἀφαιρ. γιά, ἀντί.
 probō, 1. (ἐπι)δοκιμάζω, ἀποδέχομαι,
 ἔγκρινω.
 probus, a, um, χρηστός, ἔντιμος.
 pro - cēdo, cessi, cessum. īte, 3. προ-
 βαίνω, προχωρῶ.
 procētus, a, um, ὑψηλός.
 pro - clāmo, 1. κραυγάζω, ἀναφωνῶ.
 prod - ēo, ii, itum, īte, προχωρῶ,
 βγαίνω, παρουσιάζομαι.
 prodițio, ὄnīs, θ. προδοσία.
 prodītor, ὄnīs, ἀ. προδότης.
 pro - dūco, xi, ctum, īte, 3. προιθῶ,
 παρατείνω, μακραίνω.
 proeīsum, ii, οὐ. μάχη, συμπλοκή.
 pro - fēro, tūli, lātum, ferre, ἀνώμ. πα-
 ρουσιάζω, βγάζω, φέρων ἔξω.
 pro - fīcio, fēci, fectum, īte κατορ-
 θώνω, προκόβω.
 pro - fīcīcor, fectus sum, i, 3. ἀποθ.
 βαδίζω, ἀναχωρῶ, φεύγω.
 pro - fūgīo, fūgi, —, īte, 3. καταφεύγω.

- pro - fūsus, a. um. ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ profundor) ἄφθονος, σπάταλος.
 pro - grēdior, gressus sum. grēdi, 3. ἀποθ. προχωρῶ, θαδίζω.
 pro - hībēo, ūi, ītum. ēre, 2. ἐμποδίζω.
 pro - īcio (πρόφ. projicio), iēci, iectum. ēre, 3. φέρω μπροστά, προβάλλω.
 pro - lābor, lapsus sum, lābi, 3. ἀποθ. δλισθαίνω μπροστά, πέφτω.
 pro - mīnēo, ūi, - , ēre, 2. ἐξέχω.
 pro - mitto, mīsi, missum. ēre, 3. ύπόσχουαι.
 promptus, a. um. ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ promoto) ἔτοιμος, πρόχειρος, πρόθυμος, δραστήριος.
 proprie, ἐπίρρ. κοντά. (θλ. propius καὶ proxime). 2) πρόθ. μ' αἰτ. κοντά σε.
 proprē, ἐπίρρ. γρήγορα, βιαστικά.
 propreō, 1. βιάζομαι.
 propinquus, a. um. δ γειτονικός, δ συγγενής.
 propriōr, proprius. σιγκρ. ἐπίθ. κοντινότερος, πλησιέστερος.
 proprius, ἐπίρρ. σιγκρ. πιό κοντά, πλησιέστερα.
 pro - rōno, rosūi, rosītum. ēre, 3. ἐκθέτω κάτι. δημοσιεύω (τοιχοκόλλω).
 propter, πρόθ. μ' αἰτ. ἐξαιτίας. ἀπό.
 pro - rōgo, 1. παρατείνω.
 pro - scrībo, scripsi, scriptum. ēre, 3. προγράψω.
 proscriptio, ūnis, θ. προγραφή. (ἡ θέση κάποιου ἐκτός νόμου).
 pro - sīlīo, ūi, - , īre, 4. ἀναπηδῶ.
 (πηδῶ πρός τά μπρός), ξεπηδῶ.
 pro - sterno, strāvi, stratum. ēre, 3. στρώνω κάτι, καταβάλλω.
 prosum, fūi, prodesse, ὠφελῶ.
 pro - vēho, vexi, vectum, ēre, 3. φέρω μπροστά, παθ. provēhor, vectus sum, vēhi, 3. προχωρῶ, ἀνοίγομαι (ἀπό τό λιμάνι).
 provincia, ae, θ. ἐπαρχία.
 provocatio, ūnis, θ. πρόωληση.
 proxime, ἐπίρρ. (ύπερθ. τοῦ prope) πολύ κοντά.
 proximus, a. um. πολύ κοντινός, πολύ γειτονικός (ύπερθ., συγκρ. prōpior).
 prudentia, ae, θ. σύνεση, γνώση, σοφία.
 publīcē, ἐπίρρ. μέ δημόσια ξεσδα.
 publīcus, a. um. δημόσιος, τοῦ δημοσίου, κρατικός.
 pudor, ūris, (ἀ. αἰδώς). ντροπή.
 puella, ae, θ. κορίτσι.
 puer, ēri, ἀ. τό ἀγόρι.
 puerīlis, e. παιδικός.
 rugio, ūnis, ἀ. ἐγχειρίδιο.
 pūgna, ae, θ. μάχη.
 pūgno, 1. μάχομαι, πολεμῶ. pugnatum est (ἀπρόσ.) ἔγινε μάχη, πόλεμος.
 pulcher, chra, chrum, ὡραῖος.
 pulvis, ēris, ἀ. σκόνη.
 pugno, pugnūgi, punctum, ēre, 3. τρυπῶ, σουβλίζω.
 punio, ūvi, ītum. īre, 4. τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι.
 purgo, 1. ἐξαγνίζω (κάνω καθαρό) me

purgō ἀπολογοῦμαι.
purgūra, ae, θ. πορφύρα, τό πορφυρό
ένδυμα.
pūto, 1. νομίζω.

Q

quadraginta, ἀριθμ. σαράντα.
quadrans, ntis, ἀ. μικρό νόμισμα, δ
κοδράντης (τέταρτο τοῦ ἀσσά-
ριου).
quadriñmus, a, um τεσσάρων ἑτῶν.
quadringenti, ae, a, τετρακόσιοι.
quaero, sīvi, sītum, ēre, 3. ζητῶ. ab
aliquo ρωτῶ κάποιον.
quaestio, ònis, θ. ζήτηση, ζήτημα, δι-
καστική ἀνάκριση, ἔξεταση.
quaestor, òris, ἀ. ταμίας.
quaestūta, ae, θ. τό ἀξιώμα τοῦ ταμία.
quaestus, ñs, ἀ. χρηματισμός, κέρδος,
ώφελεια.
quam, ἐπίρρο. 1) ἐρωτ. πόσο, 2) ἀναφ.
δσο. (ἀντίστοιχο στό tam) δσο τό
δυνατό (μέ υπερθ. μέ τό possum ή
χωρίς τό possum) 3) μέ συγκρ. ή
λέξη πού ἐκφράζει ή περιέχει
σύγκρ.: ἀπό δ.τι.
quamdiū, ἐπίρρο. καὶ quam diū δσον
καὶ δσο.
quamobrem, ἐπίρρο. (καὶ χωριστά
quam ob rem), πράγμα γιά τό
δποῖο, γι' αὐτό.
quamprītum, ἐπίρρο. πάρα πολύ γρή-
γορα, δσο τό δυνατό γρηγορέρα.

quamquam, σύνδ. ἀν καὶ.
quam - vis, σύνδ. ἀν καὶ.
quando, σύνδ. δπότε quando quidem
ἐπειδή δέδαια.
quānquam ή quamquam.
quantus, a, um, δσος, πόσο μεγάλος.
qua - propter, ἐπίρρο. γι' αὐτό.
quā - rē, ἐπίρρο. γιατί, γι' αὐτό.
quartus, a, um, τέταρτος.
qua - si, ἐπίρρο. καὶ σύνδ. σάν.
quater, ἐπίρρο. τέσσερις φορές.
quattūor, ἀριθμ. ἐπίθ. ἄκλ. τέσσερα.
-que, σύνδ. (ἐγκλ. πάντα στό τέλος τῆς
λέξης), καὶ
questus, ñs, ἀ. μομφή, θρήνος.
1. qui, quae, quod, ἀντων. (γεν. cuius,
δοτ. cui), ποιός; δ δποῖος.
2. qui (ἀντί quo), ἐπίρρο. (κυρ. ἀρχαία
ἀφαιρ. τῆς ἀντων. qui καὶ quis)
πῶς.
quia, σύνδ. ἐπειδή.
quicunque, quaecumque, quod-
cumque, δποιοσδήποτε.
quid, o.ν. (ἐν. τῆς ἐρωτ. ἀντων. quis,
ποιός; tī; 2) ως ἐπίρρο. σέ tī; γιατί;
qui - dam, quaedam, quiddam καὶ
ἐπίθ. quoddam κάποιος, a, o,
(γνωστός, δλλά πού αὐτός πού μι-
λεῖ δέν τόν δηλώνει).
quidem, ἐπίρρο. δέδαια. ne... quidem
ούτε... δέδαια.
qui - nam, δλ. quisnam.
quid - pī, ἐπίρρο. γιατί δέν, πῶς δέν;
quiēsco, ēni, ētum, ēre, 3. ησυχάζω,
ξεκουράζομαι.

quiētus, a, um, ήσυχος, ἡρεμος.
quin, σύνδ. ὅποιος δέν, ὥστε νά μή
(βλ. dubito, dubius).

2) μέ προφ. = ἀλλά, λοιπόν quin abi
ἀλλά φύγε, φύγε λοιπόν.

quippe, ἐπίρρη. ἐπειδή θέβαια.

quis, quae, quid, ποιός 2) ἀντων. ἀρρ.
quis, quae καὶ qua, quid (ἐπειτα
ἀπό τις λέξεις si, nisi, num, ne) κά-
ποιος (βλ. qui).

quisnam, quaenam, quodnam καὶ
quidnam, ποιός λοιπόν;

quis - que, quaeque, quidque (καὶ
ἐπίθ. quodque), καθώς καὶ δλοι.

quis - quis, -, quicquid ή quidquid (ώς
ἐπίθ. quodquod), δποιοσδήποτε.

1. quō, ἐπίρρ. (σέ κίνηση) ὅπου, σέ
δποιο μέρος.

2. quō, σύνδ. (ἐμπρός ἀπό συγκρ.) γιά
νά, 2) δσο.

quoad, σύνδ. ώστου, ἐφόσον.

quod, σύνδ. δτι, ἐπειδή.

quoque, ἐπίρρ. ἐπίσης, καὶ.

quorsum (= quoversum) ἐπίρρ. ποῦ;
σέ τι;

R

rapīna, ae, θ. ἀρπαγή.

rapio, iū; ptum; ἔre, 3. ἀρπάζω, κάνω
ἀπαγγή.

rarus, a, um, σπάνιος.

ratus, βλ. teor.

re - bello, 1. ἐπαναστατῶ.

re - cīrō, cēri, ceptum, ἔre, 3. ἀνα-
λαμβάνω, δέχομαι.

re - concilio, 1, συμφιλιώνω.

rectē, ἐπίρρ. δρθά, δίκαια.

recupēro, 1. ἀνακτῶ, διασώζω.

re - cūso, 1. ne... ἀρνούμαι νά..., δέ
θέλω νά...

red - do, dīdi, dītum, ἔre, 3. ἀποδίω.
salutem ἀνταποδίω τό χαιρετι-
σμό, ἀντιχαιρετῶ. litteras παρα-
δίνω τήν ἐπιστολή.

red - eo, ii, itum, ire, ξανάρχομαι, re-
deo in gratiam cum aliquo συμφι-
λιώνομαι μέ κάποιο (μετ. rediens,
γεν. redientis).

redīmio, iū, itum, ire, 4. στεφανώνω.

red - imo, ēmi, emptum, ἔre, 3. ἔξαγο-
ράζω, σώζω μέ λύτρα.

red - intēgro, 1. ἀνανεώνω.

redīsus, ūs, ἄ - ἐπιστροφή.

re - dūco, duxi, ductum, ἔre, 3. δδηγῶ
πίσω, ἐπαναφέρω.

re - fēro, rettūli, relātum, referre,
δνώμ. ἀπονέμω, ἀποδίω, ἐπανα-
φέρω. gratiam ἀποδίω χάρη.

regālis, e, βασιλικός.

regīus, a, um, βασιλικός, τοῦ βασιλέα.
regno, 1. βασιλεύω.

rego, rexī, rectum, ἔre, 3. (δι)ευθύνω.
re - gredīor, gressus sum, grēdi, 3.

ἀποθ. ἐπιστρέφω, ξαναγυρίζω.

relābor, lapsus sum, i, 3. ἀποθ. ξα-
ναέρχομαι (στήν κοίτη μου) ὑπα-
ναχωρῶ.

- religio, ōnis, θ. θρησκεία, εὐλάβεια,
 συνείδηση.
 religōsus, a, um, ἵεροπρεπής, θρη-
 σκευτικός.
 relinquo, liqui, lictūm, ēre, 3. ἐγκατα-
 λείπω, ἀφήνω.
 reliquiae, ἄγαμ, θ. πληθ. τά λείψανα.
 reliquis, (πρόφ. *relicqus*) a, um, ὑπό-
 λοιπος.
 remedium, ii, οὐ. φάρμακο.
 re - mitto, mīsi, missum, ēre, 3 ἀφήνω,
 χαλαρώνω, ἀφήνω ἐλεύθερο, ἐλατ-
 τώνω, μετριάζω. animum ad otium
 δίνω ἀνεση στήν ψυχή μου,
 (παραιτοῦμαι ἀπό τίς ἀσχολίες
 μου).
 re - tōnēo, tōni, tōtum, ēre, 2. ἀπο-
 μαχρύνω.
 remunēgor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀν-
 ταποδίω, ἀνταμείβω.
 remus, i, ἀ. κουπί.
 re - nōvo, 1. ἀνανεώνω.
 re - nuntiō, 1. ἀναγγέλλω, ἀνακη-
 ρύτω.
 re - nūo, ūi, —, ēre, 3. σηκώνω κεφάλι,
 ἐκδηλώνω ἀντίθεση.
 reor, ratus sum, rēpi, 2. ἀποθ. λογα-
 ριάζω, νομίζω.
 re - pello, rūli, pulsum, ēre, 3. ἀπο-
 κρούω, ἀπωθώ.
 re - pendo, ndi, nsum, ēre, 3. πληρώνω,
 ἀντισταθμίζω, κάνω ἀνταλλαγή.
 repente, ἐπίρρ. ξάφνου, ἀπροσδό-
 κητα.
 re - perīo, reppēti, repertum, īre, 4.
- ἀνακαλύπτω, βρίσκω.
 re - pēto, īvi, (καὶ repetī) itum, ēre, 3.
 ζητῶ πίσω.
 re - plēo, ēvi, ētum, ēre, 2. γεμίζω.
 re - porto, 1. ἐπαναφέρω, παίρνω,
 ἀποκτῶ.
 re - prehendo, ndi, nsum, ēre, 3. μέμ-
 φομαι, κατηγορῶ.
 re - promitto, mīsi, missum, ēre, 3.
 ἀντιπόσχομαι.
 re - pudīo, 1. ἀρνοῦμαι, δέ δέχομαι,
 ἀποκρούω.
 re - pugno, 1. ἀντιμάχομαι, ἀντιδρῶ.
 res, rēi, θ. πράγμα, γεγονός, ὑπόθεση,
 περιουσία, κράτος.
 re - scindo, scīdi, scissum, ēre, 3. ἀπο-
 κόπτω, ἀκυρώνω.
 re - sēco, secūi, sectum, āre, 1. τιμωρῶ,
 σκοτώνω.
 re - sēro, 1. ἀνοίγω.
 re - sistō, restīti, —, ēre, 3. ἀντιστέκο-
 μαι.
 re - spergo, rsi, rsum, ēre, 3. φαντίζω,
 φαίνω.
 re - spicīo, spexi, spectum, ēre, 3.
 παρατηρῶ.
 re - spondēo, ndi, nsum, ēre, 2. ἀπο-
 κρίνομαι, ἀνταποκρίνομαι.
 re - sponsum, i, οὐ. ἀπόκριση.
 respulīca, καὶ res publica (γεν. rei
 publicae), θ. πολιτεία.
 re - stitūo, ūi, ūtum, ēre, 3. ἀποκαθι-
 στῶ, ἐπανορθώνω.
 re - sūmo, sumpsi, sumptum, ēre, 3.
 ἀναλαμβάνω. somnum ἀποκοινοῦ-
 μαι.

- re - tīpēo, ūi, tentum, ēre, 2. ρρατῶ.
 ἐμποδίζω.
 re - vertor, rti καὶ reversus sum, rti, 3.
 ἡμιαποθ. ἐπιστρέψω.
 rex, regis, ἀ. βασιλέας.
 rhētor, ὅris, ἀ. δάσκαλος τῆς οητορι-
 κῆς, οητοροδιδάσκαλος.
 rīdeo, rīsi, rīsum, ēre, 2. γελῶ.
 ripa, ae, θ. ὄχθη.
 risus, ūs, ἀ. γέλιο.
 robustus, a, um, ρωμαλέος, εὔρωστος.
 rogo, 1. ρωτῶ, ζητῶ, παρακαλῶ.
 rugus, i, ἀ. φωτιά.
 rostra, ὅrum, oū. πληθ. τά ἔμβολα, τό
 βῆμα στήν ἀγορά.
 ruīna, ae, θ. ἐρείπιο.
 ruo, rui, rutum, ēre, 3. δρυμῶ.
 rupes, is, θ. βράχος.
 rustīcor, 1. ἀποθ. μένω στήν ἔξοχή.
 rustīcus, a, um, ἀγροτικός, γεωργικός.
- S
- sacer, cra, crum, ἰερός.
 sacerdos, ὅtis, ἀ. ἰερέας.
 sacrificiūm, ii, oū. ἵεροτελεστία, θυσία.
 sacram, i; oū. τό ἰερό.
 saepe, ἐπίορ. πολλές φορές, συγκρ.
 saepius, ὑπερθ. saepissimē.
 saepio, saepsi, saeptum, īre, 4. κάνω
 περίφραξη, ὑπερασπίζω, φυλάγω.
 saevio, ii, ītum, īre, 4. ἀγριεύω, συμπέ-
 ρομαι ἄγρια.
 saevitia, ae, θ. ἀγριότητα, σκληρότητα.
- saltem, ἐπίορ. τουλάχιστο.
 saltus, ūs, ἀ. δάσος, κοιλάδα.
 salūbris, (καὶ salūber), bre, σωτήριος.
 salus, ūtis, θ. σωτηρία 2) ὑγεία.
 salūto, 1. χαιρετίζω.
 salvus, a, um, σῶος, ἀδλαβής.
 sanctus, a, um, ἀγνός, καθαρός, ἀδιά-
 φθορος, ἐνάρετος.
 sanguis, īnis, ἀ. αἷμα.
 sapiens, ntis, ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ sa-
 pīo), σοφός.
 sapīo, ii, —, ēre, 3. εἴμαι φρόνιμος, ἔχω
 δρθή κρίση.
 satelles, ītis, ἀ. δορυφόρος, (στρατιώ-
 τες πού περιστοιχίζουν τό στρα-
 τηγό).
 satis, ἐπίορ. ἀρκετά, καλά, δσο πρέ-
 πει.
 saxum, i, oū. πέτρα, βράχος, μεγάλη
 πέτρα, δγκόλιθος.
 schola, ae, θ. σχολή, σχολείο.
 scio, scīvi καὶ scīi, ītum, īre, 4. γνω-
 ρίζω, ἔρω.
 scipīo, ὅnis, ἀ. σκῆπτρο, φαῖδι.
 sciscitor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ρωτῶ
 νά μάθω.
 scriba, ae, ἀ. γραφέας, λογιστής.
 scribo, psi, ptum, ēre, 3. γράφω.
 scutum, i, oū. ἀσπίδα.
 sē καὶ sēsē (αιτ. καὶ ἀφαιρ. ἐν. καὶ
 πληθ. τοῦ sui) τόν ἑαυτό τον. secum
 μαζί του, μαζί τους.
 se - cēdo, cessi, cessum, ēre, 3. ἀπο-
 χωρῶ.
 se - cerno, crēvi, crētum, ēre, 3, χω-

- φίζω, διακρίνω.
 seco, secūi, sectum, (μετ. μέλλ. seca-turus), ἄρε 1. κόδω, χωρίζω.
 secrētō, ἐπίρρο. μυστικά.
 secundariūs, a, um, δεύτερος, βλ. panis.
 secundus, a, um, δεύτερος.
 se - cūris, is (αἰτ. im, ἀφαιρ. i), θ. τσε-κούρι.
 sed, σύνδ. ἀλλά, μά.
 sedēcim, δεκαέξι.
 sedēo, sēdi, sessum, ἔτε, 2. κάθομαι.
 sedes, is, θ. ἔδρα, κατοικία.
 seditio, ὅνις, θ. διχόνοια, στάση.
 seduſitas, ātis, θ. προθυμία, ἐπιμέλεια.
 segnis, e, νωθρός.
 se - libra, ae, θ. ἡμίλιτρο, μισή λίτρα.
 βλ. pondo.
 sella, ae, θ. ἔδρα, δίφρος.
 semet (ἀντ. se + ἐγκλ. -met) δ ἴδιος
 τὸν ἑαυτό του, οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτό
 τους.
 semper, ἐπίρρο. πάντοτε.
 sempiternus, a, um, αἰώνιος, παντοτι-
 νός.
 senātor, ūris, ἀ. συγκλητικός.
 senātūs, ūs, ἀ. σύγκλητος.
 senecta, ae, θ. καὶ senectus, ūtis, θ. γε-
 ὧτειά, ad summam senectutem ὡς
 τὰ βαθιά γεράματα.
 senectus, βλ. senecta.
 senex, senis, ἐπίθ. γέροντας. Οὖσ. δ
 γέρος.
 senior (συγκρ. τοῦ senex). γέροντότε-
 ρος. γέρος.
 sententia, ae, θ. γνώμη.
 sentiō, nsi, nsum, īre, 4. ἔννοω, κατα-
 νοῶ.
 separātim, ἐπίρρο. χωριστά.
 sepellīo, īvi, pultum, īre, 4. θάβω.
 septem, ἀριθμ. ἄκλ. ἐφτά.
 septimus, a, um, ἔβδομος.
 septuagesīmus, a, um, ἔβδομηκοστός.
 sepulcrum, i, οὐ. τάφος.
 sepultūra, ae, θ. ταφή, τάφος.
 sequens, ntis, ἐπίθ. (μετ. τοῦ ἀποθ.
 sēquor), ἐπόμενος, ἀκόλουθος.
 sēquor, cūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ. ἀκο-
 λουθώ.
 serīō, ἐπίρρο. σοβαρά, σπουδαῖα.
 sermo, ὅnīs, ἀ. διμιλία, λόγος, διάλο-
 γος.
 serta, ὅrum, οὐ. πληθ. στέφανος, πλε-
 ξούδα ἀπό ἄνθη, (γιρλάντα).
 servō, 1. φυλάγω, τηρῶ.
 servus, i, ἀ. δοῦλος.
 sēsē, βλ. sē.
 seſtertīus, ūi, ἀ. σηστέρτιος (νόμισμα).
 seu καὶ sive, σύνδ. εἴτε... sive... sive,
 seu... seu εἴτε... εἴτε.
 sevērus, a, um, αὐστηρός.
 sex, ἄκλ. ἔξι.
 sexaginta, ἄκλ. ἔξήντα.
 sextīlis, is (μετ παράλ. τοῦ mensis), ἀ. δ
 ἔκτος μήνας μέ πρώτο τό Μάρτιο, δ
 (ἐπειτα) Αὔγουστος.
 sextus, a, um, ἔκτος.
 sī, σύνδ. ἄν.
 sīc, ἐπίρρο. ἔτσι, μ' αὐτόν τόν τρόπο.
 sica, ae, θ. ἔγχειρίδιο, ξίφος (μικρό).
 siccum, i, οὐ. ξηρό μέρος. ή ξηρά.

sicut καὶ sicūti, ἐπίρρο. δπως, καθώς.
significo, 1. δηλώνω, σημαίνω.
signo, 1. σημειώνω, χαράζω, κόβω, si-
gnatum argentum νόμισμα ἀσημέ-
νιο.

signum, i, οὐ. σημεῖο, σημαία, ἄγαλμα.
silentium, ii, οὐ. σιγή, σιωπή.

similis, e, δημοιος.

similitudo, īnis, θ. δημοιότητα.

simul, ἐπίρρο. συγχρόνως, ταυτόχρονα,
μεμιᾶς.

simulo, 1. ὑποκρινομαι, προσποιοῦ-
μαι.

sin, σύνδ. ἄν, ἄν δημως.

sine, πρόθ. με ἀφαιρ. χωρίς.

singulāris, e, μοναδικός.

singuli, ae, a, ἐπίθ. πληθ. καθένας,
ένας ένας.

sinister, tra, trum, ἀριστερός.

sive, δλ. seu.

soboles, δλ. suboles.

sobrius, a, um, νηφάλιος, φρόνιμος.

socer, ēri, ἀ. πεθερός.

societas, ātis, θ. ἡ ἐπικοινωνία (ἀνά-
μεσα σέ λαούς), ένωση, πολιτική
φιλία, συμμαχία.

socius, a, um, σύμμαχος.

sodalis, e, φίλος (ἐταιρος).

sol, solis, ἀ. ἥλιος.

solēo, solitus sum, ēre, 2. ἥμιαποθ.
συνηθίζω.

solīdus, a, um, στερεός, μόνιμος, στα-
θερός.

solitarius, a, um, ἐρημικός, μοναχικός.
solitudo, īnis, θ. μοναξιά, ἐρημία.

solitus, a, um, συνηθισμένος.
solemnis, e, ἐορταστικός, ἐπίσημος,
πανηγυρικός.

solum, ἐπίρρο. μόνο. non solum sed
etiam δχι μονάχα ἀλλά καὶ.
solus, a, um, (γεν. solius, δοτ. soli), μό-
νος.

solvo, solvi, solūtum, ēre, 3. λύω, δια-
λύω.

somnium, ii, οὐ. ὅνειρο.

somnus, i, ἀ. ὅπνος.

sonitus, ūs, ἀ. ἥχος, πάταγος.

sono, ūi, ītum, āre, 1. (μετ. μέλλ. sona-
tūrus), ἥχω, σαλπίζω.

soror, ὄris, θ. ἀδελφή.

sors, sortis, θ. κλῆρος, τύχη.

spatium, ii, οὐ. διάστημα χρόνου ἢ τό-
που.

species, ēi, θ. πρόφαση, πρόσχημα.

specūlum, i, οὐ. καθρέφτης.

spectacūlum, i, οὐ. θέαμα.

spectator, ὄris, ἀ. θεατής.

specto, 1. δλέπω, ἀποδλέπω.

sperno, sprevi, spretum, ēre, 3.
κατα(περι)φρονῶ.

spēs, ei, θ. ἔλπιδα.

spirītus, ūs, ἀ. πνεῦμα, περηφάνεια,
οἶηση.

spoliūm, ii, οὐ. συνήθ. στόν πληθ. λά-
φυρα.

spondēo, spopondi, sponsum, ēre, 2.
ἐγγυῶμαι.

sponsus, i, ἀ. μνηστήρας.

sponte, ἐπίρρο. (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ ἀχρ.
spons), θεληματικά, ἐκούσια.

- sponte sua, θέλοντας, ἀπό μόνος
 του, ἀπό μόνοι τους.
 spretus, δλ. sperno.
 statim, ἐπίρρ. παρενθήσ. ἀμέσως.
 statio, ὅνις, θ. θέση, σταθμός, φρουρά.
 statua, ae, θ. ἀνδριάντας.
 statuo, ūi, ūtum, ἔτε, 3. στήνω (ίδρυω).
 ἀποφασίζω.
 statūra, ae, θ. ἀνάστημα.
 stimulus, i, ἄ. = clavus, καρφί.
 stipendium, ii, οὐ. (στρατιωτικός) μι-
 σθός, πολεμική ὑπηρεσία. stipendia
 facere ἐκτελῶ στρατιωτική ὑπηρε-
 σία, ἐκστρατεύω, στρατεύομαι.
 stolidē, ἐπίρρ. ἥλιθια.
 strāges, is, θ. φθορά, σφαγή, φόνος.
 strepitus, ūs, ἄ. θόρυβος, κρότος τῶν
 χεριών, χειροκρότημα, alarum χτύ-
 πημα τῶν φτερῶν, φτεροκρότημα.
 strictus, δλ. stringo.
 stridor, ὅris, ἄ. τριγμός, γρῦλισμα τοῦ
 ἐλέφαντα.
 stringo, nxi, strictum, ἔτε, 3 gladium,
 τραχῶ τὸ ξίφος.
 studiō, ūi, -., ἔτε, 2. φροντίζω, σπου-
 δάζω.
 studiōse, ἐπίρρ. μέ ζῆλο, μ' ἐπιμέλεια.
 studium, ii, οὐ. σπουδή, ζῆλος, ἀγάπη,
 μάθηση, προθημία, πληθ, φιλολο-
 γία, τά Ἑλληνικά γράμματα, οἱ πε-
 λέτες.
 stupens, ntis, (ἐπίθ., κυρ. μετ. τοῦ
 stupēo) κατάπληκτος.
 stupēo, ūi, -., ἔτε, 2. μένω κατάπλη-
 κτος, ξαφνιάζομαι.
- suādēo, āsi, āsum, ἔτε, 2. πείθω, συμ-
 βουλεύω.
 sub, πρόθ. μέ ἀφαιρ. (στάση) μ' αἰτ.
 (κίνηση), κάτω ἀπό.
 sub - dūco, duxi, ctum, ἔτε, 3. ὑπο-
 βάλλω, διδηγῶ ἀπό κάτω.
 sub - īcīo, iēci, iectum, ἔτε, 3. βάζω
 ἀπό κάτω.
 sub - īgo, ēgi, actum, ἔτε, 3. ὑποτάσσω.
 subītus, a, um, ξαφνικός.
 sublātus δλ. tollo.
 subliciūs, a, um, ξύλινος.
 subōles, is, θ. (περιληπτ.) ἀπόγονοι.
 sub - rīdēo, rīsi, rīsum, ἔτε, 2. χαμι-
 γελῶ.
 sub - siđum, ii, οὐ, ἐπικουρία.
 sub - vēhor, vectus sum, vēhi, 3. ἀποθ
 καταπλέω, φτάνω.
 successor, ὅris, ἄ. διάδοχος.
 sudor, ὅris, ἄ. ἰδρώτας.
 suf - fēro, sustūli, sublātum, sufferte,
 ἀνώμ. παρέχω, ὑπομένω, ὑποφέρω.
 suf - fīcio, ēci, ectum, ἔτε, 3. ἐπαρκῶ.
 sui, sibi, se, ἀντων. ἐν, καὶ πληθ. δικοῦ
 τον, δικοῦ τους κτλ. (αὐτοῦ τοῦ
 ἴδιου κτλ.).
 Sullāni, ὅrum, ἄ. πληθ. οἱ συλλ.τοι.
 διπαδοί τοῦ Σύλλα.
 sum, fūi, esse (μετ. μέλλ. futūrus) εί-
 μαι, δρίσκομαι, ἀνήκω.
 summus, a, um, ὑπατος, δ πολύ ψηλός,
 (ό ἐπάνω - πάνω), δ ἀνώτατος.
 sumo, sumpsi, sumptum, ἔτε, 3.
 παίρω, ἀναλαμβάνω, ἐπιχειρῶ.
 sumptus, ūs, ἄ. δαπάνη, πολυτέλεια.

τά μεγάλα ξέοδα.

supellex, supellec̄t̄lis. θ. ξπιπλα και σκείη τοῦ σπιτιοῦ. οἰκοσκεινή.

super, πρόθ. 1) μ' αἰτ. πάνω ἀπό. ἐκ- τός ἀπό. 2) μέ διφαιρ. πάνω ἀπό. πάνω στό...

superbē, ἐπίρρ. ὑπεροπτικά. ὑπερή- φανα.

superbīa, ae. θ. ὑπεροψία. ὑπερηφά- νεια.

supērō, 1. νικῶ. ὑπερέχω.

super - sum, fui, esse. δείχνομαι ἀνώ- τερος, ἐπιτέρ.

super - vēnīo, vēni, ventum, īre. 4. χτυπῶ κάποιον, ἐπιτίθεμαι. ἔχο- μαι ἀπό πάνω (= ὑπερέχω).

suppliciter, ἐπίρρ. ἴκετικά, ἴκετευτικά.

suppliciūm, ii. οὐ. ποινή, τιμωρία.

suprēmus, a. um. (ὑπερθ.). ὑπέρθατος. ἀνώτατος, τελευταῖος (summus).

sus - cīpīo, cēpī, septum, īre. 3. ἀνα-

λαμβάνω (παίρνων ἐπάνω μου).

sus - pendo, ndi, nsum, īre. 3. κρεμῶ, κρατῶ μετέωρο.

suspīcōt, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ὑπο- πτεύομαι.

suus, a. um. δικός του, δικός τους.

sus - tīnēo, tīnii, tentum, īre. 2. ὑπο(μένων) φέρω.

T

tabes, is. θ. μαρασμός, φθίση.

tabūla, ae. θ. πίνακας, ζωγραφιά.

tabulātum, i. οὐ. σανίδωμα.

tacēo, cūi, cītum, īre. 2. σιωπῶ, κρατῶ σιγή.

tacītus, a. um. σιωπηλός.

tālis, e. τέτοιου εἴδους, τέτοιος.

talus, i. ἀ. ἀστράγαλος.

tam, ἐπίρρ. τόσο. tam - quam τόσο - δσο.

tamen, σύνδ. δμως.

tandem, ἐπίρρ. τέλος, ἐπιτέλους.

tanquam και tamquam σύνδ. δτως. καθώς.

tango, tetīgi, tactum, īre. 3. ἀγγίζω.

tantum, ἐπίρρ. μόνο, non tantum... sed etiam ὅχι μόνο... ἀλλά και.

tantum mōdo, ἐπίρρ. μόνο, φτάνει μόνο.

tantus, a. um, τόσος, τόσος μεγάλος

tardo, 1. ἐπιθραδίνω, καθινυτερῶ.

tectum, i. οὐ. στέγη, σπίτι.

telum, i. οὐ. βέλος, ἐπιθετικό δπλο. ἀχόντιο.

temerarīus, a. um. ἀλόγιστος, ἀστόχα- στος.

temperantīa, ae. θ. σωφροσύνη.

tempestas, ātis, θ. χρόνος, καιρός.

tempus, ὄris, οὐ. χρόνος.

tendo, tetendi, tentum και tensum, īre. 3. τεντάνω, τείνω (χλίνω), λιχνι- ζομαι.

tenebricōsus, a. um. σκοτεινός.

tenēo, nūi, tentum, īre. 2. κρατῶ, κα- τέχω, iureiurando teneoτ ἀπό τῶν δρκο δεσμεύομαι (μέ δεσμεύει δ δρκος).

- tener, ἔρα, ὕμ, τρυφερός.
ter, ἐπίρρ. ἀριθμ. τρεῖς φορές.
tergum, i, οὐ. ἡ πλάτη. post tergum
πίσω, ἀπό πίσω.
terni, ae, a, ἀριθμ. διανεμητ. τρεῖς -
τρεῖς.
terra, ae, θ. γῆ, ξηρά.
terrēo, ūi, ītum, ēre, 2. προκαλῶ κατά-
πληξη, τρομάξω κάποιον.
terror, ὄρις, ἀ. τρόμος.
tertiō, ἐπίρρ. τρίτη φορά.
tertiūm, ἐπίρρ. δλ. tertio.
tertiūs, a, um, τρίτος.
théātrum, i, θέατρο.
thesaurus, i, ἀ. θησαυρός.
tibicen, īnis, ἀ. αὐλητής.
timēo, ūi, -, ēre, 2. φοδοῦμαι.
tiro, ὄνις, ἀ. ἀρχάριος, πρωτόπειρος,
νεοσύλλεκτος.
tirocínium, ūi, οὐ. ἡ στρατιωτική ἀπει-
ρία.
toga, ae, θ. τήβεννος (τό ἐθνικό φό-
ρεμα τῶν Ρωμαίων).
togātus, a, um, τηβεννοφόρος, φορών-
τας τὴν τήβεννο.
toléro, 1. ὑπομένω.
tollo, sustūli, sublātum, ēre, 3. σηκώνω,
παιάνω ἀπό τῇ μέσῃ. 2) ἀφαιρῶ.
torquis, is, ἀ. τό περιιδέραιο. (ἀρχαῖα
στρεπτός).
torvus, a, um, βλοσυρός, ἀγριος.
tot, ἐπίθ. ἄκλ. τόσοι, τόσοι πολλοί.
totidem, ἐπίθ. ἄκλ. ἄλλοι τόσοι.
toties, ἐπίρρ. τόσες φορές.
totus, a, um, (γεν. totius, δοτ. toti)
- ὅλος, ὅλοκληρος.
trado, īdi, ītum, ērre, 3. παραδίδω.
tra - icīo (πρόφ. trajicīo), iēci, iectum,
ēte, 3. περνῶ, διαβιδάζω. 2) δια-
περαιώνομαι, περνῶ.
tra - no (καὶ trans - no), 1. περνῶ κο-
λυμπάντας.
trans, πρόθ. μ' αἰτ. πέρα.
trans - ēo, īi (καὶ īvi), ītum, īre, δια-
βαίνω (περνῶ).
trans - fēro, tūli, lātum, fēre ἀνώμ.
μεταφέρω.
trans - figo, xi, xum, ēre, 3. διαπερνῶ.
trans - fōdīo, fōdī, fossum, ēre, 3. δια-
τρυπῶ τοίχωμα.
trans - fūgiō, fūgi, —, ēre, 3. αὐτομολῶ,
δραπετεύω.
trans - gredīor, gressus sum, grēdi, 3.
ἀποθ. περνῶ.
trans - siīo, līi, (σπαν. līvi ή līi), īre, 4.
ὑπερπηδῶ.
trans - vēho, vexi, vectum, ēre, 3.
μεταφέρω.
transverus, a, um, λοξός.
trecenti, ae, a, τριακόσιοι.
tremo, mīi, —, ēre, 3. τρέμω, φοδοῦ-
μαι.
tremūlus, a, um, αὐτός πού τρέμει,
ἀσταθής.
trepidatīo, ὄνις, θ. ταραχή καὶ ἀταξία.
tres, tria (γεν. trium), τρεῖς, τρία.
tribūnal, ālis, οὐ. τό βῆμα (στήν
ἀγορά).
tribunātus, ūs, ἀ. δημαρχία.
tribūnus, i, ἀ. (φύλαρχος) tr. plebis δή-

- μαρχος, tr. milītum χιλίαρχος.
 tribūo, ūi, ūtum, ēre, 3. ἀπονέμω, χα-
 ρέω.
 tribūtum, i, οὐ, φόρος, (συν)εἰσφορά.
 trigemīni, ὅρυτ, ἀ. πληθ. οἱ τριδυμοι.
 triginta, ἄκλ. τριάντα.
 tristis, e, θλιβερός, λυπηρός.
 triumphālis, e, θριαμβευτής.
 triumpho, 1. τελῶ θρίαμβο. θριαμ-
 βεύω.
 triumphus, i, ἀ. θρίαμβος.
 trucido, 1. σφάζω.
 truncus, i, ἀ. κορμός, σῶμα.
 trux, ucis. ἄγριος, ἀγριωπός.
 tū, ἀντων. οὐ. tune, ὅλ. 3. - ne.
 tūba, ae, θ. σάλπιγγα.
 tubicen, īnis, ἀ. σαλπιγκτής.
 tuēor, ītus sum, ēri, 2. ἀποθ. φυλάγω,
 παρατηρῶ, ἐπιβλέπω.
 tugurīum, ii, οὐ. καλύβι.
 tum, ἐπίρρ. τότε (τήν ἐποχή ἔκεινη),
 tum... tum, καί... καί, cum... tum
 ἀπό τή μιά... ἀπό τήν ἄλλη.
 tunç, ἐπίρρ. τότε.
 tunīca, ae, θ. χιτώνας.
 turba, ae, θ. τύρδη, δχλος, πλῆθος.
 turmātim, ἐπίρρ. μέ ॥ες, κατά δμάδες.
 turpis, e, αἰσχρός.
 tūs, tūris, οὐ. θυμίαμα.
 tutto, ἐπίρρ. ἀσφαλῶς.
 tutus, a, um, ἀσφαλισμένος, ἀπρό-
 σβλητος.
- uber, ēris, οὐ. μαστός, θηλή.
 ubi, ἐπίρρ. ποῦ, ὅπου, ἔνθα. 2) σύνδ.
 ὅταν. μόλις.
 ullus, a, um (γεν. ullius, δοτ. ulli), κα-
 νένας.
 ultīmus, a, um, τελευταῖος.
 ultrā, επίρρ. πέρα. 2) πρόθ. μ' αἰτ.
 πέρα ultra fidem πέρα ἀπό τήν πί-
 στη, ἀπίστευτα.
 umērus, i, ἀ. (καὶ humērus), ὡμος.
 unquam (καὶ unquam), ἐπίρρ. κά-
 ποτε. non unquam οὐδέποτε.
 unde, ἐπίρρ. ἀπό ὅπου.
 undēcim, ἀριθμ. ἔνδεκα.
 unīcus, a, um, μόνος, μοναδικός.
 universus, a, um, δλόκληρος.
 unquam, ὅλ. unquam.
 unus, a, um (γεν. unīus, δοτ. uni) ἔνας,
 μόνος, (ἔνας καὶ μόνος).
 urbs, urbīs, θ. ἡ πόλη. 2) ἡ πόλη Ρώμη.
 usque ἐπίρρ. ἀδιάκοπα, συνεχῶς. 2)
 μέχοι, ὥς. usque eo ὥς τότε.
 usurpo, 1. μεταχειρίζομαι.
 usus, ūs, ἀ. χρήση, χρεία, ἀνάγκη.
 ut καὶ utī, σύνδ. γιά νά, ὕστε, μόλις. 2)
 ἐπίρρ. καθώς, ὅπως.
 uter, utris, ἀ. ἀσκί.
 uter, utra, utrum. ποιός ἀπό τούς δύο.
 uterque, utrāque, utrumque καὶ δ ἔνας
 καὶ δ ἄλλος.
 1. ūti, ἀπαρεμφ. τοῦ utor.
 2. ūti, σύνδ. καὶ ἐπίρρ., ὅλ. ut.
 utīlis, e, ὀκρέλιμος, χρήσιμος.

ūnīnam ἐπίρρο. εἰθε, μακάρι.
ūtor, usus sum, uti, 3. ἀποθ. χρησιμο-
ποιῶ, μεταχειρίζομαι.
utpōte, ἐπίρρο. ἐπειδή, γιά τό λόγο οὗτι.
utrimque, ἐπίρρο. κι ἀπ' τά δύο μέρη.
utrum, ἐπίρρο. ποιό ἀπό τά δύο βλ.
uter.
uxor, ōris, θ. σύζυγος.

V

vaco, 1. σπουδάξω, ἀσχολοῦμαι μέ
κάτι.
vacūus, a, um, ἄδειος.
vae, ἐπιφ. ἀλίμονο.
vafer, fra, frum, πανοῦργος.
vagitus, ūs, ἀ. κλαψούρισμα (χλαυθ-
μυρισμός).
valdē, ἐπίρρο. σφοδρά, πάρα πολύ.
valēo, ūi, —, ἔτε, 2. εἴμαι ὑγιής, εἴμαι
καλά.
valetūdo, ūnis, θ. ὑγεία.
valīdus, a, um, ἰσχυρός, εύρωστος.
vallum, i, οὐ. ἀνάχωμα (ἀπό τάφρο),
χαράκωμα.
variūs, a, um. ποικίλος.
varix, ūcis, ἀ. καὶ θ. κιρσός.
vastus, a, um, εὐρύς, ἔκτεταμένος.
vecordīa, ae, θ. ἀνοησία, ἀφροσύνη.
vectus, βλ. vēho.
vegētus, a, um, εὐκίνητος, ζωηρός.
vehicūlum, i, οὐ. ὅχημα.
veho, vexi, vectum, ēre, 3. μεταφέρω.
vehor (in) equo πηγαίνω μέ ἄλογο,

καβαλλικεύω.
vel, σύνδ. εἰτε, ḥ. vel... vel ḥ... ḥ, εἰτε...
εἰτε. 2) ἐπίρρο. καί, ἀκόμη καί.
vello, velli ḥ vulsi, vulsum, ēre, 3. ἀπο-
σπῶ (μαδῶ).
velo, 1. καλύπτω, σκεπάζω.
velut καί velūti, ἐπίρρο. ὅπως, καθώς.
venditīo, ūnis, θ. πώληση.
vendo, vendīdi, vendītum, ēre, 3.
πουλῶ.
venēnum, i, οὐ. δηλητήριο.
venēror, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. σέδο-
μαι, προσκυνῶ.
venīa, ae, θ. χάρη, ἀδεια, συγγνώμη.
venīo, vēni, ventum, īre, 4. ἔχομαι.
venor, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. κυνηγῶ.
venter, tris, ἀ. κοιλιά.
ventus, i, ἀ. ἀνεμος.
verbum, i, οὐ. λέξη, λόγος, φράση,
ορῆμα.
ver, veris, οὐ. ἀνοιξη.
verē, ἐπίρρο. ἀληθινά, εἰλικρινά.
verecundīa, ae, θ. (αιδώς), ντροπή.
vereor, ūtus sum, ēti, 2. ἀποθ. ντρέπο-
μαι, φοβοῦμαι.
verō, σύνδ. ὅμως 2) ἐπίρρο. ἀληθινά,
πράγματι.
versor, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. ἀνα-
στρέφομαι, ἀσχολοῦμαι.
versus, ūs, ἀ. στίχος.
vertex, ūcis, ἀ. κορυφή.
verus, a, um, ἀληθινός.
vestibūlum, i, οὐ. τά πρόθυρα, προθά-
λαμος.
vestis, is, φόρεμα, (ἔνδυμα).

veterāni, ūrum, ἀ. πληθ. οἱ παλαιοὶ στρατιῶτες, οἱ παλαίμαχοι.
 veto, ūi, ītum, āre, 1. ἀπαγορεύω (δέν ἔτι τρέπω νά...)
 vicem, ȳl. vicis.
 vicīnus, a, um, γειτονικός.
 vicis, γεν. θηλ. (χρησ. ἡ αἰτ. ἐν. vicem, ἀφαιρ. ἐν. vice καὶ αἰτ. πληθ. vices, ἀφαιρ. vicibus), τῆς ἐναλλαγῆς, τοῦ καθήκοντος 2) ὡς ἐπίρρο. vice aliquius σ' ἀντικατάσταση ἄλλων.
 victor, ūris, ἀ. νικητής.
 victoriā, ae, θ. νίκη.
 vicus, i, ἀ. χωριό, στενοφύμι, δρομάκι, μονοπάτι.
 videlicet, ἐπίρρο. δηλονότι, δηλαδή.
 vidēo, vidi, vīsum, ēre, 2. βλέπω. vidēor φαίνομαι.
 vigilantia, ae, θ. ἀγρυπνία.
 vigiliā, ae, θ. φρουρά νυκτερινή, νυκτοφυλακή.
 viginti· ἀριθμ. εἴκοσι.
 villa, ae, θ. ἔπαυλη, ἔξοχικό σπίτι.
 villīcus (καὶ villīcus), i, ἀ. δ ἐπιστάτης (σε ἔπαυλη).
 vincio, nxi, nctum, īre, 4. δένω.
 vinco, vīci, victum, vincere, 3. νικῶ.
 vincūlum, i, oū. δεσμός, τά δεσμά, ἡ φυλακή, ἡ εἰρήνη.
 vindīco, 1. διεκδικῶ, κρατῶ κάποιον ὡς τή δίκη. 2) aliud τιμωρῶ κάτι (ἔγκλημα, παράθαση).
 vir, viri, ἀ. ἄνδρας.
 vires, ūm, θ. πληθ. ȳl. vis.
 virga, ae, θ. ραβδός.

vīrgo, īnis, θ. παρθένος.
 virīdis, is, πράσινος, χλωρός, πρόσφατος.
 virītim, ἐπίρρο. κατά ἄνδρα, ἕνας - ἕνας.
 virtus, ūtis, θ. ἀρετή, πολεμική ἀρετή, ἄνδρεία, ἀξία.
 vis, θ. (αἰτ. vim, ἀφαιρ. vī), ȳla, δύναμη, ποσότητα. πληθ. vires, ium.
 viso, vīsi, vīsum, ēre, 3. κοιτάζω, ἐπισκέπτομαι.
 vita, ae, θ. ζωή, ȳlos.
 vitīum, ūi, oū. ἐλάττωμα.
 vitta, ae, θ. ταινία (πού κοσμοῦσαν τά θύματα).
 vitupēgo, 1. κατηγορῶ, βρίσκω ψεγάδι.
 vivo, xi, ctum (μετ. victūrus) ēre, 3. ζῶ.
 vivus, a, um, ζωντανός, ἔμψυχος.
 vix, ἐπίρρο. μόλις, μέ δυσκολία.
 vōco, 1. καλῶ, δνομάζω.
 vōlo, volūi, —, velle, θέλω.
 vōlo, 1. πετῶ.
 voluntarius, a, um, θεληματικός, θελούσιος.
 voluntas, ātis, θ. θέληση, βούληση, ἐπιθυμία.
 voluptās, ātis, θ. ἡδονή, ἀπόλαυση.
 vos, πληθ. τῆς ἀντων. tu.
 votum, i, oū. εὐχή, ἐπιθυμία, πόθος.
 vovēo, vōvi, vōtum, ēre, 2. εὐχομαι, ὑπόσχομαι.
 vox, vocis, θ. φωνή, λόγος.
 vulgāris, e, κοινός, τοῦ δχλου, συνηθισμένος.

vulnēro, 1. χτυπῶ, πληγώνω.
vulnus, ēris, οὐ. τραῦμα, πληγή. 2) =
clades.

vultur, ūris, ἄ. ειδος ἀετοῦ, δ γύπας.
vultus, ūs, ἄ. ὅψη, πρόσωπο.

Π Ι Ν Α Ζ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

	σελ.
Πρόλογος	5
Βιογραφία τοῦ Lhomond	7
I. Romani imperii exordium (1 - 7)	9 - 11
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	39 - 44
II. Tullus Hostilius Romanorum rex tertius (8 - 9)	11 - 12
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	44 - 46
III. Iunius Brutus Romanorum consul primus (10)	12 - 13
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	46 - 47
IV. Horatius Cocles (11)	13
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	47 - 48
V. Mucius Scaevola (12)	13 - 14
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	48 - 49
VI. Menenius Agrippa (13)	14
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	49 - 50
VII. Lucius Quinctius Cincinnatus (14 - 15)	15
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	51 - 52
VIII. Marcus Furius Camillus (16 - 18)	15 - 16
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	52 - 55
IX. Titus Manlius Torquatus (19 - 20)	17 - 18
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	56 - 58
X. Publius Decius (21)	18
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	58 - 59
XI. Gaius Fabricius (22 - 23)	18 - 19
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	60 - 62
XII. Marcus Atilius Regulus (24 - 25)	19 - 20
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	62 - 65
XIII. Quintus Fabius Maximus (26)	20 - 21
‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	65 - 66

XIV.	Lucius Aemilius Paulus et Gaius Terentius Varro (27 - 28)	21 - 22
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	66 - 67
XV.	Marcus Claudius Marcellus (29)	22
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	68
XVI.	Publius Cornelius Scipio Africanus (30 - 35)	22 - 25
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	69 - 75
XVII.	Lucius Aemilius Paulus Macedonicus (36 - 37)	25 - 26
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	75 - 78
XVIII.	Publius Cornelius Scipio Aemilianus (38 - 40)	26 - 27
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	78 - 81
XIX.	Tiberius et Gaius Gracchi (41 - 44)	27 - 29
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	81 - 85
XX.	Publius Rutilius Rufus (45)	29
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	85 - 86
XXI.	Gaius Marius (46 - 49)	30 - 31
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	86 - 89
XXII.	Lucius Cornelius Sulla (50 - 51)	31 - 32
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	89 - 91
XXIII.	Lucius Licinius Lucullus (52)	32
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	91 - 92
XXIV.	Quintus Sertorius (53)	32 - 33
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	92
XXV.	Gnaeus Pompeius Magnus (54 - 55)	33 - 34
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	93 - 94
XXVI.	Gaius Julius Caesar (56 - 57)	34 - 35
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	94 - 95
XXVII.	Marcus Porcius Cato Uticensis (58 - 59)	35 - 36
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	96
XXVIII.	Marcus Tullio Cicero (60 - 61)	36 - 37
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	97 - 99
XXIX.	Octavianus Caesar Augustus (62 - 64)	37 - 38
	‘Ερμηνευτικές Σημειώσεις	99 - 103
Λεξιλόγιο	105 - 154	
Πίνακας περιεχομένων	155 - 156	

ΕΚΔΟΣΗ ΙΑ', 1979 (X) — ANTIT. 70.000 — ΣΥΜΒΑΣΗ : 3226/21-5-79
ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔ.: «ΑΤΛΑΝΤΙΣ - Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ» Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής